

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วิชาสร้างสรรค์วิถีภูมิปัญญา
เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ

THE DEVELOPMENT OF COMMUNITY-BASED LEARNING ACTIVITIES
FOR WISDOM-ORIENTED CREATIVITY SUBJECT TO ENHANCE
ANALYTICAL THINKING ABILITIES AND LEARNING
ACHIEVEMENTS OF VOCATIONAL
CERTIFICATE STUDENTS

อชิรวิญญ์ เชื้อคำ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการจัดการเรียนรู้
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

พ.ศ. 2566

หัวข้อวิทยานิพนธ์

: การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วิชาสร้างสรรค์
วิถีมปัญญา เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และ
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ

ผู้วิจัย

: อชิรวิชญ์ เชื้อคำ

สาขาวิชา

: วิทยาการจัดการเรียนรู้

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

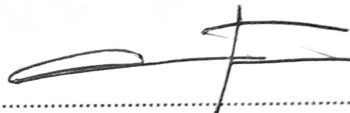
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

อาจารย์ ดร.ศศิธร อินคุ่น

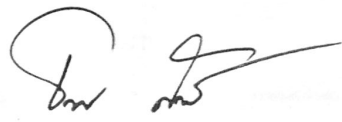
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

อาจารย์ ดร.ธรรศ ศรีรัตนบัลล์

คณะกรรมการสอบ

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.วาริตน์ แก้วอุไร)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.ศศิธร อินคุ่น)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.ธรรศ ศรีรัตนบัลล์)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ อนุมัติให้บัณฑิตวิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการจัดการเรียนรู้

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมลฉัตร พลวัน)

วันที่ ๑๙ เดือน มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๖

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

หัวข้อวิทยานิพนธ์ : การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วิชา
สร้างสรรค์วิถีภูมิปัญญาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิด
วิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับนักศึกษา ระดับ
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ

ผู้วิจัย : อชิรวิชญ์ เชื้อคำ

สาขาวิชา : วิทยาการจัดการเรียนรู้

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

: อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก อาจารย์ ดร.ศศิธร อินดุ่น

: อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม อาจารย์ ดร.ธรรศ ศรีรัตนบัลล์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาบริบทและข้อมูลของชุมชนอำเภอคอยสะแก
จังหวัดเชียงใหม่ 2. สร้าง และศึกษาดัชนีประสิทธิผลของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน
วิชาสร้างสรรค์วิถีภูมิปัญญา 3. ใช้ และศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานวิชา
สร้างสรรค์วิถีภูมิปัญญา พิจารณาจาก 3.1) ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาหลังเรียน
ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน 3.2) เปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์
หลังเรียนของนักศึกษาที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน กับเกณฑ์
ร้อยละ 75 และ 3.3) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนและหลังเรียนของนักศึกษา
ที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาระดับ
ประกาศนียบัตรวิชาชีพสาขาเตรียมวิศวกรรมศาสตร์ชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยเทคโนโลยีและสหวิทยาการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 25 คน ผู้นำชุมชน
จำนวน 5 คน ปราชญ์ชาวบ้านจำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 1) กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้
ชุมชนเป็นฐาน วิชาสร้างสรรค์วิถีภูมิปัญญา 2) แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน
3) แบบสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน และปราชญ์ชาวบ้าน 4) แบบประเมินความสามารถในการคิดวิเคราะห์
5) แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
และการทดสอบค่าที (t-test)

ผลการวิจัยพบว่า 1) อำเภอคอยสะเก็ดแบ่งเขตปกครองเป็น 14 ตำบล 94 หมู่บ้านแต่ละชุมชนมีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ 2) ผลการสร้างกิจกรรมตามขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 การสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ ขั้นที่ 2 การสะท้อนการเรียนรู้/ทบทวนการเรียนรู้ ขั้นที่ 3 การสรุปองค์ความรู้ ขั้นที่ 4 การประยุกต์ใช้ความรู้ ความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.45$, S.D. = 0.59) และค่าดัชนีประสิทธิผลของเท่ากับ 0.6187 แสดงว่านักศึกษามีความรู้เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 61.87 3) ผลการใช้ และผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน พิจารณาจาก 3.1) ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานอยู่ในระดับดีเยี่ยม ($\bar{x} = 21.00$, S.D. = 0.75) 3.2) ความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนของนักศึกษาสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 3.3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน ($\bar{x} = 32.04$, S.D. = 3.76) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{x} = 19.33$, S.D. = 3.86) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ : กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

The Title : The Development of Community-Based Learning Activities for
Wisdom-Oriented Creativity Subject to Enhance Analytical
Thinking Abilities and Learning Achievements of Vocational
Certificate Students

The Author : Achirawit Chuakum

Program : Learning Management Science

Study Field : Social Studies Learning Management

Thesis Advisors

: Dr. Sasithorn Intun Chairperson

: Dr. That Sriratanaban Co – advisor

ABSTRACT

The objectives of this research were to examine the contexts and information of communities in Doi Saket district, Chiang Mai province, to construct and study the effectiveness index of the community-based learning activities for the Wisdom-Oriented Creativity subject, and to implement the learning activities and investigate the implementation results based on the analytical thinking abilities of the students after learning with the activities, a comparison of their analytical thinking abilities after learning with the activities with the 75% standard criterion, and to compare of their learning achievements before and after learning via the activities. The sample group consisted of 25 third-year vocational certificate students in the Pre-Engineering Program at Rajamangala University of Technology Lanna, enrolling in the first semester of the 2022 academic year, five community leaders, and five folk scholars. The research instruments comprised the community-based learning activities, learning activity plans, an interview for the community leaders and folk scholars, an analytical

thinking ability assessment, and a learning achievement test. The data were statistically analyzed for mean and standard deviation. The t-test was also applied.

The research results revealed that the administrative areas of Doi Saket district are composed of 14 tambons and 94 villages with ethnical diversity in each community. There were four steps in constructing the community-based learning activities, which included creation of learning experiences, learning reflection or revision, summary of knowledge, and knowledge application. The overall propriety of the activities was at a high level ($\bar{x} = 4.45$, S.D. = 0.59) and the effectiveness index was 0.6187, indicating that the knowledge of the students increased 61.87%. The results from the implementation of the learning activities revealed that the analytical thinking abilities of the students were at the highest level ($\bar{x} = 21.00$, S.D. = 0.75). Their analytical thinking abilities after the implementation of the activities were statistically higher than the 75% criterion at the 0.05 level. Their post-learning achievements ($\bar{x} = 32.04$, S.D. = 3.76) were statistically higher than their pre-learning achievements ($\bar{x} = 19.33$, S.D. = 3.86) at the 0.05 level.

Keywords : Community-Based Learning Activities, Analytical Thinking Ability, Learning Achievement

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ประสบความสำเร็จลงได้ด้วยดี เพราะได้รับความกรุณาอย่างสูงจาก อาจารย์ รองศาสตราจารย์ ดร.วริรัตน์ แก้วอุไร เป็นประธานสอบเค้าโครง และสอบวิทยานิพนธ์

อาจารย์ ดร.ศศิธร อินคุ่น และอาจารย์ ดร.ธรรศ ศรีรัตนบัลล์ อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย ที่มีความเมตตาให้คำแนะนำปรึกษาตลอดจนการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจ ใสดูแลอย่างดียิ่งรวมทั้งให้คำแนะนำองค์ความรู้ แนวทางในการศึกษาค้นคว้ามาโดยตลอด ผู้วิจัยขอ กราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.นพดล มณีเชียร ผู้อำนวยการและคณะอาจารย์ระดับ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเทคโนโลยี และสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ล้านนา ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์สนับสนุนงานวิจัยในการเก็บรวบรวมข้อมูล และขอขอบพระคุณ ผู้ที่เกี่ยวข้องด้านอื่น ๆ ที่ไม่ได้กล่าวนามที่มีส่วนช่วยในงานวิจัยจนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่งสำหรับครอบครัว บิดา มารดา ที่คอยสนับสนุนด้านปัจจัย ตลอดจนความห่วงใยเพื่อรอความสำเร็จของผู้วิจัย จึงเป็นแรงใจสำคัญจนทำให้งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จ ลุล่วงไปด้วยดี

อชิรวิทย์ เชื้อคำ

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อ.....	ข
ABSTRACT.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฌ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
ระเบียบวิธีวิจัย.....	5
ขอบเขตของการศึกษา	6
นิยามคำศัพท์เฉพาะ	9
กรอบแนวคิดการวิจัย	11
2 การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	12
หลักสูตรสถานศึกษากับการจัดการเรียนรู้ในบริบทของวิทยาลัย	
เทคโนโลยี และสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล	
ล้านนา วิชาสร้างสรรค์วิถีภูมิปัญญา.....	13
ภูมิปัญญา.....	19
กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน.....	25
ความสามารถในการคิดวิเคราะห์.....	35
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	43
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	46

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
3	วิธีดำเนินการวิจัย	56
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	56
	เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	57
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	73
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	74
	สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	75
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	76
	ตอนที่ 1 ผลการศึกษาริบท และข้อมูลของชุมชนคอยสะเก็ด.....	77
	ตอนที่ 2 ผลการสร้าง และศึกษาดัชนีประสิทธิผลของกิจกรรม.....	84
	ตอนที่ 3 ผลการใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน.....	91
5	สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	97
	สรุปผลการวิจัย.....	98
	อภิปรายผล.....	101
	ข้อเสนอแนะ.....	106
	บรรณานุกรม.....	107
	ภาคผนวก.....	119
	ภาคผนวก ก.....	120
	ภาคผนวก ข.....	124
	ภาคผนวก ค.....	135
	ภาคผนวก ง.....	152
	ภาคผนวก จ.....	162
	ภาคผนวก ฉ.....	168
	ประวัติผู้วิจัย.....	169

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
3.1 ตารางแสดงการวิเคราะห์ผลการเรียนรู้ เวลา และหน่วยการเรียนรู้ ตามรอย ภูมิปัญญาดอยสะเก็ด จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชน เป็นฐานวิชาสร้างเสริมค่านิยมปัญญาสอดคล้องกับความสามารถใน การคิดวิเคราะห์.....	62
3.2 ตารางแสดงการวิเคราะห์ผลการเรียนรู้ เวลา และหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง ตามรอยภูมิปัญญาดอยสะเก็ด จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ ชุมชนเป็นฐานวิชาสร้างเสริมค่านิยมปัญญา.....	66
3.3 ตารางแสดงการประเมินผลคะแนนในระดับคุณภาพ ตามแนวคิดของ ลิเคิร์ท (Likert Scale) 5 ระดับ.....	68
3.4 ตารางแสดงวิเคราะห์การออกแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในกิจกรรม การเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วิชา สร้างเสริมค่านิยมปัญญา จำนวน 40 ข้อ ตามแนวคิดของบลูม.....	71
4.1 ข้อมูลของชุมชนจากผู้นำชุมชน และปราชญ์ชาวบ้านของอำเภอ ดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่.....	82
4.2 ผลการสร้าง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วิชา สร้างเสริมค่านิยมปัญญา เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิด วิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับนักเรียนระดับ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ.....	86
4.3 ข้อมูลพื้นฐานของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ในการตรวจสอบผลการ สร้างกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วิชาสร้างเสริมค่านิยม ปัญญา.....	88
4.4 ผลของความเหมาะสมกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วิชา สร้างเสริมค่านิยมปัญญาตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน.....	89

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.5	ผลค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.) ของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชน เป็นฐาน วิชาสร้างสรรค์วิถีภูมิปัญญา..... 91
4.6	ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาหลัง เรียนด้วยกิจกรรม การเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วิชาสร้างสรรค์ วิถีภูมิปัญญาเทียบกับเกณฑ์ ร้อยละ 75..... 92
4.7	ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาหลัง เรียนด้วยกิจกรรม การเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วิชาสร้างสรรค์ วิถีภูมิปัญญาเทียบกับเกณฑ์ ร้อยละ 75..... 94
4.8	ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อน และหลังเรียน ของนักศึกษาที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วิชาสร้างสรรค์วิถีภูมิปัญญา..... 95

สารบัญภาพ

ภาพที่

หน้า

2.1

ลักษณะพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลง.....

32

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคม เศรษฐกิจ สภาพสิ่งแวดล้อมตลอดจนวิทยาการ ความก้าวหน้าต่าง ๆ ได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว การตอบสนองต่อการพัฒนาความเป็นอยู่ ของมนุษย์ไม่สามารถปฏิเสธได้จากการเรียนรู้ของมนุษย์ในยุคปัจจุบัน ซึ่งส่งผลให้มนุษย์ได้รับ กระแสแห่งความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อความเป็นอยู่ของ มนุษย์เป็นอย่างมาก และมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นมากมายในวิถีชีวิตมนุษย์ แต่อีกด้านหนึ่งของวิถี ชีวิตมนุษย์ยังคงหลงเหลือนิมิตแบบเดิมอยู่ ได้แก่ ปัจจัยสี่ คือ อาหาร ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรคและ เครื่องนุ่งห่ม สิ่งเหล่านี้มีคุณค่าต่อวิถีคิด ความสามารถ ความเชื่อ ของกลุ่มคนที่ได้รับการสืบทอด กันมาจนกลายเป็นมรดกทางภูมิปัญญา แต่อย่างไรก็ตามสิ่งที่เรียกว่ามรดกทางภูมิปัญญากำลังมี การเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วตามยุคสมัย ไม่ว่าจะเป็นอาหารการกิน ที่อยู่อาศัย หรือวิถีการดำรงชีวิต ด้านอื่น ๆ ด้วยการใช้ชีวิตที่ดั่งอยู่บนพื้นฐานสังคมที่มีความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรม จึงทำให้ ลักษณะสังคมที่มีความซับซ้อนมากขึ้นกว่าเดิม ทำให้ปัจจุบันผู้คนในสังคมมีความคิด ความเชื่อ ที่หลากหลายแตกต่างกันไป จนสุดท้ายก็นำมาสู่การเกิดปัญหาต่าง ๆ ขึ้น ผู้คนจะทำในสิ่งที่ตนเอง เชื่อและขาดการไตร่ตรองจากการกระทำของตนขาดการคิดวิเคราะห์อย่างละเอียดที่จะนำไปสู่ ผลลัพธ์ต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นจนทำให้เกิดปัญหาการอยู่ร่วมกันในสังคมเกิดขึ้นอย่างมากมาย ในการ จะใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุขได้นั้น ประการหนึ่งบุคคลจึงจำเป็นต้องอาศัยความสามารถ ในการคิดวิเคราะห์ซึ่งเป็นพื้นฐานของการตัดสินใจที่จะนำไปสู่ผลลัพธ์ของการกระทำและ พฤติกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลแสดงออกมา ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ที่จะนำมาสู่การมองเห็น เหตุการณ์ต่าง ๆ ได้รอบด้านอย่างรอบรู้ ประการสำคัญการเรียนการสอน ในปัจจุบันจึงจำเป็นต้อง ยิงในการจัดการเรียนรู้ทำให้ผู้เรียนได้มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์โดยกำหนดจุดมุ่งหมายของ หลักสูตรว่า ให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต รวมถึงได้กำหนดสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิด

เป็นเรื่องสำคัญในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพสูงขึ้นเพื่อพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านสติปัญญา ด้านคุณธรรม และการเป็นพลเมืองของประเทศในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข (ทศนา เขมมณี, 2551, น. 38-40)

ในช่วงวัยเยาวชน เป็นวัยที่ยังพบปัญหาเรื่องของการขาดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ในการตัดสินใจกระทำการต่าง ๆ โดยจะพบข้อเท็จจริงหลาย ๆ ประการที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบันและรับรู้ได้จากปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมไทย เช่น การเกิดข่าวสารตามสื่อต่าง ๆ ที่มีผลต่อความรู้สึกของคนในสังคมอันเนื่องมาจากการแสดงออกของพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของคนในสังคมที่ต้องการให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน อีกนัยหนึ่งกล่าวได้ว่าความสามารถในการคิดวิเคราะห์ต่อการตัดสินใจในการกระทำขาดหายไปจากกลุ่มคนดังกล่าว เช่น จากกรณีการที่นักศึกษาในระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพซึ่งเป็นวัยเยาวชนได้ทะเลาะวิวาทกันอยู่บ่อยครั้ง พฤติกรรมที่พบเห็นตามแหล่งข่าวดังกล่าวสะท้อนให้เห็นได้ว่าเยาวชนเหล่านั้นกำลังอยู่ระหว่างการศึกษ แต่ขาดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ที่จะนำไปสู่ผลลัพธ์ที่ไม่พึงประสงค์ของคนในสังคม (ข่าวสดออนไลน์, 2561) และเช่นเดียวกันจุดบกพร่องของความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของบุคคลที่เกิดขึ้นในสังคมโดยเฉพาะปัญหาที่เกิดขึ้นในเยาวชนที่กำลังศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพก็คงจะเป็นเรื่องน่ากังวลที่อาจจะนำไปสู่เหตุการณ์ซ้ำรอยเดิมอย่างต่อเนื่องที่จะเกิดปัญหาลูกตามาภายหลัง เมื่อย้อนกลับมาดูองค์กร หรือภาคส่วนต่าง ๆ ของรัฐบาลและเอกชนที่มีหน้าที่หลักต่อการอบรมสั่งสอน ให้คำชี้แนะ พัฒนาให้บุคคลเหล่านั้นคือองค์กรด้านการศึกษาที่มีบทบาทโดยตรง โดยเฉพาะผู้สอนทุกระดับชั้นซึ่งถือว่าเป็นเสมือนเบ้าหลอมผู้คนในสังคมให้เป็นไปตามทิศทางที่ประเทศชาติต้องการ การเรียนการสอนในห้องเรียนจึงมีส่วนเกี่ยวข้องเป็นอย่างมากต่อการจัดรูปแบบพัฒนาความรู้ พัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของบุคคลให้เหมาะสมตามที่สังคมต้องการให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

ปัญหาในการพัฒนาศักยภาพด้านการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนนับว่าเป็นปัญหาสำคัญมากในปัจจุบัน เนื่องจากสภาพของเด็กและเยาวชนในปัจจุบันมักขาดทักษะความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ (อนุพร พวงมาลี, 2549, น. 1) นอกจากนั้นกระบวนการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนมีส่วนเกี่ยวข้องอย่างมากในการทำให้ผู้เรียนขาดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ จากการระบุแบบแผนในหลักสูตรที่เน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการท่องจำ และผู้สอนถูกกำหนดให้ทำหน้าที่ในการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนแบบเบ็ดเสร็จ เป็นผลทำให้ผู้เรียนมีโอกาสน้อยที่จะฝึกความสามารถในการคิดวิเคราะห์และทำให้ผู้เรียนกลายเป็นผู้ฟังมากกว่าการปฏิบัติ โดยผลประเมินคุณภาพในการประกันคุณภาพภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานการประเมินคุณภาพการศึกษาส่วนใหญ่ในประเทศไทยพบว่า ผู้เรียนมีคะแนนด้านการคิดวิเคราะห์อยู่ในระดับปรับปรุง (วีระ สดสังข์, 2549, น. 11)

ปัญหาของความสามารถในการคิดวิเคราะห์ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ของการศึกษาอันเนื่องมาจากกระบวนการเรียนรู้ที่ต้องใช้ความสามารถในการคิดวิเคราะห์เป็นส่วนหนึ่งในการวัดและประเมินผล ในผู้เรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพจะเห็นปัญหาผลของการวัด และประเมินผลอย่างชัดเจนจากผลสัมฤทธิ์ของการเรียน ผลของความสามารถในการคิดวิเคราะห์อยู่ในระดับที่ต้องปรับปรุงแก้ไขหรือต้องเร่งพัฒนาให้ดีขึ้น เมื่อศึกษาสิ่งที่จะเป็นแล้วพบว่า ข้อเปรียบเทียบลักษณะเด่นของช่วงวัยรุ่นที่มีอายุตั้งแต่ 12-18 ปี ในพัฒนาการด้านสติปัญญาจะต้องสามารถคิดอย่างมีเหตุผลโดยไม่ใช้วัตถุเป็นสื่อ มีการคิดแบบใช้ตรรกะจากเงื่อนไขที่กำหนด การคิดแบบใช้เหตุผลเชิงสัดส่วน การคิดแบบแยกตัวแปรเพื่อสรุปผล การคิดแบบใช้เหตุผลสรุปเป็นองค์รวม คาดการณ์อนาคตได้โดยมองย้อนอดีต (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2538, น. 15)

การศึกษาก็นับได้ว่าเป็นฐานรากของการพัฒนาประเทศ ซึ่งในปัจจุบันการศึกษา มีความหลากหลายทั้งด้านเนื้อหาและรูปแบบวิธีการเรียนการจัดการเรียนรู้ที่แตกต่างกันออกไปทำให้เกิดทักษะกระบวนการเรียนรู้ที่มีต่อผู้เรียนอย่างแท้จริง ซึ่งการจัดการศึกษาของไทยก็ได้มีกระบวนการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่องสอดคล้องกับความเป็นไปของการศึกษาดำเนินการระยะประเทศเพื่อให้เกิดความทัดเทียมด้านการศึกษาและการเรียนรู้ของมนุษย์

ปัจจุบันรัฐบาลไทยได้ให้ความสำคัญกับภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้อย่างเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้นเพื่อไม่ให้เกิดการสูญหายทางภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มุ่งเน้นให้มีการนำประสบการณ์ความรู้ความชำนาญและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาปรับใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษาให้มีการบูรณาการความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทยเข้าไปในการจัดการศึกษา ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการศึกษาที่นำเอาภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนในการจัดการเรียนรู้มีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาตัวผู้เรียน (ยุพิน อินทะยะ, 2560, น. 1) นับได้ว่าเป็นโอกาสดีในการเรียนรู้เพื่อเป็นการส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาในการศึกษาในระดับต่าง ๆ รวมทั้งการศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ จะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพสูงที่จะนำพาผู้เรียนให้มีทักษะแห่งศตวรรษที่ 21

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานซึ่งเป็นกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงเนื้อหาสาระในบทเรียนให้สัมพันธ์กับชุมชน การมีส่วนร่วมระหว่างครูผู้สอนกับผู้เรียน และคนในชุมชนทำให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน เช่น การศึกษาเรื่องประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม วิถีชีวิตและการประกอบอาชีพจากบุคคลและองค์กรในชุมชน ที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือกระบวนการสำคัญของการเรียนรู้โดยใช้การสะท้อนคิดเชิงวิพากษ์เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านความรู้และทักษะอย่างหลากหลาย เช่น ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ การแก้ปัญหา การสื่อสาร ความรู้ด้านสารสนเทศ

และเทคโนโลยี นับได้ว่าเป็นกระบวนการที่นำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ จะนำมาสู่ประสิทธิผลด้านผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม (แสงงาม นิธิกพันธ์, 2564, น. 113 -115)

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเป็นกลยุทธ์หรือรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการเนื้อหาตามหลักสูตรให้เชื่อมโยงกับชุมชนโดยใช้การปฏิบัติเป็นฐานให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติงานจากสถานการณ์จริงในชุมชนภายใต้การมีส่วนร่วมระหว่างครู ผู้เรียน และกลุ่มคนในชุมชน เช่น การไปศึกษาเรื่องประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม การทำมาหากิน หัตถกรรม การศึกษาพยาบาลแบบพื้นบ้านจากบุคคลและองค์กรในชุมชนนอกเหนือไปจากการเรียนรู้ในห้องเรียน (วิไลภรณ์ ฤทธิคุปต์, 2561, น. 179-188) ไม่เพียงเท่านั้นความเป็นมาในแง่ของสังคม ประเพณี และวัฒนธรรมในพื้นที่ที่มีลักษณะโดดเด่นน่าสนใจจึงเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาผ่านเรื่องราวของภูมิปัญญาท้องถิ่นพร้อมทั้งยังสามารถนำมาเรียนรู้และปรับใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อด้านการศึกษา การมีทรัพยากรที่มีต้นทุนอยู่แล้วในเรื่องการเรียนรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นในการนำเอาแหล่งเรียนรู้ในชุมชนมาใช้เป็นต้นทุนในการเรียนรู้ นับได้ว่าเป็นเรื่องที่ยั่งยืนเพราะสอดคล้องกับความเหมาะสมเมื่อเป็นส่วนหนึ่งในการจัดกระบวนการเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ และด้วยประวัติศาสตร์ความเป็นมาที่เป็นบ่อเกิดของภูมิปัญญาประเพณีและวัฒนธรรมต่าง ๆ ในท้องถิ่นยังสามารถนำมาใช้เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ในเรื่องการพัฒนาความสามารรถในการคิดวิเคราะห์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานสามารถสร้างแรงจูงใจทำให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียน ส่งผลให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมในทางบวกมีทักษะการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น (อุมพร อ่อนคำ, 2561, น. 286) วิทยาลัยเทคโนโลยีและสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ได้ดำเนินการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับแนวคิดบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อตอบสนองต่อนโยบายของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา และมีพันธกิจตอบสนองบทบาทในการจัดการศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ซึ่งสถานศึกษาได้ตั้งอยู่ในพื้นที่ของอำเภอคอยสะเกิด จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นโอกาสที่ดีในการใช้พื้นที่อำเภอคอยสะเกิด จังหวัดเชียงใหม่ในการนำมาจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่นในรายวิชาสร้างสรรค์วิถีภูมิปัญญา การศึกษาครั้งนี้ได้ใช้ข้อมูลความรู้ของท้องถิ่นผ่านการนำมาจัดการเรียนรู้ในรูปแบบการใช้ชุมชนเป็นฐาน โดยเน้นประเด็นสำคัญได้แก่ ภูมิปัญญาด้านอาหาร ภูมิปัญญาด้านที่อยู่อาศัย ภูมิปัญญาด้านการรักษาโรค และภูมิปัญญาด้านเครื่องนุ่งห่ม รวมทั้งการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน

จากปัญหาและความสำคัญข้างต้น ผู้วิจัยมีความประสงค์ที่เลือกอำเภอคอยสะเกิด จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นที่ตั้งของสถานศึกษาใช้เป็นพื้นที่ในการเก็บข้อมูลด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น

เพื่อนำมาจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานให้สอดคล้องกับการพัฒนานักศึกษาด้านความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น ซึ่งผลการวิจัยในครั้งนี้จะนำมาเป็นแนวทางสำหรับผู้สอนและบุคลากรในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้วิชาสร้างสรรค้วิถีภูมิปัญญาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทและข้อมูลของชุมชนอำเภอค้อยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อสร้าง และศึกษาดัชนีประสิทธิผลของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วิชาสร้างสรรค้วิถีภูมิปัญญาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
3. เพื่อใช้และศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานวิชาสร้างสรรค้วิถีภูมิปัญญาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พิจารณาจาก
 - 3.1 เพื่อศึกษาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วิชาสร้างสรรค้วิถีภูมิปัญญา
 - 3.2 เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนของนักศึกษาที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานวิชาสร้างสรรค้วิถีภูมิปัญญากับเกณฑ์ร้อยละ 75
 - 3.3 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนกับหลังเรียนของนักศึกษาที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานวิชาสร้างสรรค้วิถีภูมิปัญญา

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้กระบวนการวิจัย และพัฒนา (Research and Development) แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

- ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลของชุมชนอำเภอค้อยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่
- ขั้นตอนที่ 2 การสร้าง และศึกษาดัชนีประสิทธิผลของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วิชาสร้างสรรค้วิถีภูมิปัญญาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ
- ขั้นตอนที่ 3 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วิชาสร้างสรรค้วิถีภูมิปัญญาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ

ขอบเขตการศึกษา

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการศึกษาตามขั้นตอนการศึกษา โดยกำหนดขอบเขตแต่ละขั้นตอนออกเป็น 3 ด้าน คือ ขอบเขตด้านเนื้อหา ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูลและขอบเขตด้านตัวแปร ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาบริบท และข้อมูลของชุมชนอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษานโยบาย และข้อมูลของชุมชนอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยได้แบ่งขอบเขตเนื้อหาเป็น 2 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 การลงพื้นที่ในชุมชนอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนและปราชญ์ชาวบ้านในการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของการตั้งถิ่นฐานของประชากร ข้อมูลทางภูมิศาสตร์ที่ตั้งของบ้านเรือน การประกอบอาชีพ กลุ่มชาติพันธุ์ ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับวิถีชีวิต และข้อมูลทะเบียนราษฎร์พื้นฐาน ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรมและภูมิปัญญาปัจจัยสี่คือ ภูมิปัญญาด้านอาหาร ภูมิปัญญาด้านที่อยู่อาศัย ภูมิปัญญาด้านการรักษาโรค ภูมิปัญญาด้านเครื่องนุ่งห่มของอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างในการลงพื้นที่สัมภาษณ์โดยเลือกแบบเจาะจง ซึ่งแบ่งการสัมภาษณ์ออกเป็นสองกลุ่มคือ กลุ่มที่ 1 ผู้นำชุมชนของอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 5 คน กลุ่มที่ 2 ปราชญ์ชาวบ้านจากตำบลต่าง ๆ ของอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 5 คน และมีรายละเอียดในการสัมภาษณ์แบ่งเป็นตอน ๆ คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับประวัติส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์ ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับองค์ความรู้เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของการตั้งถิ่นฐานของประชากร ข้อมูลทางภูมิศาสตร์ที่ตั้งของบ้านเรือน การประกอบอาชีพ กลุ่มชาติพันธุ์ ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับวิถีชีวิตและข้อมูลทะเบียนราษฎร์พื้นฐาน ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรมและภูมิปัญญาปัจจัยสี่ของอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

ส่วนที่ 2 การศึกษาข้อมูลจากแหล่งสารสนเทศขององค์กรที่ให้ข้อมูล การศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของการตั้งถิ่นฐาน ข้อมูลทางภูมิศาสตร์ที่ตั้งของบ้านเรือน การประกอบอาชีพ กลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับวิถีชีวิต และข้อมูลทะเบียนราษฎร์พื้นฐาน ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม และภูมิปัญญาปัจจัยสี่คือ ภูมิปัญญาด้านอาหาร ภูมิปัญญาด้านที่อยู่อาศัย ภูมิปัญญาด้านการรักษาโรค ภูมิปัญญาด้านเครื่องนุ่งห่มของอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ที่น่าเชื่อถือมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วิชาวาสวรรค์ วิถีภูมิปัญญา

ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

1. ผู้นำชุมชนของอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 5 คน จากกลุ่มผู้นำต่าง ๆ ผู้นำจากองค์กรส่วนปกครองท้องถิ่น ผู้นำกลุ่มอิสระของชุมชน ตำบลและอำเภอที่ให้ข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่

2. ปราชญ์ชาวบ้านของอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 5 คน จากผู้มีองค์ความรู้เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของภูมิปัญญาปัจจัยสี่แต่ละด้าน คือ ภูมิปัญญาด้านอาหาร ภูมิปัญญาด้านที่อยู่อาศัย ภูมิปัญญาด้านการรักษาโรค ภูมิปัญญาด้านเครื่องนุ่งห่ม

ขอบเขตด้านตัวแปร

1. ข้อมูลพื้นฐานของอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่
2. องค์ความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาปัจจัยสี่ ได้แก่ อาหาร ที่อยู่อาศัย การรักษาโรค และเครื่องนุ่งห่ม

ตอนที่ 2 การสร้างและศึกษาดัชนีประสิทธิผลของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานวิชาสร้างสรรค่วิถีภูมิปัญญาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตเนื้อหาของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานวิชาสร้างสรรค่วิถีภูมิปัญญาออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 การสร้างกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วิชาสร้างสรรค่วิถีภูมิปัญญาตามโครงสร้างหลักสูตรของสถานศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ โดยการสร้างกิจกรรมตามขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 การสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ ขั้นที่ 2 การสะท้อนการเรียนรู้/ทบทวนการเรียนรู้ ขั้นที่ 3 การสรุปองค์ความรู้: AC) ขั้นที่ 4 การประยุกต์ใช้ความรู้ โดยใช้เนื้อหาเรื่องภูมิปัญญาปัจจัยสี่ ได้แก่ ภูมิปัญญาด้านอาหาร ภูมิปัญญาด้านที่อยู่อาศัย ภูมิปัญญาด้านการรักษาโรค และภูมิปัญญาด้านเครื่องนุ่งห่มของอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ และแบ่งรายละเอียดเนื้อหาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ชื่อหน่วยการเรียนรู้ ตามรอยภูมิปัญญาดอยสะเก็ด โดยใช้เวลาดังขึ้น 12 ชั่วโมง แบ่งเป็น 4 เรื่องคือ เรื่องที่ 1 อาหารกับวิถีชีวิตในดอยสะเก็ดใช้เวลาจัดกิจกรรม 3 ชั่วโมง เรื่องที่ 2 ที่อยู่อาศัยกับการสร้างสรรค์ภูมิปัญญาใช้เวลาจัดกิจกรรม 3 ชั่วโมง เรื่องที่ 3 เครื่องนุ่งห่มบ่มเพาะภูมิปัญญาใช้เวลาจัดกิจกรรม 3 ชั่วโมง เรื่องที่ 4 โรคภัยไข้เจ็บกับภูมิปัญญาการรักษาของอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ใช้เวลาจัดกิจกรรม 3 ชั่วโมง การสร้างแบบประเมินความสามารถในการคิดวิเคราะห์โดยใช้ทฤษฎีตามแนวคิดของมาซาร์โน คือ ด้านที่ 1 การจำแนก ด้านที่ 2 การจัดหมวดหมู่

ด้านที่ 3 การเชื่อมโยง ด้านที่ 4 การสรุปความ ด้านที่ 5 การประยุกต์ใช้ การสร้างแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อน และหลังเรียนตามแนวคิดของบลูมคือ ด้านความรู้ที่เกิดจากความจำ (Knowledge) ด้านความเข้าใจ (Comprehend) ด้านการประยุกต์ (Application) ด้านการวิเคราะห์ (Analysis) ด้านการประเมินค่า (Evaluation) ด้านการสร้างสรรค์ (Creating) ในการสร้างเป็นรูปแบบสัตัวเลือก แบ่งเป็นแบบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียน จำนวน 40 ข้อ หลังเรียน จำนวน 40 ข้อ

ส่วนที่ 2 การศึกษาผลของการสร้างกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานวิชาสร้างสรรค์วิถีมปัญญา โดยการใ้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานวิชาสร้างสรรค์วิถีมปัญญาเป็นเครื่องมือ สร้างแบบประเมินความสามารถในการคิดวิเคราะห์ มีรายละเอียดในการหาผลของการสร้างแบบประเมินความสามารถในการคิดวิเคราะห์ตามแนวคิดของมาซาร์โน้ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ การจำแนก การจัดหมวดหมู่ การเชื่อมโยง การสรุปความ การประยุกต์ใช้ การศึกษาผลของการสร้างแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนโดยใช้แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นไปตามแนวคิดทฤษฎีของบลูมทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ ความรู้ความจำ ความเข้าใจ การประยุกต์ การวิเคราะห์ การประเมินค่าการสร้างสรรค์ ครอบคลุมเนื้อหาภูมิปัญญาปัจจัยสี่ ได้แก่ ด้านอาหาร ด้านที่อยู่อาศัย ด้านการรักษาโรคด้านเครื่องนุ่งห่ม

ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

1. ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบในการสร้างเครื่องมือในการเก็บข้อมูล จำนวน 3 คน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญทางด้านวิทยาการจัดการเรียนรู้สื่อเทคโนโลยีและสารสนเทศ จำนวน 1 คน ผู้เชี่ยวชาญทางด้านวัด และประเมินผล จำนวน 1 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนสังคมศึกษา จำนวน 1 คน
2. นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพสาขาเตรียมวิศวกรรมศาสตร์ชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยเทคโนโลยี และสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 25 คน

ขอบเขตด้านตัวแปร

1. ความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้
2. ประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเทียบกับเกณฑ์

ร้อยละ 75

ตอนที่ 3 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วิชาสร้างสรรค์วิถีมปัญญา เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วิชาสร้างสรรค์วิถีภูมิปัญญา คือชื่อหน่วยการเรียนรู้ตามรอยภูมิปัญญาคอยสะเกิด ผ่านขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน โดยมีขั้นตอนในการจัดกิจกรรมอยู่ 4 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ขั้นการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ ขั้นที่ 2 ขั้นการสะท้อนการเรียนรู้/ทบทวนการเรียนรู้ ขั้นที่ 3 ขั้นการสรุปองค์ความรู้ ขั้นที่ 4 ขั้นการประยุกต์ใช้ความรู้

ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

1. ประชากร ได้แก่ นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพสาขาเตรียมวิศวกรรมศาสตร์ชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยเทคโนโลยีและสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพสาขาเตรียมวิศวกรรมศาสตร์ชั้นปี 3 ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาสร้างสรรค์วิถีภูมิปัญญาวิทยาลัยเทคโนโลยีและสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 25 คน

ขอบเขตด้านตัวแปร

1. ตัวแปรต้น การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วิชาสร้างสรรค์วิถีภูมิปัญญา
2. ตัวแปรตาม ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ข้อมูลบริบทชุมชน หมายถึงข้อมูลพื้นฐานด้านวิถีชีวิต สภาพแวดล้อมและข้อมูลเกี่ยวกับภูมิปัญญาปัจจัยสี่ คือ ภูมิปัญญาด้านอาหาร ภูมิปัญญาด้านที่อยู่อาศัย ภูมิปัญญาด้านการรักษาโรค ภูมิปัญญาด้านเครื่องนุ่งห่มของชุมชนอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเก็บข้อมูลจากบุคคล 2 กลุ่ม คือผู้นำชุมชนและปราชญ์ชาวบ้านของชุมชนอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นแบ่งการเก็บข้อมูลเป็นแต่ละประเด็นของอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

2. กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน หมายถึง แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้จากการได้ปฏิบัติงานจากสถานการณ์จริงของชุมชนจากการได้รับประสบการณ์ทางตรงเป็นการเน้นกระบวนการเรียนรู้มากกว่าเนื้อหาวิชา เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้หรือสร้างความรู้ให้เกิดขึ้นในตนเองผู้เรียนมีการวิเคราะห์ สังเคราะห์และการประเมินค่า

จากสิ่งที่ได้รับจากกิจกรรมการเรียนรู้ จากปราชญ์ชาวบ้าน โดยการใช้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 1 หน่วยการเรียนรู้ จำนวน 4 แผน แผนละ 3 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 12 ชั่วโมง โดยมีขั้นตอนในการจัดกิจกรรม 4 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ขั้นการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ ขั้นที่ 2 ขั้นการสะท้อนการเรียนรู้/ทบทวนการเรียนรู้ ขั้นที่ 3 ขั้นการสรุปองค์ความรู้ ขั้นที่ 4 ขั้นการประยุกต์ใช้ความรู้

3. ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ หมายถึงความสามารถในการพิจารณาจำแนก และแยกแยะส่วนย่อยของเนื้อหาวิชาสร้างสรรค์วิถีภูมิปัญญาแบ่งออกเป็น 5 ด้าน ตามแนวคิดของ มาร์ชาร์โน คือ

ด้านที่ 1 การจำแนก หมายถึง นักศึกษามีความสามารถในการแยกแยะส่วนย่อยต่าง ๆ ทั้งเหตุการณ์เรื่องราวสิ่งของออกเป็นส่วนย่อย ๆ ให้เข้าใจง่ายอย่างมีหลักเกณฑ์ สามารถบอกรายละเอียดของสิ่งต่าง ๆ ของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วิชาสร้างสรรค์วิถีภูมิปัญญาโดยนักศึกษาเขียนอธิบายปัจจัยที่ส่งเสริมการสร้างสรรค์ภูมิปัญญาที่มีผลต่อด้านปัจจัยสี่ในอำเภอคอยสะเค็ด จังหวัดเชียงใหม่

ด้านที่ 2 การจัดหมวดหมู่ หมายถึง นักศึกษามีความสามารถในการจัดประเภท จัดลำดับ จัดกลุ่มของสิ่งที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันเข้าด้วยกัน โดยยึดโครงสร้างลักษณะหรือคุณสมบัติที่เป็นประเภทเดียวกันของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วิชาสร้างสรรค์วิถีภูมิปัญญาโดยนักศึกษาเขียนอธิบายปัจจัยสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการสร้างสรรค์ภูมิปัญญาด้านปัจจัยสี่

ด้านที่ 3 การเชื่อมโยง หมายถึง นักศึกษามีความสามารถในการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของข้อมูลต่าง ๆ สัมพันธ์กันอย่างไร โดยนักศึกษาเขียนอธิบายความสัมพันธ์ของข้อมูลสภาพแวดล้อมและประวัติความเป็นมาของชุมชนที่มีผลต่อการสร้างสรรค์ภูมิปัญญาด้านปัจจัยสี่

ด้านที่ 4 การสรุปความ หมายถึง นักศึกษามีความสามารถในการจับประเด็นและสรุปผลจากสิ่งที่กำหนดให้ของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วิชาสร้างสรรค์วิถีภูมิปัญญาโดยนักศึกษาเขียนระบุความสำคัญของภูมิปัญญาทั้งหมดจากภูมิปัญญาปัจจัยสี่

ด้านที่ 5 การประยุกต์ใช้ หมายถึง นักศึกษามีความสามารถในการนำความรู้หลักการ และทฤษฎีมาใช้ใน สถานการณ์ต่าง ๆ สามารถคาดการณ์ พยากรณ์ ขยายความ คาดเดาสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้ วัดและประเมินผลได้จากแบบประเมินความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพหลังเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 75

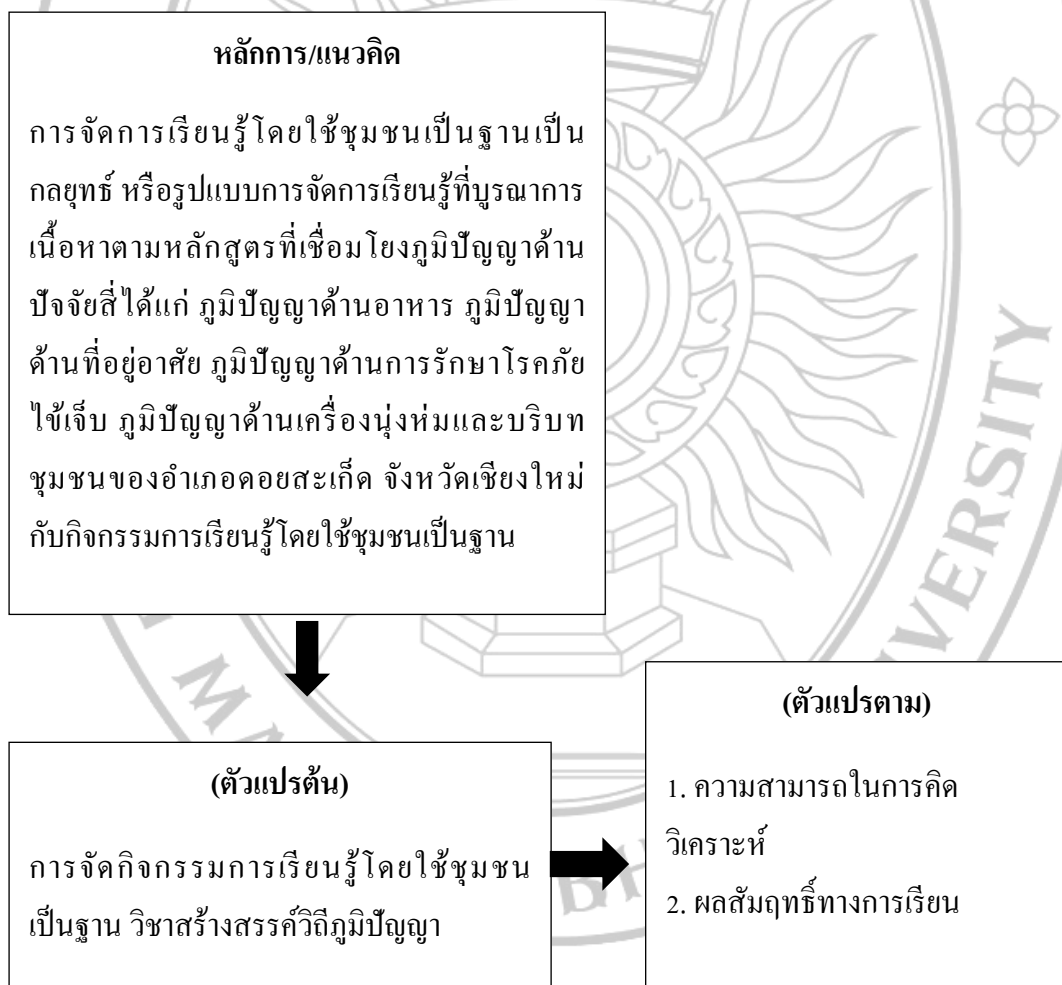
4. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความรู้ความสามารถของนักศึกษาในการเรียน วิชาสร้างสรรค์วิถีภูมิปัญญาที่ครอบคลุมพฤติกรรมการเรียนรู้ทั้ง 6 ด้าน คือ ด้านความรู้ที่เกิดจากความจำ (Knowledge) ด้านความเข้าใจ (Comprehend) ด้านการประยุกต์ (Application) ด้านการ

วิเคราะห์ (Analysis) ด้านการประเมินค่า (Evaluation) ด้านการสร้างสรรค์ (Creating) โดยวัดได้จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งเป็นแบบปรนัยชนิด เลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ

5. ค่าดัชนีประสิทธิผล หมายถึง ตัวเลขที่แสดงถึงความก้าวหน้าในการเรียนของนักศึกษาโดยเทียบคะแนนที่เพิ่มจากคะแนนการทดสอบก่อนเรียนกับคะแนนที่ได้จากการทดสอบหลังเรียน และคะแนนเต็มหรือคะแนนสูงสุดกับคะแนนที่ได้จากการทดสอบก่อนเรียน

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วิชาสร้างสรรค์วิถีภูมิปัญญาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยไว้ ดังนี้

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัย เรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วิชาสร้างเสริมค่านิยมปัญหาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับ นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็น พื้นฐานในการวิจัย ดังนี้

1. หลักสูตรสถานศึกษากับการจัดการเรียนรู้ในบริบทของวิทยาลัยเทคโนโลยี และสห วิทยาการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา วิชาสร้างเสริมค่านิยมปัญหา

2. ภูมิปัญญา

2.1 ความหมายของภูมิปัญญา

2.2 ความสำคัญของภูมิปัญญา

2.3 ภูมิปัญญาท้องถิ่นชุมชนอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

3. กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

3.1 ความหมายของกิจกรรมการเรียนรู้

3.2 ความสำคัญของกิจกรรมการเรียนรู้

3.3 แนวคิดทฤษฎีโดยใช้ชุมชนเป็นฐานการเรียนรู้

3.4 กระบวนการของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

3.5 การหาดัชนีประสิทธิผลกิจกรรมการเรียนรู้

4. ความสามารถในการคิดวิเคราะห์

4.1 ความหมายสำคัญของความสามารถในการคิดวิเคราะห์

4.2 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการคิดวิเคราะห์

4.2.1 แนวคิดทฤษฎีการคิดวิเคราะห์ของมาซาร์โน

4.2.2 แนวคิดทฤษฎีการคิดวิเคราะห์ของบลูม

4.2.3 แนวคิดทฤษฎีการคิดวิเคราะห์ของ ทิสนา แคมมณี

4.3 องค์ประกอบความสามารถในการคิดวิเคราะห์

- 4.4 แนวทางการสอนเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์
- 4.5 การวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์
- 5. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 5.1 ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 5.2 ความสำคัญของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 5.3 แนวทางการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- 6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

หลักสูตรสถานศึกษากับการจัดการเรียนรู้ในบริบทของวิทยาลัยเทคโนโลยี และสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา วิชาสร้างสรรค์วิถีมัลติมีเดีย

หลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง สถานศึกษาต้องมีหน้าที่สำคัญในการพัฒนาหลักสูตรที่มีความสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลง การพัฒนา สังคม การเมือง และเศรษฐกิจ เป็นการพัฒนาผู้เรียนให้เติบโตเพื่อพัฒนาสังคมต่อไป การนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้เพื่อนำไปสู่การนำแผนมาใช้จัดการเรียนการสอนในรูปแบบต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอน (สุภาณี ชำนาญศรี, 2563, น. 145-147) หลักสูตรสถานศึกษาตามความหมายของประเทศไทยตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มี 3 รูปแบบ ได้แก่ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มีความหมาย ดังนี้ 1) การศึกษาในระบบเป็นการศึกษาที่กำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการศึกษา หลักสูตรระยะเวลาของการศึกษา การวัด และประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน 2) การศึกษานอกระบบ เป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมายรูปแบบ วิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา การวัด และประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการสำเร็จการศึกษาโดยเนื้อหา และหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม 3) การศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการศึกษานำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจตามศักยภาพความพร้อม และโอกาสโดยศึกษาจากบุคคล ประสบการณ์ สังคม สภาพแวดล้อมสื่อหรือแหล่งความรู้อื่น ๆ สถานศึกษาจัดการศึกษาในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งหรือทั้งสามรูปแบบ เพื่อให้มีการเทียบโอนผลการเรียนที่ผู้เรียนสะสมไว้ในระหว่างรูปแบบเดียวกันหรือต่างรูปแบบได้ไม่ว่าจะเป็นผลการเรียนจากสถานศึกษาเดียวกัน หรือผลรวมทั้งจากการเรียนรู้นอกระบบ ตามอัธยาศัย การฝึกอาชีพ หรือจากประสบการณ์การทำงานสามารถที่จะเชื่อมโยงในการจัดการเรียนการสอนร่วมกันได้ (พัชรินทร์ แก้วมาเมือง, 2564, น. 338-339) หลักสูตรสถานศึกษาเป็นแบบแผนของการจัดการศึกษาให้บรรลุตามที่ได้กำหนดไว้และเป็นสิ่งที่กำหนดทิศทางของการศึกษาในการที่จะให้ความรู้ การถ่ายทอดวัฒนธรรม การส่งเสริม

การพัฒนาการของผู้เรียนในด้านต่าง ๆ อีกทั้งความสำคัญของหลักสูตรสถานศึกษาเป็นเป้าประสงค์ร่วมกันของผู้มีส่วนร่วมที่จะร่วมกันกำหนดแนวทางที่จะให้เกิดการจัดการเรียนการสอนได้เกิดขึ้น เพื่อให้สอดคล้องต่อบริบทของสถานศึกษา ไม่ว่าชุมชน แนวโน้มความเป็นไปของโลกหรือแม้กระทั่งตัวผู้เรียน ความสำคัญของหลักสูตรที่จะเห็นได้เป็นข้อ ๆ ตาม 6 ประการ (อำภา บุญช่วย, 2537, น. 17) คือ

ประการที่ 1 เป็นเอกสารของทางราชการ หรือเป็นบัญญัติของรัฐบาลเพื่อให้บุคคลที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการศึกษา

ประการที่ 2 เป็นเกณฑ์มาตรฐานทางการศึกษาเพื่อควบคุมการเรียนการสอนในสถาบันการศึกษาระดับต่าง ๆ รวมทั้งเป็นการวางแผนในการที่จะจัดสรรงบประมาณบุคลากร วัสดุ อุปกรณ์ทางการศึกษา

ประการที่ 3 เป็นแผนการดำเนินงานของฝ่ายบริหารการศึกษา ที่จะต้องอำนวยการควบคุมดูแลให้เป็นไปตามนโยบายการจัดการศึกษา

ประการที่ 4 เป็นแผนการปฏิบัติงาน หรือเครื่องชี้แนวทางในการปฏิบัติงานของครู เพราะหลักสูตรจะเสนอแนะจุดมุ่งหมายการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการประเมินผล การเรียน

ประการที่ 5 เป็นเครื่องมือของรัฐในอันที่จะพัฒนาคน และพัฒนากำลังคน ซึ่งจะเป็นตัวสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคม

ประการที่ 6 เป็นเครื่องชี้ถึงความเจริญของชาติ เพราะประเทศชาติใดมีหลักสูตรที่เหมาะสมทันสมัย และมีประสิทธิภาพก็จะทำให้คนในประเทศของตนมีคุณภาพ

ความสำคัญของหลักสูตรสถานศึกษาในยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงทำให้ผู้เรียนต้องมีความเข้าใจในตนเอง และผู้อื่น มีความอดทนอดกลั้นยอมรับในความแตกต่าง มีคุณธรรม จริยธรรม ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความมีเหตุ มีผล นำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต เน้นการปลูกฝังคุณสมบัติอันดีงาม สถานศึกษาต้องนำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาไปจัดทำรายละเอียดในส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อทำเป็นหลักสูตรสถานศึกษาโดยยึดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาเพื่อให้เกิดความเหมาะสมต่อการจัดการศึกษาได้ตรงวัตถุประสงค์ (ศิริกาญจน์ เชื้อเมืองพาน, 2557, น. 95-96) นอกจากนี้ความสำคัญของหลักสูตรสถานศึกษายังสามารถบอกถึงความสำคัญในด้านต่าง ๆ ไว้ดังนี้ 1) หลักสูตรเป็นเสมือนเป้าหมายของพลเมืองให้มีคุณภาพ 2) หลักสูตรเป็นมาตรฐานของการจัดการศึกษา 3) หลักสูตรเป็น โครงการ และแนวทางในการจัดการศึกษา 4) เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาสำหรับครู 5) หลักสูตรเป็นแนวทางในการส่งเสริมความเจริญของงานในการจัดการศึกษาของเด็ก 6) หลักสูตรเป็นตัวกำหนดแนวทางของประสบการณ์ให้ผู้เรียน 7) หลักสูตรเป็น

การร่วมกำหนดแนวทางความรู้ ความสามารถ ความประพฤติ ทักษะ เจตคติของผู้เรียนที่จะอยู่ร่วมกันในสังคม (ธงชัย ช่อพฤษา, 2548, น. 10)

การจัดการหลักสูตรสถานศึกษามีความสำคัญหลายประการ กล่าวคือเพื่อรองรับการจัดการเรียนการสอนในสังคมที่กว้าง และหลากหลายวัฒนธรรมมากยิ่งขึ้น ดังนั้นการเตรียมความพร้อมและปรับตัวในหลาย ๆ ด้าน ตลอดจนด้านการจัดการจัดทำหลักสูตรและการสอน ดังนั้นการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาจึงต้องมีการกำหนดสาระสำคัญของเนื้อหาวิชา คุณลักษณะ ทักษะและกิจกรรมต่าง ๆ ให้มีความทันสมัยรองรับกับความเปลี่ยนแปลงและให้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคนให้มีความรู้ความสามารถ ทักษะการทำงานและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และจะเห็นได้จากประการสำคัญของหลักสูตรสถานศึกษาดังแต่ละด้านคือ

ด้านการให้บริการ การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาเป็นกรอบ และทิศทางในการบริหารจัดการหลักสูตรมาตลอดจึงส่งผลให้การจัดการศึกษาของโรงเรียนขับเคลื่อนไปอย่างรวดเร็ว

ด้านบุคลากรบุคลากร ทุกคนถือว่ามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งที่ช่วยให้องค์กรขับเคลื่อนไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้และส่งผลดีต่อการบริหารจัดการหลักสูตรเป็นอย่างมาก

ด้านงบประมาณ งบประมาณเป็นตัวส่งเสริมให้การจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้

ด้านวัสดุอุปกรณ์ ปัจจัยด้านวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ สิ่งอำนวยความสะดวก ตลอดจนอาคารสถานที่ เป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นเพราะหากสถานศึกษามีปัจจัยเหล่านี้เพียงพอและมีคุณภาพก็จะส่งผลต่อคุณภาพของการจัดการเรียนการสอน อีกทั้งสามารถกำหนดวัตถุประสงค์ของการวางแผนการใช้อุปกรณ์ได้ตรงวัตถุประสงค์

ด้านการจัดการ การจัดการสถานศึกษาที่ดีย่อมนำไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ แต่หากการจัดการที่นำมาใช้ไม่มีประสิทธิภาพย่อมส่งผลให้งานที่บุคลากรทำไม่มีประสิทธิผล

สภาพสังคม และวัฒนธรรม สังคมไทยเป็นสังคมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม มีความหลากหลายในเรื่องชาติพันธุ์ ศาสนา และวัฒนธรรม ในปัจจุบันคนไทยได้รับอิทธิพลจากการเปลี่ยนแปลงในโลกโลกาภิวัตน์ ดังนั้นในการบริหารจัดการหลักสูตรของสถานศึกษา จึงต้องคำนึงถึงความเหมาะสมกับสภาพสังคม และวัฒนธรรมที่มีการเปลี่ยนแปลงไป ความเจริญทางด้านเทคโนโลยีและการสื่อสารในปัจจุบันทำให้สังคมเปลี่ยนไป ดังนั้นในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาจึงมีความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ความสำคัญของหลักสูตรสถานศึกษาจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อ

บทบาทในการเรียนการสอน (ธีรสิทธิ์ อ้นคำ, 2561, น. 6-7) หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพเป็นหลักสูตรหลังมัธยมศึกษาตอนต้นหรือ เทียบเท่าที่พัฒนาขึ้นเพื่อใช้ในการจัดการศึกษาด้านวิชาชีพ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ และเพื่อยกระดับการศึกษาวิชาชีพของบุคคลให้สูงขึ้น สอดคล้องกับ แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ แผนการศึกษาแห่งชาติเป็นไปตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ มาตรฐานการศึกษาของชาติ และกรอบคุณวุฒิวิชาชีพแห่งชาติ ตลอดจนยึดโยงกับมาตรฐาน อาชีพ โดยเน้นการเรียนรู้สู่การปฏิบัติ เพื่อพัฒนาสมรรถนะกำลังคนระดับฝีมือ รวมทั้งคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ และกิจนิสัยที่เหมาะสมในการทำงาน โดยมีการจัดเวลาเรียนให้ ดำเนินการ ดังนี้ 1) ในปีการศึกษาหนึ่ง ๆ ให้แบ่งภาคเรียนออกเป็น 2 ภาคเรียนปกติหรือระบบ ทวิภาค ภาคเรียนละ 18 สัปดาห์รวมเวลาการวัดผล โดยมีเวลาเรียนและจำนวนหน่วยกิตตามที่ กำหนด 2) การเรียนในระบบชั้นเรียนให้สถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันเปิดทำการสอนไม่น้อย กว่า สัปดาห์ละ 5 วัน ๆ ละไม่เกิน 7 ชั่วโมง โดยกำหนดให้จัดการเรียนการสอนคาบละ 60 นาที การคิดหน่วยกิตให้มีจำนวนหน่วยกิต ตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า 103-110 หน่วยกิต การคิดหน่วยกิต ถู้อเกณฑ์ ดังนี้ 1) รายวิชาทฤษฎีที่ใช้เวลาในการบรรยายหรืออภิปราย 1 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ หรือ 18 ชั่วโมงต่อภาคเรียนรวมเวลาการวัดผลมีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิต 2) รายวิชาปฏิบัติที่ใช้เวลาในการ ทดลองหรือฝึกปฏิบัติในห้องปฏิบัติการ 2 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ หรือ 36 ชั่วโมงต่อภาคเรียน รวมเวลา การวัดผลมีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิต 3) รายวิชาปฏิบัติที่ใช้เวลาในการฝึกปฏิบัติในโรงฝึกงานหรือ ภาคสนาม 3 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ หรือ 54 ชั่วโมงต่อภาคเรียน รวมเวลาการวัดผลมีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิต 4) หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพพุทธศักราช 2562 4) การฝึกอาชีพในการศึกษาระบบทวิภาคที่ใช้ เวลาไม่น้อยกว่า 54 ชั่วโมงต่อภาคเรียน รวมเวลาการวัดผลมีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิต 5) การฝึก ประสบการณ์สมรรถนะวิชาชีพในสถานประกอบการที่ใช้เวลาไม่น้อยกว่า 54 ชั่วโมงต่อภาคเรียน รวมเวลาการวัดผลมีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิต 6) การทำโครงการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพที่ใช้เวลา ไม่น้อยกว่า 54 ชั่วโมงต่อภาคเรียน รวมเวลาการวัดผลมีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิต

โครงสร้างของหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2562 แบ่งเป็น 3 หมวดวิชา และกิจกรรมเสริมหลักสูตร (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2562, น. 2-10) ดังนี้

1. หมวดวิชาสมรรถนะแกนกลาง ไม่น้อยกว่า 22 หน่วยกิต

- 1.1 กลุ่มวิชาภาษาไทย
- 1.2 กลุ่มวิชาภาษาต่างประเทศ
- 1.3 กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์
- 1.4 กลุ่มวิชาคณิตศาสตร์
- 1.5 กลุ่มวิชาสังคมศึกษา
- 1.6 กลุ่มวิชาสุขศึกษาและพลศึกษา

2. หมวดวิชาสมรรถนะวิชาชีพ ไม่น้อยกว่า 71 หน่วยกิต

2.1 กลุ่มสมรรถนะวิชาชีพพื้นฐาน

2.2 กลุ่มสมรรถนะวิชาชีพเฉพาะ

2.3 กลุ่มสมรรถนะวิชาชีพเลือก

2.4 ฝึกประสบการณ์สมรรถนะวิชาชีพ

2.5 โครงการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพ

3. หมวดวิชาเลือกเสรี ไม่น้อยกว่า 10 หน่วยกิต

4. กิจกรรมเสริมหลักสูตร (2 ชั่วโมง/สัปดาห์) ต่อหน่วยกิต กิจกรรมเสริมหลักสูตร

จะประกอบไปด้วย 1) สถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันต้องจัดให้มีกิจกรรมเสริมหลักสูตร ไม่น้อยกว่า 2 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ทุกภาคเรียน เพื่อส่งเสริมสมรรถนะแกนกลางและหรือสมรรถนะวิชาชีพ ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย 2) การประเมินผลกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้เป็นไปตามระเบียบสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาว่าด้วยการจัดการศึกษา และการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ การเข้าเรียน ผู้เข้าเรียนต้องสำเร็จ การศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 หรือเทียบเท่า และมีคุณสมบัติเป็นไปตามระเบียบ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาว่าด้วยการจัดการศึกษาและการประเมินผลการเรียนตาม หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ การประเมินผลการเรียน เน้นการประเมินสภาพจริง ทั้งนี้ให้ เป็นไปตามระเบียบสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาว่าด้วยการจัดการศึกษาและการ ประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ และการสำเร็จการศึกษาตาม หลักสูตรประกอบด้วย 1) ประเมินผ่านรายวิชาในหมวดวิชาสมรรถนะแกนกลางหมวดวิชา สมรรถนะวิชาชีพ และหมวดวิชาเลือกเสรีตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร 2) ได้จำนวนหน่วยกิต สะสมครบตามโครงสร้างของหลักสูตร 3) ได้ค่าระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมไม่ต่ำกว่า 2.00 และผ่านเกณฑ์การประเมินมาตรฐานวิชาชีพ

หลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพพุทธศักราช 2556 หมายถึง หลักสูตรที่พัฒนาขึ้น ให้สอดคล้องกับความต้องการก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเพื่อผลิตกำลังคนระดับฝีมือที่มีสมรรถนะ วิชาชีพ มีคุณธรรมจริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ สามารถนำไปใช้ในการประกอบอาชีพ ได้ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงานในลักษณะผู้ปฏิบัติหรือประกอบอาชีพอิสระได้ (อัมพล วาโยบุตร, 2562, น. 10 -11)

หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) เป็นหลักสูตรหลังมัธยมศึกษาตอนต้นหรือ เทียบเท่าที่พัฒนาขึ้นเพื่อใช้ในการจัดการศึกษาด้านวิชาชีพระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ และเพื่อ ยกกระตือรือร้นการศึกษาวิชาชีพของบุคคลให้สูงขึ้น สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

แห่งชาติ แผนการศึกษาแห่งชาติเป็นไปตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ มาตรฐานการศึกษาของชาติ และกรอบคุณวุฒิวิชาชีพศึกษาแห่งชาติ ตลอดจนยึดโยงกับมาตรฐานอาชีพโดยเน้นการเรียนรู้ ผู้การปฏิบัติเพื่อพัฒนาสมรรถนะกำลังคนระดับฝีมือ รวมทั้งคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณ วิชาชีพ และกิจนิสัยที่เหมาะสมในการทำงาน (วิทยาลัยสารพัดช่างระยอง, 2565, น. 1)

ด้วยวิชาสร้างสรรค่วิถีภูมิปัญญา (Thai Wisdom) เป็นวิชาที่ศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ทางภูมิศาสตร์ ประวัติความเป็นมา รูปแบบการเมืองการปกครองเมืองเชียงใหม่ ขนบธรรมเนียม ประเพณี ศิลปวัฒนธรรม สถานที่สำคัญ วิธีการดำเนินชีวิตของคนล้านนา ผู้การเปลี่ยนแปลงของ สังคมไทยในอดีต และปัจจุบัน เรื่องการใช้สิ่งแวดล้อมในการสร้างสรรค์ลักษณะเฉพาะด้าน ภูมิปัญญาไทย และวัฒนธรรมไทยให้เหมาะกับชีวิตปัจจุบัน และการอนุรักษ์ส่งเสริมวัฒนธรรม ภูมิปัญญา แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับปราชญ์ชาวบ้านวิถีล้านนา ฝึกคิดวิเคราะห์สภาพเหตุการณ์ปัจจุบัน ที่มีผลจากการปฏิวัติอุตสาหกรรม ผู้การแข่งขันทางเทคโนโลยี ความเจริญก้าวหน้าทางด้าน วิทยาการวิทยาศาสตร์สมัยใหม่ การปรับพฤติกรรมที่พึงประสงค์เพื่อเสริมสร้างมนุษยสัมพันธ์ การพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับวิทยาลัยเทคโนโลยี และสหวิทยาการ มหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชมงคลล้านนาที่ได้จัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2550 ตามกฎกระทรวงให้เป็นหน่วยงาน ที่มีระดับเทียบเท่าคณะเพื่อตอบสนองปณิธานหลักของมหาวิทยาลัยที่ต้องการสร้างบัณฑิตนักปฏิบัติ ที่พร้อมด้วยคุณธรรม จริยธรรม มีความรู้ ความเชี่ยวชาญที่จะไปพัฒนาสังคม และประเทศชาติให้มีความเจริญรุ่งเรืองอย่างยั่งยืน และดำเนินชีวิตอย่างเป็นสุขพึ่งพาตนเองได้ โดยมีภาระกิจการจัดการเรียน การสอนในระดับต่ำกว่าปริญญา และระดับปริญญาในหลักสูตรมีการบูรณาการศาสตร์บนพื้นฐาน ของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จัดระบบการเรียนการสอนการเรียนรู้ด้วยปัญหา และการเรียนรู้ ด้วยโครงการ (Problem-Project Based Learning) เชื่อมโยงกับการพัฒนาท้องถิ่น ด้วยเหตุนี้ทำให้ การสอนในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) เป็นหลักสูตรที่มีการบูรณาการศาสตร์เชื่อมโยง กับการพัฒนาท้องถิ่นจึงได้มีการจัดการเรียนรู้วิชาสร้างสรรค่วิถีภูมิปัญญามาเป็นส่วนหนึ่ง ในกระบวนการเรียนรู้ (สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียนหลักสูตรสาขาเตรียมวิศวกรรมศาสตร์ 2551, 2564)

สรุปได้ว่าวิทยาลัยเทคโนโลยี และสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ล้านนาเกิดแนวคิดการจัดการศึกษาแบบบูรณาการองค์ความรู้ในแต่ละศาสตร์เข้าด้วยกัน ได้คงความเป็นเอกลักษณ์ของโรงเรียนช่างฝีมือด้านอุตสาหกรรม พณิชยกรรม เกษตรกรรม และศิลปกรรม จึงสร้างหลักสูตรที่มีบริบทเข้ากับท้องถิ่น และมีวิชาสร้างสรรค่วิถีภูมิปัญญาเป็นวิชาหนึ่ง ที่มีความสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนในระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพในสาขาสาขาเตรียม วิศวกรรมศาสตร์และต่าง ๆ

ภูมิปัญญา

1. ความหมายของภูมิปัญญา

ภูมิปัญญาหมายถึง การแสวงหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่นำมาใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ เพื่อให้เกิดการเอาตัวรอดจากการอยู่อาศัยในธรรมชาติบนโลก เป็นการปรับตัวเพื่อให้อยู่รอดได้ ภูมิปัญญาจึงเกิดจากการที่มนุษย์สะสมประสบการณ์ ทักษะ การสังเกต และการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งซ้ำ ๆ จนกลายเป็นองค์ความรู้ที่ถูกผลิตขึ้น ทรัพยากรบุคคล ทรัพยากรความรู้ที่มีอยู่ในท้องถิ่นแต่ละแห่งซึ่งเป็นเอกลักษณ์เฉพาะคน หรือเป็นลักษณะสากลที่หลายถิ่นมีคล้ายกันก็ได้ ภูมิปัญญาชาวบ้านในแต่ละถิ่นเกิดจากการแสวงหาความรู้ เพื่อเอาชนะอุปสรรคทางธรรมชาติ ทางสังคม ที่จำเป็นในการดำรงชีวิต การเกิดภูมิปัญญาขึ้นเป็นส่วนที่เกี่ยวกับการผลิต การประกอบพิธีกรรมของชุมชน หรือประเพณีการรวมกลุ่มกันเพื่อทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้สำเร็จ เช่น การสร้างบ้านเรือน เป็นการช่วยกันทำงานใหญ่ที่ยากจะทำสำเร็จได้โดยคนเดียวเป็นต้น ภูมิปัญญาหมายถึง แบบแผนการดำเนินชีวิตที่มีคุณค่าแสดงถึงความเฉลียวฉลาดของบุคคล และสังคม ซึ่งได้สั่งสมปฏิบัติสืบต่อกันมา ภูมิปัญญาจะเป็นทรัพยากรของบุคคลหรือทรัพยากรความรู้ก็ได้ ทรัพยากรความรู้ที่ถือว่าเป็นภูมิปัญญา ได้แก่ ความรู้ในสาขาอาชีพหรือวิชาการด้านต่าง ๆ เช่น การคัดเลือกพันธุ์ข้าว การถนอมอาหาร วัฒนธรรม ศิลปะ จารีตประเพณี เป็นต้น (เทศบาลนครปากเกร็ด, 2564) ทักษะความชำนาญที่นำมาปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาให้เหมาะสมกับยุคสมัยได้อย่างเหมาะสมกับวิถีชีวิตของคนให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับยุคสมัยสามารถสืบทอดพัฒนาต่อไปได้อย่างไม่มีสิ้นสุด นอกจากนั้นคำว่าภูมิปัญญายังหมายถึงวิถีชีวิตของผู้คน ประเพณี และความเชื่อทางศาสนาตลอดจนการส่งต่อและสืบทอดผ่านทั้งรูปแบบทั้งรูปธรรม และนามธรรมจึงได้กลายเป็นมรดกทางวัฒนธรรมในสังคมนั้น ๆ และถือว่าเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่มีชีวิต เนื่องจากภูมิปัญญาแต่ละที่จะสะท้อนให้เห็นภูมิทัศน์ที่สะท้อนให้เห็นการดำเนินชีวิตของผู้คนในท้องถิ่น ซึ่งนับเป็นทุนทางวัฒนธรรมที่แสดงถึงประวัติศาสตร์แต่ละพื้นที่ไม่ว่าจะเป็นทางสถาปัตยกรรม เช่น รูปทรงบ้าน เอกลักษณ์บางอย่าง รวมทั้งความเชื่อและวิถีคิดในพื้นที่ต่าง ๆ (จุติมา อังกรวัชรพันธุ์ และอัญชัญ ดันตเทศ, 2561, น. 432-435)

ความหมายของภูมิปัญญาเกิดจากการนิยามหลากหลายแหล่งข้อมูลต่างกันออกไป การได้นิยามความหมายของ “ภูมิปัญญา” ซึ่งตรงกับคำศัพท์ในภาษาอังกฤษว่า Wisdom กล่าวคือ ภูมิปัญญาเป็นพื้นความรู้ ความสามารถที่เกิดจากการคิดการทำของมนุษย์ และได้มีการต่อยอดแพร่กระจายของความรู้นั้นออกไป (จริยาพร ไคร์ครวญ, 2563, น. 10-15)

ภูมิปัญญาไทย หมายถึง ความรู้ ความสามารถ วิธีการ ผลงานที่คนไทยได้ศึกษาเก็บรวบรวมความรู้ และจัดเป็นองค์ความรู้ ปรับปรุง พัฒนา ถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง (รุ่งเพชร สัตินิจ, 2555)

2. ความสำคัญของภูมิปัญญา

ภูมิปัญญา เป็นความรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ในชีวิตของคนเราผ่านกระบวนการศึกษา สังเกตคิดวิเคราะห์จนเกิดปัญญา และตกผลึกมาเป็นองค์ความรู้ที่ประกอบกันขึ้นมาจากความรู้เฉพาะหลาย ๆ เรื่อง ความรู้ดังกล่าวไม่ได้แยกย่อยออกมาเป็นศาสตร์เฉพาะสาขาวิชาต่าง ๆ อาจกล่าวได้ว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นจัดว่าเป็นพื้นฐานขององค์ความรู้สมัยใหม่ที่จะช่วยในการเรียนรู้ การแก้ปัญหา การจัดการ และการปรับตัวในการดำเนินชีวิตของคนเรา ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นความรู้ที่มีอยู่ทั่วไปในสังคม ชุมชน และในการตัวของตัวเอง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2539, น. 2)

ภูมิปัญญา เป็นแบบแผนการดำเนินชีวิตที่มีคุณค่าแสดงถึงความเฉลียวฉลาดของบุคคล และสังคม ซึ่งได้สั่งสม และปฏิบัติต่อกันมา คุณค่าของภูมิปัญญาไทยสืบทอดมาอย่างต่อเนื่องจากบรรพบุรุษที่ได้สร้างความเป็นปึกแผ่นมั่นคงให้ชาติบ้านเมือง มีการดำรงชีวิตที่อยู่อย่างร่มเย็นเป็นสุขทำให้คนในชาติเกิดความรักและความภาคภูมิใจเพื่อสืบสานไปสู่อนาคต (จารุวรรณ ธรรมวดี, 2543, น. 1)

ความสำคัญของภูมิปัญญา และภูมิปัญญาท้องถิ่น คือ องค์ความรู้ความสามารถของชุมชนที่สั่งสมสืบทอดกันมานานเป็นความจริงแท้ของชุมชน เป็นศักยภาพที่จะใช้แก้ปัญหา จัดการ ปรับตน เรียนรู้ และถ่ายทอดสู่คนรุ่นใหม่ เพื่อให้ดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุข เป็นแก่นของชุมชนที่จรรโลงความเป็นชาติให้อยู่รอดจากทุกภัยพิบัติทั้งปวง (ศักดิ์ชัย เกียรติณากินทร์, 2542, น. 2)

ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นองค์ความรู้ที่เกิดจากสติปัญญา ความคิด ความเชื่อและความสามารถที่เป็นองค์รวมทั้งหมดของคนในท้องถิ่นต่าง ๆ เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตหรือแก้ปัญหาของคนในท้องถิ่นนั้น ๆ ได้อย่างเหมาะสมตามสภาพท้องถิ่นของแต่ละแห่งในทุกภาคของประเทศ ซึ่งลักษณะของภูมิปัญญาในท้องถิ่นยังสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ประเภทที่ 1 ภูมิปัญญาประเภทองค์ความรู้ของกลุ่มบุคคลท้องถิ่น เช่น การผลิตอาหารและเครื่องดื่ม ผลิตภัณฑ์จากสมุนไพร ผลิตภัณฑ์จากวัสดุเหลือใช้ อาจจะสามารถได้ว่าเป็นลักษณะของภูมิปัญญาที่เกี่ยวกับสิ่งของเครื่องใช้ที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน ประเภทที่ 2 ภูมิปัญญาประเภทงานศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน เช่น เรื่องเล่าพื้นบ้าน กวีนิพนธ์พื้นบ้าน ปริศนาพื้นบ้าน เพลงพื้นบ้าน ดนตรีพื้นบ้าน การฟ้อนรำพื้นบ้าน ละครพื้นบ้าน จิตรกรรมพื้นบ้าน ประติมากรรมพื้นบ้าน หัตถกรรมพื้นบ้าน อาจกล่าวได้ว่าเป็นลักษณะของภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวกับความเชื่อ การฟ้อน

คล้ายจากการทำงาน และให้เกิดกิจกรรมทำร่วมกันระหว่างกลุ่มคนได้ (พรสวรรค์ สุวณฺณศรีย์, 2553, น. 35-40)

นอกจากนั้น ภูมิปัญญาท้องถิ่นยังสอดคล้องกับบริบทเชิงพื้นที่ในพื้นที่ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นภูมิปัญญาอาหารท้องถิ่นซึ่งมาจากการบริโภคตามวิถีชีวิตดั้งเดิมในชุมชนที่สืบทอดมาจากรบรรพบุรุษมีอายุนับร้อยปีขึ้นไปถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นของครัวเรือน โดยอาศัยทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นเป็นหลัก มีจุดเด่นในด้านรสชาติ และเป็นเอกลักษณ์เฉพาะสามารถบ่งบอกถึงสภาพพื้นที่ซึ่งมีความหลากหลายของระบบนิเวศทำให้มีความหลากหลายทางชีวภาพสูงทั้งชนิดพันธุ์พืช และสัตว์ ซึ่งวิถีชีวิตดั้งเดิมของคนเป็นวิถีเกษตรกรรมที่เข้ามาบุกเบิกพื้นที่ทำกินในพื้นที่ป่าดงพงพาบึงจัสลีจากธรรมชาติในการยังชีพ เน้นการผลิตเพื่อการพึ่งตนเองเป็นหลักในสังคมมีการช่วยเหลือเกื้อกูลและมีประเพณีวัฒนธรรมที่ไม่แตกต่างกันโดยมีการสืบทอดกันมายาวนานและมีการปรับเปลี่ยนตามยุคสมัยที่เกิดขึ้น (สุกัญญา เครือแก้ว, 2560, น. 276-285)

ภูมิปัญญาท้องถิ่นทำให้สังคม ชุมชน และประเทศชาติผ่านพ้นวิกฤติ และดำรงความเป็นชาติ หรือชุมชนซึ่งภูมิปัญญาเป็นองค์ความรู้ที่มีคุณค่า และความดีงามที่จรโลงชีวิต และวิถีชุมชนให้อยู่กับธรรมชาติ และสภาพแวดล้อมได้อย่างกลมกลืนสมดุล อีกทั้งยังเป็นพื้นฐานการประกอบอาชีพเพื่อการอยู่รอดได้ในการดำเนินชีวิต และรากฐานการพัฒนาที่เริ่มจากการพัฒนาเพื่อการพึ่งพาตนเอง การพัฒนาเพื่อการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน รวมทั้งการพัฒนาที่เกิดจากการผสมผสานองค์ความรู้ตามหลักสากลบนฐานภูมิปัญญาเดิมที่เคยมีมาก่อนภูมิปัญญาจึงมีคุณค่าไม่เพียงแต่ต่อท้องถิ่นและผู้คนเท่านั้นแต่ยังเอื้อประโยชน์ต่อ สังคมและประเทศชาติได้อย่างมากมาย (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2553)

3. ภูมิปัญญาท้องถิ่นชุมชนอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

ภูมิหลังของประวัติศาสตร์อำเภอดอยสะเก็ด เป็นอำเภอหนึ่งในจังหวัดเชียงใหม่ เป็นอำเภอที่มีประวัติความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ที่ยาวนานคู่กับจังหวัดเชียงใหม่ อำเภอดอยสะเก็ดเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยให้จังหวัดเชียงใหม่ได้เกิดการพัฒนาจากการพัฒนาเมืองหลัก มีความเจริญรุ่งเรืองหลากหลายด้าน เช่น ความเจริญด้านเศรษฐกิจ ความเจริญด้านภูมิปัญญาประเพณีและวัฒนธรรม ความหลากหลายด้านวิถีชีวิตการประกอบอาชีพ รวมทั้งความหลากหลายของวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ที่ได้กลายเป็นมรดกทางสังคม ชุมชน และประเทศชาติ อำเภอดอยสะเก็ด มีประวัติเก่าแก่อันยาวนานและแตกต่างไปกว่าประวัติของอำเภออื่น ๆ เพราะเกี่ยวข้องกับลักษณะภูมิประเทศพุทธประวัติ และมีตำนานความเชื่อของคนโบราณกล่าวไว้ คือ "ดอยสะเก็ด" เป็นคำหนึ่งที่ตั้งชื่อว่าเป็นที่มาของชื่ออำเภอดอยสะเก็ด ที่คนโบราณเรียกตามลักษณะของภูมิประเทศที่ตั้งของอำเภอตามที่ตามองเห็น เพราะอำเภอดอยสะเก็ดมีภูเขาที่ภาษาเหนือแปลว่าดอยลูกหนึ่งที่ตั้งอยู่เพียงลูกเดียวไกล

กว่าเทือกเขาอื่น ๆ ซึ่งเป็นที่ตั้งของวัดคอยสะเก็ดในปัจจุบัน และศูนย์กลางของอำเภอคอยสะเก็ด ก็ได้ตั้งอยู่เชิงภูเขานี้ "คอยเส้นเกศ" และ "คอยสระเกล็ด" เป็นอีกคำหนึ่งที่ว่าเชื่อว่าเป็นที่มาของชื่อ อำเภอคอยสะเก็ดที่เป็นตำนานเล่าขานสืบต่อกันมาตามตำนาน ดังนี้

เมื่อครั้งองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้แสดงปาฏิหาริย์ปรากฏเป็นกายทิพย์ ณ คอยแห่งนี้ แล้วทรงเปล่งพระฉัพพรรณรังสีสว่างเจิดจ้าไปทั่ว พญานาคคู่หนึ่งที่อาศัยอยู่ในหนองบัวบังเกิด ความเลื่อมใสจึงได้แปลงกายเป็นชายหนุ่มและหญิงสาวพร้อมนำดอกบัวไปถวายพระพุทธองค์จึง แสดงธรรมโปรด และได้ประทานเส้นพระเกศาแก่พญานาคแปลงคู่หนึ่งเพื่อเก็บไว้บูชาพญานาค ได้สร้างเจดีย์ประดิษฐานเส้นพระเกศาไว้บนภูเขาคู่นี้ และเรียกภูเขาคู่นี้ว่า "คอยเส้นเกศ" ต่อมา คำว่าคอยเส้นเกศได้เรียกเสียงเพี้ยนเป็นคำว่า คอยสะเก็ด และอีกตำนานหนึ่ง กล่าวว่า พญานาค ดังข้างต้นได้มีการลอกคราบหรือทำความสะอาดตัวอยู่บนภูเขามิผู้พบเห็นจึงได้เรียกภูเขาคู่นี้ว่า "คอยสระเกล็ด" คำว่า "สระ" มีความหมายว่า ไซ้ หรือทำความสะอาด ส่วนคำว่า "เกล็ด" หมายถึง เกล็ดพญานาคนั่นเอง (สำนักพัฒนาชุมชนอำเภอคอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่, 2564) ไม่เพียงเท่านั้น อำเภอคอยสะเก็ดยังเป็นอำเภอหนึ่งที่มีความหลากหลายของประชากร ความหลากหลายเรื่องของการประกอบอาชีพ เนื่องด้วยลักษณะเด่นทางภูมิศาสตร์ของอำเภอคอยสะเก็ดมีความหลากหลายทางชีวภาพ และทางภูมิทัศน์ที่โดดเด่นจึงทำให้อำเภอคอยสะเก็ดได้กลายเป็นที่อยู่อาศัยของผู้คน ตามที่เราจะเห็นได้ว่าที่ตั้งของอำเภอคอยสะเก็ดตั้งอยู่ทางตอนกลางของจังหวัด และเป็นอำเภอที่มีความเจริญทางด้านเศรษฐกิจในลำดับต้น ๆ ของจังหวัดเชียงใหม่ เนื่องจากเป็นเส้นทางสำคัญที่ผ่านจากจังหวัดเชียงใหม่ไปยังจังหวัดเชียงราย โดยมีรายละเอียดเรื่องอาณาเขตติดต่อ (เทศบาลตำบลคอยสะเก็ด, 2564) ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอแม่แตง และอำเภอพร้าว

ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอเวียงป่าเป้า (จังหวัดเชียงราย) และอำเภอเมืองปาน (จังหวัดลำปาง)

ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอแม่ออน และอำเภอสันกำแพง

ทิศตะวันตกติดต่อกับอำเภอสันทราย และอำเภอเมืองเชียงใหม่

ท้องที่อำเภอคอยสะเก็ดประกอบด้วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 14 แห่ง ได้แก่

1. เทศบาลตำบลคอยสะเก็ด
2. เทศบาลตำบลง่าบ้าน
3. เทศบาลตำบลสันปูเลย
4. เทศบาลตำบลวงเหนือ
5. เทศบาลตำบลแม่โป่ง

6. เทศบาลตำบลเชิงคอย
7. เทศบาลตำบลตลาดใหญ่
8. เทศบาลตำบลแม่ฮ้อยเงิน
9. เทศบาลตำบลป่าเมียง
10. เทศบาลตำบลป่าบ้อง
11. เทศบาลตำบลลำธารราษฎร์
12. เทศบาลตำบลแม่ก่อ
13. เทศบาลตำบลตลาดขวัญ
14. องค์การบริหารส่วนตำบลเทพเสด็จ

นอกจากนั้นภูมิปัญญาท้องถิ่นในอำเภอดอยสะเก็ดยังเกี่ยวกับการอนุรักษ์ระบบนิเวศชุมชน เช่น ชุมชนป่าดงหลวง เป็นการนำเอาภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านความเชื่อเรื่องผีและความเชื่อทางพุทธศาสนามาเกี่ยวข้องกับการรักษาระบบนิเวศชุมชนมาปรับเปลี่ยนและประยุกต์ใช้ในการรักษา ระบบนิเวศชุมชน คุณค่าในฐานะซึ่งเป็นองค์ความรู้ของบรรพชน เช่น การใช้ประโยชน์ด้านป่าไม้ การใช้ประโยชน์ด้านแหล่งน้ำ การใช้ประโยชน์ด้านแหล่งอาหาร เป็นต้น การประยุกต์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนในอำเภอดอยสะเก็ดนั้นเป็นวิธีการปรับตัวและพัฒนาองค์ความรู้ดั้งเดิมเพื่อให้เกิดการสืบทอดวิถีภูมิปัญญาที่มีคุณค่าเอาไว้ได้ดี (พระกฤษติ์ สุนันตา, 2548) ประชากรในเขตเทศบาลตำบลดอยสะเก็ดส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตรกรรม เช่น การทำนา ทำสวน การค้าขาย และประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไปสภาพเศรษฐกิจในชุมชนโดยรวมสำหรับด้านการลงทุนส่วนใหญ่จะเป็นอุตสาหกรรมขนาดย่อมโดยอาศัยวัตถุดิบและทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นมาแปรรูปผลผลิตพืชผลทางการเกษตร ได้แก่ ผลผลิตพืชผลทางการเกษตร ส่วนอุตสาหกรรมขนาดใหญ่มีปริมาณน้อย ได้แก่ การผลิตเฟอร์นิเจอร์จากไม้ ไม้แปรรูป และคอนกรีตสำหรับการก่อสร้างในด้านสังคมในท้องถิ่นจะมีกลุ่มชนหลาย ๆ กลุ่มที่สำคัญ ได้แก่

- 1) กลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ อาศัยอยู่ในหลายหมู่บ้าน คือ หมู่ที่ 5 บ้านหลวงเหนือ ตำบลหลวงเหนือ หมู่ที่ 4 บ้านป่าคา ตำบลเชิงคอย และหมู่ที่ 8 บ้านหลวงใต้ ตำบลเชิงคอย
- 2) กลุ่มชนคนจีน ซึ่งทำการค้าขาย ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในหมู่ที่ 3 บ้านเชิงคอย ตำบลเชิงคอย
- 3) กลุ่มชนมุสลิม ที่นับถือศาสนาอิสลามอาศัยอยู่ตามแนวเชิงคอยดอยสะเก็ดในพื้นที่หมู่ที่ 3 บ้านเชิงคอย ตำบลเชิงคอย (เทศบาลตำบลดอยสะเก็ด, 2564) ภูมิปัญญาท้องถิ่นในอำเภอดอยสะเก็ด ยังมีความความหลากหลายที่แสดงให้เห็นถึงความเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชากรในพื้นที่ตามสภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่ ซึ่งสอดคล้องกับภูมิศาสตร์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติ ดังที่จะเห็นภูมิปัญญาหลากหลายจากปราชญ์ชุมชน ดังนี้

4) ภูมิปัญญาด้านอาหาร น้ำพริกน้ำปู นายวิรัตน์ นามสกุล สล่าปัน น้ำปูเป็นอาหารที่คนได้อ่อนนิยมนำมารับประทานกันตลอดปี โดยเป็นการถนอมอาหารตามธรรมชาติไม่ได้ใส่สารกันบูด โดยในช่วงฤดูทำนาจะมีปูนาเป็นจำนวนมาก ชาวบ้านจะเก็บปูนามาทำกันเกือบทุกบ้าน โดยน้ำปูสามารถนำไปทำเป็นน้ำพริกน้ำปูใส่ตำส้มโอ ใส่ยาหน่อไม้ ใส่แกงหน่อไม้ หรือทานกับปลาอย่าง

5) ภูมิปัญญาด้านการรักษาโรค (หมอมือ) นายสมชัย นามสกุล สงวน หมอมือหรือหมอพื้นเมืองในหมู่บ้านได้อีอ มีการถ่ายทอดให้กับลูกหลานและประชาชนที่สนใจสืบทอดรุ่นสู่รุ่น โดยการสาธิต ทดลอง ฝึกปฏิบัติมีการรักษาโรคประมาณ 8 ชนิด ดังนี้ 1) คางาขาวกษุข ใช้รักษา เช่น ตุ่ม ผื่น แผลจากอุบัติเหตุต่าง ๆ (ท้องคาถา 3 , 7 ครั้ง เป่าลงที่เป็นแล้วเป่าใส่น้ำใช้กินน้ำมันต์) ถ้างบริเวณมือ เท้าเคล็ด กระดูกหักแตก (ท้องคาถา 3 , 7 ครั้งลงใบส้มโอแล้วเช็ดลงที่เป็น หรือเสกใส่และสูรากิน 2) คากาแก้กินผิด-ท้องคาถาใส่น้ำมันต์ให้กินแทนน้ำ 3) คากาเค็กร้องให้เวลากลางคืน ท้องคาถาเสกใส่ข้าวสารหว่านหลังคาบ้าน 4) คากาตาแดงท้องคาถาเสกใส่น้ำ และเป่าที่ตาแดง 5) คากาภูสวดท้องคาถาเสกใส่น้ำและเป่าที่เป็น 6) คากา 108 ท้องคาถาเสกใส่น้ำกิน 7) คากาเป่าสะเดาะ เช่น ก้างติดคอท้องคาถาเสกใส่น้ำมันต์กินกระดูกติดคอ 8) คากาแก้กินผิดท้องคาถาเสกใส่น้ำมันต์กินแทนน้ำ

6) ภูมิปัญญาด้านการแต่งกาย (ได้อีอ) ชุมชนบ้านเมืองหลวงใต้ ชุมชนได้อีอบ้านเมืองหลวงใต้ เป็นชุมชนที่อพยพมาจากเมืองเชียงตุง ประเทศพม่า มีวัฒนธรรมใกล้เคียงชาวไทยล้านนา ชาวได้อีอนิยมทอผ้าใช้เองโดยใช้กี่กระตุกซึ่งจะมีไว้ได้ถนบ้านเกือบทุกหลังคาเรือนผู้หญิงนุ่งผ้าซิ่นและสวมเสื้อปักริ้วรูปผาอก นิยมใช้สีครามหรือสีคำตรงสาปเสื้อจะขลิบด้วยแถบผ้าสีต่าง ๆ ส่วนผู้ชายจะสวมเสื้อคล้ายเสื้อม่อฮ่อมแขนยาวถึงข้อมือมีขอบรอบคอคล้ายเสื้อคอตั้ง กางเกงสะดอทั้งเสื้อและกางเกงย้อมด้วยสีครามหรือคำโพกศีรษะด้วยผ้าขาวการแต่งกายแบบได้อีอ นิยมใช้ในเทศกาลงานสืบสานตำนานวัฒนธรรมได้อีอและร่วมงานในระดับอำเภอและจังหวัด ซึ่งจะแต่งกายพร้อมกันทุกชาย หญิง และเด็ก ๆ (โครงการสืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่น 4 จังหวัด, 2554)

7) ภูมิปัญญาท้องถิ่นในอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ดั้งเดิมเป็นพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์มาโดยตลอดเป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร สัตว์ป่า และความหลากหลายจากผืนป่าอย่างมาก จึงทำให้เป็นบ่อเกิดของความหลากหลายด้านความปัญญาที่เกิดขึ้น การอนุรักษ์ และพัฒนาฟื้นฟูป่าต้นน้ำด้วยวิธีต่าง ๆ ก็ถือว่าเป็นหนึ่งในการสร้างภูมิปัญญาในท้องถิ่นดอยสะเก็ด (วินิจ ภาเจริญ, 2563, น. 115-116)

สรุปแล้วว่าด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นในอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ มีความหลากหลาย โดยเฉพาะภูมิปัญญาในด้านวัฒนธรรมที่จะมีความโดดเด่นในด้านปัจจัยที่น่าสนใจและเป็นกรณีศึกษาในการใช้เป็นแหล่งเรียนรู้

กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

1. ความหมายของกิจกรรมการเรียนรู้

กิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม อันเป็นผลเนื่องมาจากการเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ เจตคติ เป็นพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปค่อนข้างถาวร และเป็นสิ่งที่สามารถเกิดขึ้นได้ตลอดชีวิต องค์ประกอบและกระบวนการเรียนรู้ขึ้นอยู่กับผู้เรียน บทเรียน วิธีการเรียน และสภาพแวดล้อมทางการเรียน บทบาทของผู้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ ในกระบวนการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์ผู้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ซึ่งมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวก (นันทวัฒน์ ภัทรกรนันท์, 2560, น. 6) ซึ่งกิจกรรมการเรียนรู้หมายถึง การปฏิบัติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้เพื่อให้การจัดการเรียนรู้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และการเรียนรู้ของผู้เรียนบรรลุตามจุดประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ (สำนักส่งเสริมวิชาการ และงานทะเบียน, 2557, น. 55)

2. ความสำคัญของกิจกรรมการเรียนรู้

ความสำคัญของกิจกรรมการเรียนรู้ มีความมุ่งหมายหวังเพื่อใช้กระบวนการของกิจกรรมพัฒนาผู้เข้ากิจกรรมต่อไปโดยที่กิจกรรมอาจจะจัดในร่มหรือกลางแจ้งก็ได้ ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของแต่ละกิจกรรมที่เลือกนำมาใช้สภาพการณ์หรือการกระทำที่จัดขึ้นเพื่อให้ นักเรียนสามารถเข้าใจบทเรียนได้ง่ายกว่าการสอนแบบธรรมดาได้รับทั้งความรู้ความสนุกสนานและผู้เรียนต้องกระทำด้วยความเต็มใจ และเป็นสิ่งที่ผู้ดำเนินการจัดเตรียมให้ผู้เข้าร่วมลงมือปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลตามที่ตั้งวัตถุประสงค์ไว้ (โรม วงศ์ประเสริฐ, 2545, น. 9) กิจกรรมการเรียนรู้ถือว่าเป็นหัวใจของการศึกษา เพราะกิจกรรมเป็นสิ่งที่จัดขึ้น เพื่อมุ่งเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนหรือส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เกิดประสบการณ์ โดยคาดหวังว่าประสบการณ์และสภาพแวดล้อมแห่งการเรียนรู้ที่ได้รับในขณะปฏิบัติกิจกรรมนั้น (ชนพล นาคต, 2555, น. 1) เป็นการเน้นกระบวนการเรียนรู้มากกว่าเนื้อหาวิชา เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้หรือสร้างความรู้ให้เกิดขึ้นในตนเอง ผู้เรียนมีการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการประเมินค่าจากสิ่งที่ได้รับจากกิจกรรมการเรียนรู้ ทำให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีความหมายและนำไปใช้ในสถานการณ์อื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สถาพร พงศาพิบูล, 2558)

3. แนวคิดทฤษฎีโดยใช้ชุมชนเป็นฐานทางการเรียนรู้

แนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานมีฐานรากมาจากทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivist Theory) โดยมีเงื่อนไขการเรียนรู้คือการเรียนรู้เป็นกระบวนการลงมือกระทำ (Active Process) ที่เกิดขึ้นในแต่ละบุคคล ความรู้ต่าง ๆ จะถูกสร้างด้วยตัวผู้เรียนเอง กระบวนการเรียนรู้จึงมักเป็นลักษณะที่ให้ผู้เรียนสร้างความรู้จากการร่วมมือกันแก้ปัญหา โดยมีหลักการพื้นฐาน

สำคัญ 5 ประการ คือ 1) สถานการณ์ปัญหา (Problem Based) มาจากพื้นฐานของ Cognitive Constructivism ที่เชื่อว่าถ้าผู้เรียนได้รับการกระตุ้นให้เกิดความขัดแย้งทางปัญญาหรือที่เรียกว่า เกิดการเสียสมดุลทางปัญญา ผู้เรียนต้องพยายามปรับโครงสร้างทางปัญญาสถานการณ์ปัญหาจะเป็นเสมือนประตูที่นำผู้เรียนเข้าสู่เนื้อหา 2) แหล่งเรียนรู้ (Resource) เป็นที่รวบรวมข้อมูลเนื้อหาสารสนเทศที่ผู้เรียนใช้ในการแก้ปัญหาในสถานการณ์ 3) ฐานการช่วยเหลือ (Scaffolding) ซึ่งจะสนับสนุนผู้เรียนในการแก้ปัญหาหรือการเรียนรู้ในกรณีที่ไม่สามารถปฏิบัติการกิจกรรมการเรียนรู้ให้สำเร็จด้วยตัวเองได้ หรือเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ความพยายามในการเรียนรู้ 4) การโค้ช (Coaching) เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ โดยเปลี่ยนบทบาทของครูจากหน้าที่ในการถ่ายทอดความรู้หรือบอกความรู้มาเป็นผู้ชี้แนะ 5) การร่วมมือกันแก้ปัญหา (Collaboration) เป็นอีกองค์ประกอบหนึ่งที่ช่วยสนับสนุนให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้อื่นเพื่อขยายมุมมองให้แก่ตนเองการร่วมมือกันแก้ปัญหาก็จะสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการคิดไตร่ตรอง เป็นการเปิดโอกาสให้ทั้งผู้เรียน ผู้สอน ผู้เชี่ยวชาญ ได้สนทนาแสดงความคิดเห็นของตนเองกับผู้อื่น (สุมาลีชัยเจริญ, 2557, น. 375 - 378)

4. กระบวนการของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเป็นความสอดคล้องกับการเรียนรู้ที่ทำให้เกิดประสบการณ์ทางตรง และเป็นความรู้ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการการดำเนินชีวิตประจำวันได้จริง ซึ่งหากมองในแง่ของการศึกษาจะสามารถนำมาพัฒนาการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมกับตัวผู้เรียนเพราะเกิดการนำเอาทรัพยากรในท้องถิ่นมาประยุกต์เข้ากับการเรียนรู้ รวมทั้งครูภูมิปัญญาในชุมชน ที่เรียกว่าปราชญ์ชาวบ้านได้ถ่ายทอดประสบการณ์ตรงต่อผู้เรียนได้เป็นอย่างดี ซึ่งหมายถึงแนวคิดที่มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริงจากสถานการณ์จริงในชุมชน ภายใต้การมีส่วนร่วมระหว่างผู้เรียน ผู้สอนและกลุ่มคนในชุมชน กระบวนการสำคัญคือการสะท้อนคิดเชิงวิพากษ์ ซึ่งช่วยให้เกิดความรู้ความเข้าใจภายในชุมชนมากขึ้น ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาในด้านทักษะความรู้ที่หลากหลาย เช่น การสังเคราะห์ การคิดวิเคราะห์อย่างมีคุณธรรม และจริยธรรม ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งในศตวรรษที่ 21 (ประสิทธิ์ ดีกขาว, 2564, น. 722)

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน หมายถึง จุดแข็งด้านศักยภาพเชิงภูมิศาสตร์ อัตลักษณ์ท้องถิ่นผ่านภูมิปัญญาชาวบ้านประเพณี วัฒนธรรม การละเล่นพื้นเมือง สินค้าชุมชนและแหล่งท่องเที่ยวชุมชนในลักษณะการใช้ชุมชนเป็นฐานการเรียนรู้หรือ Community-Based Learning ในลักษณะการจัดการเรียนรู้ด้วยการให้บริการชุมชนเชิงวิชาการ (Academically Based Community Service) ตามทฤษฎีการเชื่อมต่อการกิจด้านการศึกษาของสถานศึกษากับชุมชนที่ล้อมรอบเพื่อมุ่งเน้นในการฟื้นฟูชุมชน การศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental

Education) เป็นการใช้ประโยชน์จากสิ่งแวดล้อมในชุมชนกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมส่วนบุคคลในเชิงบวก ฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ การเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ รวมทั้งปลูกฝังทักษะความเป็นพลเมืองในการมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาของชุมชน (ยุทธนา กาเต็ม, 2563, น. 345) และรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ชุมชนเป็นฐาน (Community-Based Learning) เป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐานการเรียนรู้ และสร้างประสบการณ์แก่ผู้เรียน ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในการเชื่อมโยงความรู้จากทฤษฎีกับความเป็นจริงในชุมชน (เจียมจิต แสงสุวรรณ, 2558, น. 113-116) การเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเป็นรายวิชาที่ศึกษาแนวคิด วิธีการเรียนรู้จากชุมชน วิธีการปรับตัว และการเข้าหาชุมชน การจัดกระบวนการชุมชนเพื่อการเรียนรู้ การเข้าร่วมใช้ชีวิตในชุมชนเพื่อศึกษาเรียนรู้ การดำเนินชีวิต การทำกิจกรรม ปัญหา และวิธีการแก้ปัญหาเพื่อส่งเสริมการพัฒนาชุมชน ซึ่งตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิตมุ่งเน้นให้เชื่อมโยงความรู้กับชุมชนโดยใช้การปฏิบัติงานเป็นฐานให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติงานจากสถานการณ์จริงในชุมชน (สาขาสังคมศาสตร์, 2560, น. 30) และชุมชนเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญที่ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยตรงด้วยตนเอง และเรียนรู้ได้ตลอดเวลาผู้เรียนจะได้ศึกษาสภาพที่เป็นจริงของสิ่งต่าง ๆ ในชุมชนที่อาจมีอยู่แล้วตามธรรมชาติ หรือที่มนุษย์สร้างขึ้น โดยเฉพาะสิ่งที่เกิดขึ้นมาจากภูมิปัญญาโดยมีปัจจัยที่เกี่ยวข้อง คือ สภาพภูมิประเทศ ทรัพยากร สิ่งแวดล้อม ประวัติความเป็นมาศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญาอาคารสิ่งก่อสร้าง สถาปัตยกรรม ดังนั้น การนำชุมชนมาใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอนจึงเป็นวิถีทางหนึ่งที่จะช่วยให้กระบวนการเรียนการสอนบรรลุจุดมุ่งหมายได้ตามที่ต้องการ การเลือกชุมชนเพื่อเสริมการเรียนรู้ ทักษะ ประสบการณ์ ให้กับผู้เรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญ และต้องสอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนการสอน เพราะสามารถนำไปใช้เป็นฐานการเรียนรู้ได้หลากหลายรายวิชา (สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์, 2553) ประกอบด้วยความสำคัญของการใช้ชุมชนเป็นฐานในการเรียนรู้ยังก่อให้เกิดพัฒนาทุนทางสังคมในชุมชนในแต่ละด้านมีดังนี้

1) ด้านการถ่ายทอดความรู้ การส่งเสริมกระบวนการถ่ายทอดความรู้และการเรียนรู้ในการพัฒนาทุนทางสังคมควรให้ความสำคัญกับวิธีการและกระบวนการเรียนรู้ โดยการส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วม และกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนในรูปกระบวนการกลุ่ม เปิดเวทีพูดคุยแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของสมาชิกในชุมชน

2) ด้านองค์ความรู้ การเรียนรู้ของชุมชน องค์ความรู้ และแหล่งเรียนรู้ของชุมชน ควรมีการปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์ของชุมชนและความต้องการของสมาชิกในชุมชน เช่น มีการนำองค์ความรู้เดิมของชุมชนมาพัฒนาต่อยอดปรับปรุงเปลี่ยนแปลง

3) ด้านวิธีการและกระบวนการถ่ายทอดความรู้ การเรียนรู้ร่วมกันเพื่อพัฒนาทุนทางสังคม โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ควรมีการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้เพื่อเป็นภาคีร่วมกันในการแลกเปลี่ยน เนื่องจากการเรียนรู้ในการพัฒนาทุนทางสังคมโดยใช้ชุมชนเป็นฐานไม่ได้หมายความว่าชุมชนใด ชุมชนหนึ่งจะต้องทำโดยลำพัง แต่การประสานสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ระหว่างชุมชนเป็นการ ส่งเสริมสนับสนุนเกิดกระบวนการเรียนรู้ที่รอบด้าน

4) ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ผู้นำชุมชนควรมีบทบาทหลักในการส่งเสริม กระบวนการเรียนรู้ของชุมชน ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนแลกเปลี่ยน เรียนรู้ในสถานการณ์จริงของชุมชนรวมทั้งประเด็นองค์ความรู้ต่าง ๆ ที่มีความสนใจร่วมกัน นำเอา ระบบคุณค่าดั้งเดิมของชุมชนในการมาปรับประยุกต์หรือต่อยอดให้เป็นฐานการพัฒนาทุนทาง สังคมของชุมชนอย่างยั่งยืน

5) ด้านจุดมุ่งหมายของความรู้ ผู้นำทางสังคมมีบทบาทสำคัญที่สุดในการดำเนินการ ถ่ายทอดองค์ความรู้ การกระตุ้นให้ประชาชนในชุมชนมีจิตสำนึกในการพึ่งพาตนเอง ร่วมคิด ร่วม ตัดสินใจ สร้างเสริมความรู้ความเข้าใจให้ประชาชน ได้อย่างเหมาะสม (วิทยา สุจิตรนารักษ์, 2560, น. 205-208) การเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานจึงมีความสำคัญเพื่อให้ชุมชนเข้มแข็งเป็นวิธีการ เรียนรู้ที่ได้ศึกษาได้สิ่งแวดล้อมที่เป็นอยู่ที่สำคัญในการพัฒนาชุมชน สิ่งแวดล้อมภายในชุมชน และสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญา กระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ด้านความรู้ของชุมชนเป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการปัญหาและการปรับตัวของชุมชนเป็นความรู้ ที่เรียกกันว่า “ภูมิปัญญา” ซึ่งเป็นภูมิปัญญาที่มาจากประสบการณ์จริงมีความเป็นบูรณาการสูงทั้งใน เรื่องของกายใจสังคมและสิ่งแวดล้อม ชุมชนมีวัฒนธรรมเป็นฐานมีการเชื่อมโยงไปสู่นามธรรม ที่ลึกซึ้ง และเน้นความสำคัญของจริยธรรมมากกว่าวัตถุนิยม การเรียนรู้ของชุมชนมีการเรียนรู้ ที่เอาชีวิตและปัญหาเป็นตัวตั้งเป็นการจัดกิจกรรมของการเรียนรู้ที่มีลักษณะพัฒนาการร่วมคิด ร่วมมือกันปฏิบัติมีการสื่อสารแลกเปลี่ยนระหว่างบุคคลที่แตกต่างหลากหลายลดความขัดแย้งเป็น เครื่องมือ อันทรงพลังในการยกระดับบุคคลและพัฒนาชุมชน เป็นการเรียนรู้ที่ทำให้เกิดการคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้ โดยนำหลักการแนวทางดังกล่าวมาปรับใช้ในการปฏิรูปการศึกษาในปัจจุบัน (สุปรียา ไผ่ล้อม, 2562, น. 96-101) กิจกรรมการเรียนรู้เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการจัดการ เรียนรู้เนื่องจากกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างแท้จริง ความสำคัญของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีผลต่อการเรียนรู้ไว้หลายประการดังนี้

ประการที่ 1 กิจกรรมช่วยสร้างความสนใจของผู้เรียน

ประการที่ 2 กิจกรรมจะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จ

ประการที่ 3 กิจกรรมจะช่วยปลูกฝังความเป็นประชาธิปไตย

ประการที่ 4 กิจกรรมช่วยปลูกฝังความรับผิดชอบ

ประการที่ 5 กิจกรรมจะช่วยปลูกฝังและส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

ประการที่ 6 กิจกรรมช่วยให้ผู้เรียนได้มีการเคลื่อนไหว

ประการที่ 7 กิจกรรมจะช่วยให้ผู้เรียนได้รู้สึกสนุกสนาน

ประการที่ 8 กิจกรรมช่วยให้เห็นความแตกต่างระหว่างบุคคล

ประการที่ 9 กิจกรรมช่วยขยายความรู้ และประสบการณ์ของผู้เรียนให้กว้างขวาง

ประการที่ 10 กิจกรรมจะช่วยส่งเสริมความองอาจ และพัฒนาการของผู้เรียน

ประการที่ 11 กิจกรรมจะช่วยส่งเสริมทักษะ

ประการที่ 12 กิจกรรมจะช่วยปลูกฝังเจตคติที่ดี

เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดพัฒนาการทั้งทางด้าน ร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาไปพร้อม ๆ กันสนองความสนใจ ความสามารถ และความถนัดของแต่ละบุคคล (สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน, 2557, น. 56) ในความสำคัญของกิจกรรมการเรียนรู้ว่าการเรียนรู้เป็นกิจกรรมของบุคคลซึ่งอาจเป็นการเรียนด้วยความตั้งใจหรือโดยบังเอิญ การเรียนอาจเกี่ยวข้องกับการหาข้อมูล หรือทักษะที่สนใจใหม่ ๆ ความเข้าใจ หรือค่านิยมการเรียนรู้เป็นสิ่งก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรม และเป็นสิ่งที่จะอาจเกิดขึ้นตลอดชีวิต (สมคิด อิศระวัฒน์, 2542, น. 79) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีความสำคัญคือสอดคล้องกับความต้องการ และอัตลักษณ์ของชุมชนถือเป็นการจัดการความรู้ที่เน้นสิ่งแวดล้อมหรือแหล่งเรียนรู้ใกล้ตัวในชุมชนของผู้เรียนเป็นสำคัญ (วิภาพรรณ พินลา, 2558, น. 7) การใช้ชุมชนเป็นฐานไม่ว่าจะนำมาพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการศึกษาทั้งในภาคใต้ ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งแต่ละภูมิภาคในประเทศไทยล้วนเป็นจังหวัดที่มีระบบวิถีชีวิตที่โดดเด่นมาหลายยุคสมัย รวมถึงมีการพัฒนาในด้านกายภาพที่มีความเติบโตอย่างรวดเร็ว การตอบสนองความต้องการของชุมชนแบบฐานของวิถีชีวิตของชุมชนเป็นการศึกษาเพื่อพัฒนาชุมชนสู่เป้าหมายในการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนได้ และนำมาต่อยอดในด้านการเรียนรู้ที่หลากหลายได้ กระบวนการดำเนินการจัดการความรู้ในการใช้ชุมชนเป็นฐาน โดยมีขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ค้นหาความรู้ ประชุมระดมความคิด สืบค้นข้อมูลและค้นหาแหล่งความรู้ที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและแสวงหาความรู้ โดยมอบหมายให้จัดทำสืบค้นข้อมูลในเนื้อหาเทคนิคการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน ทั้งจากบุคลากรและเอกสารรวมทั้งจากสื่อทุกประเภท จัดประชุมระดมความคิดของทุกคน รวบรวมมาเพื่อให้ทุกคนได้นำเสนอใน

เนื้อหาเทคนิคการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน รวมทั้งจัดเชิญวิทยากรผู้ทรงความรู้ เชี่ยวชาญในเนื้อหาเป็นผู้บรรยายเพื่อให้ได้เกิดความรู้ความเข้าใจเพิ่มขึ้น

ขั้นตอนที่ 3 การจัดความรู้ให้เป็นระบบนำข้อมูลที่ได้รับทั้ง 2 ส่วน คือทั้งจากที่ คณะทำงานสืบค้นมาด้วยตัวเองและจากผู้เชี่ยวชาญมากลั่นกรอง

ขั้นตอนที่ 4 การประมวลและกลั่นกรองความรู้คณะผู้จัดทำร่วมแบ่งปันความรู้จากข้อ 3 มาประยุกต์ให้เหมาะสมเพื่อใช้เป็นแนวทางในเทคนิคการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน

ขั้นตอนที่ 5 การเข้าถึงความรู้ จัดรูปแบบข้อมูลให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นแล้วนำเสนอเผยแพร่ความรู้ ในรูปแบบสื่อสิ่งพิมพ์และระบบข้อมูล จัดการข้อมูลดิบทุกประเภทให้อยู่ในรูปแบบที่เป็นระเบียบ เข้าใจง่ายแล้วดำเนินการเผยแพร่ความรู้ในรูปแบบสื่อสิ่งพิมพ์และระบบข้อมูลสารสนเทศ หลากหลายรูปแบบที่สามารถเข้าถึงได้โดยสะดวก

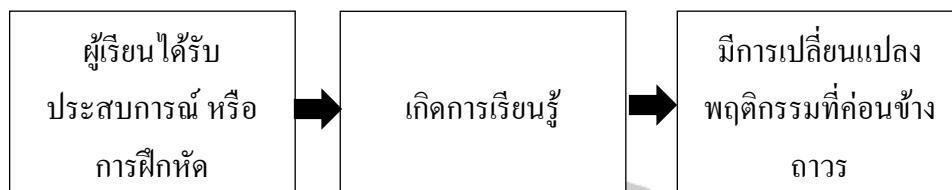
ขั้นตอนที่ 6 การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้นำเสนอข้อมูลทั้งในองค์กรและนอกองค์กร โดยระบบสารสนเทศที่สามารถเข้าถึงได้ง่ายโดยเปิดช่องทางให้สามารถเสนอความคิดเห็นได้อย่าง กว้างขวาง จัดเสวนาเชิญผู้สนใจและผู้เชี่ยวชาญเข้าร่วมในเนื้อหาเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 7 การเรียนรู้ บุคลากรได้รับองค์ความรู้ในการจัดทำเทคนิคการจัดการเรียน การสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐานอย่างเข้าใจกระจ่างแจ้งขึ้น นำไปปรับประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน อย่างมีประสิทธิภาพ (วิทยาลัยช่างศิลป์สุพรรณบุรี, 2556, น. 2-4) และนอกจากนั้นการใช้ชุมชนเป็น ฐานการเรียนรู้เป็นการเรียนรู้ผ่านกระบวนการลงมือกระทำที่เกิดขึ้นในแต่ละบุคคล ความรู้ต่าง ๆ จะถูกสร้างด้วยตัวผู้เรียนเองโดยใช้ข้อมูลที่ได้รับมาใหม่ร่วมกับข้อมูลหรือความรู้เดิมที่มีอยู่แล้ว รวมทั้งประสบการณ์เดิมมาสร้างความหมายในการเรียนรู้ของตนเอง ประสบการณ์ของผู้เรียนจะถูก นำมาเป็นพื้นฐานในการตัดสินใจ และจะมีผลโดยตรงต่อการสร้างความรู้ใหม่ แนวคิดใหม่ หรือ การเรียนรู้ โดยประกอบด้วยขั้นตอนการเรียนรู้จากการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ (Concrete Experience: CE) เชื่อว่าการเรียนรู้ที่แท้จริงจะเริ่มขึ้นเมื่อผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติซึ่ง เช่น การเรียนการสอนในห้องเรียน การศึกษาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน การสะท้อนการเรียนรู้/ทบทวน การเรียนรู้ (Reflective Observation: RO) เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนจะมีการสะท้อนคิด (Reflection) กระบวนการเรียนรู้จะต้องมีการสะท้อนคิดอยู่ตลอดเวลา เช่น การเขียนสรุปสิ่งที่เรียนรู้การบันทึก การเรียนรู้การทำการบ้าน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เรียน (Dialogue/Discussion) การสรุปองค์ ความรู้ (Abstract Conceptualization: AC) เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนจัดวางองค์ความรู้ใหม่ผสมผสานกับองค์ ความรู้เก่าด้วยตนเอง เช่น การเขียนแผนภาพโน้ตทัศน์ (Mind Mapping) การนำเสนอผลการเรียนรู้ เป็นต้น และการประยุกต์ใช้ความรู้ (Active Experimentation: AE) ผู้เรียนจะลงมือปฏิบัติอีกครั้ง

เพื่อพิสูจน์การเรียนรู้ของตนเองว่าเข้าใจได้ถูกต้องหรือไม่ เพื่อเป็นการนำเอาความรู้ที่ได้รับมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้อย่างแท้จริง (Bedri and Dowling, 2017, p. 4)

การจัดการศึกษาฐานชุมชน หรือการจัดการศึกษาโดยใช้ฐานชุมชนมีแนวความคิดต่อประเด็นพัฒนาการของการจัดการศึกษาในระบบของไทยว่าโรงเรียนหรือสถานศึกษาเป็นแหล่งผลิตขนาดใหญ่ สถานศึกษาเป็นกลไกการพัฒนาค้นและพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้าในโลก การศึกษาทำให้คนไทยรู้เท่าทันประเทศมีความเจริญก้าวหน้า และคนไทยให้ความสำคัญต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตใช้ความรู้เป็นเครื่องมือพัฒนาคุณภาพชีวิต สามารถใช้ความรู้จัดการตนเองได้เพิ่มมากขึ้น แต่ในทางกลับกันแบบแผนการจัดการศึกษาโดยสถานศึกษาได้แยกคนออกจากชุมชน สังคม วัฒนธรรม จิตวิญญาณของความเป็นท้องถิ่นจนลืมหักเหง้าววิถีชีวิต และความเป็นตัวตนเกือบสิ้นเชิง (พินสุดา สิริธรรังศรี 2555, น. 12) ผู้สอนจะต้องเลือกองค์ประกอบกิจกรรมที่มีความเหมาะสมในการวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสิ่งที่ผู้สอนควรคำนึงถึงกิจกรรมนั้น ๆ จะก่อให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ได้อย่างไร ดังนั้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ใดก็ตามสิ่งที่ผู้สอนจะต้องถามตนเองก่อนอื่นว่ากิจกรรมนั้น ๆ มีคุณค่าหรือไม่เพียงใด (สิริวรรณ ศรีพล, 2540, น. 477)

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่มีระบบระเบียบและองค์ประกอบครอบคลุมการดำเนินงานตั้งแต่การวางแผนการจัดการเรียนรู้จนถึงการประเมินผล การจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีหลักการที่ควรคำนึงถึง ดังนี้ 1) จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของหลักสูตร 2) จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การจัดการเรียนรู้ 3) จัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัย ความสามารถ และความสนใจของผู้เรียน 4) จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับลักษณะเนื้อหาวิชา 5) จัดกิจกรรมที่น่าสนใจใช้สื่อการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายและเหมาะสม 6) จัดกิจกรรมโดยให้ผู้เรียนเป็นผู้ทำกิจกรรม 7) จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมกระบวนการคิด 8) จัดกิจกรรมโดยใช้เทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย 9) จัดกิจกรรมโดยเน้นการเรียนรู้อย่างมีความสุข 10) จัดกิจกรรมแล้วต้องสามารถประเมินผลได้ (สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน, 2557, น. 56) ซึ่งเป็นองค์ประกอบของกิจกรรมการเรียนรู้ที่เป็นผลลัพธ์ของหลักการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับตัวบุคคลที่ซึ่งเกิดขึ้นจากการที่บุคคลได้กระทำกิจกรรมหรืออยู่ในเหตุการณ์ต่าง ๆ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอันเป็นผลเนื่องมาจากได้รับประสบการณ์การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนั้นมีลักษณะสำคัญอยู่ 2 ประการ คือ ประการที่ 1 การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหรือการเรียนรู้เกิดขึ้นในแต่ละบุคคล ประการที่ 2 ลักษณะพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงจะต้องครอบคลุมลักษณะที่พึงประสงค์ (รววิทย์ นิเทศศิลป์, 2551, น. 70-71)

ภาพที่ 2.1 ลักษณะพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลง

กิจกรรมการเรียนรู้ยังมีองค์ประกอบที่สำคัญได้แก่ 3 องค์ประกอบหลัก คือ 1) ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน คือ ผู้สอนทบทวนความรู้เดิม และแจ้งจุดประสงค์ของการเรียนรู้ครั้งนี้ 2) ขั้นสอน คือ ผู้สอนกำหนดบทเรียน โดยเสนอกิจกรรมตามวัตถุประสงค์ที่ได้ระบุไว้ในบทเรียน ผู้สอนกำหนดกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนได้ใช้ความรู้ ความคิด และเกิดทักษะกระบวนการเรียนรู้ 3) ขั้นสรุป คือ ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันสรุปเนื้อหาร่วมกัน ผู้สอนประเมินความรู้โดยกำหนดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เพิ่มทักษะทางสมอง (ฉันทวรรณ มั่นใจ, 2555, น. 26-27) เป็นองค์ประกอบของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยมีหลักการที่สำคัญที่เป็นตัวช่วยให้การจัดกิจกรรมเป็นไปตามกระบวนการที่ละขั้นตอน (ขวัญเรือน เสารมย์, 2555, น. 1)

5. การหาดัชนีประสิทธิผลกิจกรรมการเรียนรู้

ประสิทธิผล (Effective) หมายถึง แนวทางหรือวิธีการ กระบวนการหรือตัววัดนั้นสามารถตอบสนองจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ได้ดีเพียงใด การประเมินประสิทธิผลต้องประเมินว่าสามารถบรรลุความต้องการได้ดีเพียงใดด้วยการใช้แนวทางที่เลือก การนำไปปฏิบัติหรือตัววัดที่ใช้เพื่อให้เป็นไปตามแนวทางที่ต้องการวัดอย่างถูกต้อง (ประกันคุณภาพของเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน, 2557, น. 1-2) แนวคิดการกำหนดประสิทธิผล เป็นการอธิบายผ่านการยกตัวอย่างการพัฒนาการที่เพิ่มขึ้นของผู้เรียนหลังการใช้สื่อหรือนวัตกรรมระหว่างวิธีการเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังเรียนด้วยสถิติทดสอบที (t-test) และการใช้ดัชนีประสิทธิผลโดยให้เหตุผลว่า การทดสอบค่าที่ อาจทำให้ทราบถึงความแตกต่างหรือการเพิ่มขึ้นของการพัฒนามีความสำคัญก็จริงแต่ผลการทดสอบไม่ได้ระบุว่า ผลของการพัฒนามีขนาดเพิ่มขึ้นหรือลดลงเท่าใด ซึ่งต่างจากการหาค่าดัชนีประสิทธิผลที่มีวัตถุประสงค์เพื่อแสดงความก้าวหน้าหรือขนาดของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น การนำเสนอค่าดัชนีประสิทธิผลจึงมีความหมายถึงการเรียนรู้ครั้งนั้น นักเรียนได้คะแนนจากการเรียนผ่านนวัตกรรมการศึกษาเพิ่มขึ้นเป็นดัชนีหรือคิดเป็นร้อยละเท่าใด (เผชญิ กิจระการและสมนึก ภัททิยธนี, 2545, น. 30 -34)

การหาดัชนีประสิทธิผลกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง การอธิบายผ่านการยกตัวอย่างการพัฒนาการที่เพิ่มขึ้นของผู้เรียนหลังการใช้สื่อหรือนวัตกรรมระหว่างวิธีการเปรียบเทียบคะแนนก่อน และหลังเรียนด้วยวิธีการ ดังนี้

สูตรในการหาค่าดัชนีประสิทธิผล

$$E.I. = \frac{P2 - P1}{100 - P1}$$

เมื่อ E.I. แทน ค่าดัชนีประสิทธิผล

P1 แทน ผลรวมคะแนนทดสอบก่อนเรียน

P2 แทน ผลรวมคะแนนทดสอบหลังเรียน

หรืออาจเขียนเป็น

$$E.I. = \frac{P2 - P1}{Total - P1}$$

เมื่อ E.I. แทน ค่าดัชนีประสิทธิผล

P1 แทน ผลรวมคะแนนทดสอบก่อนเรียนทุกคน

P2 แทน ผลรวมคะแนนทดสอบหลังเรียนทุกคน

Total แทน ผลคูณของจำนวนนักเรียนกับคะแนนเต็ม

$$\text{ค่าดัชนีประสิทธิผล} = \frac{\text{ผลรวมคะแนนทดสอบหลังเรียน} - \text{ผลรวมคะแนนทดสอบก่อนเรียน}}{(\text{จำนวนนักเรียน}) \times (\text{จำนวนคะแนนเต็ม}) - \text{ผลรวมคะแนนทดสอบก่อนเรียน}}$$

ค่าดัชนีประสิทธิผล มีค่าเป็นไปได้สูงสุดคือ 1 หากคิดลบแสดงว่าผลสอบก่อนเรียนสูงกว่าหลังเรียน หรือนวัตกรรม ไม่มีประสิทธิภาพหรือประสิทธิผลในการแปรผลค่าดัชนีประสิทธิผลจะนำค่าที่คำนวณได้นำไปเทียบกับค่าดัชนีประสิทธิผล E.I. สูงสุดคือ 1.00 เช่น E.I. = 0.7645 หมายถึง ค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.7645 แสดงว่านักเรียนมีคะแนนจากการเรียนด้วยนวัตกรรมเพิ่มขึ้น 0.7645 หรือคิดเป็นร้อยละ 76.45 การพัฒนาและหาประสิทธิภาพประสิทธิผลนวัตกรรมสำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเอง จำเป็นจะต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบและพัฒนานวัตกรรมการศึกษา ซึ่งมีพัฒนาการอย่างต่อเนื่องเพื่อนำไปสู่การผลิตและเผยแพร่ นวัตกรรมที่ได้รับการยอมรับและเชื่อถือได้ ผ่านกระบวนการทดสอบประสิทธิภาพและประสิทธิผล ที่มีรูปแบบและลักษณะเฉพาะ (มานิตย์ อาษานอก, 2561, น. 17)

การกำหนดเพื่อหาค่าดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness Index) คือ ตัวเลขที่แสดงถึงความก้าวหน้าของผู้เรียน โดยการเทียบคะแนนที่เพิ่มขึ้นจากคะแนนการทดสอบก่อนเรียนกับคะแนนที่ได้จากการทดสอบหลังเรียน และคะแนนเต็มหรือคะแนนสูงสุดกับคะแนนที่ได้จากการทดสอบก่อนเรียน เมื่อมีการประเมินสื่อการสอนที่ผลิตขึ้นมาเรามักจะดูถึงประสิทธิผลทางการสอนและการวัดประเมินผลทางสื่ออื่น ตามปกติแล้วจะเป็นการประเมินความแตกต่างของค่าคะแนนใน 2 ลักษณะ คือ ความแตกต่างของคะแนนการทดสอบก่อนเรียน และคะแนนการทดสอบหลังเรียน หรือเป็นการทดสอบความแตกต่างเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่ม

ควบคุม เช่น ในกรณีของการทดลองใช้สื่อในการเรียนการสอนครั้งหนึ่งปรากฏว่า กลุ่มที่ 1 การทดลอง การทดสอบก่อนเรียนได้คะแนนร้อยละ 18 การทดสอบหลังเรียนได้คะแนนร้อยละ 67 และกลุ่มที่ 2 การทดสอบก่อนเรียนได้คะแนนร้อยละ 27 การทดสอบหลังเรียนได้คะแนนร้อยละ 74 ซึ่งเมื่อดูผลการวิเคราะห์ทางสถิติปรากฏว่าคะแนนทดสอบก่อนเรียน และหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทั้ง 2 กลุ่ม แต่เมื่อเปรียบเทียบคะแนนทดสอบหลังเรียนระหว่างกลุ่มทั้งสอง ปรากฏว่าไม่มีความแตกต่างกัน ซึ่งไม่สามารถระบุได้ว่าเกิดขึ้นเพราะตัวแปรทดลอง (Treatment) นั้นหรือไม่ เนื่องจากการทดสอบทั้ง 2 กรณีนั้นมีคะแนนพื้นฐาน (คะแนนทดสอบก่อนเรียน) แตกต่างกัน ซึ่งจะส่งผลถึงคะแนนการทดสอบหลังเรียนที่จะเพิ่มขึ้นได้สูงสุดของแต่ละกรณี

ดัชนีประสิทธิผล (E.I.) ซึ่งคำนวณ ได้จากการหาความแตกต่างของการทดสอบก่อน การทดลอง และการทดสอบหลังการทดลองด้วยคะแนนสูงสุดที่สามารถทำเพิ่มขึ้นได้ Hovland เสนอว่า ค่าความสัมพันธ์ของการทดลองจะสามารถกระทำได้อย่างถูกต้องแน่นอน จะต้องคำนึงถึง ความแตกต่างของคะแนนพื้นฐาน (คะแนนทดสอบก่อนเรียน) และคะแนนที่สามารถทำได้สูงสุด ดัชนีประสิทธิผลจะเป็นตัวชี้ถึงขอบเขต และประสิทธิภาพสูงสุดของสื่อเทคโนโลยีหรือนวัตกรรม นั้นเอง ดัชนีประสิทธิผลมีรูปแบบในการหาค่า (เกริก ท่วมกลาง และ จินตนา ท่วมกลาง, 2555, น. 15) ดังนี้

$$E.I. = \frac{\text{คะแนนทดสอบหลังเรียน} - \text{คะแนนทดสอบก่อนเรียน}}{\text{คะแนนสูงสุดที่นักเรียนจะสามารถทำได้} - \text{คะแนนทดสอบก่อนเรียน}}$$

หรือ

$$\text{ดัชนีประสิทธิผล} = \frac{\text{ผลรวมคะแนนทดสอบหลังเรียน} - \text{ผลรวมคะแนนทดสอบก่อนเรียน}}{(\text{จำนวนนักเรียน} \times \text{คะแนนเต็ม}) - \text{ผลรวมของคะแนนทดสอบก่อนเรียน}}$$

หรือ

$$\text{ดัชนีประสิทธิผล} = \frac{\text{คะแนนเฉลี่ยหลังเรียน} - \text{คะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน}}{\text{คะแนนเต็มหลังเรียน} - \text{คะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน}}$$

สรุปได้ว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เป็นรูปแบบการจัดการเรียน การสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้จากการได้ปฏิบัติงานจากสถานการณ์จริงของชุมชน การเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญที่สุด การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มุ่งมั่นส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความรู้ โดยให้ผู้เรียนได้คิดค้น สร้าง และสรุปความรู้ด้วยตนเอง สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น และนำความรู้

ไปใช้ประโยชน์ได้และยังเป็นกระบวนการที่ทำให้ผู้เรียนได้พัฒนาศักยภาพของตนเองได้อย่างเด่นชัดในลักษณะการเรียนรู้ได้อย่างใดอย่างหนึ่งที่ตนถนัด

ความสามารถในการคิดวิเคราะห์

ความหมายและความสำคัญของความสามารถในการคิดวิเคราะห์

ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ หมายถึง เป็นความสามารถในการแยกแยะเพื่อหาส่วนย่อยของเนื้อหาเหตุการณ์ หรือเรื่องราวต่าง ๆ หาเหตุและผลเป็นการตีความจากข้อมูลหลักไปยังองค์ประกอบย่อย ทักษะการคิด (Thinking Skill) มีรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ 1) การคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking) หมายถึง กระบวนการคิดในรูปแบบใหม่ๆ ความสามารถในการรับรู้ความคิดใหม่ ๆ 2) การคิดเชิงวิเคราะห์ (Analytical Thinking) หมายถึง กระบวนการคิดในเป็นการคิดในเชิงตรรกะทีละขั้นตอน 3) การคิดเชิงอย่างมีเหตุผล (Critical Thinking) หมายถึง กระบวนการคิดโดยใช้วิจารณ์ญาณหรือการตัดสินใจอย่างมีเหตุผลรอบด้าน 4) การคิดเชิงกลยุทธ์ (Strategic Thinking) หมายถึง กระบวนการคิดโดยการวิเคราะห์และประเมินเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้อง และแนวทางการปฏิบัติ เพื่อตัดสินใจให้บรรลุเป้าหมาย 5) การคิดเชิงบวก (Positive Thinking) หมายถึง กระบวนการคิดและเข้าใจในสิ่งที่เป็นทั้งด้านบวกและด้านลบแล้วหาเรื่องราวดี ๆ หรือมุมมองในเหตุการณ์หรือสิ่งต่าง ๆ 6) การคิดเชิงนวัตกรรม (Innovative Thinking) หมายถึง กระบวนการคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ และนวัตกรรมจากทักษะและกระบวนการคิดแบบต่าง ๆ ที่มีประโยชน์ 7) การคิดเชิงระบบ (System Thinking) หมายถึง กระบวนการคิดอย่างเป็นขั้นตอน การมองภาพรวมอย่างเป็น (ศศิมา สุขสว่าง อ้างถึงใน Boom, 1956, p. 74) และความสามารถในการคิดวิเคราะห์ หมายถึง ทำให้ปรากฏเป็นรูปหรือประกอบให้เป็นรูปหรือเป็นเรื่องขึ้นในใจ ใคร่ครวญ ไตร่ตรอง คาคะเน คำถาม มุ่งจงใจ ตั้งใจนึก และใคร่ครวญแยกออกเป็นส่วน ๆ เพื่อศึกษาให้ถ่องแท้ ดังนั้น คำว่าคิดวิเคราะห์จึงมีความหมายโดยรวมคือการใคร่ครวญ ไตร่ตรองคาคะเน คำถามด้วยความตั้งใจพิจารณาแยกออกเป็นส่วน ๆ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 251, 1071)

ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ยังหมายถึง ผู้มีความคิดวิเคราะห์ต้องมีความสามารถในการตีความด้วยความเข้าใจข้อมูลที่ปรากฏ พิจารณาข้อมูลที่ได้รับด้วยการตีความ คือการพยายามทำความเข้าใจและให้เหตุผลแก่สิ่งที่เราจะวิเคราะห์เพื่อแปลความหมายที่ไม่ปรากฏโดยตรงสิ่งนั้น เป็นการสร้างความเข้าใจต่อสิ่งที่ต้องการจะวิเคราะห์ โดยสิ่งนั้นไม่ได้ปรากฏโดยตรงคือ ตัวข้อมูลไม่ได้บอกโดยตรงแต่เป็นการสร้างความเข้าใจที่เกินกว่าสิ่งที่ปรากฏ อันเป็นการสร้างความเข้าใจบนพื้นฐานของสิ่งที่ปรากฏในข้อมูลที่น่าวิเคราะห์ รู้ว่าอะไรเป็นสาเหตุให้เกิดอะไร ต้องเป็นผู้มีความช่างสังเกต กล้าซักถาม นักคิดวิเคราะห์สามารถค้นพบความผิดปกติ

ท่ามกลางสิ่งที่ดูอย่างผิวเผินเหมือนไม่มีอะไรเกิดขึ้น ต้องเป็นคนช่างสงสัย เมื่อเห็นความผิดปกติ จะพิจารณาคิดไตร่ตรอง และต้องเป็นคนช่างถาม ชอบตั้งคำถามกับตัวเอง และรอบข้างกับสิ่งที่เกิดขึ้น (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2547, น. 26)

ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คือการคิดเชิงวิพากษ์ หรือการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เป็นกระบวนการทางจิตสำนึกเพื่อวิเคราะห์ หรือประเมินข้อมูลในคำแถลงหรือข้อเสนอที่มีผู้แถลงหรืออ้างว่าเป็นความจริง การคิดวิเคราะห์เป็นรูปแบบของกระบวนการที่สะท้อนให้เห็นความหมายของคำแถลง และการตรวจสอบหลักฐานที่ได้รับการโต้แย้งด้วยเหตุและผล แล้วจึงทำการตัดสินคำแถลงหรือข้อเสนอที่ถูกอ้างว่าเป็นความจริงนั้น เช่น

1. สิ่งนี้มีความหมายว่าอย่างไร
2. ข้อสรุปได้มาอย่างไร
3. เชื่อได้อย่างไรว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้อง
4. แหล่งข้อมูลที่ใช้มาจากไหน
5. ถ้าผิดจะเกิดอะไรขึ้น
6. ทำไมประเด็นนี้จึงมีความสำคัญ
7. จะรู้ได้อย่างไรว่าคน ๆ นั้นพูดความจริง
8. คำอธิบายที่เป็นทางเลือกอื่นสำหรับประเด็นนี้มีอะไรบ้าง

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียนให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดการสอนคิดเป็นเรื่องสำคัญในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพสูง เพื่อพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านสติปัญญา ด้านคุณธรรม และการเป็นพลเมืองของประเทศ (ทศนา เขมมณี, 2551, น. 10-23) ความสำคัญของความสามารถในการคิดวิเคราะห์ช่วยให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ที่นำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้ และนำไปสู่ผลลัพธ์ในการคิด รวมไปถึงเป็นส่วนหนึ่งที่น่าไปสู่การตัดสินใจในการคิดและทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และทักษะการคิดทำให้เห็นถึงกระบวนการที่สำคัญในการมองผ่านสิ่งต่าง ๆ ได้ คือ

- 1) สิ่งที่กำหนดให้เป็นสิ่งสำเร็จรูปที่กำหนดให้วิเคราะห์ เช่น วัตถุ สิ่งของ ภาพ เรื่องราว เหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ต่าง ๆ
- 2) หลักการหรือกฎเกณฑ์ เป็นข้อกำหนดสำหรับใช้แยกส่วนประกอบของสิ่งที่กำหนดให้ เช่น เกณฑ์ในการจำแนกสิ่งที่มีความเหมือนกันหรือแตกต่างกัน หลักเกณฑ์ในการหาลักษณะความสัมพันธ์ที่คล้ายคลึงกันหรือขัดแย้งกัน
- 3) การค้นหาความจริงหรือความสำคัญ เป็นการพิจารณาส่วนประกอบของสิ่งที่กำหนดให้ตามหลักการหรือกฎเกณฑ์ แล้วทำการรวบรวมประเด็นเพื่อหาข้อสรุป (ประพันธ์ศิริ สุราวัจ, 2551)

สรุปว่าความสามารถในการคิดวิเคราะห์ หมายถึง ทำให้ปรากฏเป็นรูปหรือประกอบให้เป็นรูปหรือเป็นเรื่องขึ้นในใจ ใคร่ครวญ ไตร่ตรอง คาคะเน คำนวน เป็นการคิดอย่างละเอียด ทุกกระบวนการของประสบการณ์ที่ได้พบเจอ และนำมากำหนดสิ่งที่เป็นผลลัพธ์จากการคิด

2. แนวคิดทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการคิดวิเคราะห์

2.1 แนวคิดทฤษฎีการคิดวิเคราะห์ของมาซาร์โนความสามารถในการคิดวิเคราะห์ มีขั้นตอนการคิดในขั้นวิเคราะห์นั้นสามารถจำแนกเป็น 5 ด้านย่อย คือ

ด้านที่ 1 การจำแนก หมายถึง ผู้เรียนจะต้องมีความสามารถในการแยกแยะส่วนต่าง ๆ ทั้งเหตุการณ์ เรื่องราวสิ่งของออกเป็นส่วนย่อย ๆ ให้เข้าใจง่ายอย่างมีหลักเกณฑ์สามารถบอกรายละเอียดของสิ่งต่าง ๆ

ด้านที่ 2 การจัดหมวดหมู่ หมายถึง ผู้เรียนจะต้องมีความสามารถในการจัดประเภทจัดลำดับ จัดกลุ่มของสิ่งที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันเข้าด้วยกันโดยยึดโครงสร้างลักษณะหรือคุณสมบัติที่เป็นประเภทเดียวกัน

ด้านที่ 3 การเชื่อมโยง หมายถึง ผู้เรียนจะต้องมีความสามารถในการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของข้อมูลต่าง ๆ ว่าสัมพันธ์กันอย่างไร

ด้านที่ 4 การสรุปความ หมายถึง ผู้เรียนจะต้องมีความสามารถในการจับประเด็นและสรุปผลจากสิ่งที่กำหนดให้

ด้านที่ 5 การประยุกต์ใช้ หมายถึง ผู้เรียนจะต้องมีความสามารถในการนำความรู้หลักการและทฤษฎีมาใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ สามารถคาดการณ์ กะประมาณ พยากรณ์ ขยายความ คาดเดาสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต (Marzano, 2001, p. 60)

2.2 แนวคิดทฤษฎีการคิดวิเคราะห์ของบลูม

ความสามารถในการคิดวิเคราะห์นั้นจะต้องพิจารณาให้ครบทั้ง 3 ด้าน (Bloom, 1956, p. 64) ซึ่งประกอบด้วย

ด้านการวิเคราะห์ความสำคัญ โดยการให้ค้นหาข้อมูลเหตุ ผลลัพธ์และความสำคัญของเรื่องราวนั้น ๆ โดยใช้ทักษะวิเคราะห์ว่าตอนใดเป็นจริงหรือเป็นสมมติฐานส่วนใดเป็นข้อสรุปหรืออ้างอิง มีวัตถุประสงค์หรือความมุ่งหมายสำคัญใด วิเคราะห์ข้อสรุปนั้นมีอะไรสนับสนุนหรือวิเคราะห์หาข้อผิดพลาด

ด้านการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ เป็นการถามให้ค้นคว้าว่าความสำคัญย่อย ๆ ของเรื่องราวนั้นสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันอย่างไร ใช้หลักการหรือทฤษฎีใดเป็นหลัก โดยพิจารณาว่าอะไรเป็นสาเหตุอะไรเป็นผลของการกระทำนั้นมีข้อสนับสนุนหรือคัดค้านใด ข้อสรุปที่มีเหตุและ

ผลอย่างไรส่วนใดที่มีความสัมพันธ์กันมากน้อย ถ้าเกิดสิ่งนั้นสิ่งใดจะเกิดตามมายกเรื่องราวข้อเท็จจริงมาวิเคราะห์ว่าสอดคล้องหรือขัดแย้งกัน

ด้านการวิเคราะห์หลักการ เป็นการถามให้ค้นว่าเรื่องราวนั้น ๆ อาศัยหลักการใด มีโครงสร้าง องค์ประกอบใจความสำคัญอย่างไร

บลูมได้ให้แนวคิดและให้ความหมายว่า เป็นความสามารถในการแยกแยะเพื่อหาส่วนย่อยของเนื้อหาเหตุการณ์ หรือเรื่องราวต่าง ๆ หาเหตุและผล เป็นการตีความจากข้อมูลหลักไปยังองค์ประกอบย่อย ทักษะการคิด (Thinking Skill) มีรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ 1) การคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking) หมายถึง กระบวนการคิดในรูปแบบใหม่ ๆ ความสามารถในการรับรู้ความคิดใหม่ ๆ 2) การคิดเชิงวิเคราะห์ (Analytical Thinking) หมายถึง กระบวนการคิดเป็นการคิดในเชิงตรรกะทีละขั้นตอน 3) การคิดเชิงอย่างมีเหตุผล (Critical Thinking) หมายถึง กระบวนการคิดโดยใช้วิจารณ์หรือการตัดสินใจอย่างมีเหตุผลรอบด้าน 4) การคิดเชิงกลยุทธ์ (Strategic Thinking) หมายถึง กระบวนการคิดโดยการวิเคราะห์และประเมินเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้อง และแนวทางการปฏิบัติ เพื่อตัดสินใจให้บรรลุเป้าหมาย 5) การคิดเชิงบวก (Positive Thinking) หมายถึง กระบวนการคิดและเข้าใจในสิ่งที่เป็นทั้งด้านบวกและด้านลบ แล้วหาเรื่องราวดี ๆ หรือมุมมองในเหตุการณ์หรือสิ่งต่าง ๆ 6) การคิดเชิงนวัตกรรม (Innovative Thinking) หมายถึง กระบวนการคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ และนวัตกรรมจากทักษะและกระบวนการคิดแบบต่าง ๆ ที่มีประโยชน์ 7) การคิดเชิงระบบ (System Thinking) หมายถึง กระบวนการคิดอย่างเป็นขั้นตอน การมองภาพรวมอย่างเป็น (ศศิมา สุขสว่าง อ้างถึงใน Boom, 1956, p. 74)

2.3 แนวคิดทฤษฎีการคิดวิเคราะห์ของทิสนา แคมมณี

การเรียนรู้ที่เป็นทักษะทางปัญญาประกอบด้วย 4 ทักษะย่อยซึ่งแต่ละระดับเป็นพื้นฐานของกันและกันตามลำดับซึ่งเป็นพื้นฐานของการเรียนรู้ที่เป็นการเชื่อมโยงสิ่งเร้ากับการตอบสนองและความต่อเนื่องของการเรียนรู้ต่าง ๆ เป็นลูกโซ่ซึ่งทักษะย่อยแต่ละระดับ ได้แก่ 1) การจำแนกแยกแยะ หมายถึง ความสามารถในการแยกแยะคุณสมบัติทางกายภาพของวัตถุต่าง ๆ ที่รับรู้เข้ามาว่าเหมือนหรือไม่เหมือนกัน 2) การสร้างความคิดรวบยอด หมายถึง ความสามารถในการจัดกลุ่มวัตถุ หรือสิ่งต่าง ๆ โดยระบุคุณสมบัติร่วมกันของวัตถุสิ่งนั้น ๆ ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่ทำให้กลุ่มวัตถุหรือสิ่งต่าง ๆ เหล่านั้นต่างจากกลุ่มวัตถุหรือสิ่งอื่น ๆ ในระดับรูปธรรมและระดับนามธรรมที่กำหนดขึ้นในสังคมหรือวัฒนธรรมต่าง ๆ 3) การสร้างกฎ หมายถึง ความสามารถในการนำความคิดรวบยอดต่าง ๆ มารวมเป็นกลุ่มตั้งเป็นกฎเกณฑ์ขึ้นเพื่อให้สามารถสรุปอ้างอิง และตอบสนองต่อสิ่งเร้าต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง 4) การสร้างกระบวนการหรือกฎขั้นสูง หมายถึง ความสามารถ

ในการนำทฤษฎีต่าง ๆ ข้อที่สัมพันธ์กันมาประมวลเข้าด้วยกัน ซึ่งนำไปสู่ความรู้ความเข้าใจที่ซับซ้อนยิ่งขึ้น (ทิสนา แคมมณี, 2548, น. 301-302)

3. องค์ประกอบความสามารถในการคิดวิเคราะห์

องค์ประกอบการเป็นผู้มีความคิดวิเคราะห์ ต้องมีความสามารถในการตีความด้วยความเข้าใจข้อมูลที่ปรากฏพิจารณาข้อมูลที่ได้รับการตีความ คือ การพยายามทำความเข้าใจและให้เหตุผลแก่สิ่งที่เราจะวิเคราะห์เพื่อแปลความหมายที่ไม่ปรากฏโดยตรงสิ่งนั้นเป็นการสร้างความเข้าใจต่อสิ่งที่ต้องการจะวิเคราะห์ โดยสิ่งนั้นไม่ได้ปรากฏโดยตรงคือ ตัวข้อมูลไม่ได้บอกโดยตรงแต่เป็นการสร้างความเข้าใจที่เกินกว่าสิ่งที่ปรากฏ อันเป็นการสร้างความเข้าใจบนพื้นฐานของสิ่งที่ปรากฏในข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์ รู้ว่าอะไรเป็นสาเหตุให้เกิด ต้องเป็นผู้มีความช่างสังเกตกล้าซักถาม นักคิดวิเคราะห์สามารถค้นพบความผิดปกติท่ามกลางสิ่งที่ดูอย่างผิวเผินเหมือนไม่มีอะไรเกิดขึ้น ต้องเป็นคนช่างสงสัยเมื่อเห็นความผิดปกติจะพิจารณาคิดไตร่ตรอง และต้องเป็นคนช่างถามชอบตั้งคำถามกับตัวเองและรอบข้างกับสิ่งที่เกิดขึ้น (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2547, น. 26)

การสอนให้คิดแบบวิเคราะห์มุ่งหมายให้นักเรียนคิดอย่างแยกแยะได้ และคิดได้อย่างคล่องแคล่วหรือมีทักษะในการคิดวิเคราะห์ได้ ขั้นแรกครูผู้สอนต้องรู้จักความคิดแบบวิเคราะห์นี้อย่างดีเสียก่อนเป็นขั้นต่อไป คือ 1) การสอนการคิดวิเคราะห์แยกองค์ประกอบ (Analysis of Elements) มุ่งให้นักเรียนคิดแบบแยกแยะว่าสิ่งสำเร็จรูปหนึ่งมีองค์ประกอบอะไร 2) การสอนการคิดวิเคราะห์ความสัมพันธ์ (Analysis of Relationships) มุ่งให้นักเรียนคิดแบบแยกแยะว่าองค์ประกอบใดสัมพันธ์กัน สัมพันธ์กันแบบใด สัมพันธ์ตามกันหรือ กลับกัน สัมพันธ์กันสูงต่ำเพียงไร 3) การสอนการคิดวิเคราะห์หลักการ (Analysis of Organizational Principles) มุ่งให้นักเรียนคิดอย่างแยกแยะจนจับหลักการได้ว่าสิ่งสำเร็จรูปมีองค์ประกอบต่าง ๆ อยู่ในระบบใด คือ หลักการอะไร ขั้นตอนการวิเคราะห์หลักการต้องอาศัยการวิเคราะห์ขั้นต้น คือ การวิเคราะห์ องค์ประกอบและวิเคราะห์ความสัมพันธ์เสียก่อน กล่าวคือ ต้องแยกแยะสิ่งสมบูรณ์หรือระบบให้เห็นว่าองค์ประกอบสำคัญมีหน้าที่อย่างไร และองค์ประกอบเหล่านั้นเกี่ยวข้องกับพาดพิงอาศัยสัมพันธ์กันอย่างไร (อนุก พ.อนุกุลบุตร, 2547, น. 79-81) ไม่เพียงเท่านั้นองค์ประกอบของการคิดวิเคราะห์ยังมีสิ่งที่สำคัญในการคิดวิเคราะห์จะเห็นได้จากการตีความ ความเข้าใจและให้เหตุผลแก่สิ่งที่ต้องการวิเคราะห์เพื่อแปลความของสิ่งนั้นขึ้นกับความรู้ประสบการณ์และค่านิยม การมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่จะวิเคราะห์ การช่างสังเกต สงสัย ช่างถาม ขอบเขตของคำถามที่เกี่ยวข้องกับการคิดเชิงวิเคราะห์จะยึดหลัก 5 W 1 H คือ ใคร (Who) อะไร (What) ที่ไหน (Where) เมื่อไร (When) ทำไม (Why) อย่างไร (How) การหาความสัมพันธ์เชิงเหตุผลค้นหาคำตอบได้ว่าอะไรเป็นสาเหตุให้เรื่องนั้นเชื่อมกับสิ่งนี้ได้อย่างไร เรื่องนี้ใครเกี่ยวข้อง เมื่อเกิดเรื่องนี้ส่งผลกระทบอย่างไรมีองค์ประกอบใดบ้างที่นำไปสู่สิ่งนั้น

มีวิธีการ ขั้นตอนการทำให้เกิดสิ่งนี้อย่างไร มีแนวทางแก้ไขปัญหอย่างไร (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2548, น. 52)

4. แนวทางการสอนเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์

แนวทางและกระบวนการสอนในการคิดวิเคราะห์ เป็นการแสดงให้เห็นจุดเริ่มต้น สิ่งที่สืบเนื่องหรือเชื่อมโยงสัมพันธ์กันในระบบการคิดและจุดสิ้นสุดของการคิด โดยกระบวนการคิดวิเคราะห์มีความสอดคล้องกับองค์ประกอบเรื่องความสามารถในการให้เหตุผลอย่างถูกต้อง รวมทั้งเทคนิคการตั้งคำถามจะต้องเข้าไปเกี่ยวข้องในทุก ๆ ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ระบุหรือทำความเข้าใจกับประเด็นปัญหาผู้ที่ทำการคิดวิเคราะห์จะต้องทำความเข้าใจปัญหาอย่างกระจ่างแจ้งด้วยการตั้งคำถามหลาย ๆ คำถามเพื่อให้เข้าใจปัญหาต่าง ๆ ที่กำลังเผชิญอยู่นั้นอย่างดีที่สุด ตัวอย่างคำถาม เช่น ปัญหานี้เป็นปัญหาที่สำคัญที่สุดของบ้านเมืองใช่หรือไม่ ยังมีปัญหาอื่น ๆ ที่สำคัญอีกหรือไม่

ขั้นที่ 2 รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัญหา ในขั้นนี้ผู้ที่ทำการคิดวิเคราะห์จะต้องรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ เช่น จากการสังเกต จากการอ่าน จากข้อมูลการประชุม จากข้อเขียน บันทึกการประชุม บทความ จากการสัมภาษณ์ การวิจัยและอื่น ๆ จะทำให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ คำถามที่จะต้องตั้งในตอนนี้ ได้แก่ เราจะหาข้อมูลให้ครบถ้วนโดยวิธีใดได้อีกบ้างและหาอย่างไร

ขั้นที่ 3 พิจารณานำเชื่อถือของข้อมูล หมายถึงผู้ที่คิดวิเคราะห์พิจารณาความถูกต้องเที่ยงตรงของสิ่งที่นำมาอ้าง

ขั้นที่ 4 การจัดข้อมูลเข้าเป็นระบบ เป็นขั้นที่ผู้คิดจะต้องสร้างความคิด ความคิดรวบยอด หรือสร้างหลักการขึ้นให้ได้ด้วยการเริ่มต้นจากการระบุลักษณะของข้อมูล แยกแยะข้อเท็จจริง รวบรวมข้อมูลให้เห็น จัดลำดับความสำคัญ

ขั้นที่ 5 ตั้งสมมติฐาน เป็นขั้นที่นักคิดวิเคราะห์จะต้องนำข้อมูลที่จัดระบบระเบียบแล้วมาตั้งเป็นสมมติฐานเพื่อกำหนดขอบเขตและการหาข้อสรุปของข้อคำถาม หรือปัญหาที่กำหนดไว้

ขั้นที่ 6 การสรุปเป็นขั้นตอนของการลงความเห็น หรือการเชื่อมโยงสัมพันธ์ระหว่างเหตุผลกับผลอย่างแท้จริง ซึ่งผู้คิดวิเคราะห์จะต้องเลือกพิจารณาเลือกวิธีการที่เหมาะสมตามสภาพของข้อมูลที่ปรากฏ โดยใช้เหตุผลทั้งทางตรรกศาสตร์ เหตุผลทางวิทยาศาสตร์และพิจารณาถึงความเป็นไปได้

ขั้นที่ 7 การประเมินข้อสรุป เป็นขั้นสุดท้ายของการคิดวิเคราะห์ เป็นการประเมินความสมเหตุสมผลของการสรุป และพิจารณาผลสืบเนื่องที่จะเกิดขึ้นต่อไป (ครูเชียงราย, 2565) การฝึกให้คนมีพฤติกรรมที่บ่งชี้ทักษะการคิดวิเคราะห์ควรมีลักษณะที่รู้จักคิดและตัดสินใจได้อย่างมีระบบ แนวทางการฝึกทำได้โดยให้พิจารณาจากเรื่องราวหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ทั้งที่เป็นเรื่องจริง

และสมมติให้ผู้เรียนได้มีโอกาสคิดวิเคราะห์ตามลำดับขั้นตอน ฝึกคิดวิเคราะห์และตัดสินใจเลือกที่จะแก้ปัญหาในสถานการณ์นั้น ๆ แล้วผู้เรียนได้มีโอกาสเสนอความคิดและมีการอภิปรายร่วมกันในกลุ่ม ขอมริบฟังความคิดเห็นของผู้อื่น (ดิลก คิลกานนท์, 2543, น. 64-65) ซึ่งเทคนิคการปูพื้นฐานให้นักเรียนคิดวิเคราะห์ได้จะสามารถสรุปรายละเอียดเพื่อนำไปสู่กระบวนการคิด 1) ครูจะต้องฝึกให้เด็กหัดคิดตั้งคำถาม โดยยึดหลักสากลของคำถาม คือ ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร เพราะเหตุใด อย่างไร โดยการนำสถานการณ์มาให้นักเรียนฝึกค้นคว้าจากเอกสารที่ใกล้ตัวหรือสิ่งแวดล้อม เปิดโอกาสให้นักเรียนตั้งคำถามเองโดยสอนวิธีตั้งคำถามแบบวิเคราะห์ในเบื้องต้น 2) ฝึกหาความสัมพันธ์เชิงเหตุผลโดยอาศัยคำถามเจาะลึกเข้าไปใช้คำถามที่ชี้ไปถึงเหตุผลกระทบที่จะเกิด ฝึกจากการตอบคำถามง่าย ๆ ที่ใกล้ตัวนักเรียนจะช่วยให้เด็ก ๆ นำตัวเองเชื่อมโยงกับเหตุการณ์เหล่านั้นได้ดี ที่สำคัญครูจะต้องกระตุ้นด้วยคำถามย่อยให้นักเรียนได้คิดบ่อย ๆ จนเป็นนิสัย เป็นคนช่างคิด ช่างถาม ช่างสงสัยก่อน แล้วพฤติกรรมศึกษาวิเคราะห์ก็จะเกิดขึ้นแก่นักเรียน (ชาติรี สาราน, 2548, น. 40 - 41)

สรุปได้ว่ากระบวนการคิดวิเคราะห์มีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับการแก้ปัญหาต่าง ๆ ของมนุษย์ การคิดวิเคราะห์เป็นจะช่วยให้นักเรียนมองเห็นปัญหา ทำความเข้าใจปัญหา รู้จักปัญหาอย่างแท้จริง

5. การวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์

การวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์นั้นจะต้องพิจารณาให้ครบทั้ง 3 ด้าน ซึ่งประกอบด้วย 1) การวิเคราะห์ความสำคัญโดยการให้ค้นหาข้อมูลเหตุผลผลลัพธ์และความสำคัญของเรื่องราวนั้น ๆ โดยใช้ทักษะวิเคราะห์ว่าตอนใดเป็นจริงหรือเป็นสมมติฐานส่วนใดเป็นข้อสรุปหรืออ้างอิง มีวัตถุประสงค์หรือความมุ่งหมายสำคัญใด วิเคราะห์ข้อสรุปนั้นมีอะไรสนับสนุน หรือวิเคราะห์หาข้อผิดพลาด 2) การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ เป็นการถามให้ค้นคว้าว่าความสำคัญย่อย ๆ ของเรื่องราวความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันอย่างไร ใช้หลักการหรือทฤษฎีใดเป็นหลักโดยพิจารณาว่าอะไรเป็นสาเหตุอะไรเป็นผลของการกระทำนั้น มีข้อสนับสนุนหรือคัดค้านใด ข้อสรุปที่มีเหตุและผลอย่างไร ส่วนใดที่มีความสัมพันธ์กันมากน้อยถ้าเกิดสิ่งนั้นสิ่งใดจะเกิดตามมายกเรื่องราวข้อเท็จจริงมาวิเคราะห์ว่าสอดคล้องหรือขัดแย้งกัน 3) การวิเคราะห์หลักการเป็นการถามให้ค้นคว้าเรื่องราว นั้น ๆ อาศัยหลักการใด มีโครงสร้าง องค์ประกอบ ใจความสำคัญอย่างไร (Bloom, 1956, p. 64) และ ไม่เพียงเท่านั้นในการวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ซึ่งจะได้เห็นจากประเด็นจากการวัดได้ คือ

5.1 ความชัดเจน (Clarity) ความชัดเจนของปัญหาเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญของการคิด เช่น ตัวอย่างของปัญหาที่ตั้งขึ้นมาเพื่อตรวจสอบความชัดเจน เช่น ยังมีเรื่องอะไรอีกในส่วนนี้ที่เรา

ยังไม่รู้ สามารถยกตัวอย่างมาอ้างอิงได้หรือไม่ สามารถอธิบายขยายความส่วนนั้นให้มากขึ้นได้หรือไม่

5.2 ความเที่ยงตรง (Accuracy) เป็นคำถามที่บอกว่าทุกคนสามารถตรวจสอบได้ถูกต้องตรงกันหรือไม่ เช่น จริงหรือ เป็นไปได้หรือไม่ ทำไมถึงเป็นไปได้ สามารถตรวจสอบได้หรือไม่ ตรวจสอบอย่างไร เราจะหาข้อมูลหลักฐานได้อย่างไร ถ้าตรงนั้นเป็นเรื่องจริงเราจะทดสอบมันได้อย่างไร

5.3 ความกระชับ ความพอดี (Precision) เป็นความกะทัดรัด ความเหมาะสมความสมบูรณ์ของข้อมูล เช่น จำเป็นต้องหาข้อมูลเพิ่มเติมในเรื่องนี้อีกหรือไม่ ทำให้ดูดีกว่านี้ได้หรือไม่ ทำให้กระชับกว่านี้ได้หรือไม่

5.4 ความสัมพันธ์เกี่ยวข้อง (Relevance) เป็นการตั้งคำถามเพื่อคิดเชื่อมโยงหาความสัมพันธ์ เช่น สิ่งนั้นเกี่ยวข้องกับปัญหาอย่างไร มันเกิดสิ่งต่าง ๆ ขึ้นตรงนั้นได้อย่างไรที่เกิดขึ้นตรงนั้นมันมีที่มาอย่างไรตรงส่วนนั้นช่วยให้เราเข้าใจอะไรได้บ้าง (วนิช สุธารัตน์, 2547, น. 128-130) ขอบเขตของการวัดความสามารถในทักษะการคิดวิเคราะห์ไว้ว่าทักษะการคิดวิเคราะห์ประกอบด้วยทักษะย่อย ได้แก่ การรวบรวมข้อมูลทั้งหมดมาจัดระบบหรือเรียบเรียงให้ง่ายแก่การทำความเข้าใจ การกำหนดมิติหรือแง่มุมที่จะวิเคราะห์โดยอาศัยองค์ประกอบที่มาจากความรู้ หรือประสบการณ์เดิม และการค้นพบลักษณะหรือกลุ่มของข้อมูล การกำหนดหมวดหมู่ในมิติหรือแง่มุมที่จะวิเคราะห์ การแจกแจงข้อมูลที่มีอยู่ลงในแต่ละหมวดหมู่โดยคำนึงถึงความเป็นตัวอย่าง เหตุการณ์ การเป็นสมาชิก หรือความสัมพันธ์เกี่ยวข้องโดยตรง การนำเสนอข้อมูลที่แจกแจงเสร็จแล้วในแต่ละหมวดหมู่มาจัดลำดับการเปรียบเทียบข้อมูลระหว่างหรือแต่ละหมวดหมู่ในแง่ของความมาก-น้อยความสอดคล้อง-ความขัดแย้งผลทางบวก-ทางลบความเป็นเหตุ-เป็นผลลำดับความต่อเนื่อง (ทิสนา แคมมณี และคณะ, 2544, น. 133) และการวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์จะพิจารณา 3 ด้าน ซึ่งสามารถจัดหมวดหมู่ได้ดังนี้

ด้านที่ 1 การวิเคราะห์เนื้อหาหรือข้อความ เป็นการรวบรวมข้อมูลทั้งหมดมาจัดระดับ เรียบเรียง จัดหมวดหมู่ จัดระบบ แจกแจงเพื่อให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจ

ด้านที่ 2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของข้อความหรือประเด็นต่าง ๆ เป็นความสามารถในการเปรียบเทียบข้อมูลระหว่างในแต่ละหมวดหมู่

ด้านที่ 3 การวิเคราะห์หลักการ ความสามารถในการกำหนดหมวดหมู่ในมิติความสามารถในการแจกแจงข้อมูลที่มีอยู่ลงในหมวดหมู่โดยคำนึงถึงเหตุการณ์ หรือความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้อง (สรินธร วิทยะสิรินันท์, 2544, น. 16) การวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ต้องประกอบด้วยทักษะการคิดวิเคราะห์ คือ ทักษะการระบุองค์ประกอบสำคัญหรือลักษณะเฉพาะ

ทักษะการระบุนความสัมพันธ์ขององค์ประกอบและแบบแผนขององค์ประกอบเหล่านั้น ทักษะการจับใจความสำคัญ ทักษะการค้นหา และระบุนความผิดพลาด (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2549, น. 68)

สรุปได้ว่าการวัดผลความสามารถในการคิดวิเคราะห์ต้องอาศัยเครื่องมือต่าง ๆ ที่พัฒนาขึ้นเพื่อให้สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลที่ต้องการ ส่วนการประเมินนั้นต้องอาศัยเกณฑ์ที่กำหนดขึ้นในการตัดสินผลความสามารถในการคิดวิเคราะห์

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

1. ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสามารถ ความสำเร็จ และสมรรถภาพด้านต่าง ๆ ของผู้เรียนที่ได้จากการเรียนรู้อันเป็นผลมาจากการเรียนการสอน การฝึกฝนหรือประสบการณ์ของแต่ละบุคคลซึ่งสามารถวัดได้จากการทดสอบด้วยวิธีการต่าง ๆ (สมพร เชื้อพันธ์, 2547, น. 53) เป็นความสามารถ หรือผลสำเร็จที่ได้รับจากกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และประสบการณ์เรียนรู้ทางด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย และยังได้จำแนกผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ตามลักษณะของวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนที่แตกต่างกัน (ปราณี กองจินดา, 2549, น. 42) และเป็นความสำเร็จที่ได้จากกระบวนการเรียนการสอน (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และเพียว ยินดีสุข, 2548, น. 125) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นผลของการเรียนการสอนหรือความสามารถของบุคคลอันเกิดจากการได้รับการฝึกฝนสั่งสอนในด้านความรู้ และทักษะที่ได้พัฒนาขึ้นตามลำดับขั้นในวิชาต่าง ๆ (รศรินทร์ พันธ, 2550, น. 37)

ความหมายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถในการแก้ปัญหา และทักษะทางวิชาการรวมทั้งสมรรถภาพทางสมองด้านต่าง ๆ ที่ได้จากการอบรมสั่งสอนและวัดได้โดยอาศัยเครื่องมือและวิธีการที่หลากหลาย (สุพัตรา เกษมเรืองกิจ, 2551, น. 32)

สรุปได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คือ ความสามารถของบุคคลที่เกิดจากผลของความรู้ความจำความเข้าใจและทักษะต่าง ๆ ในเนื้อหาวิชาที่ได้เรียนรู้มาแล้วและสามารถวัดได้ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2. ความสำคัญของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ความสำคัญของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การวัดผลสัมฤทธิ์เป็นการตรวจสอบระดับความสามารถของสมรรถภาพทางสมองของบุคคลว่าเรียนรู้อะไรบ้าง และมีความสามารถในด้านใดมากน้อยแค่ไหน เช่น มีพฤติกรรมด้านความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การสังเคราะห์และการประเมินค่ามากน้อยอยู่ในระดับใด นั่น คือ การวัดผลสัมฤทธิ์เป็นการตรวจสอบพฤติกรรมของผู้เรียนในด้านพุทธิพิสัยนั่นเอง (สุภาพ วาดเขียน, 2525, น. 176) นอกจากนั้นความสำคัญของผลสัมฤทธิ์ทางการ

เรียนยังเป็นวิธีการตรวจสอบว่านักเรียนมีพฤติกรรมตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาที่ตั้งไว้หรือไม่ (นิภา เมธาวิชัย, 2536, น. 65) การทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้งในรูปแบบการสอบในโรงเรียนแต่ละโรงเรียนในลักษณะต่างคนต่างสอบ จนถึงการทดสอบระดับชาติที่ใช้มาตรฐานหรือแบบทดสอบเหมือนกันทั้งประเทศที่ทำให้ทราบผลการจัดการศึกษาของผู้เรียน และในยุคโลกาภิวัตน์นี้ได้มีการกล่าวถึงความสามารถในการแข่งขันนั้นสามารถเพิ่มขึ้นได้โดยระบบการศึกษา เพราะการศึกษาจะทำให้คนไทยมีคุณภาพมากขึ้น ดังนั้นในประเด็นของความเก่งจึงยังคงเป็นที่ยอมรับของประชาชนทั่วไปว่าเป็นคุณสมบัติหนึ่งของคนไทยที่ต้องการให้มีการเร่งพัฒนาให้มากขึ้น เพื่อนำไปสู่การเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2548, น. 1-2)

การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนับเป็นส่วนหนึ่งของการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งการประเมินผลที่ดีสามารถบ่งบอกถึงผลการดำเนินงานได้อย่างถูกต้องบ่งบอกถึงระดับความมั่นใจ และพึงพอใจของสถานศึกษา และชุมชนในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา และเป็นที่ยอมรับของบุคลากรในชุมชนทั่วไป การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีก่อให้เกิดผลดีมีแนวทางคือ 1) ทำให้สามารถเปรียบเทียบผลระหว่างสถานศึกษาภูมิภาคและรัฐได้อย่างสมเหตุสมผล ประเมินทั้งผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการตามหลักสูตรและความถนัดทางการเรียน 2) ส่งเสริมและกระตุ้นให้สถานศึกษาให้ความสนใจอย่างจริงจังในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ที่สำคัญที่หลักสูตรกำหนด 3) สามารถใช้ผลการประเมินให้เป็นประโยชน์ทั้งในระดับชาติระดับสถานศึกษา และระดับผู้เรียนเป็นรายบุคคล 4) สร้างแรงจูงใจกระตุ้นและท้าทายให้ผู้เรียนทุกคนตั้งใจใฝ่หาผลสัมฤทธิ์ผล (นิพล พลกลาง, 2549, น. 14)

สรุปได้ว่า ความสำคัญของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคือความสำเร็จความสามารถของบุคคลในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านความรู้ทักษะกระบวนการ ตลอดจนค่านิยมความเห็นต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นหลังจากผ่านกระบวนการเรียนการสอนการฝึกฝนอบรมมาแล้ว และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจึงเป็นเครื่องแสดงว่าบุคคลได้เกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริงหรือไม่

3. แนวทางการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

แนวทางในการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีหลากหลายแนวทางซึ่งกระบวนการวัดที่สำคัญมีวิธีวัด ดังนี้

ความรู้ที่เกิดจากความจำ (Knowledge) ซึ่งเป็นระดับล่างสุด ความสามารถของสมองในการระลึกได้ จำความรู้ สารสนเทศ แสดงรายการได้ ระบอบอกชื่อได้ ซึ่งเป็นความจำระยะยาว

ความเข้าใจ (Comprehend) ความสามารถของสมองในการแปลความหมายยกตัวอย่างสรุป อ้างอิง การศึกษาของตัวเอง

การประยุกต์ (Application) การนำไปใช้เป็นกระบวนการที่ได้เรียนรู้ผ่านกระบวนการคิด
ในสถานการณ์ใหม่ หรือสถานการณ์ที่คล้ายคลึงกัน

การวิเคราะห์ (Analysis) สามารถแก้ปัญหา ตรวจสอบได้ การแยกความรู้ออกเป็น
ส่วน ๆ โดยสามารถให้เหตุผลว่าความรู้ส่วนย่อยที่แยกแต่ละส่วน มีความเกี่ยวข้องกับโครงสร้าง
ของความรู้ทั้งหมดอย่างไร

การประเมินค่า (Evaluation) ความสามารถของสติปัญญาเกี่ยวกับการตรวจสอบ
ควบคุม ทดสอบ เพื่อค้นหาความไม่สอดคล้องหรือความขัดแย้งในกระบวนการ หรือผลผลิต
การวิพากษ์ต่าง ๆ เพื่อการตัดสินใจ การสร้างสรรค์ (Creating) ความสามารถในการสติปัญญา
ในการสร้างสิ่งใหม่จากสิ่งที่เคยเรียนรู้ หรือพบเห็นในบริบทต่าง ๆ ที่สามารถในการสร้างสรรค์งาน
วางแผนงาน และดำเนินตามกระบวนการจนได้รับความสำเร็จ (Bloom, 1976, p. 139) เครื่องมือ
ในการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หรือแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ หมายถึง แบบทดสอบที่วัด
ปริมาณความรู้ความสามารถ ทักษะเกี่ยวกับด้านวิชาการที่นักเรียนได้เรียนรู้ แบบทดสอบประเภท
นี้แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ ประเภทที่ 1 แบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้นเอง (Teacher Made Test)
เป็นแบบทดสอบที่สร้างขึ้นเฉพาะคราวเพื่อใช้ทดสอบผลสัมฤทธิ์ และความสามารถทางวิชาการ
ของนักเรียนมีที่ได้เรียนในห้องเรียนว่านักเรียนมีความรู้มากน้อยแค่ไหน ประเภทที่ 2 แบบทดสอบ
มาตรฐาน (Standardized Test) เป็นแบบทดสอบที่สร้างขึ้นจากผู้เชี่ยวชาญในแต่ละสาขาวิชาหรือ
จากครูสอนวิชานั้น และมีกระบวนการหรือวิธีการที่ซับซ้อนมากกว่าแบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้นเอง
เมื่อสร้างเสร็จก็มีการนำไปทดลองสอบแล้วนำผลมาวิเคราะห์ด้วยวิธีทางสถิติหลายครั้งหลายหน
เพื่อปรับปรุงให้มีคุณภาพดี (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2538, น. 146 – 147) แบบทดสอบวัด
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบ แบ่งได้ 3 ขั้นตอนใหญ่ ๆ คือ

ขั้นที่ 1 ขั้นวางแผนการสร้างแบบทดสอบ ประกอบด้วยการกำหนดจุดมุ่งหมายของ
การใช้แบบทดสอบ การกำหนดเนื้อหาและพฤติกรรมที่ต้องการวัด การกำหนดลักษณะหรือรูปแบบ
ของข้อสอบ การจัดทำตารางวิเคราะห์วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม และแผนผังการสร้างข้อสอบ

ขั้นที่ 2 ขั้นดำเนินการสร้างแบบทดสอบ เป็นการจัดทำแบบทดสอบฉบับร่าง

ขั้นที่ 3 ขั้นตรวจสอบคุณภาพข้อสอบก่อนนำไปใช้เมื่อสร้างแบบทดสอบแล้วจึงนำ
แบบทดสอบไปทดลองใช้เพื่อตรวจสอบคุณภาพ โดยขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบ
วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแยกย่อยได้ คือ 1) การตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียนเป็นรายข้อ 2) การตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ทั้งฉบับ (กรมวิชาการ, 2543, น. 1-2)

สรุปว่าแนวทางการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก็มีวิธีในการวัดและประเมินด้วยหลากหลายวิธีการต่าง ๆ ซึ่งผู้สอนหรือผู้ออกแบบในการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต้องคำนึงถึงความเหมาะสมหลาย ๆ ปัจจัย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศ

มณฑล จันท์แจ่มใส (2558) ศึกษาเรื่องโครงการถอดชุดประสบการณ์การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน : กรณีศึกษาการบูรณาการการจัดการเรียนรู้วิชาออกแบบสถาปัตยกรรมกับการพัฒนาที่อยู่อาศัยของผู้มีรายได้น้อย (โครงการบ้านมั่นคง ชุมชนพระราม 9 บ่อ 3) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบความร่วมมือ และบทบาทของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการใช้ชุมชนเป็นฐาน โดยใช้กรณีศึกษาจากนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ในรายวิชาออกแบบสถาปัตยกรรม 7 ในการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการการพัฒนาที่อยู่อาศัยในโครงการบ้านมั่นคงในพื้นที่ชุมชนพระราม 9 บ่อ 3 แบ่งการดำเนินงานเป็น 8 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 การประสานความร่วมมือ และเตรียมความพร้อมของเครือข่าย (Collaboration) ประสานงานร่วมกับสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) และชุมชนที่ต้องการพัฒนาพื้นที่เพื่อเป็นที่อยู่อาศัย

ขั้นตอนที่ 2 สำรวจพื้นที่เก็บข้อมูล (Site Survey, Collective Data) ลงพื้นที่จำนวน 4 ครั้ง ณ ชุมชนบึง พระราม 9 บ่อ 3

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูล (Data Analysis) เมื่อนักศึกษาดำเนินการสำรวจพื้นที่ในชุมชนเรียบร้อยแล้ว จะนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์

ขั้นตอนที่ 4 สังเคราะห์ข้อมูล และออกแบบทางเลือก (Synthesis and Alternative design)

ขั้นตอนที่ 5 นำเสนอต่อชุมชน และวิพากษ์ (Public Presentation and Criticism) นักศึกษาร่วมกันพัฒนา

ขั้นตอนที่ 6 พัฒนางานออกแบบ และผลิตผลงาน

ขั้นตอนที่ 7 การประเมินผล และสรุปผลงานวิจัย (Evaluation and Conclusion) การประเมินนักศึกษาเปรียบเทียบระหว่างก่อน และหลัง การดำเนินการโครงการที่ผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานโดยใช้แบบสอบถามเป็นเกณฑ์ในการประเมิน

ขั้นตอนที่ 8 สรุปปัญหา และข้อเสนอแนะ (Problems and Recommendation) ประเมินผลลัพธ์จากกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานที่มีต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่สะท้อนถึง

ผลประโยชน์ที่ได้รับปัญหาอุปสรรค และผลจากการวิจัยเรื่องโครงการถอดชุดประสบการณ์การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน : กรณีศึกษาการบูรณาการการจัดการเรียนรู้วิชาออกแบบสถาปัตยกรรมกับการพัฒนาที่อยู่อาศัยของผู้มีรายได้น้อย (โครงการบ้านมั่นคง ชุมชนพระราม 9 บ่อ 3) พบว่า การใช้รูปแบบในการศึกษามีความสัมพันธ์สอดคล้องส่งเสริมซึ่งกันและกันกระบวนการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐาน สามารถนำไปพัฒนาและประยุกต์ในรายวิชาอื่น ๆ โดยดำเนินการตามขั้นตอนที่ได้นำเสนอหรือการบูรณาการในนโยบายของสถาบันการศึกษา โดยผสมผสานเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการร่วมกันจากสถาบันการศึกษาในประชาคมอาเซียนในการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมเพื่อที่จะได้สามารถพัฒนาหลักสูตรทางวิชาการควบคู่ไปกับการพัฒนาสังคมต่อไป

วนิดา ศรีสุข วิจิต สุรัตน์เรืองชัย และพงศ์เทพ จิระโร (2559) ศึกษาเรื่องการพัฒนาแบบการสอนโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสัมปอญพิทยาคม มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการสอนโดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสัมปอญพิทยาคม และเพื่อประเมิน ประสิทธิภาพของรูปแบบการสอนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น การวิจัยดำเนินการเป็น 4 ขั้นตอนคือ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Analysis) ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบและพัฒนา (Design and Development) ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบ (Implementation) ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลและการปรับปรุงรูปแบบ (Evaluation) และมีกระบวนการจัดกิจกรรม คือ ใช้หลักการแนวคิดของการออกแบบการเรียนการสอนเชิงระบบของ Kevin Kruse คือ Addie Model เนื่องจากเป็นแนวคิดที่ดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ 5 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นตอนการวิเคราะห์ (Analysis) 2) ขั้นตอนการออกแบบ (Design) 3) ขั้นตอนการพัฒนา (Development) 4) ขั้นการนำไปใช้ (Implement) 5) ขั้นการประเมินผล (Evaluation) และภาพรวมจะประกอบได้ด้วยกระบวนการที่ประกอบด้วยการทดลองใช้รูปแบบ (Implement) ดังนี้

- 1) แบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
- 2) ทดสอบก่อนเรียน
- 3) ดำเนินการเรียนการสอนตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้น

4) ทำการทดสอบหลังเรียน ซึ่งผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ คือ ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ศรียรรณ นัตรสุริยวงศ์ (2559) ได้ทำการศึกษาเรื่อง กระบวนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาโดยใช้เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย การสนทนากลุ่ม กลุ่มการใช้กระบวนการทัศน์ หน่วยการเรียนรู้ แบบทดสอบ และแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา และใช้แบบการสนทนากลุ่มและมีประชากรกลุ่มตัวอย่าง คือกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/2 โรงเรียนบ้านปล่องเหลียมภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 32 คน และมีองค์ประกอบหลักที่สำคัญในการจัดการเรียนรู้ 4 ด้านที่ประกอบด้วย ขั้นที่ 1 เตรียมความพร้อม (Preparing: P) เป็นการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินการจัด กิจกรรมการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นชี้แจงและการสร้างความเข้าใจที่ตรงกันระหว่างโรงเรียน และชุมชน ขั้นที่ 2 ขั้นกลยุทธ์การเรียนรู้ (Strategies: S) โดยการเลือกใช้เทคนิควิธีการเรียนรู้ ที่หลากหลายและเหมาะสม คือ การสืบเสาะหาความรู้ การใช้ปัญหาเป็นฐาน กระบวนการ เทคโนโลยี โครงการและการแก้ปัญหา ขั้นที่ 3 ผู้ผลสะท้อนคิด (Reflection: R) การเรียนรู้ที่เกิดจากการคิดผ่านประสบการณ์ด้วยการสะท้อนความรู้สึก ความคิดเห็นที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ ขั้นที่ 4 ประเมินประสิทธิผล (Assessing: A) เป็นการประเมินผลการจัดกิจกรรมของกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานมีการประเมินก่อนเรียนด้วยแบบทดสอบระหว่างเรียนด้วยการ สังเกตพฤติกรรม การสอบถาม การสัมภาษณ์ การตรวจชิ้นงาน/ภาระงาน หลังเรียนด้วย แบบทดสอบโดยมีผลการวิจัยพบว่านักเรียนมีความสามารถด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 และมีความพึงพอใจต่อการเรียนตาม กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานอยู่ในระดับมาก

สุพัตรา ดาตม่วง (2559) ศึกษาเรื่องการดำเนินงาน โครงการพัฒนาทักษะการคิด วิเคราะห์ของนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองหว้า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความเหมาะสมก่อนการดำเนินการของโครงการพัฒนาทักษะ การคิดวิเคราะห์ของนักเรียน โรงเรียนบ้านหนองหว้า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สระแก้ว เขตหนึ่ง 2) เปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน โรงเรียนบ้านหนองหว้า ก่อนและหลังการเข้าร่วมโครงการ 3) ประเมินความพึงพอใจของครูและนักเรียนเครื่องมือที่ใช้ใน การวิจัย ได้แก่ แบบประเมินความเหมาะสมเป็นไปได้ของโครงการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ แบบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ แบบประเมินความพึงพอใจของครู แบบประเมินความพึงพอใจของ นักเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 โรงเรียนบ้านหนองหว้า อำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว จำนวน 31 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบที

(t-test) ผลการวิจัย คือ ทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และมีกิจกรรมในกระบวนการวิจัยคือ การสอนแบบโครงงานการจัดกิจกรรมด้วยโครงงานเป็นกิจกรรมที่กระตุ้นความสนใจของผู้เรียน ผู้เรียนสามารถเลือกทำและศึกษาค้นคว้าหาความรู้ในสิ่งที่ตนเองสนใจจึงทำให้ผู้เรียนได้รู้จักค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ได้ศึกษาปัญหาและแก้ปัญหาตามลำดับขั้นตอน เด็กที่เรียนเก่งช่วยสอนเด็กที่เรียนอ่อนกว่า การใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการพัฒนาทักษะวิเคราะห์โดยใช้รูปแบบการสอนผังกราฟิก สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ทั้ง 6 แผน โดยใช้รูปแบบการสอนผังกราฟิกใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในโครงการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน โรงเรียนบ้านหนองหัว และทำการทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ข้อ ด้วยแบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ เมื่อสิ้นสุดโครงการทำการทดสอบหลังเรียน (Post-test) ด้วยแบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ชุดเดียวกันกับที่ใช้ทดสอบก่อนเรียน ประเมินความพึงพอใจของครูและนักเรียนที่มีต่อโครงการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนด้วยแบบประเมินความพึงพอใจของครูและแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียน หลังการเข้าร่วมโครงการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์สูงกว่าก่อนการเข้าร่วมโครงการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ ซึ่งจากผลการวิจัยดังกล่าวจะเห็นได้ว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ผู้วิจัยได้ตั้งไว้

ยุพิน รสภา (2561) ศึกษาเรื่องการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงด้วยเทคนิคเพื่อนเรียน โดยอาศัยแอปพลิเคชัน โดยที่ผู้วิจัยได้ตั้งวัตถุประสงค์ในการศึกษา คือ พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงก่อน และหลังเรียนด้วยเทคนิคเพื่อนเรียน โดยอาศัยแอปพลิเคชัน ศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยเทคนิคเพื่อนเรียน โดยอาศัยแอปพลิเคชัน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ จำนวน 22 คน และได้สร้างเครื่องมือในการศึกษาเก็บข้อมูล ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคเพื่อนเรียน โดยอาศัยแอปพลิเคชัน 2) แอปพลิเคชัน 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 4) แบบสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษา การศึกษาของผู้วิจัยได้ใช้กระบวนการจากกิจกรรมและได้ผลจากการจัดกิจกรรมนั้น ๆ คือ การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงก่อน และหลังเรียนด้วยเทคนิคเพื่อนเรียน โดยอาศัยแอปพลิเคชันกับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง โดยมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งชี้ให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมด้วยเทคนิคเพื่อนเรียน โดยอาศัยแอปพลิเคชันทำให้นักศึกษามีการพัฒนาทางการเรียนดีขึ้น ความคิดเห็นของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยเทคนิคเพื่อนเรียน โดยอาศัยแอปพลิเคชันจากผลการวิจัย พบว่าโดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทั้งนี้

เนื่องจากผู้สอนได้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงออกอย่างเต็มที่พัฒนาความเชื่อมั่นของผู้เรียนในการร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้บรรยากาศในการเรียนมีความสนุกสนานไม่เคร่งเครียด และเรียนอย่างมีความสุข ผลจากการศึกษาวิจัยของผู้วิจัยพบว่า เรื่องการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงด้วยเทคนิคเพื่อนเรียน โดยอาศัยแอปพลิเคชันมีผลสัมฤทธิ์ที่ดีขึ้นตามลำดับ ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของผู้วิจัย และเป็นแนวทางในการนำมาต่อยอดเพื่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีในการเรียนการสอนที่เกี่ยวข้อง หรือวิชาอื่น ๆ

รัฐภากรณ์ นันทเสน (2561) ศึกษาเรื่องการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสุนทรียสนทนาเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านคาราวธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยที่มีจุดมุ่งหมายในการศึกษาเพื่อสร้างและหาดัชนีประสิทธิผลของกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสุนทรียสนทนา ศึกษาผลการใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสุนทรียสนทนา โดยศึกษาพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านคาราวธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เปรียบเทียบพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านคาราวธรรมหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 80 ซึ่งผู้ศึกษาวิจัยได้ดำเนินการโดยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนาเป็น 2 ขั้นตอน คือ 1) ขึ้นสร้างและหาดัชนีประสิทธิผลของกิจกรรมการเรียนรู้ 2) การทดลองใช้กิจกรรมการเรียนรู้ เครื่องมือที่ใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ และแผนการเรียนรู้ แบบประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้ และแผนการเรียนรู้ แบบสังเกตพฤติกรรมประชาธิปไตย ด้านคาราวธรรมกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียน จำนวน 40 คน ซึ่งผลจากการศึกษาพบว่า การใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสุนทรียสนทนา เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านคาราวธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ มีนัยสำคัญว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ส่งผลต่อพฤติกรรมทั้งการเรียนรู้และการปฏิบัติจริงสามารถนำไปปรับใช้ประโยชน์ด้านการเรียนการสอนได้

วิไลภรณ์ ฤทธิคุปต์ (2561) ศึกษาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน : กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพของครูในศตวรรษที่ 21 กำหนดประเด็นในการวัดและประเมินผล 4 เรื่องคือ 1) ข้อมูลผู้เรียน 2) มุมมองของผู้เรียนเกี่ยวกับประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน 3) ทักษะคิดของผู้เรียนต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน 4) การสะท้อนความเห็นส่วนตัว ผลการศึกษาพบว่า การเรียนรู้จะเกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนได้รับประสบการณ์จากการหาความรู้ และความหมายด้วยตนเองมีการวิเคราะห์ การประเมินและการแก้ปัญหา โดยครูเป็นผู้กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความอยากรู้ และเป็นผู้ชี้แนะในระหว่างเรียนการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ที่ผู้เรียนเรียนรู้ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนสู่การทำงานในอนาคต เนื่องจากผู้เรียนได้ลงพื้นที่เพื่อฝึกทักษะการแก้ปัญหาจากสถานการณ์ที่พบจริงในชุมชนในลักษณะของการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม สามารถประยุกต์ใช้ความรู้ที่มีในการแก้ปัญหาได้อย่างหลากหลาย

เป็นการเรียนที่กระตุ้นและท้าทายความสามารถของผู้เรียนให้มีความสามารถในการคิด และการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ การนำกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานไปใช้ให้เกิดผล ดังนั้นผู้สอนจะต้องระบुकฤตยุทธการการเรียนรู้ และผลการเรียนรู้ที่ชัดเจนผู้เรียนได้เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติในชุมชนภายใต้ความร่วมมือกันระหว่างเครือข่ายทางการศึกษา และการมีส่วนร่วมระหว่างชุมชน และผู้เรียน

อุมาพร อ่อนคำ อุดร อรกุล และวรวรรณ อุบลเลิศ (2561) ศึกษาเรื่องการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อสร้างทักษะอาชีพในท้องถิ่นของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพในท้องถิ่นของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา 2) พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพในท้องถิ่นของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา 3) ศึกษาผลการใช้และประเมินรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพในท้องถิ่นของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียนครูวิชาการครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประชาชนชาวบ้านจากโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ได้มาโดยวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) การดำเนินการวิจัยประกอบด้วยขั้นตอนคือ วิธีดำเนินการ 1) ศึกษาเอกสาร หลักการ แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัย 2) สังเคราะห์หลักการแนวคิดทฤษฎี เพื่อกำหนดกรอบสำหรับใช้ในการสร้างแบบสอบถาม 3) สำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน 4) ศึกษากรณีสถานศึกษาที่มีวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพในท้องถิ่นของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร จำนวน 2 แห่ง ได้มาโดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง 5) สัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อศึกษาแนวคิดผู้ทรงคุณวุฒิที่มีบทบาทสำคัญในการกำหนดรูปแบบการจัดการเรียนรู้ จำนวน 3 คน 6) ลงพื้นที่เก็บข้อมูลพื้นฐานเบื้องต้นที่จำเป็นของพื้นที่ที่ใช้ในการศึกษา โดยมีขั้นตอนในกระบวนการวิจัยคือ 1) การสร้างความเข้าใจสร้างแนวคิดแนวทางการดำเนินชีวิตและการสร้างค่านิยมที่พึงประสงค์ 2) การวางแผนกำหนดทิศทางในการทำงานโดยเด็กและเยาวชนในจังหวัดชัยภูมิโดยเน้นความร่วมมือ 3) การประชาสัมพันธ์แจ้งให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบอย่างทั่วถึง 4) การดำเนินงาน ได้แก่ การให้ความรู้ในการป้องกันโรคต่าง ๆ เป็นต้น 5) การประเมินผลเป็นการประเมินผลการดำเนินงานโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้ดำเนินงานเด็กและเยาวชนในจังหวัดชัยภูมิจึงรวมถึงบุคคลทั่วไป 6) การปรับปรุง พัฒนาเมื่อ

ประเมินเสร็จสิ้นให้มีการปรับปรุงในข้อบกพร่องที่เกิดจากการสะท้อนของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อนำไปสู่ขั้นตอนการสร้างความสำเร็จ ผลการวิจัยคือผู้เรียนมีปัญหาทางด้านพฤติกรรมการเรียนรู้คือผู้เรียนขาดแรงจูงใจในการเรียนและขาดความกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้ ผู้เรียนขาดทักษะการคิดวิเคราะห์ส่งผลไปถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปัจจัยส่วนหนึ่งเกิดจากการเรียนที่เน้นท่องจำมากกว่าการปฏิบัติ เน้นการสอนแบบบรรยายในชั้นเรียน ดังนั้นเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่ยุคปฏิรูปการศึกษา Thailand 4.0 ควรตระหนักถึงความสำคัญของการเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อที่ผู้เรียนจะได้เกิดทักษะต่าง ๆ และเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

ถนัดกิจ บุตรวงศ์ (2564) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยใช้แนวคิดการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐานสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยที่ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษา พัฒนาและหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาเรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยใช้แนวคิดการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐานสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน และเพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 14 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ ชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน จำนวน 6 ชุด แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ แบบประเมินความคิดสร้างสรรค์ และแบบสอบถามความพึงพอใจโดยใช้ขั้นตอนในการจัดกิจกรรม คือ 1) กระตุ้นความสนใจ โดยในการออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้มีการใช้สื่อรูปภาพและคลิปวิดีโอ ให้นักเรียนได้ดูแล้วถามตอบแสดงความคิดเห็นเชื่อมโยงสู่สิ่งที่มิในชุดชนรอบตัวของนักเรียน 2) ตั้งปัญหาและแบ่งกลุ่มตามความสนใจ โดยออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ตั้งประเด็นการเรียนรู้จากสิ่งที่มีอยู่ในชุมชนรอบตัวของนักเรียนเป็นกลุ่มตามประเด็นที่นักเรียนแต่ละคนสนใจ 3) ค้นคว้าและคิดโดยมีการออกแบบกิจกรรมที่ให้นักเรียนได้ใช้เวลาอย่างเต็มที่ในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเป็นกลุ่มตามประเด็นที่ได้เลือกศึกษาตามรูปแบบที่สนใจโดยครูทำหน้าที่ให้คำแนะนำตอบข้อสงสัย และเป็นพี่ปรึกษาในการศึกษาค้นคว้าขั้น 4) นำเสนอโดยได้มีการให้นักเรียนออกแบบการนำเสนอตามความถนัด และความสนใจของตัวนักเรียนแต่ละกลุ่ม ซึ่งกำหนดกรอบกว้างที่ให้นั้นความสร้างสรรค์ แปลกใหม่ และน่าสนใจขั้น 5) ประเมินผลโดยออกแบบให้นักเรียนแต่ละคนได้มีส่วนร่วมในการประเมินร่วมกับครู มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ประเมินผลงาน และให้ข้อมูลในการปรับปรุง เพิ่มเติมองค์ความรู้ระหว่างผู้เรียนด้วยกันเองผลการวิจัย พบว่าประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 81.87/81.07 เป็นไปตาม

เกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่พัฒนาขึ้น สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งสามารถสรุปอย่างนัยที่สำคัญได้ว่า จากการศึกษาวิจัยของผู้วิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยใช้แนวทางการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐานสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และยังสะท้อนให้เห็นได้ว่าเป็นการวิจัยที่ได้ผลในเรื่องของการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งสามารถนำมาปรับใช้ในการเรียนการสอนต่อไป

สำเนา หมื่นแจ่ม (2564) ศึกษาเรื่องการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้และศึกษาผลพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบวิเคราะห์เอกสารแนวทางการระดมสมอง แบบสังเกตพฤติกรรมครู แบบสัมภาษณ์นักเรียน แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ และสื่อการเรียนรู้ แบบทดสอบก่อน และหลังประชุมเชิงปฏิบัติการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู และแบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา โดยมีกลุ่มเป้าหมายได้แก่ ครู 24 คน และนักเรียน 406 คน โดยมีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลการทำวิจัยทั้ง 2 ขั้นตอน มีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล 4 ขั้นตอน 15 กิจกรรม มีรายละเอียดคือ 1) ขั้นการวางแผน (Planning) ประชุมเชิงปฏิบัติการสร้างความเข้าใจและวางแผนดำเนินการวิจัยร่วมกับครูและผู้บริหารวิเคราะห์เอกสารและระดมสมองด้วยการสนทนากลุ่มเพื่อศึกษาและความต้องการพัฒนาครูจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง 2) ขั้นการปฏิบัติ (Action) ประชุมเชิงปฏิบัติการวิเคราะห์ภูมิปัญญาท้องถิ่นในเขตพื้นที่บริการของโรงเรียนกิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น 1 หน่วยการเรียนรู้ 8-10 ชั่วโมง โดยให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เมื่อเสร็จสิ้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์หลังเรียน 3) ขั้นการสังเกต (Observation) ผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมของครูในการจัดการเรียนรู้ สัมภาษณ์ความคิดเห็นของนักเรียนต่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น 4) ขั้นการสะท้อนผล (Reflection) จัดประชุมเชิงปฏิบัติการสะท้อนผลการพัฒนา การจัดการเรียนรู้ของครูให้คณะครู นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียนรับทราบ การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ครูสามารถจัดทำคู่มือภูมิปัญญาท้องถิ่น แผนการจัดการเรียนรู้และสื่อการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นรวมทั้งแผนการจัดการเรียนรู้และสื่อการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีสอดคล้องต่อ

วัตถุประสงค์ที่ผู้วิจัยได้ตั้งไว้ ซึ่งหมายถึงการทำวิจัยในการนำเอาท้องถิ่นมาพัฒนาการเรียนการสอน ได้ผลต่อการพัฒนาและสามารถนำเอาไปปรับใช้ได้ในการศึกษาเรื่องที่เกี่ยวข้องหรือด้านอื่น ๆ

สายฝน แสนใจพรม (2564) ศึกษาเรื่องการพัฒนาความสามารถด้านการวิจัยของครูที่ใช้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์เป็นการวิจัยของครูที่ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อ ส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ที่มีวัตถุประสงค์ ศึกษาสภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้ความ ต้องการของครูในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้และการวิจัยโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริม ทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน การออกแบบกระบวนการพัฒนาความสามารถด้านการวิจัย ของครูที่ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์และศึกษาผลการพัฒนา ความสามารถด้านการวิจัยของครูที่ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ใช้ เครื่องมือคือ แบบบันทึกการวิเคราะห์สถานการณ์ แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัย ของครู แบบประเมินคุณภาพงานวิจัย แบบทดสอบทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนและ แบบสอบถามความคิดเห็นของครูที่มีต่อการพัฒนาโดยมีขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ขั้นการวางแผนการ ประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อวิเคราะห์สถานการณ์เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของผู้เรียนใน 3 ด้าน คือ สติปัญญา ทักษะการเรียนรู้และพฤติกรรมหลังจากนั้นจึงวิเคราะห์สภาพการจัดการเรียนรู้ของครู ขั้นที่ 2 ขั้นการดำเนินการพัฒนาครู การวิจัยในขั้นตอนนี้มีขั้นตอนการดำเนินการพัฒนาครูตามแผน ที่ได้วางไว้ร่วมกัน คือการสร้างความตระหนักโดยผู้บริหารสถานศึกษา การอบรมเชิงปฏิบัติการ ทบทวนภาพรวมของภูมิปัญญาท้องถิ่น ขั้นที่ 3 ขั้นประเมินผลการดำเนินงานมีขั้นตอนจัดเวที นำเสนอผลงานวิจัยในงานมหกรรมเปิดบ้านวิชาการของโรงเรียน และประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อ สะท้อนผลการดำเนินงานวิจัย พื้นที่เป้าหมายคือโรงเรียนชลประทานผาแตก อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ประชากร ได้แก่ ครู 24 คน และนักเรียนจำนวน 406 คน ผลการวิจัยพบว่า สภาพ ปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้ของครูยังขาดการส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ ครูมีความต้องการในการ พัฒนาขวัญ และกำลังใจกระบวนการวิจัย การจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ การวัด และประเมินผลที่ส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ และการเขียนรายงานการวิจัย และผลการพัฒนาครู พบว่า คะแนนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัยของครูหลังเข้าร่วมการพัฒนามีค่าสูงกว่าก่อน การพัฒนา คะแนนทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้มีค่าสูงกว่าก่อนเรียน ในทุกระดับชั้น

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างประเทศ

แอลลิสัน (Ellison, 1995) ได้ศึกษาความสามารถในการคิดและเจตคติต่อการเรียน การสอน แก่ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาโดยทำการศึกษาแก่นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่านักศึกษาที่ได้เรียนรู้การแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์สูงขึ้น โดยมีพัฒนาการความคิด

ด้านการคิดค่องแคล่วสูงที่สุด ที่ระดับนัยสำคัญ .05 และมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์

มินเตอร์และลินา (Minter and Lina, 1996) ได้ทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในโรงเรียนประถมศึกษาในแมนิโตบา (Manitoba) ซึ่งใช้วิธีการวิจัยโดยใช้แบบสอบถามสอบถามอาจารย์ใหญ่ 29 คน และผู้ปกครอง 87 คน ในโรงเรียนประถมศึกษาในชนบท โดยแบ่งลักษณะการมีส่วนร่วมออกเป็น 5 ลักษณะ คือ การเป็นผู้สนับสนุนและเป็นผู้รับบริการ การเป็นผู้ช่วยสอนที่บ้าน การมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนที่โรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองครู และผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นว่าการมีส่วนร่วมของชุมชนส่วนมากอยู่ในระดับต่ำ ยกเว้นการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกิจกรรมของโรงเรียนบางอย่าง เช่น การเข้าร่วมประชุมและการช่วยเหลือโรงเรียนนอกสถานที่และทั้งกลุ่มผู้ปกครอง ครู และผู้บริหารต่างเห็นว่าควรเพิ่มการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียนให้สูงขึ้นในทุก ๆ เรื่อง

โกลด์ (Gold, 2000) ได้ทำการศึกษาการเข้าร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาระดับโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยเน้นการให้ความร่วมมือระหว่างชุมชน ผู้ปกครองและนักการศึกษา ซึ่งถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิรูปการศึกษาในรัฐฟิลาเดลเฟีย ผลการศึกษาพบว่าการจัดการของชุมชนเป็นสื่อกลางระหว่างผู้ปกครอง ครอบครัวกับโรงเรียนเพื่อเป้าหมายในการเสริมสร้างการอ่านออกเขียนได้ และการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับชุมชนทำให้ผู้ปกครองได้รับความรู้เกี่ยวกับชุมชนทำให้เกิดคุณค่าทั้งในด้านสังคมและวัฒนธรรมให้แก่โรงเรียน

ควอน (Kwon, 2008, pp. 117-131) ได้ทำการศึกษาเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการคิดอย่างมีวิจารณญาณและความวิตกกังวลของนักศึกษาอนุปริญญา 137 คน ใช้การวิเคราะห์จากเรื่องเกี่ยวกับประสบการณ์ ผลการวิจัยปรากฏว่าการคิดอย่างมีวิจารณญาณและความวิตกกังวลเกิดขึ้นคัดค้านกันทั้งด้านความรู้และเจตคติ ทั้งนี้ในการสอนควรกระตุ้นให้นักเรียนยืนยัน เน้นที่การทำงานอย่างเป็นระบบ กล่าวเผชิญปัญหา มีความคิดอย่างมีวิจารณญาณเพื่อความสามารถในการเรียนรู้ตลอดชีวิต

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่าการใช้ชุมชนเป็นฐานในการเรียนรู้สามารถนำมาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการในการเรียนรู้ของมนุษย์ได้เป็นอย่างดี ซึ่งจะสอดคล้องกับองค์ความรู้ที่ได้มาโดยตรงจากบริบทต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นบุคคล สถานที่และสิ่งแวดล้อมรอบตัวและอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเรียนรู้ในวิถีของภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาพื้นบ้านและภูมิปัญญาไทย จะนำมาสู่กระบวนการคิดจากเหตุไปหาผลอย่างเป็นระบบ จึงทำให้ผู้เรียนรู้ได้เกิดการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วิชาสร้างสรรค์วิถีมโนปัญญาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพมีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย โดยแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาบริบทและข้อมูลของชุมชนโดยละเอียด จังหวัดเชียงใหม่

ขั้นตอนที่ 2 การสร้าง และศึกษาประสิทธิผลของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วิชาสร้างสรรค์วิถีมโนปัญญาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ

ขั้นตอนที่ 3 การใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วิชาสร้างสรรค์วิถีมโนปัญญาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพสาขาเตรียมวิศวกรรมศาสตร์ชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยเทคโนโลยี และสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565

กลุ่มตัวอย่าง

1. นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพสาขาเตรียมวิศวกรรมศาสตร์ชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยเทคโนโลยี และสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 25 คน และมีรายละเอียดโดยใช้นักศึกษาสาขาเตรียมวิศวกรรมศาสตร์ จำนวน 1 กลุ่มที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ และกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวได้ลงทะเบียนเรียนรายวิชาวิชาสร้างสรรค์วิถีมโนปัญญา

2. ผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับภูมิปัญญาและบริบทในชุมชน ได้แก่ ผู้นำชุมชนจำนวน 5 คน ปราชญ์ชาวบ้านจำนวน 5 คน จากในพื้นที่อำเภอคอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ได้มาจากวิธีการเลือกแบบเจาะจง และเป็นผู้มีความรู้เกี่ยวกับความเป็นมาในพื้นที่รวมทั้งเป็นผู้ที่มีความรู้ในภูมิปัญญาของปัจจัยสี่ในแต่ละด้าน ได้แก่ ภูมิปัญญาด้านอาหาร ภูมิปัญญาด้านที่อยู่อาศัย ภูมิปัญญาด้านการรักษาโรค ภูมิปัญญาด้านเครื่องนุ่งห่ม ซึ่งผู้วิจัยได้เป็นผู้ลงพื้นที่ศึกษาข้อมูลด้วยตนเอง เนื่องมาจากวิทยาลัยเทคโนโลยี และสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์ลำปางมีความพร้อมการสนับสนุนการเรียนการสอนที่ให้เห็นถึงความสำคัญของท้องถิ่น

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แบบสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนและปราชญ์ชาวบ้านแบบมีโครงสร้าง ใช้เก็บข้อมูลภูมิปัญญาด้านปัจจัยสี่ ได้แก่ ภูมิปัญญาด้านอาหาร ภูมิปัญญาด้านที่อยู่อาศัย ภูมิปัญญาด้านการรักษาโรค ภูมิปัญญาด้านเครื่องนุ่งห่ม และข้อมูลของชุมชนในอำเภอคอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่
2. กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วิชาสร้างสรรค่วิถีภูมิปัญญาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ
3. แบบประเมินความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังจากจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากการพิจารณาจำแนก และแยกแยะส่วนของเนื้อหาวิชาสร้างสรรค่วิถีภูมิปัญญาออกเป็น 5 ด้านตามแนวคิดของมาร์ซาร์โน และใช้เกณฑ์การประเมินในรูปแบบรูบริกส์ (Rubrics)
4. แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อน และหลังเรียนเป็นแบบปรนัยมี 4 ตัวเลือก จำนวนทั้งหมด 40 ข้อ ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสร้างสรรค่วิถีภูมิปัญญาโดยใช้ชุมชนเป็นฐานตามแนวคิดของบลูม

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลแต่ละประเภทมีรายละเอียด ดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน และปราชญ์ชาวบ้าน ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดการศึกษาออกเป็น 3 ด้าน คือ ขอบเขตด้านเนื้อหา ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล และขอบเขตด้านตัวแปร ซึ่งแบบสัมภาษณ์มีลักษณะแบบมีโครงสร้างใช้เก็บข้อมูลภูมิปัญญาปัจจัยสี่ ได้แก่ ภูมิปัญญาด้านอาหาร ภูมิปัญญาด้านที่อยู่อาศัย ภูมิปัญญาด้านการรักษาโรค ภูมิปัญญาด้านเครื่องนุ่งห่มและบริบทของชุมชนของอำเภอคอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่โดยมีขั้นตอน ดังนี้

ขอบเขตเนื้อหา

ส่วนที่ 1 การลงพื้นที่ของชุมชนอำเภอคอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนและปราชญ์ชาวบ้านในการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของการตั้งถิ่นฐานของ

ประชากร ข้อมูลทางภูมิศาสตร์ที่ตั้งของบ้านเรือน การประกอบอาชีพ กลุ่มชาติพันธุ์ ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับวิถีชีวิตและข้อมูลทะเบียนราษฎร์พื้นฐาน ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรมและภูมิปัญญา ปัจจัยสี่คือ ภูมิปัญญาด้านอาหาร ภูมิปัญญาด้านที่อยู่อาศัย ภูมิปัญญาด้านการรักษาโรค ภูมิปัญญาด้านเครื่องนุ่งห่มของอำเภอคอยสะเกิด จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างในการลงพื้นที่สัมภาษณ์โดยเลือกแบบเจาะจง ซึ่งแบ่งการสัมภาษณ์ออกเป็นสองกลุ่มคือ กลุ่มที่ 1 ผู้นำชุมชนของอำเภอคอยสะเกิด จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 5 คน กลุ่มที่ 2 ปราชญ์ชาวบ้านจากตำบลต่าง ๆ ของอำเภอคอยสะเกิด จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 5 คน และมีรายละเอียดในการสัมภาษณ์แบ่งเป็นตอน ๆ คือ ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับประวัติส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์ ข้อมูลเกี่ยวกับองค์ความรู้เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของการตั้งถิ่นฐานของประชากร ข้อมูลทางภูมิศาสตร์ที่ตั้งของบ้านเรือน การประกอบอาชีพ กลุ่มชาติพันธุ์ ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับวิถีชีวิตและข้อมูลทะเบียนราษฎร์พื้นฐาน ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม และภูมิปัญญาปัจจัยสี่ของอำเภอคอยสะเกิด จังหวัดเชียงใหม่ ส่วนที่ 2 การศึกษาข้อมูลจากแหล่งสารสนเทศขององค์กรที่ให้ข้อมูล การศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของการตั้งถิ่นฐาน ข้อมูลทางภูมิศาสตร์ที่ตั้งของบ้านเรือน การประกอบอาชีพ กลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับวิถีชีวิต และข้อมูลทะเบียนราษฎร์พื้นฐาน ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม และภูมิปัญญาปัจจัยสี่คือ ภูมิปัญญาด้านอาหาร ภูมิปัญญาด้านที่อยู่อาศัย ภูมิปัญญาด้านการรักษาโรค ภูมิปัญญาด้านเครื่องนุ่งห่มของอำเภอคอยสะเกิด จังหวัดเชียงใหม่ ที่นำเชื่อถือมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วิชาสร้างสรรค์วิถีภูมิปัญญา

ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

1. ผู้นำชุมชนของอำเภอคอยสะเกิด จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 5 คน จากกลุ่มผู้นำต่าง ๆ ผู้นำจากองค์กรส่วนปกครองท้องถิ่น ผู้นำกลุ่มอิสระของชุมชน ตำบล และอำเภอที่ให้ข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่
2. ปราชญ์ชาวบ้านของชุมชนอำเภอคอยสะเกิด จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 5 คน จากผู้มีความรู้เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของภูมิปัญญาปัจจัยสี่แต่ละด้าน คือ ภูมิปัญญาด้านอาหาร ภูมิปัญญาด้านที่อยู่อาศัย ภูมิปัญญาด้านการรักษาโรค ภูมิปัญญาด้านเครื่องนุ่งห่ม

ขอบเขตด้านตัวแปร

1. ข้อมูลพื้นฐานของชุมชนอำเภอคอยสะเกิด จังหวัดเชียงใหม่
2. องค์ความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาปัจจัยสี่ ได้แก่ อาหาร ที่อยู่อาศัย การรักษาโรคและเครื่องนุ่งห่ม มีขั้นตอนในการพัฒนาแบบสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน และปราชญ์ชาวบ้าน 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ผู้วิจัยสร้างแนวคำถามแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างจากกรอบแนวคิดการวิจัย โดยแบ่งภูมิปัญญาปัจจัยสี่ ได้แก่ ภูมิปัญญาด้านอาหาร ภูมิปัญญาด้านที่อยู่อาศัย ภูมิปัญญาด้านการรักษาโรค ภูมิปัญญาด้านเครื่องนุ่งห่ม โดยแต่ละมิติมีคำถาม 3 ประเด็น คือประเด็นที่ 1 คำถามเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้นำชุมชน หรือปราชญ์ชาวบ้าน ประเด็นที่ 2 คำถามเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของบริบทชุมชนในอำเภอคอยสะเกิด จังหวัดเชียงใหม่ ประเด็นที่ 3 คำถามเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของภูมิปัญญาโดยแบ่งเป็นแต่ละด้าน คือ ภูมิปัญญาด้านอาหาร ภูมิปัญญาด้านที่อยู่อาศัย ภูมิปัญญาด้านการรักษาโรค ภูมิปัญญาด้านเครื่องนุ่งห่ม

ขั้นที่ 2 ผู้วิจัยนำแนวคำถามแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างที่สร้างขึ้นไปตรวจสอบความเหมาะสมโดยการนำแบบสัมภาษณ์ไปให้อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญช่วยตรวจสอบเพื่อนำมาปรับปรุงตามคำแนะนำ

ขั้นที่ 3 ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ที่ได้รับการปรับปรุงไปจัดทำและนำไปสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลกับผู้นำชุมชน และปราชญ์ชาวบ้านเกี่ยวกับภูมิปัญญาปัจจัยสี่ในอำเภอคอยสะเกิด จังหวัดเชียงใหม่ ต่อไป

ขอบเขตด้านเนื้อหา

2. กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วิชาสร้างสรรค่วิถีภูมิปัญญาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพมีขั้นตอนในการพัฒนาเครื่องมือ 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสร้าง และศึกษาดัชนีประสิทธิผลของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานวิชาสร้างสรรค่วิถีภูมิปัญญาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการสร้างกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานวิชาสร้างสรรค่วิถีภูมิปัญญาออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 การสร้างกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วิชาสร้างสรรค่วิถีภูมิปัญญาตามโครงสร้างหลักสูตรของสถานศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ โดยศึกษาเกี่ยวกับภูมิปัญญาปัจจัยสี่ ได้แก่ ภูมิปัญญาด้านอาหาร ภูมิปัญญาด้านที่อยู่อาศัย ภูมิปัญญาด้านการรักษาโรค และภูมิปัญญาด้านเครื่องนุ่งห่มของอำเภอคอยสะเกิด จังหวัดเชียงใหม่ สร้างกิจกรรมตามขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 การสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ ขั้นที่ 2 การสะท้อนการเรียนรู้/ทบทวนการเรียนรู้ ขั้นที่ 3 การสรุปองค์ความรู้: AC) ขั้นที่ 4 การประยุกต์ใช้ความรู้ใช้เนื้อหาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ชื่อหน่วยการเรียนรู้ ตามรอยภูมิปัญญาคอยสะเกิด โดยใช้เวลาทั้งสิ้น 12 ชั่วโมง แบ่งเป็น 4 เรื่องคือ เรื่องที่ 1 อาหารกับวิถีชีวิตในคอยสะเกิด

ใช้เวลาจัดกิจกรรม 3 ชั่วโมง เรื่องที่ 2 ที่อยู่อาศัยกับการสร้างสรรค์ภูมิปัญญาใช้เวลาจัดกิจกรรม 3 ชั่วโมง เรื่องที่ 3 เครื่องนุ่งห่มบ่มเพาะภูมิปัญญา ใช้เวลาจัดกิจกรรม 3 ชั่วโมง เรื่องที่ 4 โรคภัยไข้เจ็บกับภูมิปัญญาการรักษาในคอยสะเก็ด ใช้เวลาจัดกิจกรรม 3 ชั่วโมง การสร้างแบบประเมินความสามารถในการคิดวิเคราะห์โดยใช้ทฤษฎีตามแนวคิดของมาซาร์โน คือ ด้านที่ 1 การจำแนก ด้านที่ 2 การจัดหมวดหมู่ ด้านที่ 3 การเชื่อมโยง ด้านที่ 4 การสรุปความ ด้านที่ 5 การประยุกต์ใช้ การสร้างแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อน และหลังเรียนตามแนวคิดของบลูมคือ ด้านความรู้ที่เกิดจากความจำ (knowledge) ด้านความเข้าใจ (Comprehend) ด้านการประยุกต์ (Application) ด้านการวิเคราะห์ (Analysis) ด้านการประเมินค่า (Evaluation) ด้านการสร้างสรรค์ (Creating) ในการสร้างเป็นรูปแบบสี่ตัวเลือก แบ่งเป็นแบบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนจำนวน 40 ข้อ หลังเรียน จำนวน 40 ข้อ

ส่วนที่ 2 การศึกษาผลของการสร้างกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานวิชาสร้างสรรค์วิถีภูมิปัญญา โดยการใช้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานวิชาสร้างสรรค์วิถีภูมิปัญญาเป็นเครื่องมือ โดยมีแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 1 หน่วยการเรียนรู้จำนวน 4 เรื่อง การศึกษาผลของการสร้างแบบประเมินความสามารถในการคิดวิเคราะห์ มีรายละเอียดในการหาผลของการสร้างแบบประเมินความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ดังนี้

รายละเอียดตามแนวคิดของมาซาร์โนทั้ง 5 ด้าน ได้แก่

1. การจำแนก
2. การจัดหมวดหมู่
3. การเชื่อมโยง
4. การสรุปความ
5. การประยุกต์ใช้

รายละเอียดภูมิปัญญาปัจจัยสี่ของอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่

1. ภูมิปัญญาด้านอาหาร
2. ภูมิปัญญาด้านการสร้างที่อยู่อาศัย
3. ภูมิปัญญาด้านการรักษาโรค
4. ภูมิปัญญาด้านเครื่องนุ่งห่ม

การศึกษาผลของการสร้างแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อน และหลังเรียนโดยมีรายละเอียดในการหาผลของการสร้างแบบวัดผลสัมฤทธิ์มีรายละเอียด ดังนี้

การสร้างแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นไปตามแนวคิดทฤษฎีของบลูมทั้ง 6 ด้าน ได้แก่

1. ด้านความรู้ที่เกิดจากความจำ
2. ด้านความเข้าใจ
3. ด้านการประยุกต์
4. ด้านการวิเคราะห์
5. ด้านการประเมินค่า
6. ด้านการสร้างสรรค์

การสร้างแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนครอบคลุมเนื้อหาภูมิปัญญาปัจจัยสี่ ได้แก่

1. ภูมิปัญญาด้านอาหาร
2. ภูมิปัญญาด้านที่อยู่อาศัย
3. ภูมิปัญญาด้านการรักษาโรค
4. ภูมิปัญญาด้านเครื่องนุ่งห่ม

โดยใช้แหล่งข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบในการสร้างเครื่องมือในการเก็บข้อมูล จำนวน 3 คน ได้แก่ผู้เชี่ยวชาญทางด้านวิทยาการจัดการเรียนรู้สื่อเทคโนโลยีและสารสนเทศ จำนวน 1 คน ผู้เชี่ยวชาญทางด้านวัดและประเมินผลจำนวน 1 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านการสอน สังคมศึกษาจำนวน 1 คน นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพสาขาเตรียมวิศวกรรมศาสตร์ชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยเทคโนโลยี และสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 25 คน มีตัวแปรที่สำคัญ คือ 1) ความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้ 2) ประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 75

ตารางที่ 3.1 การวิเคราะห์ผลการเรียนรู้ เวลา และหน่วยการเรียนรู้ ตามรอยภูมิปัญญาโดยสะกัดจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วิชาสร้างสรรค์วิถีภูมิปัญญาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับนักศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพจำนวน 1 หน่วยการเรียนรู้ 4 แผน แผนละ 3 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 12 ชั่วโมง สอดคล้องกับความสามารถในการคิดวิเคราะห์

ชื่อหน่วยการเรียนรู้	เนื้อหา	ผลการเรียนรู้	ความสามารถในการคิดวิเคราะห์	จุดประสงค์
ตามรอยภูมิปัญญา คอยสะกัด	1. อาหารกับวิถีชีวิตในคอยสะกัด 2. ที่อยู่อาศัยกับกาสร้างสรรค์ภูมิปัญญา 3. โรคภัยไข้เจ็บกับภูมิปัญญาการรักษาในคอยสะกัด	1.วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมการสร้างสรรค์ภูมิปัญญาที่มีผลต่อปัจจัยสี่ในอำเภอคอยสะกัด จังหวัดเชียงใหม่ได้ (K) 2. อธิบายเกี่ยวกับปัจจัยสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการสร้างสรรค์ภูมิปัญญาปัจจัยสี่ที่มีต่อวิถีชีวิตของคนอำเภอคอยสะกัด จังหวัดเชียงใหม่ได้ (K) 3. ใฝ่เรียนรู้และตระหนักถึงความสำคัญของภูมิปัญญาอำเภอคอยสะกัด จังหวัดเชียงใหม่ (A)	-ด้านการจำแนก -ด้านการจัดหมวดหมู่ -ด้านการเชื่อมโยง -ด้านการประยุกต์ใช้ -ด้านการสรุปความ	นักศึกษาเขียนอธิบายปัจจัยที่ส่งเสริมการสร้างสรรค์ภูมิปัญญาที่มีผลต่อปัจจัยสี่ในอำเภอคอยสะกัด จังหวัดเชียงใหม่ -นักศึกษาเขียนอธิบายปัจจัยสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการสร้างสรรค์ภูมิปัญญาด้านปัจจัยสี่ในอำเภอคอยสะกัด จังหวัดเชียงใหม่

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

ชื่อหน่วยการเรียนรู้	เนื้อหา	ผลการเรียนรู้	ความสามารถในการคิดวิเคราะห์	จุดประสงค์
	4. เครื่องนุ่งห่ม บ่มเพาะภูมิ ปัญญา	4. นำความรู้เรื่องภูมิ ปัญญาต่อบังคับใช้ใน อำเภอคอยสะเกิด จังหวัดเชียงใหม่ไป ประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวันได้ (P, K) 5. อธิบายลักษณะ การสืบทอด และ การเปลี่ยนแปลงต่อ บังคับใช้ในอำเภอคอย สะเกิด จังหวัด เชียงใหม่ได้ (K) 6. มีส่วนร่วมในการ อนุรักษ์และเผยแพร่ ภูมิปัญญาต่อบังคับใช้ ในอำเภอคอยสะเกิด จังหวัดเชียงใหม่ของ ชุมชนในด้านต่าง ๆ ได้ (P)		-นักศึกษา เขียนระบุ ความสำคัญ ของการนำเอา ภูมิปัญญาไป ใช้ใน ชีวิตประจำวัน -นักศึกษาเห็น ถึงความเป็นผล เหตุเป็นผล ของภูมิปัญญา ที่เกิดขึ้น -ระบุวิธีการใน การนำไป เผยแพร่ และ ปรับใช้ใน ชีวิตประจำวัน

จากตารางที่ 3.1 แสดงการวิเคราะห์ผลการเรียนรู้ เวลา และหน่วยการเรียนรู้ เรื่องตาม
รอยภูมิปัญญาคอยสะเกิด จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วิชาสร้างสรรค์วิถีภูมิ
ปัญญาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับนักศึกษา
ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพให้สอดคล้องกับความสามารถในการคิดวิเคราะห์

ขั้นตอนที่ 2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วิชาสร้างสรรค์วิถีมุมปัญญาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสำหรับนักศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วิชาสร้างสรรค์วิถีมุมปัญญา ชื่อหน่วยการเรียนรู้ตามรอยภูมิปัญญาคอยสะเกิด ผ่านขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน โดยมีขั้นตอนในการจัดกิจกรรมอยู่ 4 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ขั้นการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ ขั้นที่ 2 ขั้นการสะท้อนการเรียนรู้/ทบทวนการเรียนรู้ ขั้นที่ 3 ขั้นการสรุปองค์ความรู้ ขั้นที่ 4 ขั้นการประยุกต์ใช้ความรู้ ดำเนินการตามกระบวนการ คือขั้นเตรียมการ (Plan) การออกแบบในการจัดกิจกรรมโดยมีขั้นตอนการสร้างกิจกรรมสร้างแผนการจัดการเรียนรู้วิชาสร้างสรรค์วิถีมุมปัญญา โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ โดยผ่านขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน และได้ดำเนินแบบแนวคิดของวิจารณ์ พานิช มาใช้ตามลำดับ คือลำดับที่ 1 ให้ผู้เรียนศึกษา ภูมิปัญญาด้านปัจจัยสี่ได้แก่ ภูมิปัญญาด้านอาหาร ภูมิปัญญาด้านที่อยู่อาศัย ภูมิปัญญาด้านการรักษาโรค ภูมิปัญญาด้านเครื่องนุ่งห่ม และบริบทชุมชนของอำเภอคอยสะเกิด จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ลำดับที่ 2 ผู้เรียนจะต้องมีการเขียนสะท้อนคิด (Reflection) ด้วยความเป็นเหตุเป็นผลจากกระบวนการเรียนรู้ที่ได้จากการศึกษาภูมิปัญญาด้านปัจจัยสี่ได้แก่ ภูมิปัญญาด้านอาหาร ภูมิปัญญาด้านที่อยู่อาศัย ภูมิปัญญาด้านการรักษาโรค ภูมิปัญญาด้านเครื่องนุ่งห่ม และบริบทชุมชนของอำเภอคอยสะเกิด จังหวัดเชียงใหม่ แล้วนำมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เรียนด้วยกันจากการสนทนาในห้องเรียน ลำดับที่ 3 ผู้เรียนจะต้องจัดวางองค์ความรู้ผสานกับความเป็นเหตุเป็นผลด้วยตนเองจากการศึกษาภูมิปัญญาด้านปัจจัยสี่ได้แก่ ภูมิปัญญาด้านอาหาร ภูมิปัญญาด้านที่อยู่อาศัย ภูมิปัญญาด้านการรักษาโรค ภูมิปัญญาด้านเครื่องนุ่งห่ม และบริบทชุมชนของอำเภอคอยสะเกิด จังหวัดเชียงใหม่ ด้วยการเขียนแผนผังมโนทัศน์ (Mind Mapping) ลำดับที่ 4 ผู้เรียนจะต้องนำเสนอถึงการนำเอาความรู้ที่ได้รับมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้แก่ นักศึกษาเขียนระบุความสำคัญของการนำเอาภูมิปัญญาไปใช้ และระบุวิธีการในการนำไปเผยแพร่ได้

ขั้นตรวจสอบและประเมินผลการพัฒนา (Check) คือการที่ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือในการเก็บข้อมูลมาเก็บข้อมูลได้แก่ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่ 1 แบบประเมินความสามารถในการคิดวิเคราะห์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วิชาสร้างสรรค์วิถีมุมปัญญาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ โดยใช้เกณฑ์การประเมินในรูปแบบรูบริก (Rubrics) แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ตามแนวคิดของมาร์ซาร์โน คือ ด้านที่ 1

การจำแนกหมายถึง นักศึกษาจะต้องมีความสามารถในการแยกแยะส่วนย่อยต่าง ๆ ทั้งเหตุการณ์ เรื่องราวสิ่งของออกเป็นส่วนย่อย ๆ ให้เข้าใจง่ายอย่างมีหลักเกณฑ์สามารถบอกรายละเอียดของสิ่งต่าง ๆ ของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วิชาสร้างสรรค์วิถีมิปัญญาได้แก่นักศึกษาเขียนอธิบายปัจจัยที่ส่งเสริมการสร้างสรรค์วิถีมิปัญญาที่มีผลต่อด้านปัจจัยสี่ในอำเภอคอยสะเกิด จังหวัดเชียงใหม่ ด้านที่ 2 การจัดหมวดหมู่ หมายถึง นักศึกษาจะต้องมีความสามารถในการจัดประเภท จัดลำดับ จัดกลุ่มของสิ่งที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันเข้าด้วยกัน โดยยึดโครงสร้างลักษณะหรือคุณสมบัติที่เป็นประเภทเดียวกันของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วิชาสร้างสรรค์วิถีมิปัญญา ได้แก่นักศึกษาเขียนอธิบายปัจจัยสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการสร้างสรรค์วิถีมิปัญญาปัจจัยสี่ ด้านที่ 3 การเชื่อมโยง หมายถึง นักศึกษาจะต้องมีความสามารถในการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของข้อมูลต่าง ๆ ว่าสัมพันธ์กันอย่างไรของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วิชาสร้างสรรค์วิถีมิปัญญาได้แก่นักศึกษาให้ความร่วมมือในการร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านที่ 4 การสรุปความ นักศึกษาจะต้องมีความสามารถในการจับประเด็นและสรุปผลจากสิ่งที่กำหนดให้ของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วิชาสร้างสรรค์วิถีมิปัญญา ได้แก่ การเขียนระบุความสำคัญของวิถีมิปัญญา ด้านที่ 5 การประยุกต์ใช้ นักศึกษาจะต้องมีความสามารถในการนำความรู้หลักการ และทฤษฎีมาใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ สามารถคาดการณ์กะประมาณ พยากรณ์ ขยายความ คาดเดาสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วิชาสร้างสรรค์วิถีมิปัญญา

ประเด็นที่ 2 แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้งก่อน และหลังเรียนเป็นแบบปรนัย มีจำนวนอย่างละ 40 ข้อ ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วิชาสร้างสรรค์วิถีมิปัญญาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ โดยมีรายละเอียดในการสร้างแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากแนวคิดของบลูม (Bloom) มี 6 ระดับ คือ ระดับที่ 1 ด้านความรู้ที่เกิดจากความจำ คือ สามารถจำเรื่องต่าง ๆ ได้ เช่น ชื่อเฉพาะของวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ นักศึกษาสามารถบอกชื่อองค์ประกอบของวิถีมิปัญญาในการสร้างที่อยู่อาศัย 5 ชนิดได้ ระดับที่ 2 ความเข้าใจ คือ สามารถแปลความ ขยายความและสรุปใจความสำคัญได้ ระดับที่ 3 การประยุกต์ คือ สามารถนำความรู้ซึ่งเป็นหลักการ ทฤษฎี ฯลฯ ไปใช้ในสภาพการณ์ที่ต่างออกไปได้ ระดับที่ 4 การวิเคราะห์ คือ สามารถแยกแยะข้อมูลและปัญหาต่าง ๆ ออกเป็นส่วนย่อยเช่น วิเคราะห์องค์ประกอบความสัมพันธ์ หลักการดำเนินการ ระดับที่ 5 การประเมินค่าคือ สามารถนำองค์ประกอบหรือส่วนต่าง ๆ เข้ามารวมกันเป็นหมวดหมู่อย่างมีความหมาย ระดับที่ 6 การสร้างสรรค์ คือ สามารถพิจารณาและตัดสินใจจากข้อมูลคุณค่าของหลักการโดยใช้มาตรการที่ผู้อื่นกำหนดไว้หรือตัวเองกำหนดขึ้น

ขั้นสรุป และรายงาน (Act) คือการที่ผู้วิจัยนำผลจากการวัดในการทำแบบทดสอบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และผลจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อน และหลังเรียนมาหาค่าทางสถิติเพื่อประเมินผลของการพัฒนาการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วิชาสร้างสรรค์วิถีภูมิปัญญา เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (วิจารณ์ พานิช, 2557)

ตารางที่ 3.2 การวิเคราะห์ผลการเรียนรู้ เวลา และหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง ตามรอยภูมิปัญญา ดอยสะเก็ด จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วิชาสร้างสรรค์วิถีภูมิปัญญา เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพจำนวน 1 หน่วยการเรียนรู้ 4 แผน แผนละ 3 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 12 ชั่วโมง

ชื่อหน่วยการเรียนรู้	เวลา	ชื่อเรื่อง	ผลการเรียนรู้	จำนวน ชั่วโมง
ตามรอยภูมิปัญญา ดอยสะเก็ด	12	1. อาหารกับวิถีชีวิตในดอยสะเก็ด	1. วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมการสร้างสรรค์ภูมิปัญญาที่มีผลต่อปัจจัยสี่ในในอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ได้ (K)	3
		2. ที่อยู่อาศัยกับการสร้างสรรค์ภูมิปัญญา		3
		3. โรคภัยไข้เจ็บกับภูมิปัญญาการรักษาในดอยสะเก็ด	2. อธิบายเกี่ยวกับปัจจัยสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการสร้างสรรค์ภูมิปัญญาปัจจัยสี่ที่มี	3
		4. เครื่องนุ่งห่ม บ่มเพาะภูมิปัญญา	ต่อวิถีชีวิตของคนในอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ได้ (K) 3. สนใจใฝ่เรียนรู้ และตระหนักถึงความสำคัญของภูมิปัญญาต่อบ้างปัจจัยสี่ในอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ (A) 4. นำความรู้เรื่องภูมิปัญญาต่อ	3

ตารางที่ 3.2 (ต่อ)

ชื่อหน่วยการเรียนรู้	เวลา	ชื่อเรื่อง	ผลการเรียนรู้	จำนวนชั่วโมง
			ปัจจัยสี่ในอำเภอคอยสะเกิด จังหวัดเชียงใหม่ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ (P, K) 5. อธิบายลักษณะการสืบทอด และการเปลี่ยนแปลงต่อปัจจัยสี่ในอำเภอคอยสะเกิด จังหวัดเชียงใหม่ (K) 6.มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ และเผยแพร่ภูมิปัญญาต่อต้านปัจจัยสี่ในอำเภอคอยสะเกิด จังหวัดเชียงใหม่ของชุมชนในด้านต่าง ๆ (P)	
รวมเวลา				12

จากตารางที่ 3.2 แสดงการวิเคราะห์ผลการเรียนรู้ เวลา และหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง ตามรอยภูมิปัญญาคอยสะเกิด จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วิชาสร้างสรรค์วิถีภูมิปัญญาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ การจัดการเรียนรู้ จำนวน 1 หน่วยการเรียนรู้ 4 แผน แผนละ 3 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 12 ชั่วโมง ดังนี้ 1) ภูมิปัญญาด้านอาหาร 2) ภูมิปัญญาด้านที่อยู่อาศัย 3) ภูมิปัญญาด้านการรักษาโรค 4) ภูมิปัญญาด้านเครื่องนุ่งห่ม

3. แบบประเมินความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การสร้างแบบประเมินความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขาเตรียมวิศวกรรมศาสตร์ วิทยาลัยเทคโนโลยีและสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ในการคิดใคร่ครวญอย่างละเอียดรอบคอบในเรื่องราวต่าง ๆ ได้อย่างมีเหตุผล เพื่อนำมาสู่การมองเห็นเหตุการณ์รอบด้านอย่างรอบรู้แล้วมีความรู้ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์กิจกรรมต่าง ๆ ผ่านการเรียนรู้ในวิชาสร้างสรรค์วิถีภูมิปัญญา โดยวัดได้จากการทำแบบประเมินความสามารถในการคิดวิเคราะห์วัด

ในการจำแนก และแยกแยะส่วนย่อยของเนื้อหาวิชาสร้างสรรค์วิถีมัลติมีเดียโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน มีขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาทฤษฎี หลักการ แนวคิด งานวิจัยที่เกี่ยวกับการสร้างแบบประเมินความสามารถในการคิดวิเคราะห์และวิธีหาคุณภาพความสามารถในการคิดวิเคราะห์ รวมทั้งแนวทางในการวัดและประเมินผลโดยอ้างอิงตามแนวคิดของมาร์ชาร์โน คือ การวิเคราะห์การขยายความคิดอย่างเป็นเหตุเป็นผล เป็นการประยุกต์กระบวนการวิเคราะห์อย่างละเอียดเฉพาะของข้อมูลบนพื้นฐานความรู้เพื่อสร้างข้อมูลใหม่อย่างอิสระ และสามารถสรุปลักษณะที่จำเป็นและไม่จำเป็นของข้อมูลได้โดยจำแนกรายละเอียดได้ (Mazano, 2001)

ขั้นที่ 2 วิเคราะห์ทฤษฎีหลักการ เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการคิดวิเคราะห์

ขั้นที่ 3 กำหนดน้ำหนักคะแนนแต่ละองค์ประกอบตามแบบประเมินความสามารถในการคิดวิเคราะห์รวมทั้งกำหนดจุดประสงค์ในการประเมิน และพฤติกรรมที่แสดงในรายการประเมิน

ขั้นที่ 4 ดำเนินการสร้างแบบประเมินความสามารถในการคิดวิเคราะห์ แบ่งออกเป็นเกณฑ์ย่อยโดยให้ระดับคะแนนเป็น 1 2 3 4 และ 5 โดยใช้รูปแบบรูบริก (Scoring rubrics) ในการวัด และมีเกณฑ์ประเมินระดับคุณภาพตามแนวคิดของ ลิเคิร์ต (Likert Scale) 5 ระดับ ดังนี้

ตารางที่ 3.3 ตารางแสดงการประเมินผลคะแนนในระดับคุณภาพ ตามแนวคิดของ ลิเคิร์ต (Likert Scale) 5 ระดับ

ลำดับที่	ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
1	0 ถึง 20	ปรับปรุง
2	21 ถึง 40	น้อย
3	41 ถึง 60	ปานกลาง
4	61 ถึง 80	ดี
5	81 ถึง 100	ดีเยี่ยม

จากตารางที่ 3.3 แสดงการประเมินผลคะแนนในระดับคุณภาพ ตามแนวคิดของ ลิเคิร์ต (Likert Scale) 5 ระดับ คือ ช่วงคะแนน 0 ถึง 20 แปลความหมายระดับคุณภาพ คือ ปรับปรุง คะแนน 21 ถึง 40 แปลความหมายระดับคุณภาพ คือ น้อย คะแนน 41 ถึง 60 แปลความหมายระดับคุณภาพ คือ ปานกลาง คะแนน 61 ถึง 80 แปลความหมายระดับคุณภาพ คือ ดี และ คะแนน 81 ถึง

100 แปลความหมายระดับคุณภาพ คือ ดีเยี่ยม โดยมีรายการประเมินทั้งหมด 5 ด้าน คือ ด้านการจำแนกโดยประเมินจากความสามารถในการแยกแยะส่วนย่อยต่าง ๆ ทั้งเหตุการณ์ เรื่องราวสิ่งของออกเป็นส่วนย่อย ๆ ให้เข้าใจง่ายอย่างมีหลักเกณฑ์สามารถบอกรายละเอียดของสิ่งต่าง ๆ ได้ ด้านการจัดหมวดหมู่โดยประเมินจากความสามารถในการจัดประเภท จัดลำดับ จัดกลุ่มของสิ่งที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันเข้าด้วยกัน โดยยึดโครงสร้างลักษณะหรือคุณสมบัติที่เป็นประเภทเดียวกัน ด้านเชื่อมโยงโดยประเมินจากความสามารถในการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของข้อมูลต่าง ๆ ว่าสัมพันธ์กันอย่างไร ด้านการสรุปความโดยประเมินจากความสามารถในการจับประเด็นและสรุปผลจากสิ่งที่กำหนดให้ ด้านการประยุกต์ใช้โดยประเมินจากความสามารถในการนำความรู้หลักการและทฤษฎีมาใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ สามารถคาดการณ์ กะประมาณ พยากรณ์ ขยายความ คาดเดาสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้

ขั้นที่ 5 นำแบบประเมินความสามารถในการคิดวิเคราะห์ที่ได้สร้างขึ้นเสร็จแล้ว เสนอต่ออาจารย์ผู้ควบคุมในการทำวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และปรับตามข้อเสนอแนะต่อไป

ขั้นที่ 6 นำแบบประเมินความสามารถในการคิดวิเคราะห์นำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญทางด้านวิทยาการจัดการเรียนรู้สื่อ และเทคโนโลยีสารสนเทศจำนวน 1 คน ผู้เชี่ยวชาญทางด้านวัดและประเมินผล จำนวน 1 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนสังคมศึกษาจำนวน 1 คน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของแบบประเมินความสามารถในการคิดวิเคราะห์ โดยแบ่งเกณฑ์ในการประเมินในรูปแบบของรูบริก (Scoring Rubrics) ตามแนวคิดของลิเคิร์ท มาตราวัดของ ลิเคิร์ท (Likert Scale) ซึ่งใช้เกณฑ์ 5 ระดับแทน 5 ความหมาย คือ 5 หมายถึง ระดับความพึงพอใจมากที่สุด 4 หมายถึง ระดับความพึงพอใจมาก 3 หมายถึง ระดับความพึงพอใจปานกลาง 2 หมายถึง ระดับความพึงพอใจน้อย 1 หมายถึง ระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด ลักษณะสำคัญของการเก็บรวบรวมข้อมูลว่าจะต้องมีการดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้ (Wade M Vagias, 2006)

ขั้นที่ 7 นำผลประเมินที่ได้จากแบบประเมินความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นที่ 8 นำแบบประเมินมาปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านนำไปจัดพิมพ์

4. แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วิชาสร้างสรรค์วิถีภูมิปัญญาใช้แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน โดยมีลักษณะ

เป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก อย่างละ 40 ข้อ โดยนำไปใช้ในการทดสอบก่อน และหลังเรียนมีขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษารายละเอียดของวิชาสร้างสรรค้วิถิภูมิปัญญาของสาขาเตรียมวิศวกรรมศาสตร์ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพของหลักสูตรสถานศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยี และสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เพื่อกำหนดขอบเขตของเนื้อหาที่จะสร้างเครื่องมือวัดและประเมินในแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานวิชาสร้างสรรค้วิถิภูมิปัญญา

ขั้นที่ 2 ศึกษาแนวทางในการวัดและประเมินผล ศึกษาแนวทางในการทำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการทำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อน และหลังเรียนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานในการส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาสร้างสรรค้วิถิภูมิปัญญาโดยใช้ชุมชนเป็นฐานจากแนวคิดของบลูม (Bloom) มี 6 ระดับ คือ ด้านความรู้ที่เกิดจากความจำ คือ สามารถจำเรื่องต่าง ๆ ได้ เช่น ชื่อเฉพาะของวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ สามารถบอกชื่อองค์ประกอบของภูมิปัญญาการสร้างบ้าน 5 ชนิดได้ คือ ด้านความรู้ที่เกิดจากความจำ (Knowledge) ซึ่งเป็นระดับล่างสุด ความสามารถของสมองในการระลึกได้ จำความรู้ สารสนเทศ แสดงรายการได้ ระบุนอกชื่อได้ ซึ่งเป็นความจำระยะยาว ด้านความเข้าใจ (Comprehend) ความสามารถของสมองในการแปลความหมายยกตัวอย่าง สรุป อ้างอิง การศึกษาของตัวเอง ด้านการประยุกต์ (Application) ด้านการนำไปใช้เป็นกระบวนการที่ได้เรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดในสถานการณ์ใหม่ หรือสถานการณ์ที่คล้ายคลึงกัน ด้านการวิเคราะห์ (Analysis) สามารถแก้ปัญหา ตรวจสอบได้ การแยกความรู้ออกเป็นส่วน ๆ โดยสามารถให้เหตุผลว่าความรู้ส่วนย่อยที่แยกแต่ละส่วน มีความเกี่ยวข้องกับโครงสร้างของความรู้ทั้งหมดอย่างไร ด้านการประเมินค่า (Evaluation) ความสามารถของสติปัญญาเกี่ยวกับการตรวจสอบ ควบคุม ทดสอบ เพื่อค้นหาความไม่สอดคล้องหรือความขัดแย้งในกระบวนการ หรือผลผลิตการวิพากษ์ต่าง ๆ เพื่อการตัดสินใจ ด้านการสร้างสรรค (Creating) ความสามารถในการสติปัญญาในการสร้างสิ่งใหม่ จากสิ่งที่เคยเรียนรู้ หรือพบเห็นในบริบทต่าง ๆ ที่สามารถในการสร้างสรรคงานวางแผนงาน และดำเนินตามกระบวนการจนได้รับความสำเร็จ ตามตารางวิเคราะห์การออกแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดังนี้

ตารางที่ 3.4 วิเคราะห์การออกแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชน
เป็นฐาน วิชา ศึกษาศาสตร์วิธีปฏิบัติปัญหา จำนวน 40 ข้อ ตามแนวคิดของบลูม

ผลการเรียนรู้	ระดับพฤติกรรมการวัด						รวม จำนวน ข้อ
	ความรู้ที่ เกิดจาก ความจำ	ความ เข้าใจ	การ ประยุกต์	การ วิเคราะห์	การ ประเมิน ค่า	การ สร้าง สรรค์	
1. วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมการสร้างสรรค์ภูมิปัญญาที่มีผลต่อปัจจัยสี่ในในอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ได้ (K)	1	1	1	2	1	1	7
2. อธิบายเกี่ยวกับปัจจัยสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการสร้างสรรค์ภูมิปัญญาปัจจัยสี่ที่มีต่อวิถีชีวิตของคนในอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัด เชียงใหม่ได้ (K)	1	1	1	1	1	1	6
3. สนใจใฝ่เรียนรู้และตระหนักถึงความสำคัญของภูมิปัญญาต่อปัจจัยสี่ในอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ (A)	1	1	1	1	2	1	7

ตารางที่ 3.4 (ต่อ)

ผลการเรียนรู้	ระดับพฤติกรรมการวัด						รวม จำนวน ข้อ
	ความรู้ที่ เกิดจาก ความจำ	ความ เข้าใจ	การ ประยุกต์	การ วิเคราะห์	การ ประเมิน ค่า	การ สร้าง สรรค์	
4. นำความรู้เรื่องภูมิ ปัญญาท้องถิ่นใน อำเภอคอยสะเกิด จังหวัดเชียงใหม่ไป ประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวันได้ (P, K)	1	1	2	1	1	1	7
5. อธิบายลักษณะ การติดต่อและ การ เปลี่ยนแปลงต่อ ปัจจัยสี่ในอำเภอคอย สะเกิด จังหวัด เชียงใหม่ (K)	1	1	1	1	1	1	6
6. มีส่วนร่วมในการ อนุรักษ์และเผยแพร่ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ปัจจัยสี่ในอำเภอ คอยสะเกิด จังหวัด เชียงใหม่ของชุมชน ในด้านต่าง ๆ (P)	1	1	1	1	1	2	7
รวม	6	6	7	7	7	7	40

จากตารางที่ 3.4 แสดงการวิเคราะห์ การออกแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนใน กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วิชาสร้างสรรค้วิถิภูมิปัญญา จำนวน 40 ข้อ ตามแนวคิด ของบลูม โดยแบ่งระดับพฤติกรรมการวัด คือ ด้านความรู้ที่เกิดจากความจำ จำนวน 6 ข้อ ด้านความ เข้าใจ จำนวน 6 ข้อ ด้านการประยุกต์จำนวน 7 ข้อ ด้านการวิเคราะห์ จำนวน 7 ข้อ ด้านการประเมิน ค่า จำนวน 7 ข้อ ด้านการสร้างสรรค้วิ จำนวน 7 ข้อ

ขั้นที่ 3 สร้างแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญทางด้านวิทยาการจัดการเรียนรู้สื่อ และเทคโนโลยีสารสนเทศ จำนวน 1 คน ผู้เชี่ยวชาญ ทางด้านวัดและประเมินผล จำนวน 1 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนสังคมศึกษา จำนวน 1 คน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิเคราะห์ข้อสอบทั้งฉบับเพื่อเป็น การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวัดเกี่ยวกับความเที่ยงตรง (Validity) รายละเอียดของแบบวัดผล สัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สามารถวัดได้ในสิ่งที่ต้องการวัด จำแนกเป็น 3 ชนิด ได้แก่ความตรงตาม เนื้อหา ความตรงตาม โครงสร้าง และความตรงตามเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องโดยนำแบบทดสอบวัดผล สัมฤทธิ์ทางการเรียนไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาข้อคำถามแต่ละข้อวัดได้ตรงตามสิ่งที่ต้องการวัดใน เนื้อหาหรือวัตถุประสงค์การเรียนรู้มากน้อยเพียงใด โดยใช้เกณฑ์การประเมิน คือให้คะแนน +1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อสอบวัดจุดประสงค์/เนื้อหานั้น ให้คะแนน 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อสอบวัด จุดประสงค์/เนื้อหานั้น ให้คะแนน -1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อสอบไม่วัดจุดประสงค์/เนื้อหานั้น แล้วนำ ข้อมูลที่ได้จากการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญหาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับ จุดประสงค์หรือเนื้อหา (Index of Item-Objective Congruence หรือ IOC) เกณฑ์การตัดสินค่า IOC ให้มีค่า 0.50 ขึ้นไป หรือนำไปปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

ขั้นที่ 4 นำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง คือนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยเทคโนโลยี และสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่จำนวน 25 คน ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานวัดผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนเป็นก่อนเรียน และหลังเรียน

ขั้นที่ 5 นำผลการทดลองมาวิเคราะห์ และสรุปผล เพื่อนำไปอภิปรายผล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. นำแบบสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับชุมชนอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ มาวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของชุมชนเพื่อนำมาพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ ชุมชนเป็นฐานวิชาสร้างสรรค้วิถิภูมิปัญญา

2. ชี้แจงการดำเนินการสอนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้วิชาสร้างสรรค์วิถีภูมิปัญญา โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการสอนด้วยตนเอง

3. ดำเนินการนำกิจกรรมการเรียนรู้ไปใช้จริงกับนักศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยเทคโนโลยีและสหวิทยาการมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 สาขาเตรียมวิศวกรรมศาสตร์ จำนวน 25 คน ในระหว่างจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผู้วิจัยได้ใช้แบบประเมินความสามารถในการคิดวิเคราะห์วิเคราะห์ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการจำแนก 2) ด้านการจัดหมวดหมู่ 3) ด้านการเชื่อมโยง 4) ด้านสรุปความ 5) ด้านการประยุกต์ใช้ (Marzano, 2001)

4. หลังจากเสร็จสิ้นการทดลอง ผู้วิจัยให้นักศึกษาทำแบบประเมินความสามารถในการคิดวิเคราะห์ โดยใช้แบบประเมินความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ตรวจสอบเชิงเนื้อหา และนำไปหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ (IOC) จากนั้นนำไปทดลองใช้กับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยเทคโนโลยีและสหวิทยาการมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ที่เคยเรียนเนื้อหาเรื่องนี้มาแล้ว เพื่อหาวิเคราะห์คุณภาพข้อสอบ ได้แก่ ค่าอำนาจจำแนก หาค่าความเชื่อมั่น

5. วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ร้อยละ เทียบกับเกณฑ์แปลผล

6. วิเคราะห์หาร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความสามารถในการคิด วิเคราะห์ด้วยการทดสอบแบบกลุ่มเดียว (t-test One Sample) กับเกณฑ์ร้อยละ 75

7. วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่าง ก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยการทดสอบทีแบบไม่เป็นอิสระ (t-test dependent)

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการต่อไปนี้

1. วิเคราะห์บริบทข้อมูลพื้นฐานของชุมชนดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่โดยการวิเคราะห์เนื้อหา

2. วิเคราะห์ดัชนีประสิทธิผลของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานวิชาสร้างสรรค์วิถีภูมิปัญญาด้วยสูตร E.I.

$$\text{ดัชนีประสิทธิผล} = \frac{\text{ผลรวมของคะแนนหลังเรียน} - \text{ผลรวมของคะแนนก่อนเรียน}}{\text{จำนวนนักเรียน} \times \text{คะแนนเต็ม}} - \text{ผลรวมของคะแนนก่อนเรียน}$$

3. วิเคราะห์ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้ชุมชนเป็นฐานวิชาสร้างสรรค์วิถีภูมิปัญญาหาคำร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที่แบบกลุ่มเดียว (t-test One Sample) กับเกณฑ์ร้อยละ 75

4. วิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยเป็นการทดสอบระหว่าง ก่อนเรียน และหลังเรียนของนักเรียน โดยใช้ t-test dependent

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ดัชนีประสิทธิผล E.I. ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และทดสอบสมมติฐาน โดยการทดสอบค่าที (t-test)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัย เรื่องการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วิชาสร้างสรรค์วิถีมิปัญญาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาบริบทและข้อมูลของชุมชนอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ 2. สร้าง และศึกษาดัชนีประสิทธิผลของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานวิชาสร้างสรรค์วิถีมิปัญญา 3. เพื่อใช้ และศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานวิชาสร้างสรรค์วิถีมิปัญญา พิจารณาจาก 3.1) ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน 3.2) เปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนของนักศึกษาที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานกับเกณฑ์ร้อยละ 75 และ 3.3) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนและหลังเรียนของนักศึกษาที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพสาขาเตรียมวิศวกรรมศาสตร์ชั้นปี 3 ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาสร้างสรรค์วิถีมิปัญญา วิทยาลัยเทคโนโลยีและสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 25 คน ได้มาจากการวิธีการเลือกสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) ผู้นำชุมชนในท้องถิ่น จำนวน 5 คน ประชาชนชาวบ้านในพื้นที่จำนวน 5 คนในอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วิชาสร้างสรรค์วิถีมิปัญญาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ โดยใช้แผนกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 1 หน่วยการเรียนรู้ ชื่อหน่วยการเรียนรู้ ตามรอยภูมิปัญญาดอยสะเก็ด มีจำนวน 4 แผน แผนละ 3 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น จำนวน 12 ชั่วโมง แต่ละแผนมีชื่อเรื่องดังต่อไปนี้ เรื่องที่ 1 อาหารกับวิถีชีวิตในดอยสะเก็ด เรื่องที่ 2 ที่อยู่อาศัยกับการสร้างสรรคภูมิปัญญา เรื่องที่ 3 โรคภัยไข้เจ็บกับภูมิปัญญาการรักษาในดอยสะเก็ด เรื่องที่ 4 เครื่องนุ่งห่ม บ่มเพาะภูมิปัญญา โดยใช้แบบสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน และประชาชนชาวบ้านแบบมีโครงสร้างใช้เก็บข้อมูลภูมิปัญญาปัจจัยสี่ในอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

ได้แก่ ภูมิปัญญาด้านอาหาร ภูมิปัญญาด้านที่อยู่อาศัย ภูมิปัญญาด้านการรักษาโรคภัยไข้เจ็บ ภูมิปัญญาด้านเครื่องนุ่งห่ม และบริบทของชุมชน เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเพื่อสัมภาษณ์บุคคลที่มีองค์ความรู้เชิงพื้นที่ และองค์ความรู้ด้านภูมิปัญญาในพื้นที่อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อนำข้อมูลมาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในกระบวนการทำวิจัย แบบประเมินความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังจากจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จากการพิจารณาจำแนกและแยกแยะส่วนย่อยของเนื้อหา วิชาสร้างสรรค์วิถีภูมิปัญญาออกเป็น 5 ด้าน ตามแนวคิดของมาร์ซาร์โน โดยเลือกใช้แบบทดสอบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นกลุ่ม และใช้เกณฑ์การประเมินในรูปแบบรูบริกส์ (Rubrics) แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อน และหลังเรียน แบบปรนัย 4 ตัวเลือก อย่างละ จำนวน 40 ข้อในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสร้างสรรค์วิถีภูมิปัญญาโดยใช้ชุมชนเป็นฐานตามแนวคิดของบลูม วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และร้อยละ ซึ่งผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยออกเป็นตอน ๆ ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาบริบท และข้อมูลของชุมชนอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

ตอนที่ 2 ผลการสร้าง และศึกษาดัชนีประสิทธิผลของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานวิชาสร้างสรรค์วิถีภูมิปัญญาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ตอนที่ 3 ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานวิชาสร้างสรรค์วิถีภูมิปัญญาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พิจารณาจาก

3.1 ผลการศึกษาศาสมารถในการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

3.2 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนของนักศึกษาที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานกับเกณฑ์ร้อยละ 75 และ

3.3 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนและหลังเรียนของนักศึกษาที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาบริบท และข้อมูลของชุมชนอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

1.1 ผลการศึกษาบริบทข้อมูลของชุมชนจากผู้นำชุมชน และปราชญ์ชาวบ้านในพื้นที่อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยได้แยกข้อมูลที่ศึกษาเพื่อนำมาเป็นส่วนหนึ่งในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วิชาสร้างสรรค์วิถีภูมิปัญญาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพในการ

วิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้สรุปผลการศึกษาออกเป็น ออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านเนื้อหา ด้านแหล่งข้อมูลและด้านตัวแปร ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

สรุปผลด้านเนื้อหา

ผลการศึกษาข้อมูลของชุมชนอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ มีการแบ่งเขตปกครองโดยมี 14 ตำบล 94 หมู่บ้าน กระจายตัวกันอยู่ทั่วอำเภอดอยสะเก็ด ซึ่งผู้วิจัยได้เข้าเก็บข้อมูลทั้งผู้นำชุมชน และปราชญ์ชาวบ้านในตำบลป่าป้อง ตำบลแม่โป่ง ตำบลเทพเสด็จ ตำบลหลวงเหนือ จึงได้ข้อมูลเกี่ยวกับความหลากหลายทางชาติพันธุ์ และมีข้อมูลด้านประชากรในพื้นที่อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ประกอบไปด้วยความหลากหลายชาติพันธุ์ ซึ่งได้เข้ามาตั้งรกรากถิ่นฐานตั้งแต่อดีตมาแล้วเช่นเดียวกัน ซึ่งกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ จะกระจายตัวกันอยู่ทั่วพื้นที่อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ตามพื้นราบและพื้นที่สูง ประกอบไปด้วยชาติพันธุ์ไทลื้อ ชาติพันธุ์ไทเงิน ชาติพันธุ์ไทยอง ชาติพันธุ์ขมุ ชาติพันธุ์ลาหู่ ชาติพันธุ์ปะกาเกอญอ และอื่น ๆ เป็นต้น ด้วยเหตุนี้จึงทำให้พื้นที่อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ มีวัฒนธรรมที่หลากหลายและเป็นส่วนหนึ่งของความหลากหลายของภูมิปัญญาปัจจัยสี่ ไม่ว่าจะเป็นภูมิปัญญาอาหาร ที่อยู่อาศัย วิธีการรักษาโรคภัยไข้เจ็บ และเครื่องนุ่งห่ม ด้านภูมิปัญญาที่แตกต่างกันก็เนื่องมาจากความคิดความเชื่อที่แตกต่างกันไป ซึ่งเป็นความหลากหลายที่สามารถปรับตัวอยู่ร่วมกันได้เป็นสังคมในอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ได้ การประกอบอาชีพต่าง ๆ เกิดจากปัจจัยที่เนื่องด้วยภูมิศาสตร์ทางกายภาพของพื้นที่อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่เป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางชีวภาพ ไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมหรือความหลากหลายทางวัฒนธรรมโดยประกอบไปด้วยภูมิศาสตร์ที่มีลักษณะเด่นคือ ด้านทางทิศตะวันตกของอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่เป็นพื้นที่ราบจึงทำให้ประชากรส่วนใหญ่เลือกใช้พื้นที่ในการตั้งรกรากสร้างที่อยู่อาศัย และใช้พื้นที่ในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม เช่น การทำนาข้าว การทำพืชสวน ทางทิศเหนือของอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ มีเขื่อนขนาดใหญ่เป็นแหล่งกักเก็บน้ำเพื่อใช้ในการบริโภคและอุปโภคของคนในอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ส่วนหนึ่งนำน้ำในเขื่อนมาจัดสรรปันส่วนเพื่อมาใช้ในการเกษตรกรรม และมีการประมงน้ำจืดพื้นบ้านที่ใช้ประโยชน์จากเขื่อนกักเก็บน้ำ ภูมิศาสตร์ทางด้านทิศตะวันออกของอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ เป็นพื้นที่ลาดสูงมีความอุดมสมบูรณ์ด้านทรัพยากรป่าไม้ และสัตว์ป่า จึงทำให้ประชากรส่วนหนึ่งอพยพย้ายถิ่นฐานจากพื้นที่อื่น ๆ เข้ามาตั้งรกรากถิ่นฐานตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และมีการประกอบอาชีพเกษตรกรรมที่สอดคล้องกับการใช้ประโยชน์ของพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ เช่น การเพาะปลูกใบเมี่ยง กาแฟ เป็นต้น

ผลการศึกษาข้อมูลจากปราชญ์ชาวบ้าน ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นจากปัจจัยสี่ในอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ได้ข้อมูลภูมิปัญญาด้านอาหาร คือภูมิปัญญาด้านอาหารมีความหลากหลายมีลักษณะโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์โดยเฉพาะได้แก่ เมนูยำใบเมี่ยง เป็นภูมิปัญญาอาหารที่มีเรื่องราวใบเมี่ยงเป็นใบชาสายพันธุ์อัสสัม (คือชาดำที่ถูกปลูกขึ้นในรัฐอัสสัม ประเทศอินเดีย) ได้แผ่ขยายเข้ามาเพาะปลูกในพื้นที่อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ตั้งแต่อดีตโดยชาติพันธุ์ขมุ และมีการยืดอกอาชีพการปลูกใบเมี่ยงเป็นอาชีพหลัก ใบเมี่ยงได้ปลูกแพร่หลายในอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่มาเป็นเวลายาวนาน แต่ด้วยยุคสมัยที่เปลี่ยนไปจากเดิมความนิยมในการบริโภคใบเมี่ยงจึงลดน้อยลงตามยุคสมัย ด้วยค่านิยมการบริโภคของคนในสังคมอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ที่เปลี่ยนแปลงไป อีกทั้งใบเมี่ยงที่เคยนำมาทำเป็นเครื่องดื่ม (ชาใบเมี่ยง) กลับถูกแทนที่ด้วยค่านิยมการดื่มกาแฟ อาชีพการปลูกใบเมี่ยงที่เคยเป็นพืชเศรษฐกิจเริ่มหายไป ยำใบเมี่ยงจึงเป็นส่วนหนึ่งของทางเลือกที่จะทำให้อาชีพการปลูกใบเมี่ยงของพื้นที่อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ยังคงสานต่อภูมิปัญญาการปลูกใบเมี่ยงต่อไป ขนมนวง เป็นภูมิปัญญาอาหารที่มาจาก การถ่ายทอดมรดกทางภูมิปัญญาของชาติพันธุ์ไทลื้อในอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งชาติพันธุ์ไทลื้อได้อพยพย้ายถิ่นฐานมาจากเมืองสิบสองปันนา (สาธารณรัฐประชาชนจีนในปัจจุบัน) ซึ่งได้ถ่ายทอดภูมิปัญญาการทำขนมนวงให้คนรุ่นหลังจนตลอดมา จนกลายเป็นเอกลักษณ์โดดเด่นของอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ข้าวหลาม เป็นภูมิปัญญาอาหารอย่างหนึ่งที่มีความโดดเด่นของอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ที่มีความแตกต่างจากข้าวหลามของพื้นที่อื่น ๆ เนื่องจากการใช้วัตถุดิบท้องถิ่นที่มาจากภูมิปัญญาในการเลือกสรรใช้ทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น เช่น การนำไม้ไผ่มาทำเป็นไม้ข้าวหลามที่ค่อนข้างหาได้ง่ายในพื้นที่ของอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ และยังมีเอกลักษณ์โดดเด่นในการปรุงรสชาติในข้าวเพื่อใส่ในกระบอกข้าวหลามโดยใช้งาขี้ม้อน (งาอ่อน) ที่ทำให้รสชาติอร่อยมากยิ่งขึ้น

ภูมิปัญญาด้านที่อยู่อาศัยในพื้นที่อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ มีความหลากหลายและซับซ้อนเนื่องมาจากความหลากหลายทางชาติพันธุ์ที่มีองค์ความรู้ ความคิดที่แตกต่างกันไปของแต่ละชาติพันธุ์ ซึ่งเดิมทีปัจจัยพื้นฐานของการสร้างที่อยู่อาศัยในพื้นที่อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ เป็นการใช่วัสดุที่ไม่ได้แตกต่างกันมากเท่าใด เนื่องจากภูมิปัญญาพื้นฐานของการสร้างที่อยู่อาศัยนิยมนำไม้แต่ละชนิดมาสร้างเป็นองค์ประกอบต่าง ๆ และเดิมทีในอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ มีพื้นที่ป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์ มีชนิดพันธุ์ไม้ที่หลากหลาย จึงทำให้คนในอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่สามารถเลือกสรรพันธุ์ไม้ต่าง ๆ ตามภูมิปัญญาตนเอง แต่ละกลุ่มชาติพันธุ์มาสร้างที่อยู่อาศัย โดยคำนึงจากปัจจัยเรื่องการหาง่าย ความคงทน ความสวยงามของเนื้อไม้ หรือการขึ้นรูปเป็นองค์ประกอบในส่วนต่าง ๆ ของที่อยู่อาศัยได้ง่าย เพราะโดยส่วนใหญ่

แล้วภูมิปัญญาในการสร้างที่อยู่อาศัยของคนอำเภอคอยสะเกิด จังหวัดเชียงใหม่ จะสร้างด้วยไม้หรือเป็นเรือนไม้เกือบทั้งหลัง แต่มีรายละเอียดขององค์ประกอบที่อยู่อาศัยแต่ละชาติพันธุ์ที่แตกต่างกันไป เช่น ที่อยู่อาศัยของกลุ่มชาติพันธุ์ไทเงิน นิยมสร้างที่อยู่อาศัยด้วยไม้เนื้อแข็ง เช่น ไม้สัก ไม้ประดู่ องค์ประกอบของที่อยู่อาศัยจะประกอบไปด้วยตัวบ้าน หอกรัว และห้องน้ำ ในส่วนของตัวบ้านจะใช้หลังคาทรงจั่วสองหลังติดกันตรงกลางจะเป็นชายหลังคาเพื่อระบายน้ำลงด้านหน้าบ้าน ใต้บ้านห้องนอนนิยมสร้างไว้สองห้อง มีห้องโถงไว้รับแขกมีลักษณะเป็นพื้นที่โล่ง ติดจากโถงรับแขกจะเป็นชานบ้านเพื่อเป็นพื้นที่พักผ่อนสังสรรค์ไว้ทำกิจกรรมภายในครอบครัว หอกรัวนิยมทำไว้ส่วนหลังบ้าน และตัวบ้านจะมีบันไดขึ้นลงสองจุด ได้แก่ บันไดหน้าบ้านและบันไดหลังบ้าน ตัวบ้านมีการยกพื้นสูงขึ้นมาประมาณสองถึงสามเมตรเพื่อการระบายอากาศ หน้าต่างทำจากบานไม้ที่มีความหนาแน่นคงทน อีกทั้งยุคแรกจะนำใบไม้มาทำเป็นหลังคาบ้าน (ใบหญ้าคา และใบตองตึง) ยุคต่อมานิยมทำหลังคาบ้านจากกระเบื้องดินเผา ส่วนของห้องน้ำทุก ๆ บ้านจะมีเพียงห้องเดียวที่แยกออกจากตัวบ้านโดยใช้วัสดุจากไม้ในการสร้างเช่นกันกับตัวบ้าน ปัจจุบันรูปแบบที่อยู่อาศัยแบบเดิมได้เลือนหายไป จะมีคงไว้ไม่กี่หลังคาเรือนในอำเภอคอยสะเกิด จังหวัดเชียงใหม่ เนื่องจากการสร้างที่อยู่อาศัยในปัจจุบันไม่สามารถนำไม้มาสร้างที่อยู่อาศัยได้เหมือนเดิม ซึ่งเหตุเกิดจากป่าไม้ในอำเภอคอยสะเกิด จังหวัดเชียงใหม่ ได้มีจำนวนลดน้อยลง และผลพลวงของกฎหมายคุ้มครองป่าไม้ที่มีความเข้มงวดขึ้นจึงทำให้คนในอำเภอคอยสะเกิด จังหวัดเชียงใหม่ ไม่สามารถเลือกสรรตัดพันธุ์ไม้ได้ตามที่ต้องการเพราะมีกฎหมายเข้ามาควบคุม อีกประการหนึ่งที่สำคัญการใช้วัสดุอื่นเข้ามาทดแทนภูมิปัญญาในการสร้างที่อยู่อาศัยแบบเดิมทำหน้าที่ในปัจจุบันต่าง ๆ ได้ดีกว่าไม่ว่าจะเป็นเรื่องความคงทน ง่าย รูปลักษณ์ที่ทันสมัย และความสวยงามจะเหลือไว้เพียงองค์ประกอบของที่อยู่อาศัยที่คงภูมิปัญญาเดิมไว้เท่านั้น

ภูมิปัญญาด้านการรักษาโรคในอำเภอคอยสะเกิด จังหวัดเชียงใหม่ โรคต่าง ๆ ที่คนในอำเภอคอยสะเกิด จังหวัดเชียงใหม่ มักจะเป็นกันส่วนใหญ่ได้แก่ ไข้ป่า ปวดเมื่อยตามร่างกาย ไข้หวัด ริดสีดวงทวาร นิ้ว เป็นต้น ภูมิปัญญาในการรักษาโรคในอำเภอคอยสะเกิด จังหวัดเชียงใหม่ แบบเดิมจะมีหมอประจำหมู่บ้านแต่ละหมู่บ้านที่เรียกขานกันว่า “หมอเมือง” ซึ่งหมอเมืองจะเป็นผู้ที่ทำการรักษาให้คนในหมู่บ้านด้วยอาการต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้น ภูมิปัญญาที่ใช้ในการรักษาจะแตกต่างกันไปแล้วแต่โรค ซึ่งตัวยาที่ใช้ส่วนใหญ่จะมาจากพืชพรรณธรรมชาติในท้องถิ่นอำเภอคอยสะเกิด จังหวัดเชียงใหม่ เช่น หนุ่ยถอดปล้อง ดอกบานไม่รู้โรยสีขาว เปลือกไม้กระวาน เป็นต้น ซึ่งสมุนไพรดังกล่าวขึ้นตามพื้นที่ป่าในอำเภอคอยสะเกิด จังหวัดเชียงใหม่ เช่น หนุ่ยถอดปล้องพบในบริเวณป่าแถบหมู่บ้านห้วยฮ่องไคร้ ตำบลเทพเสด็จ อำเภอคอยสะเกิด จังหวัดเชียงใหม่ ดอกบานไม่รู้โรยพบได้ทั่วไปในอำเภอคอยสะเกิด จังหวัดเชียงใหม่ สามารถ

เพาะปลูกเองได้โดยใช้เมล็ดหัวนํ้า และสมุนไพรหาได้ในป่าดิบเขาแถบตำบลเทพเสด็จ ตำบลป่าเมี่ยง และในเขตพื้นที่ป่าเหื่อนแม่วงอุดมธารา ซึ่งสมุนไพรแต่ละชนิดจะมีตัวยาและคุณสมบัติเฉพาะที่แตกต่างกันไป แต่บางชนิดต้องเอามาใช้รวมกันในอัตราส่วนต่างกันไป วิธีในการรักษาโรคขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ หลายประการที่ผู้ป่วยเป็นอยู่ เช่น อาการหนัก อาการเบา เพศ อายุ น้ำหนัก และความสัมพันธ์ของร่างกาย โดยวิธีการรักษาจะแตกต่างกันไปตามโรคที่ผู้ป่วยเป็นอยู่ แต่โดยส่วนมาแล้วภูมิปัญญาในการรักษาโรคในอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ จะแบ่งได้สองประเภท คือการใช้สมุนไพรรักษาโดยตรงไม่ว่าจะใช้สมุนไพรต้มดื่ม นำมาทาตามร่างกาย นำมารับประทานสด นำมาสูดดม นำมาวนนวดตามร่างกาย เป็นต้น และอีกประเภทหนึ่งคือการใช้เวทมนต์คาถาที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษใช้ในการประกอบการรักษาโรค เช่น การอาบน้ำมัน การเป่าคาถา ในบริเวณส่วนของร่างกายที่เจ็บปวด เป็นต้น ในปัจจุบันภูมิปัญญาในการรักษาโรคในอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่บางอย่างก็เริ่มที่จะสูญหายไปเนื่องมาจากปัจจัยหลายอย่าง เช่น ปัจจัยจากการหาสมุนไพรที่สำคัญในการปรุงยานั้นหาได้ยากเพราะป่าสมุนไพรที่เคยเก็บได้ถูกถางเป็นที่อยู่อาศัยไปส่วนหนึ่งใช้ประโยชน์ในส่วนอื่นไป ปัจจัยจากการสืบทอดภูมิปัญญาในการรักษาโรคจากหมอเมืองไม่มีผู้ที่สืบทอดภูมิปัญญาในการรักษาโรค ปัจจัยจากคนในอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ได้มีโอกาสเข้าถึงเทคโนโลยีทางการแพทย์ในการรักษาโรคภัยไข้เจ็บได้มากขึ้นผู้คนจึงหันไปรักษาโรคด้วยวิธีใหม่ที่เรียกว่าแพทย์แผนปัจจุบันมากขึ้น แต่ปัจจุบันสมุนไพรที่เคยนำมารักษาโรคโดยตรงของ ภูมิปัญญาในอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ก็ได้นำมาเป็นส่วนหนึ่งในการเรียนรู้ต่อไป

ภูมิปัญญาด้านเครื่องนุ่งห่มในพื้นที่อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ จากอดีตถึงปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปมาก เนื่องจากความนิยมในปัจจุบันการแต่งกายของคนในอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ นิยมแต่งกายตามประเพณีนิยมที่ได้รับความนิยมมาจากภาคกลางของประเทศไทย (ไทยนิยม) แต่ก็ยังคงหลงเหลือภูมิปัญญาของเครื่องนุ่งห่มตามแบบภูมิปัญญาเดิมไว้บ้าง อันเนื่องมาจากความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ภูมิปัญญาของเครื่องนุ่งห่มแบบเดิมไม่ได้เพียงเพราะเกิดจากการใช้ความรู้ ความคิด ความสารถในการเลือกสรรวัตถุดิบจากทรัพยากรท้องถิ่น มาผลิตในการใช้ห่อหุ้มร่างกายเท่านั้น อีกทั้งภูมิปัญญาในการสร้างเครื่องนุ่งห่มขึ้นมาแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ยังเป็นการแสดงให้เห็นถึงเอกลักษณ์ และอัตลักษณ์ประจำกลุ่มเช่นกัน เช่น เครื่องนุ่งห่มของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อที่นิยมนำสีดำเป็นสีหลักในการสร้างเอกลักษณ์ของเครื่องนุ่งห่มถึงแม้องค์ประกอบของส่วนต่าง ๆ จะมีสีอื่น ๆ และเครื่องนุ่งห่มของกลุ่มชาติพันธุ์ลาหู่ที่เน้นสีดำและสีแดงเป็นสีเอกลักษณ์ในการทำเครื่องนุ่งห่ม พร้อมทั้งมีเครื่องประดับในส่วนต่าง ๆ ที่ทำมาจากแร่เงินอีกด้วย ในปัจจุบันวัฒนธรรมของเครื่องนุ่งห่มในแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ของอำเภอดอยสะเก็ด

จังหวัดเชียงใหม่ มีการเปลี่ยนแปลงไป ทุกกลุ่มชาติพันธุ์จะนุ่งห่มเครื่องนุ่งห่มที่มีเอกลักษณ์ประจำกลุ่มชาติพันธุ์ตนเองก็เมื่อโอกาสสำคัญ ๆ ทางสังคมเท่านั้น เช่น งานพิธีกรรมสำคัญในกลุ่มชาติพันธุ์ พิธีกรรมทางศาสนา และ โอกาสต่าง ๆ ทางสังคม

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลทั้งหมดจากการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน และปราชญ์ชาวบ้านของอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ไปใช้ในการประกอบการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานวิชาสร้างสรรค์วิถีภูมิปัญญา ทำให้กระบวนการจัดกิจกรรมในการวิจัยเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ได้อย่างเหมาะสม

สรุปผลด้านแหล่งข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลทั้งหมดจากการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน และปราชญ์ชาวบ้านของอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ไปใช้ในการประกอบการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานวิชาสร้างสรรค์วิถีภูมิปัญญา สรุปแหล่งข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์จากแหล่งข้อมูล คือ ผู้นำชุมชนของอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 5 คน จากกลุ่มผู้นำต่าง ๆ ผู้นำจากองค์กรส่วนปกครองท้องถิ่น ผู้นำกลุ่มอิสระของชุมชน ตำบล และอำเภอที่ให้ข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่ ปราชญ์ชาวบ้านของอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 5 คน จากผู้มีองค์ความรู้เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของภูมิปัญญาปัจจัยสี่แต่ละด้าน คือ ภูมิปัญญาด้านอาหาร ภูมิปัญญาด้านที่อยู่อาศัย ภูมิปัญญาด้านการรักษาโรค ภูมิปัญญาด้านเครื่องนุ่งห่ม ดังนี้

ตารางที่ 4.1 ข้อมูลของชุมชนจากผู้นำชุมชน และปราชญ์ชาวบ้านของอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

รายละเอียด	ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน (คน)
เพศ	ชาย	5
	หญิง	5
อายุ	20ปี ถึง 40ปี	1
	41ปี ถึง 60ปี	1
	60ปีขึ้นไป	8

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

รายละเอียด	ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน(คน)
การศึกษาสูงสุด	ต่ำกว่าระดับประถมศึกษา	1
	ระดับประถมศึกษา	5
	ระดับมัธยมศึกษา	-
	ระดับปริญญาตรี	3
	ระดับปริญญาโท	1
	ระดับปริญญาเอก	
อาชีพ	ว่างงาน	4
	เกษตรกร	2
	องค์กรส่วนปกครองท้องถิ่น	1
	ธุรกิจส่วนตัว	3
ที่อยู่ปัจจุบัน	ตำบลป่าป้อ	2
	ตำบลแม่โป่ง	5
	ตำบลเทพเสด็จ	1
	ตำบลลวงเหนือ	2

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ข้อมูลชุมชนจากผู้นำชุมชน และปราชญ์ชาวบ้านของอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ เป็นเพศชาย จำนวน 5 คน และเป็นเพศหญิง จำนวน 5 คน อายุอยู่ในช่วง 20 ปี ถึง 40 ปีจำนวน 1 คน 41 ปี ถึง 60 ปี จำนวน 2 คน 60 ปีขึ้นไป จำนวน 8 คน ระดับการศึกษาต่ำกว่าระดับประถมศึกษาจำนวน 1 คนประถมศึกษาจำนวน 5 คน ระดับปริญญาตรี จำนวน 3 คน ระดับปริญญาโท จำนวน 1 คน อาชีพว่างงาน จำนวน 4 คน เกษตรกร จำนวน 2 คน องค์กรส่วนปกครองท้องถิ่น จำนวน 1 คน ธุรกิจส่วนตัว จำนวน 3 คน ที่อยู่ปัจจุบัน ตำบลป่าป้อ จำนวน 2 คน ตำบลแม่โป่ง จำนวน 5 คน ตำบลเทพเสด็จ จำนวน 1 คน ตำบลลวงเหนือ จำนวน 2 คน

สรุปผลด้านตัวแปร

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลทั้งหมดจากการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน และปราชญ์ชาวบ้านไปใช้ในการประกอบการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานวิชาสร้างสรรค์วิถีภูมิปัญญา

และสรุปขอบเขตด้านตัวแปร คือ ข้อมูลพื้นฐานของอำเภอคอยสะเกิด จังหวัดเชียงใหม่ และใช้องค์ความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาป๋ายจี้สี่ ได้แก่ อาหาร ที่อยู่อาศัย การรักษาโรคและเครื่องนุ่งห่ม

ตอนที่ 2 ผลการสร้าง และศึกษาดัชนีประสิทธิผลของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานวิชา สร้างสรรค์วิถีภูมิปัญญา

ผู้วิจัยได้สรุปผลการสร้าง และศึกษาดัชนีประสิทธิผลของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานวิชาสร้างสรรค์วิถีภูมิปัญญา ดังนี้

ขั้นตอนการสร้างกิจกรรมตามขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 การสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ (Concrete Experience: CE) ขั้นที่ 2 การสะท้อนการเรียนรู้/ทบทวนการเรียนรู้ (Reflective Observation: RO) ขั้นที่ 3 การสรุปองค์ความรู้ (Abstract Conceptualization: AC) ขั้นที่ 4 การประยุกต์ใช้ความรู้ (Active Experimentation: AE) ซึ่งประกอบไปด้วยความหมาย ดังนี้

ขั้นที่ 1 การสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ (Concrete Experience: CE) ผู้เรียนทำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนวิชาสร้างสรรค์วิถีภูมิปัญญา และศึกษาภูมิปัญญาด้านป๋ายจี้สี่ ได้แก่ ภูมิปัญญาด้านอาหาร ภูมิปัญญาด้านที่อยู่อาศัย ภูมิปัญญาด้านการรักษาโรค ภูมิปัญญาด้านเครื่องนุ่งห่ม และบริบทชุมชนของอำเภอคอยสะเกิด จังหวัดเชียงใหม่

ขั้นที่ 2 การสะท้อนการเรียนรู้/ทบทวนการเรียนรู้ (Reflective Observation: RO) ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการจัดกิจกรรมโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน โดยมีการเชิญวิทยากรจากปราชญ์ชาวบ้านของอำเภอคอยสะเกิด จังหวัดเชียงใหม่ มาให้ความรู้พร้อมทั้งสาธิตถ่ายทอดความรู้ในภูมิปัญญาด้านใดด้านหนึ่งให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยการทดลองปฏิบัติตามวิทยากร และส่วนหนึ่งผู้สอนได้พาผู้เรียนไปเรียนรู้ตามชุมชนโดยที่มีปราชญ์ชาวบ้านเป็นคนในพื้นที่ และเป็นเจ้าของสถานที่เรียนรู้ได้ให้ความรู้ และเป็นผู้สาธิตองค์ความรู้ด้านภูมิปัญญาด้านภูมิปัญญาต่าง ๆ

ขั้นที่ 3 การสรุปองค์ความรู้ (Abstract Conceptualization: AC) และการประยุกต์ใช้ความรู้ (Active Experimentation: AE) ผู้เรียนจะต้องจัดวางองค์ความรู้ผสานกับความเป็นเหตุเป็นผลจากการศึกษาภูมิปัญญาป๋ายจี้สี่ ได้แก่ ภูมิปัญญาด้านอาหาร ภูมิปัญญาด้านที่อยู่อาศัย ภูมิปัญญาด้านการรักษาโรค ภูมิปัญญาด้านเครื่องนุ่งห่มและบริบทชุมชนของอำเภอคอยสะเกิด จังหวัดเชียงใหม่ ด้วยการเขียนสะท้อนคิด (Reflection) โดยใช้กิจกรรมจากแบบประเมินความสามารถในการคิดวิเคราะห์ที่ได้จากการศึกษาภูมิปัญญาป๋ายจี้สี่ของบริบทชุมชนของอำเภอคอยสะเกิด จังหวัดเชียงใหม่ โดยแบ่งออกเป็น 5 ด้านคือ ด้านการจำแนก ผู้เรียนมีความสามารถในการแยกแยะจากภูมิปัญญาป๋ายจี้สี่ ได้แก่ ภูมิปัญญาด้านอาหาร ภูมิปัญญาด้านที่อยู่อาศัย ภูมิปัญญาด้านการรักษาโรค

ภูมิปัญญาด้านเครื่องนุ่งห่ม และบริบทชุมชนของอำเภอคอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ทั้งเหตุการณ์ เรื่องราวสิ่งของออกเป็นส่วนย่อย ๆ ให้เข้าใจง่ายอย่างมีหลักเกณฑ์ สามารถบอกรายละเอียดของสิ่งต่าง ๆ ของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วิชาสร้างสรรค์วิถีภูมิปัญญา ได้แก่ นักศึกษาเขียนอธิบายปัจจัยที่ส่งเสริมการสร้างสรรค์ภูมิปัญญาที่มีผลต่อปัจจัยสี่ในอำเภอคอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ด้านการจัดหมวดหมู่ ผู้เรียนมีความสามารถในการจัดประเภท จัดลำดับ จัดกลุ่มของสิ่งที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันเข้าด้วยกัน โดยยึดโครงสร้างลักษณะหรือคุณสมบัติที่เป็นประเภทเดียวกันของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วิชาสร้างสรรค์วิถีภูมิปัญญาจากภูมิปัญญาด้านปัจจัยสี่ ได้แก่ ภูมิปัญญาด้านอาหาร ภูมิปัญญาด้านที่อยู่อาศัย ภูมิปัญญาด้านการรักษาโรค ภูมิปัญญาด้านเครื่องนุ่งห่ม และบริบทชุมชนของอำเภอคอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ด้านการเชื่อมโยง ผู้เรียนมีความสามารถในการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของข้อมูลต่าง ๆ ว่าสัมพันธ์กันอย่างไรจากภูมิปัญญาปัจจัยสี่ ได้แก่ ภูมิปัญญาด้านอาหาร ภูมิปัญญาด้านที่อยู่อาศัย ภูมิปัญญาด้านการรักษาโรค ภูมิปัญญาด้านเครื่องนุ่งห่ม และบริบทชุมชนของอำเภอคอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ด้านการสรุปความ ผู้เรียนมีความสามารถในการจับประเด็น และสรุปผลจากสิ่งที่กำหนดให้ของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วิชาสร้างสรรค์วิถีภูมิปัญญาจาก ภูมิปัญญาด้านปัจจัยสี่ ได้แก่ ภูมิปัญญาด้านอาหาร ภูมิปัญญาด้านที่อยู่อาศัย ภูมิปัญญาด้านการรักษาโรค ภูมิปัญญาด้านเครื่องนุ่งห่ม และบริบทชุมชนของอำเภอคอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ด้านการประยุกต์ใช้ ผู้เรียนมีความสามารถในการนำความรู้หลักการ และทฤษฎีมาใช้ในการ สถานการณ์ต่าง ๆ สามารถคาดการณ์ งบประมาณ พยากรณ์ ขยายความ คาดเดาสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วิชาสร้างสรรค์วิถีภูมิปัญญา จากภูมิปัญญาปัจจัยสี่ ได้แก่ ภูมิปัญญาด้านอาหาร ภูมิปัญญาด้านที่อยู่อาศัย ภูมิปัญญาด้านการรักษาโรค ภูมิปัญญาด้านเครื่องนุ่งห่ม และบริบทชุมชนของอำเภอคอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

ขั้นที่ 4 ให้ผู้เรียนทำแบบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียนวิชาสร้างสรรค์วิถีภูมิปัญญา และศึกษาภูมิปัญญาปัจจัยสี่ ได้แก่ ภูมิปัญญาด้านอาหาร ภูมิปัญญาด้านที่อยู่อาศัย ภูมิปัญญาด้านการรักษาโรค ภูมิปัญญาด้านเครื่องนุ่งห่ม และบริบทชุมชนของอำเภอคอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ พิจารณาความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้ที่ปรากฏดังตารางที่ 4.2 ดังนี้

**ตารางที่ 4.2 ผลการสร้าง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วิชาสร้างสรรค์วิถีมุมิ
ปัญญาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ**

ผู้วิจัยได้ออกแบบการสร้างกิจกรรมตามขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 การสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ (Concrete Experience: CE) ขั้นที่ 2 การสะท้อนการเรียนรู้/ทบทวนการเรียนรู้ (Reflective Observation : RO) ขั้นที่ 3 การสรุปองค์ความรู้ (Abstract Conceptualization: AC) ขั้นที่ 4 การประยุกต์ใช้ความรู้ (Active Experimentation: AE) จำนวน 1 หน่วยการเรียนรู้ 4 แผน แผนละ 3 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 12 ชั่วโมง ดังมีรายละเอียดดังนี้

ชื่อหน่วย การ เรียนรู้	ขั้นตอนการจัดการ เรียนรู้โดยใช้ชุมชน เป็นฐาน	ชื่อเรื่อง	ผลการเรียนรู้	จำนวน ชั่วโมง
ตามรอย ภูมิปัญญา ดอย สะเก็ด	ขั้นที่ 1 การสร้าง ประสบการณ์การ เรียนรู้ (Concrete Experience : CE)	อาหารกับวิถีชีวิต ในดอยสะเก็ด	1. วิเคราะห์ปัจจัยที่ ส่งเสริมการสร้างสรรคภูมิ ปัญญาที่มีผลต่อปัจจัยสี่ ของอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ได้ (K)	3
	ขั้นที่ 2 การสะท้อน การเรียนรู้/ทบทวน การเรียนรู้ (Reflective Observation : RO)	ที่อยู่อาศัยกับการ สร้างสรรค์ภูมิ ปัญญา	2. อธิบายเกี่ยวกับปัจจัย สภาพแวดล้อมที่มีผลต่อ การสร้างสรรคภูมิปัญญา ปัจจัยสี่ที่มีต่อวิถีชีวิตของ คนในอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ได้ (K)	3
	ขั้นที่ 3 การสรุปองค์ ความรู้ (Abstract Conceptualization : AC) ขั้นที่ 4 การ ประยุกต์ใช้ความรู้ (Active Experimentation : AE)	โรคภัยไข้เจ็บกับ ภูมิปัญญาการ รักษาในดอย สะเก็ด	3. สนใจใฝ่เรียนรู้ และ ตระหนักถึงความสำคัญ ของภูมิปัญญาต่อปัจจัยสี่ ของอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ (A)	3
		เครื่องนุ่งห่ม บ่มเพาะภูมิปัญญา		

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ชื่อ หน่วย การ เรียนรู้	ขั้นตอนการจัดการ เรียนรู้โดยใช้ชุมชน เป็นฐาน	ชื่อเรื่อง	ผลการเรียนรู้	จำนวน ชั่วโมง
			4. นำความรู้เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นของอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ (P, K) 5. อธิบายลักษณะการสืบทอด และการเปลี่ยนแปลงต่อปัจจัยของอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ (K) 6. มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ และเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นของอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ของชุมชนในด้านต่าง ๆ (P)	
รวมเวลา				12

จากตารางที่ 2 ผลการสร้างกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วิชาสร้างเสริมวิถีภูมิปัญญา สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพจำนวน 1 หน่วยการเรียนรู้ 4 แผน แผนละ 3 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 12 ชั่วโมง ดังนี้ 1) ภูมิปัญญาด้านอาหาร 2) ภูมิปัญญาด้านที่อยู่อาศัย 3) ภูมิปัญญาด้านการรักษาโรค 4) ภูมิปัญญาด้านเครื่องนุ่งห่ม

ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือที่ใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานวิชาสร้างเสริมวิถีภูมิปัญญาให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ จำนวน 3 คน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญทางด้านวิทยาการจัดการเรียนรู้

สื่อเทคโนโลยีและสารสนเทศ จำนวน 1 คน ผู้เชี่ยวชาญทางด้านวัด และประเมินผล จำนวน 1 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนสังคมศึกษา จำนวน 1 คน ในการนำไปใช้กับนักศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพสาขาเตรียมวิศวกรรมศาสตร์ชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยเทคโนโลยี และสหวิทยาการมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 25 คน โดยมีข้อมูลผู้เชี่ยวชาญ ดังตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 ข้อมูลพื้นฐานของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ในการตรวจสอบผลการสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วิชาสร้างสรรค์วิถีภูมิปัญญา

ลำดับที่/คนที่	ความเชี่ยวชาญ	สถานที่ทำงาน
1	วิทยาการจัดการเรียนรู้สื่อเทคโนโลยีและสารสนเทศ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา
2	การวัด และประเมินผล	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
3	การสอนสังคมศึกษา	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา

จากตารางที่ 4.3 ข้อมูลพื้นฐานของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ในการตรวจสอบผลการสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วิชาสร้างสรรค์วิถีภูมิปัญญา ได้แก่ คนที่ 1 ผู้เชี่ยวชาญทางด้านวิทยาการจัดการเรียนรู้สื่อเทคโนโลยีและสารสนเทศจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา คนที่ 2 ผู้เชี่ยวชาญทางด้านวัด และประเมินผลจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ และคนที่ 3 ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนสังคมศึกษาจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ผู้วิจัยได้สรุปความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วิชาสร้างสรรค์วิถีภูมิปัญญา และสรุปประสิทธิผลของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ ดังนี้

ตารางที่ 4.4 ผลของความเหมาะสมกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วิชาสร้างสรรค์วิถี
ภูมิปัญญาตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน

รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ความ เหมาะสม
1. ด้านการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้	4.75	0.28	มากที่สุด
1.1 การเขียนองค์ประกอบของแผน ครบถ้วน เหมาะสม	5.00	0.00	มากที่สุด
1.2 การกำหนดชื่อหน่วยสอดคล้องกับหัวข้อวิจัย	4.6	0.57	มากที่สุด
1.3 การกำหนดชื่อแผนแผนการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับชื่อ หน่วยการเรียนรู้	4.6	0.57	มากที่สุด
1.4 การเขียนลำดับกิจกรรมสอดคล้อง เหมาะสมกับกระบวนการ จัดการเรียนรู้	4.6	0.57	มากที่สุด
2. ด้านสาระสำคัญ/แนวคิดหลัก	4.25	0.21	มาก
2.1 มีความถูกต้อง เหมาะสม	4.3	0.57	มาก
2.2 มีความชัดเจนเข้าใจง่าย	4.0	1.0	มาก
2.3 สอดคล้องกับชื่อแผนการจัดการเรียนรู้	4.3	0.57	มาก
2.4 สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	4.3	0.57	มาก
3. ด้านจุดประสงค์การเรียนรู้	4.33	0.21	มาก
3.1 เขียนเป็นข้อความที่ชัดเจนเข้าใจง่าย	4.6	0.57	มากที่สุด
3.2 สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	4.3	0.57	มาก
3.3 ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะ คุณลักษณะอันพึงประสงค์	4.3	0.57	มาก
3.4 สอดคล้องกับสมรรถนะรายวิชา	4.0	1.0	มาก
4. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.58	0.28	มากที่สุด
4.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ และสาระการเรียนรู้	4.3	0.57	มาก
4.2 สอดคล้องกับสมรรถนะรายวิชาที่ต้องการให้เกิดขึ้น	5.0	0.00	มากที่สุด
4.3 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นไปตามขั้นตอนการจัดการ เรียนรู้แบบใช้ชุมชนเป็นฐาน	4.3	0.57	มาก

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ความ เหมาะสม
4.4 การจัดกิจกรรมมุ่งเน้นการลงมือปฏิบัติเพื่อสร้างทักษะการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน	4.6	0.57	มากที่สุด
5. ด้านสื่อการเรียนรู้	4.66	0.00	มากที่สุด
5.1 สอดคล้องกับเนื้อหา กิจกรรมการจัดการเรียนรู้	4.6	0.57	มากที่สุด
5.2 มีความเข้าใจง่าย ไม่ซับซ้อนตามความเหมาะสม	4.6	0.57	มากที่สุด
5.3 ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้	4.6	0.57	มากที่สุด
5.4 กระบวนการใช้สื่อเหมาะสมกับวัยผู้เรียน	4.6	0.57	มากที่สุด
6. ด้านการวัด และประเมินผล	4.16	0.24	มาก
6.1 การวัด และประเมินผลเหมาะสมกับวัยผู้เรียน	4.3	0.57	มาก
6.2 การวัด และประเมินผลตรงกับลักษณะของการส่งเสริม ความสามารถในการคิดวิเคราะห์	4.0	1.0	มาก
6.3 เครื่องมือที่ใช้วัดและประเมิน ใช่ง่าย ไม่ซับซ้อนยุ่งยาก	4.0	1.0	มาก
6.4 เกณฑ์ที่ใช้ในการวัด และประเมินมีความเหมาะสม	4.3	0.57	มาก
รวมเฉลี่ย	4.45	0.59	มาก

จากตารางที่ 4.4 พบว่าผลของความเหมาะสมกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน
 วิชาสร้างสรรค้วถิฏุมิปัญญาโดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.45$, S.D. = 0.59)
 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงตามลำดับความเหมาะสมพบว่า ด้านการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้มี
 ความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.75$, S.D. = 0.28) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีความ
 เหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.58$, S.D. = 0.28) ด้านสื่อการเรียนรู้มีความเหมาะสมอยู่ใน
 ระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.66$, S.D. = 0.00) ด้านสาระสำคัญ/แนวคิดหลักมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก
 ($\bar{x} = 4.25$, S.D. = 0.21) ด้านจุดประสงค์การเรียนรู้มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.33$,
 S.D. = 0.21) ด้านด้านการวัด และประเมินผลมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.16$, S.D. =
 0.24) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.5 ผลค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.) ของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วิชา
สร้างสรรค์วิถีมปัญญา

การ ทดสอบ	n	คะแนน เต็ม	$\bar{x}$	S.D.	ดัชนี ประสิทธิผล (E.I)	ร้อยละของ ดัชนี ประสิทธิผล
ก่อนเรียน	25	40	19.33	3.86	0.6187	61.87
หลังเรียน	25	40	32.04	3.76		

จากตาราง 4.5 พบว่า ผลค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.) ของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วิชาสร้างสรรค์วิถีมปัญญา เท่ากับ 0.6187 แสดงว่านักศึกษา มีความรู้เพิ่มขึ้น 0.6187 หรือ คิดเป็นร้อยละ 61.87

ตอนที่ 3 ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานวิชาสร้างสรรค์วิถีมปัญญาเพื่อ ส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผู้วิจัยได้สรุปผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานวิชาสร้างสรรค์วิถีมปัญญาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดังนี้

3.1 ผลการศึกษาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาหลังเรียนด้วยกิจกรรม การเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วิชาสร้างสรรค์วิถีมปัญญา

ผลการศึกษาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วิชาสร้างสรรค์วิถีมปัญญาในการนำข้อมูลเกี่ยวกับบริบทข้อมูลชุมชนและองค์ความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาปัจจัยสี่ของชุมชนอำเภอคอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ มาใช้ โดยแบ่งออกเป็น 5 ด้าน ตามแนวคิดของมาร์ซาร์โน คือ ด้านที่ 1 การจำแนก ด้านที่ 2 การจัดหมวดหมู่ ด้านที่ 3 การเชื่อมโยง ด้านที่ 4 การสรุปความ ด้านที่ 5 การประยุกต์ใช้ ดังนี้

ด้านที่ 1 การจำแนก นักศึกษามีความสามารถในการแยกแยะส่วนย่อยต่าง ๆ ทั้งเหตุการณ์เรื่องราวสิ่งของออกเป็นส่วนย่อย ๆ ให้เข้าใจง่ายอย่างมีหลักเกณฑ์ สามารถบอกรายละเอียดของสิ่งต่าง ๆ ของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วิชาสร้างสรรค์วิถีมปัญญาโดยนักศึกษาเขียนอธิบายปัจจัยสี่ที่ส่งเสริมการสร้างสรรค์ภูมิปัญญาที่มีผลต่อด้านปัจจัยสี่ในอำเภอคอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

ด้านที่ 2 การจัดหมวดหมู่ นักศึกษามีความสามารถในการจัดประเภท จัดลำดับ จัดกลุ่มของสิ่งที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันเข้าด้วยกัน โดยยึดโครงสร้างลักษณะหรือคุณสมบัติที่เป็นประเภทเดียวกันของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วิชาสร้างสรรค์วิถีภูมิปัญญาโดยนักศึกษาเขียนอธิบายปัจจัยสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการสร้างสรรค์ภูมิปัญญาด้านปัจจัยสี่

ด้านที่ 3 การเชื่อมโยง นักศึกษามีความสามารถในการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของข้อมูลต่าง ๆ สัมพันธ์กันอย่างไร โดยนักศึกษาเขียนอธิบายความสัมพันธ์ของข้อมูลสภาพแวดล้อมและประวัติความเป็นมาของชุมชนที่มีผลต่อการสร้างสรรค์ภูมิปัญญาด้านปัจจัยสี่

ด้านที่ 4 การสรุปความ นักศึกษามีความสามารถในการจับประเด็น และสรุปผลจากสิ่งที่กำหนดให้ของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วิชาสร้างสรรค์วิถีภูมิปัญญาโดยนักศึกษาเขียนระบุความสำคัญของภูมิปัญญาทั้งหมดจากภูมิปัญญาด้านปัจจัยสี่

ด้านที่ 5 การประยุกต์ใช้ นักศึกษามีความสามารถในการนำความรู้หลักการและทฤษฎีมาใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ สามารถคาดการณ์ พยากรณ์ ขยายความ คาดเดาสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้

ผลการศึกษาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วิชาสร้างสรรค์วิถีภูมิปัญญาดังนี้

ตารางที่ 4.6 ผลการศึกษาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วิชาสร้างสรรค์วิถีภูมิปัญญา

ความสามารถในการคิดวิเคราะห์	คะแนนเต็ม	แผนที่ 1	แผนที่ 2	แผนที่ 3	แผนที่ 4	$\bar{x}$	S.D.	ร้อยละ	ระดับคุณภาพ
1. ด้านการจำแนก	25	20.00	20.00	20.00	19.00	19.75	0.33	79.00	ดี
2. ด้านการจัดหมวดหมู่	25	22.00	19.00	20.00	23.00	21.00	0.11	84.00	ดีเยี่ยม
3. ด้านการเชื่อมโยง	25	22.00	16.00	19.00	17.00	18.50	0.29	74.00	ดี

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

ความสามารถในการคิดวิเคราะห์	คะแนนเต็ม	แผนที่ 1	แผนที่ 2	แผนที่ 3	แผนที่ 4	$\bar{x}$	S.D.	ร้อยละ	ระดับคุณภาพ
4. ด้านการสรุปความ	25	25.00	23.00	22.00	24.00	23.50	0.26	94	ดีเยี่ยม
5. ด้านการประยุกต์ใช้	25	21.00	23.00	23.00	22.00	22.25	0.14	89	ดีเยี่ยม
เฉลี่ยรวม	25	22.00	20.20	20.80	21.00	21.00	0.75	84.00	ดีเยี่ยม

จากตารางที่ 4.6 พบว่าความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วิชาสร้างสรรค์วิถีภูมิปัญญาอยู่ในระดับดีเยี่ยม ($\bar{x} = 21.00$, S.D. = 0.75) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นักศึกษามีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ด้านการสรุปความอยู่ในระดับดีเยี่ยม ($\bar{x} = 23.50$, S.D. = 0.26) ด้านการประยุกต์ใช้อยู่ในระดับดีเยี่ยม ($\bar{x} = 22.25$, S.D. = 0.14) ด้านการจัดหมวดหมู่อยู่ในระดับดีเยี่ยม ($\bar{x} = 21.00$, S.D. = 0.11) ด้านจำแนกอยู่ในระดับดี ($\bar{x} = 19.75$, S.D. = 0.33) ด้านการเชื่อมโยงอยู่ในระดับดี ($\bar{x} = 18.50$, S.D. = 0.29) ตามลำดับ

3.2 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนของนักศึกษาที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานวิชาสร้างสรรค์วิถีภูมิปัญญากับเกณฑ์ร้อยละ 75

ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนของนักศึกษาที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานวิชาสร้างสรรค์วิถีภูมิปัญญา กับเกณฑ์ร้อยละ 75 ในการนำข้อมูลเกี่ยวกับบริบท ข้อมูลชุมชน และองค์ความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาปัจจัยสี่ของชุมชนอำเภอคอยสะแก จังหวัดเชียงใหม่มาใช้ โดยแบ่งออกเป็น 5 ด้าน ตามแนวคิดของมาร์ชาร์ โนมีผล ดังนี้

ตารางที่ 4.7 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วิชาสร้างสรรค์วิถีภูมิปัญญาเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 75

การทดสอบ	n	คะแนน เต็ม	$\bar{X}$	S.D.	% of Mean	t*	p
หลังเรียน	25	125	21.31	0.75	84.00	3.45	0.000

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.7 พบว่าผลการเปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วิชาสร้างสรรค์วิถีภูมิปัญญา มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 21.31 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 84.00 ค่า t เท่ากับ 3.45 ค่า p เท่ากับ 0.000 และเมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 75 พบว่า ความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนของนักศึกษาสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.3 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อน และหลังเรียนของนักศึกษาที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานวิชาสร้างสรรค์วิถีภูมิปัญญา

ผลการศึกษาการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนและหลังเรียนของนักศึกษาที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานวิชาสร้างสรรค์วิถีภูมิปัญญา จากแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อน และหลังเรียนตามแนวคิดของบลูมคือ ด้านความรู้ที่เกิดจากความจำ (Knowledge) ด้านความเข้าใจ (Comprehend) ด้านการประยุกต์ (Application) ด้านการวิเคราะห์ (Analysis) ด้านการประเมินค่า (Evaluation) ด้านการสร้างสรรค์ (Creating) ในการสร้างเป็นรูปแบบสี่ตัวเลือก แบ่งเป็นแบบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียน จำนวน 40 ข้อ หลังเรียน จำนวน 40 ข้อ ดังนี้

3.3.1 แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนตามแนวคิดทฤษฎีของบลูมทั้ง 6 ด้าน ได้แก่

- 1) ด้านความรู้ที่เกิดจากความจำ จำนวน 6 ข้อ
- 2) ด้านความเข้าใจ จำนวน 6 ข้อ
- 3) ด้านการประยุกต์ จำนวน 7 ข้อ
- 4) ด้านการวิเคราะห์ จำนวน 7 ข้อ
- 5) ด้านการประเมินค่า จำนวน 7 ข้อ
- 6) ด้านการสร้างสรรค์ จำนวน 7 ข้อ

3.3.2 แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนครอบคลุมเนื้อหาภูมิปัญญาปัจจัยสี่
ของชุมชนอำเภอคอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่

- 1) ภูมิปัญญาด้านอาหาร จำนวน 10 ข้อ
- 2) ภูมิปัญญาด้านที่อยู่อาศัย จำนวน 10 ข้อ
- 3) ภูมิปัญญาด้านการรักษาโรค จำนวน 10 ข้อ
- 4) ภูมิปัญญาด้านเครื่องนุ่งห่ม จำนวน 10 ข้อ

3.3.3 แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนตามแนวคิดทฤษฎีของบลูมทั้ง 6 ด้าน
ได้แก่

- 1) ด้านความรู้ที่เกิดจากความจำ จำนวน 6 ข้อ
- 2) ด้านความเข้าใจ จำนวน 6 ข้อ
- 3) ด้านการประยุกต์ จำนวน 7 ข้อ
- 4) ด้านการวิเคราะห์ จำนวน 7 ข้อ
- 5) ด้านการประเมินค่า จำนวน 7 ข้อ
- 6) ด้านการสร้างสรรค์ จำนวน 7 ข้อ

3.3.4 แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนครอบคลุมเนื้อหาภูมิปัญญาปัจจัยสี่
ของชุมชนอำเภอคอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่

- 1) ภูมิปัญญาด้านอาหาร จำนวน 10 ข้อ
- 2) ภูมิปัญญาด้านที่อยู่อาศัย จำนวน 10 ข้อ
- 3) ภูมิปัญญาด้านการรักษาโรค จำนวน 10 ข้อ
- 4) ภูมิปัญญาด้านเครื่องนุ่งห่ม จำนวน 10 ข้อ

ผลการเปรียบเทียบสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้
โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วิชาสร้างสรรค์วิถีภูมิปัญญา ดังนี้

ตารางที่ 4.8 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อน และหลังเรียนของนักศึกษา
ที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วิชาสร้างสรรค์วิถีภูมิปัญญา

การ ทดสอบ	n	คะแนน เต็ม	$\bar{x}$	S.D.	t*	p
ก่อนเรียน	25	40	19.33	3.86	12.24	0.0000
หลังเรียน	25	40	32.04	3.76		

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.8 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน ($\bar{x} = 32.04$, S.D. = 3.76) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{x} = 19.33$, S.D. = 3.86) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่องการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วิชาสร้างสรรค้วัดภูมิปัญญาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพครั้งนี้เป็นไปตามวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาบริบทและข้อมูลของชุมชนอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ 2. สร้างและศึกษาดัชนีประสิทธิผลของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานวิชาสร้างสรรค้วัดภูมิปัญญา 3. เพื่อใช้ และศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานวิชาสร้างสรรค้วัดภูมิปัญญา พิจารณาจาก 3.1)ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน 3.2) เปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนของนักศึกษาที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานกับเกณฑ์ร้อยละ 75 และ 3.3) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนและหลังเรียนของนักศึกษาที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้มาจากวิธีการเลือกแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) ได้แก่ นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขาเตรียมวิศวกรรมศาสตร์ชั้นปีที่ 3 ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาสร้างสรรค้วัดภูมิปัญญา วิทยาลัยเทคโนโลยี และสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 25 คน และผู้นำชุมชน จำนวน 5 คน ปราชญ์ชาวบ้าน จำนวน 5 คน ของชุมชนอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ได้มาจากวิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วิชาสร้างสรรค้วัดภูมิปัญญา เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ โดยใช้แผนกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 1 หน่วยการเรียนรู้ ชื่อหน่วยการเรียนรู้ ตามรอยภูมิปัญญาดอยสะเก็ด จำนวน 4 แผน แผนละ 3 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น จำนวน 12 ชั่วโมง มีทั้งหมด 4 เรื่อง ได้แก่ เรื่องที่ 1 อาหารกับวิถีชีวิตในดอยสะเก็ด เรื่องที่ 2 ที่อยู่อาศัยกับการสร้างสรรค์ภูมิปัญญา เรื่องที่ 3 โรคภัยไข้เจ็บกับภูมิปัญญาการรักษาในดอยสะเก็ด เรื่องที่ 4 เครื่องนุ่งห่ม บ่มเพาะภูมิปัญญา แบบสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน ใช้ข้อมูลจากผู้นำชุมชนและปราชญ์ชาวบ้าน โดยใช้แบบ

สัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเก็บข้อมูลภูมิปัญญาปัจจัยสี่ ได้แก่ ภูมิปัญญาด้านอาหาร ภูมิปัญญาด้านที่อยู่อาศัย ภูมิปัญญาด้านการรักษาโรค ภูมิปัญญาด้านเครื่องนุ่งห่ม และบริบทของชุมชนของอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ สัมภาษณ์บุคคลที่มีองค์ความรู้เชิงบริบทพื้นที่ องค์ความรู้ด้านภูมิปัญญาของอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อนำข้อมูลมาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในกระบวนการทำวิจัย ใช้แบบประเมินความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังจากจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากการพิจารณาจำแนกและแยกแยะส่วนของเนื้อหาวิชาสร้างสรรค์วิถีภูมิปัญญาออกเป็น 5 ด้าน ตามแนวคิดของมาร์ซาร์โน โดยเลือกใช้แบบทดสอบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ใช้เกณฑ์การประเมินในรูปแบบรูบริกส์ (Rubrics) แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ ตามแนวคิดของบลูม การวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และดัชนีประสิทธิผล การทดสอบที่แบบไม่เป็นอิสระและแบบกลุ่มเดียว ทั้งก่อน และหลังเรียน ผู้วิจัยได้สรุปการวิจัยออกเป็นตอน ๆ โดยการวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ร้อยละ ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยออกเป็นตอนๆ ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาบริบท และข้อมูลของชุมชนดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

ตอนที่ 2 ผลการสร้างและศึกษาดัชนีประสิทธิผลของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานวิชาสร้างสรรค์วิถีภูมิปัญญาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ตอนที่ 3 ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานวิชาสร้างสรรค์วิถีภูมิปัญญาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พิจารณาจาก

1. ผลการศึกษาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน
2. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนของนักศึกษาที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานกับเกณฑ์ร้อยละ 75 และ
3. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนและหลังเรียนของนักศึกษาที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาบริบท และข้อมูลของชุมชนคอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

ผู้วิจัยได้สรุปผลการศึกษาบริบทและข้อมูลของชุมชนคอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ออกเป็น ออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านเนื้อหา ด้านแหล่งข้อมูลและด้านตัวแปร ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

สรุปผลด้านเนื้อหา

ผลการศึกษาบริบท และข้อมูลของชุมชนคอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ และข้อมูลจาก ผู้นำชุมชน ปราชญ์ชาวบ้านของอำเภอคอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ สรุปได้ว่า บริบทข้อมูลของ อำเภอคอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ มีการแบ่งเขตปกครองมี 14 ตำบล 94 หมู่บ้าน และกระจายตัว กันอยู่แต่ละชุมชนก็เนื่องมาจากด้วยความหลากหลายทางชาติพันธุ์ และการประกอบอาชีพ ด้วยภูมิศาสตร์ทางกายภาพของพื้นที่อำเภอคอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ เป็นพื้นที่ที่มีความ หลากหลายทางชีวภาพ กล่าวคือในพื้นที่ทางทิศตะวันตกของอำเภอคอยสะเก็ดจะเป็นที่ราบ ประชากร ส่วนใหญ่ จะใช้พื้นที่ในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม เช่น การทำนาข้าว การทำพืชสวน ด้วยเหตุ นี้จึงเป็นผลให้การจัดการเรียนรู้ที่ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านปัจจัยสี่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

สรุปผลด้านแหล่งข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลทั้งหมดจากการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน และปราชญ์ชาวบ้านไปใช้ในการ ประกอบการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานวิชาสร้างสรรค์วิถี ภูมิปัญญา สรุปแหล่งข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์จากแหล่งข้อมูล คือ ผู้นำชุมชนของอำเภอ คอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 5 คน จากกลุ่มผู้นำต่าง ๆ ผู้นำจากองค์กรส่วนปกครองท้องถิ่น ผู้นำกลุ่มอิสระของชุมชน ตำบล และอำเภอที่ให้ข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่ ปราชญ์ชาวบ้านของอำเภอ คอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 5 คน จากผู้มีองค์ความรู้เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของ ภูมิปัญญาปัจจัยสี่แต่ละด้าน คือ ภูมิปัญญาด้านอาหาร ภูมิปัญญาด้านที่อยู่อาศัย ภูมิปัญญาด้าน การรักษาโรค ภูมิปัญญาด้านเครื่องนุ่งห่ม

สรุปผลด้านตัวแปร

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลทั้งหมดจากการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน และปราชญ์ชาวบ้านไปใช้ในการ ประกอบการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานวิชาสร้างสรรค์วิถี ภูมิปัญญา และสรุปขอบเขตด้านตัวแปร คือ ข้อมูลพื้นฐานของอำเภอคอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ และใช้องค์ความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาปัจจัยสี่ ได้แก่ อาหาร ที่อยู่อาศัย การรักษาโรคและเครื่องนุ่งห่ม

ตอนที่ 2 ผลการสร้าง และศึกษาดัชนีประสิทธิผลของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานวิชาสร้างสรรค้วิถุณิปัญญาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผู้วิจัยได้สรุปผลการศึกษาก่อสร้าง และศึกษาดัชนีประสิทธิผลของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วิชาสร้างสรรค้วิถุณิปัญญาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีรายละเอียด ดังนี้

ขั้นตอนการสร้างกิจกรรมตามขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 การสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ (Concrete Experience: CE) ขั้นที่ 2 การสะท้อนการเรียนรู้/ทบทวนการเรียนรู้ (Reflective Observation : RO) ขั้นที่ 3 การสรุปองค์ความรู้ (Abstract Conceptualization: AC) ขั้นที่ 4 การประยุกต์ใช้ความรู้ (Active Experimentation: AE) ความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วิชาสร้างสรรค้วิถุณิปัญญาโดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.45$, S.D. = 0.59) ผลของความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วิชาสร้างสรรค้วิถุณิปัญญา และประสิทธิผลของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 75 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.45$, S.D. = 0.59) และเมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้านโดยเรียงลำดับความเหมาะสมในระดับมากที่สุดพบว่า ด้านการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.75$, S.D. = 0.28) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.58$, S.D. = 0.28) ด้านสื่อการเรียนรู้มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.66$, S.D. = 0.00) ด้านสาระสำคัญ/แนวคิดหลักมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.25$, S.D. = 0.21) ด้านจุดประสงค์การเรียนรู้มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.33$, S.D. = 0.21) ด้านด้านการวัด และประเมินผลมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.16$, S.D. = 0.24) ตามลำดับ และค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.) ของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เท่ากับ 0.6187 แสดงว่านักศึกษามีความรู้เพิ่มขึ้น 0.6187 หรือ คิดเป็นร้อยละ 61.87

ตอนที่ 3 ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานวิชาสร้างสรรค้วิถุณิปัญญาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3.1 ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วิชาสร้างสรรค้วิถุณิปัญญามีรายละเอียด ดังนี้

ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ในการนำข้อมูลเกี่ยวกับบริบท ข้อมูลชุมชนและองค์ความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาปัจจัยสี่ของชุมชนอำเภอค้อยสะเกิด จังหวัดเชียงใหม่มากำหนดแนวทางการคิดวิเคราะห์ 5 ด้าน ตามแนวคิดของมาร์ซาร์โน ได้แก่ ด้านที่ 1 การจำแนก ด้านที่ 2 การจัดหมวดหมู่ ด้านที่ 3

การเชื่อมโยง ด้านที่ 4 การสรุปความ ด้านที่ 5 การประยุกต์ใช้ มีผลของความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วิชาสร้างสรรค์วิถีภูมิปัญญาอยู่ในระดับดีเยี่ยม ($\bar{x} = 21.00$, S.D. = 0.75) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นักศึกษามีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ด้านการสรุปความอยู่ในระดับดีเยี่ยม ($\bar{x} = 23.50$, S.D. = 0.26) ด้านการประยุกต์ใช้อยู่ในระดับดีเยี่ยม ($\bar{x} = 22.25$, S.D. = 0.14) ด้านการจัดหมวดหมู่อยู่ในระดับดีเยี่ยม ($\bar{x} = 21.00$, S.D. = 0.11) ด้านจำแนกอยู่ในระดับดี ($\bar{x} = 19.75$, S.D. = 0.33) ด้านการเชื่อมโยงอยู่ในระดับดี ($\bar{x} = 18.50$, S.D. = 0.29) ตามลำดับ ผลของความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วิชาสร้างสรรค์วิถีภูมิปัญญา เทียบกับเกณฑ์ ร้อยละ 75 มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 21.00 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 84.00 และเมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 75 พบว่า ความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนของนักศึกษาสูงกว่าเกณฑ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.2 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนของนักศึกษาที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานกับเกณฑ์ร้อยละ 75

ผลการศึกษาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 75 และพบว่าความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาหลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 21.31 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 84.00 และเมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 75 พบว่า ความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนของนักศึกษาสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.3 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนและ หลังเรียนของนักศึกษาที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน ($\bar{x} = 32.04$, S.D. = 3.76) สูงวก่อนเรียน ($\bar{x} = 19.33$, S.D. = 3.86) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผล

จากผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วิชาสร้างสรรค์วิถีภูมิปัญญา ผู้วิจัยได้นำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาริบท และข้อมูลของชุมชนคอยสะเกิดที่นำมาออกแบบการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วิชาสร้างสรรค์วิถีภูมิปัญญา ดังนี้

1. ผลการศึกษาริบท และข้อมูลของชุมชนคอยสะเกิด และข้อมูลจากผู้นำชุมชนปราชญ์ชาวบ้านในพื้นที่อำเภอดอยสะเกิด จังหวัดเชียงใหม่ สรุปได้ว่า ด้านวัฒนธรรมเป็นอำเภอที่มี

ชุมชนจากความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ด้วยภูมิศาสตร์ทางกายภาพของพื้นที่อำเภอคอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ เป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางชีวภาพ ประชากรส่วนใหญ่ยังคงวิถีชีวิตในรูปแบบเดิมที่เคยเป็นมาในยุคเกษตรกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปไม่มากนัก ด้วยเหตุนี้จึงเป็นผลให้การจัดการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของอำเภอคอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ปัจจุบันเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ดังนั้นผลการขยายผลของกระบวนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้จึงส่งผลให้นักศึกษามีความสามารถด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ได้อย่างมีคุณภาพและทำนองเดียวกับงานวิจัยของสายฝน แสสนใจพรม (2564) ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถด้านการวิจัยของครูที่ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ในพื้นที่ตำบลหลวงเหนือ อำเภอคอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ โดยศึกษาสภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้ความต้องการของครูในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้และการวิจัยโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน เพื่อออกแบบกระบวนการพัฒนาความสามารถด้านการวิจัยของครูที่ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ และเพื่อศึกษาผลการพัฒนาความสามารถด้านการวิจัยของครูที่ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ และผลการวิจัยพบว่าวิจัยการพัฒนาครูพบคะแนนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัยของครูหลังเข้าร่วมการพัฒนามีค่าสูงกว่าก่อนการพัฒนา ค่าเฉลี่ยร้อยละของคะแนนการประเมินคุณภาพงานวิจัยของครูมีค่าสูงกว่าเกณฑ์ คะแนนทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้มีค่าสูงกว่าก่อนเรียนในทุกระดับชั้น และงานวิจัยของ วราภรณ์ วงษาปิ่น (2561) ได้ทำวิจัยเรื่องการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน (Lesson Study: LS) ของครู โรงเรียนบ้านแม่จ้อง อำเภอคอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ โดยศึกษาสภาพบริบทการพัฒนาครูของโรงเรียนแม่จ้อง อำเภอคอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ และเพื่อศึกษาการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน (Lesson Study: LS) ของครู โรงเรียนบ้านแม่จ้อง อำเภอคอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้พื้นที่อำเภอคอยสะเก็ดเป็นพื้นที่ศึกษาในการทำวิจัย และมีผลการวิจัยคือ ทำให้โรงเรียนบ้านแม่จ้องประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ คณะครูได้เข้ารับการอบรมโครงการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้เช่นกัน

ตอนที่ 2 ผลการสร้างและศึกษาดัชนีประสิทธิผลของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานวิชาสร้างสรรค้วิถิภูมิปัญญา ประกอบด้วยขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 การสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ (Concrete Experience: CE) ขั้นที่ 2 การสะท้อนการเรียนรู้/ทบทวนการเรียนรู้ (Reflective Observation : RO) ขั้นที่ 3 การสรุปองค์ความรู้ (Abstract Conceptualization: AC) ขั้นที่ 4 การประยุกต์ใช้ความรู้ (Active Experimentation: AE) ความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วิชาสร้างสรรค้วิถิภูมิปัญญา

โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.45$, S.D. = 0.59) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับความเหมาะสมจากมากที่สุดลงไปพบว่า ด้านการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.75$, S.D. = 0.28) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.58$, S.D. = 0.28) ด้านสื่อการเรียนรู้มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.66$, S.D. = 0.00) ด้านสาระสำคัญ/แนวคิดหลักมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.25$, S.D. = 0.21) ด้านจุดประสงค์การเรียนรู้มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.33$, S.D. = 0.21) ด้านด้านการวัด และประเมินผลมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.16$, S.D. = 0.24) ตามลำดับ และค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.) ของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วิชาสร้างสรรค้วิถิภูมิปัญญา เท่ากับ 0.6187 แสดงว่านักศึกษามีความรู้เพิ่มขึ้น 0.6187 หรือ คิดเป็นร้อยละ 61.87

ผลการสร้าง และศึกษาความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วิชาสร้างสรรค้วิถิภูมิปัญญาซึ่งผู้วิจัยได้ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดการจัดกิจกรรม โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ผลของการจัดกิจกรรมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.45$, S.D. = 0.59) ซึ่งอภิปรายผลได้ว่าผลการวิจัยมีทำนองเดียวกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้ของวิจารณ์ พานิช (2557; กล้า ทองขาว, 2561, น. 3) ที่ให้แนวคิดว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เป็นกลยุทธ์หรือรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการเนื้อหา ตามหลักสูตรให้เชื่อมโยงกับชุมชน โดยใช้การปฏิบัติงานเป็นฐานให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ งานจากสถานการณ์จริงในชุมชน ภายใต้การมีส่วนร่วมระหว่างครูผู้เรียน และกลุ่มคนในชุมชน เช่น การไปศึกษาเรื่องประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม การทำมาหากิน หัตถกรรม การศึกษาพยาบาลแบบพื้นบ้านจากบุคคล และองค์กรในชุมชนนอกเหนือไปจากการเรียนรู้ในห้องเรียน กระบวนการสำคัญของการเรียนรู้ใช้การสะท้อนคิดเชิงวิพากษ์ซึ่งจะช่วยให้เกิดความรู้ในเนื้อหาตามหลักสูตร และเข้าใจชุมชนมากขึ้น โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ และพัฒนาผู้เรียนด้านความรู้ และทักษะอย่างหลากหลาย เช่น การคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ การคิดเชิงวิพากษ์ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นในศตวรรษ 21 มีคุณธรรม จริยธรรม เจตคติ ที่พึงประสงค์ ตระหนักในความรับผิดชอบในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน รวมทั้งเพื่อตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของชุมชน และผู้เรียนจะได้รับประโยชน์ร่วมกันทั้ง โดยการบรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและตามเป้าหมายที่กำหนดโดยชุมชน และสร้างการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในเชิงบวก อันเป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนอย่างยั่งยืน และผลการวิจัยทำนองเดียวกับ อุมพร อ่อนคำ อุดร อรกุล และวราวรรณ อุบลเลิศ (2561) ศึกษาเรื่องการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อสร้างทักษะอาชีพในท้องถิ่นของนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี

พบว่า ผู้เชี่ยวชาญ 9 ท่าน มีความคิดเห็นด้านความเหมาะสมของแนวคิด และทฤษฎีในการพัฒนา รูปแบบการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด ความ คิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อองค์ประกอบและ หลักการของรูปแบบการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด ความ คิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อ กระบวนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด ความ คิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทำนองเดียวกับ วนิตา ศรีสุข วิจิต สุรัตน์เรืองชัย และพงศ์เทพ จิระโร (2559) ศึกษาเรื่องการพัฒนา รูปแบบการสอนโดยใช้ชุมชน เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสัมปอญพิทยาคม ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้น โดย ผู้เชี่ยวชาญพบว่ารูปแบบการสอนมีความสอดคล้องกัน ($IOC = .80 - 1.00$) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการศึกษา กระบวนการในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนของ Joyce, Weil, and Calhoun, (2004); Saylor, Alexander, and Lewis, 1981; ทิศนา แจมมณี (2555) อย่างมีระบบ และสร้างรูปแบบการสอน ซึ่ง เป็นการดำเนินการอย่างเป็นระบบตามแนวคิด ADDIE ของ Kevin Kruse ร่วมกับการวิเคราะห์และ พัฒนา (Research and Development) ผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญด้านรูปแบบการสอน ด้านเนื้อหา และด้านวัดผลประเมินผล ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องของรูปแบบการสอน เท่ากับ .08-1.00

ค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.) ของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วิชาสร้างสรรค์ วิถีภูมิปัญญา เท่ากับ 0.6187 แสดงว่านักศึกษามีความรู้เพิ่มขึ้น 0.6187 หรือ คิดเป็นร้อยละ 61.87 ทำนองเดียวกับ เจริญ กิจระการ (2547) กล่าวว่า การหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ เพื่อเป็นการหา ประสิทธิภาพของการใช้สื่อ และหาประสิทธิผลของผลลัพธ์ทั้งหมด เพื่อเป็นหลักฐานสำคัญว่า ผู้เรียนมีพัฒนาการที่ดีขึ้นอย่างเชื่อถือได้หรือไม่

ตอนที่ 3 ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานวิชาสร้างสรรค์วิถีภูมิปัญญา เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประกอบด้วย

1. ผลการศึกษาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาหลังเรียนด้วยกิจกรรม การเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วิชาสร้างสรรค์วิถีภูมิปัญญา เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 75 และพบว่า ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาหลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 21.00 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 84.00 และเมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 75 พบว่า ความสามารถในการคิด วิเคราะห์หลังเรียนของนักศึกษาสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่ง ทำนองเดียวกับงานวิจัยของ สุพัตรา ตาตมวง (2559) ศึกษาเรื่องการจัดนิเทศงาน โครงการพัฒนา ทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน โรงเรียนบ้านหนองหว้าสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 พบว่าทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลัง การเข้าร่วมโครงการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์สูงกว่าก่อนการเข้าร่วมโครงการพัฒนาทักษะ

การคิดวิเคราะห์ เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ผู้วิจัยได้ตั้งไว้ และทำนองเดียวกับผลงานวิจัยของ สายฝน แสนใจพรม (2564) ศึกษาการพัฒนาความสามารถด้านการวิจัยของครูที่ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ ในพื้นที่ตำบลวงเหนือ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัด เชียงใหม่ พบว่าคะแนนทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้มีค่าสูงกว่าก่อนเรียนในทุกระดับชั้น

2. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนของนักศึกษาที่เรียน ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานกับเกณฑ์ร้อยละ 75 เป็นผลเนื่องมาจากวิธีการจัดการ เรียนรู้ที่ใช้ชุมชนเป็นฐานที่ฝึกการคิด ลงมือปฏิบัติ หรือศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ตลอดจนการทำ กิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม เพื่อให้ นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็น อภิปราย แลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกัน และกันที่ผู้วิจัยได้นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับ คำถาม เพื่อ กระตุ้นให้นักศึกษาเกิดการคิด วิเคราะห์ตามแนวคิดของมาร์ซาโน ที่ครอบคลุมการคิดวิเคราะห์ทั้ง 5 ด้าน คือ การจำแนก การจัดหมวดหมู่ การเชื่อมโยง การสรุป และการประยุกต์ สอดคล้องกับ Munkham and Munkham (2009) ที่กล่าวว่า การใช้ คำถามเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนา กระบวนการทางความคิดของผู้เรียน โดยครูผู้สอนจะป้อนคำถามในลักษณะต่าง ๆ ที่เป็นคำถามที่ดี สามารถพัฒนาความคิดของผู้เรียน ถามเพื่อให้ผู้เรียนใช้ความคิดเชิงเหตุผล วิเคราะห์ วิวิจารณ์ สังเคราะห์ หรือประเมินค่าเพื่อจะตอบคำถามเหล่านั้น ซึ่งในการจัดกิจกรรมการ นักศึกษาจะมีส่วนร่วม ในการแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยน เรียนรู้ ทำให้นักศึกษาค้นคว้าแสดงออก และสามารถ เรียงลำดับความคิดได้อย่างถูกต้องและมีเหตุผล เกิดการเชื่อมโยงความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งสามารถนำความรู้ที่ได้นำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

3. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนและหลังเรียนของนักศึกษา ที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานวิชาสร้างสรรค์วิถีภูมิปัญญา โดย ของนักศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพก่อนเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทำนองเดียวกับผลการวิจัยของถนัดกิจ บุตรวงศ์ (2564) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาชุดกิจกรรม การเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยใช้แนวทางการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรม การเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทำนองเดียวกับ งานวิจัยของวนิดา ศรีสุข วิจิต สุรัตน์เรืองชัย และ พงศ์เทพ จิระโร (2561) พบว่า การพัฒนารูปแบบ การสอนโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการทาง วิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสัมปอญพิทยาคม พบว่ารูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ ตามเกณฑ์ คือทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วิชาสร้างสรรค์วิถีภูมิปัญญา เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสำหรับนักศึกษาระดับ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ ผู้ที่จะนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไปใช้ควรทำความเข้าใจเกี่ยวกับ รูปแบบอย่างชัดเจน และถูกต้องจะช่วยให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ น่าสนใจและมีประสิทธิภาพ มากยิ่งขึ้น สิ่งสำคัญการจัดการเรียนรู้ควรมีสื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัย พร้อมสำหรับการจัดการ การเรียนรู้และจัดกิจกรรมโดยเน้นการเรียนรู้ด้วยตนเองและการมีส่วนร่วม ร่วมของผู้เรียน

2. การเตรียมความพร้อมด้านสื่อการจัดการเรียนรู้ เช่น ความพร้อมด้านสื่อ สถานที่ สภาพแวดล้อมในการจัดการเรียนรู้ โดยเน้นและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ดังนั้นผู้สอนควรเตรียมสื่อการจัดการเรียนรู้ให้พร้อมทุกด้าน เพื่อประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานในงานวิจัยในครั้งนี้ใช้รูปแบบ การจัดการเรียนรู้ที่ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ การสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ (Concrete Experience: CE) การสะท้อนการเรียนรู้/ทบทวนการเรียนรู้ (Reflective Observation : RO) การสรุป องค์ความรู้ (Abstract Conceptualization : AC) และการประยุกต์ใช้ความรู้ (Active Experimentation : AE) โดยมีผู้วิจัยและปราชญ์ชาวบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นผู้สังเกตการณ์และสะท้อนผลร่วมกันส่งผล ให้ผู้วิจัยได้สังเกตชั้นเรียนของตนเอง และยังได้รับข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากปราชญ์ชาวบ้านทำให้ เป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดและสามารถนำแนวคิดนี้ ไปปรับใช้กับเนื้อหาอื่น ๆ หรือปรับให้เข้ากับบริบทการเรียนรู้อื่น ๆ ได้ ซึ่งการสร้างบรรยากาศ ในชั้นเรียนก็มีส่วนสำคัญที่จะกระตุ้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างสนุกสนาน และกระตือรือร้นผู้สอน ต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้อธิบายสิ่งที่ผู้เรียนคิด และส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยการ ลงมือปฏิบัติจนสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตัวเองได้

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *คู่มือการจัดกระบวนการเรียนรู้หน้าที่พลเมืองศีลธรรมระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย*. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ.
- กนก พานทอง. (2562). การพัฒนาทักษะชีวิตด้านทักษะทางปัญญาอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาระดับอาชีวศึกษา. *วารสารคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*, 27(3), 10 -11.
- กล้า ทองขาว. (2561). *การจัดการศึกษาฐานชุมชน (Community-based Education Management =CBEM)*. สืบค้นจาก www.dpu.ac.th/ces/download.php?filename=1377584927.docx
- กรรณิกา กันสินธุ์. (2558). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง การพื้หนมากั่วดิน โดยใช้แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 9(3), 199-203.
- กฤษณพงศ์ เลิศบำรุงชัย. (2564). *ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน*. สืบค้นจาก <https://touchpoint.in.th/mean-sd/>
- กฤษมา พรหมคุณ และอาทิตย์ โฆษิง. (2561). การพัฒนาและสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น: การจัดการเรียนรู้เพื่อต่อยอดผลิตภัณ์ท์การทอเสื่อจากถุงพลาสติกที่เหลือใช้ด้วยนวัตกรรมใหม่ระหว่างโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม(ฝ่ายมัธยม) กับชุมชนอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม. *วารสารพัฒนศิลป์วิชาการ*, 2(2), 165-169.
- กรมวิชาการ. (2543). *แนวทางการบริหารโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. *ความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น*. สืบค้นจาก <http://tkagri.doae.go.th/temp.php?gpg=title01>
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2547). *การคิดเชิงวิเคราะห์ (Analytical Thinking)*. กรุงเทพฯ: ชัคเชสมิเดีย.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2549). *การคิดเชิงวิเคราะห์*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: ชัคเชสมิเดีย.
- เกริก ท่วมกลาง และจินตนา ท่วมกลาง. (2555). *การพัฒนาสื่อ/นวัตกรรมทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สถาพรบุ๊คส์.
- ข่าวสดออนไลน์. (2561). *ศึกศักดิ์ศรีช่วงกล ปทุมวัน ยกพวกตี อุเทน บนบีทีเอสกลางเมือง ชาวบ้านหนีตาย*. สืบค้นจาก https://www.khaosod.co.th/breaking-news/news_1454544

ขวัญเรือน เสรารัมย์. (2555). *กระบวนการ PDCA กับ การนิเทศการสอน*. สืบค้นจาก

<https://www.gotoknow.org/posts/191135>

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). *คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 สำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ สกสค. ลาดพร้าว.

ครูเชียงราย. (2565). *หลักการสอนที่เน้นการสอนคิดวิเคราะห์*. สืบค้นจาก

<https://www.kruchiangrai.net/category/%e0%b8%a7%e0%b8%b4%e0%b8%8a%e0%b8%b2%e0%b8%81%e0%b8%b2%e0%b8%a3%e0%b8%a8%e0%b8%b6%e0%b8%81%e0%b8%a9%e0%b8%b2/>

โครงการสืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่น 4 จังหวัด. (2554). *งานนิทรรศการอัตลักษณ์โดยสะแก* ปี/2554. สืบค้นจาก <http://www.tambondoisaket.org/about.php?id=24>

จริยาพร ไคร์ครวญ. (2563). *การใช้ภูมิปัญญาด้านสมุนไพรของชาวมั่นนันทามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจในตำบลลิพัง อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์).

จารุวรรณ ธรรมวุฒิ. (2543). *ภูมิปัญญาท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.

เจียมจิต แสงสุวรรณ. (2558). *การจัดการเรียนการสอนแบบใช้ชุมชนเป็นฐาน (Community Based Learning)*. มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, โครงการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญประจำปี 2558. การประชุมจัดโดยสำนักพัฒนาคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, ห้องประชุมศรีเมืองใหม่ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.

ชนาธิป พรกุล. (2552). *การออกแบบการสอน การบูรณาการการอ่าน การคิดวิเคราะห์และการเขียน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ชวลิต ชูกำแพง. (2553). *การวิจัยหลักสูตรและการสอน*. (พิมพ์ครั้งที่ 2) มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ชาติรี ตำราญ. (2548). สอนให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์อย่างไร, *สานปฏีป*, 8(83), 40 - 41.

ชูไรดา เจริญ. (2556). การพัฒนานวัตกรรมการสอนภาษาไทยแบบกระตุ้นคิด เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. *วารสารปริชาตมหาวิทยาลัยทักษิณ*, 1(23), 12-14.

- ฐิติมา อังกรวัชรพันธุ์ และอัญชัญตันหาเทศ. (2561). แนวทางการจัดการภูมิทัศน์วัฒนธรรมเพื่อสื่อความหมายภูมิปัญญาท้องถิ่นของตลาดทุ่งสำเภ จังหวัดชัยนาท. *วารสารมหาลัทธิศาสนศึกษา*, 24(3), 432-435.
- ทัศนิกา ศรี โปฏก. (2551). *การประเมินคุณค่าและการใช้ประโยชน์จากความรู้*. สืบค้นจาก <http://wachum.org/eBook/4000111/doc5-6.html>
- ณัฐวรรณ มั่นใจ. (2555). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามแนว เ ค ดับเบิลยู ดี แอล เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์ปัญหาเศษส่วนสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. *วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม*, 8(15-16), 90-97.
- ดิลก ดิลกานนท์. (2543). *การฝึกทักษะการคิดเพื่อเสริมความคิดสร้างสรรค์*. (วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร).
- ณัฏกจิบุตรวงศ์. (2564). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยใช้แนวทางการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. *วารสารวารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี*, 18(80), 135-142.
- ทิสนา เขมมณี. (2555). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เทศบาลตำบลดอยสะเก็ด. (2564). *ข้อมูลทั่วไปอำเภอดอยสะเก็ด*. สืบค้นจาก <http://www.tambondoisaket.org/about.php?id=24>
- เทศบาลนครปากเกร็ด. (2565). *ภูมิปัญญาท้องถิ่น*. สืบค้นจาก <https://www.pakkretcity.go.th/index.php/2-uncategorised/2873-local-wisdom.html>
- ทองสุข รวยสูงเนิน. (2552). *รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิด*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาความก้าวหน้ากรุงเทพมหานคร.
- ไทยรัฐออนไลน์. (2555). *ความสำคัญและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับอาชีวศึกษา*. สืบค้นจาก <https://www.thairath.co.th/content/237956>
- ธีรวิทย์ อ้นคำ. (2561). แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 15 (เวียงเก่าแสนภูวิทยาประชา) เพื่อรองรับการจัดการเรียนการสอนในเขตเศรษฐกิจพิเศษ. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย*, 3(2), 6-7.

ธงชัย ช่อพฤกษา. (2548). *การบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา การศึกษาขั้นพื้นฐานกำแพงเพชร*.

(วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการออกแบบและพัฒนาหลักสูตร

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร).

นันทวัฒน์ ภัทรกรนันท์. (2560). กระบวนการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ตามแนวคิดการจัดกิจกรรมการ

เรียนรู้จากประสบการณ์. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 15(1), 6.

นิพล พลกลาง. (2549). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2*

โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพชรบูรณ์ เขต 1 ปีการศึกษา 2549.

เพชรบูรณ์: กลุ่มงานวัดและประเมินผลการศึกษา กลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัด

การศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1.

นิภา เมธาวิชัย. (2536). *การประเมินผลการเรียน*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏธนบุรี.

นงนุช เสือพุ่ม, วัลลภ นาคศรีสังข์ และประไพพิศ สิงหเสม. (2560). การจัดการเรียนรู้

แบบประสบการณ์ทางการพยาบาล. *วารสารพยาบาลกระทรวงสาธารณสุข*, 27(1), 12-21.

ศูนย์ประกันคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. (2557).

จดหมายข่าวประกันคุณภาพการศึกษา มอพ. พ.ศ. 2557. สืบค้นจาก [https://qa-](https://qa-olddsite.kmutnb.ac.th/index.php?option=com_content&view=category&id=51&Itemid=65)

[olddsite.kmutnb.ac.th/index.php?option=com_content&view=category&id=51&Itemid=65](https://qa-olddsite.kmutnb.ac.th/index.php?option=com_content&view=category&id=51&Itemid=65)

ถนัดกิจ บุตรวงศ์. (2564). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น

โดยใช้แนวคิด การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5.

วารสารบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 18(80), 135-138.

ชนพล นาคต. (2555). *การจัดกิจกรรมแหล่งการเรียนรู้*. สืบค้นจาก

<https://www.gotoknow.org/posts/196294>

ประพันธ์ สุธะเรจ. (2551). *การพัฒนาการคิด*. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ประสิทธิ์ ตีตกขาว. (2564). การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อเสริมสร้าง

ความสามารถในการใช้ทุนทางวัฒนธรรมอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนระดับ

มัธยมศึกษา. *วารสารศิลปการจัดการ*, 5(3), 722.

- ปราณี กองจินดา. (2549). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์และทักษะการคิด
เลขในใจของนักเรียนที่ได้รับการสอนตามรูปแบบชิปปาโดยใช้แบบฝึกหัดที่เน้นทักษะการ
คิดเลขในใจกับนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้คู่มือครู*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต,
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา).
- เพชฌุ กิจระการ และสมนึก ภัททิยธนี. (2545). ดัชนีประสิทธิผล. *วารสารการวัดผลการศึกษา
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 8, 30 -34.
- พระกฤษติ สุรนันทา. (2548). *การประยุกต์ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการอนุรักษ์ระบบนิเวศชุมชนบ้าน
ป่าดึ่งหลวง ตำบลเชิงค้อย อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตร
มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่).
- พระอนันต์ ทองศรี. (2564). *การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้*. สืบค้นจาก
<https://sites.google.com/site/a5739202007/about-me/kar-wad-laea-pramein-phl-kxn-reiyn-rahwang-reiyn-laea-hlang-reiyn>
- พนม เกตุมาน. (2563). *การสะท้อนการเรียนรู้*. สืบค้นจาก
<https://drpanom.wordpress.com/2020/07/29/reflection-%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%AA%E0%B8%B0%E0%B8%97%E0%B9%89%E0%B8%AD%E0%B8%99%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B9%80%E0%B8%A3%E0%B8%B5%E0%B8%A2%E0%B8%99%E0%B8%A3%E0%B8%B9%E0%B9%89/>
- พัชรินทร์ แก้วมาเมือง. (2564). การศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จทางการเรียนของ
นักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ระบบทวิภาคีวิทยาลัยเทคโนโลยีภาค
ตะวันออกที่ได้รับการเรียนผ่านระบบ SISA e - Learning. *วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม*,
8(5), 338-339.
- พัชรินทร์ แก้วมาเมือง. (2564). การสะท้อนการเรียนรู้: มุมมองการสร้างองค์ความรู้ในงานวิจัยทาง
การศึกษา. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*, 12(2), 1-2.
- พิณสุดา สิริธรรังศรี. (2552). *รายงานการวิจัยเรื่องภาพการศึกษาไทยในอนาคต 10-20 ปี*. กรุงเทพฯ:
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
- พิมพ์พันธ์ เฉชะคุปต์ และเพียว ยินดีสุข. (2548). *วิธีวิทยาการสอนวิทยาศาสตร์ทั่วไป*. กรุงเทพฯ:
พัฒนาคุณภาพวิชาการ.

พรสวรรค์ สุวณิชศรีย์. (2553). *ภูมิปัญญาไทย: คุณค่าการพัฒนาและการสืบทอด*. เลข:

มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

มนันยา สายชู. (2565). การวิเคราะห์การออกแบบหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจากวิทยานิพนธ์
เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรในประเทศไทย. *วารสารศึกษาศาสตร์สาร
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*, ๔(1), 88.

มานิตย์ อายานอก. (2561). การพัฒนาและหาประสิทธิภาพ ประสิทธิผลนวัตกรรมสำหรับการ
เรียนรู้ด้วยตนเอง. *วารสารเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม*, 1(2), 17.

มณฑล จันทน์แจ่มใส. (2558). โครงการถอดชุดประสบการณ์การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็น
ฐาน : กรณีศึกษา การบูรณาการการจัดการเรียนรู้วิชาออกแบบสถาปัตยกรรม กับการ
พัฒนาที่อยู่อาศัยของผู้มีรายได้น้อย (โครงการบ้านมั่นคง ชุมชนพระราม 9 บ่อ 3).
วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร, 10(1), 143-154.

ยุทธนา กาเต็ม. (2563). แบบแผนในการขับเคลื่อนกิจกรรมโดยใช้ชุมชนเป็นฐานการเรียนรู้.
วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, 15(3), 345.

รัฐภาณุภรณ์ นันทเสน. (2561). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสุนทรียสนทนา เพื่อ
ส่งเสริมพฤติกรรม ประชาธิปไตยด้านคุณธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2.
วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 20(2), 201-207.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: นานมี
บุ๊คส์พับลิเคชันส์.

รุ่งเพชร ลีลีนิจ. (2555). *ภูมิปัญญาไทย*. สืบค้นจาก <https://www.gotoknow.org/posts/505764>

รสริน พันธุ์. (2550). *ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
ที่ได้รับการสอนตามหลักการเรียนเพื่อรอบรู้โดยใช้ของเล่นเชิงวิทยาศาสตร์*. (วิทยานิพนธ์
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่).

โรม วงศ์ประเสริฐ. (2545). *เทคนิคการจัดการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียนด้วยกิจกรรม*.

กรุงเทพฯ: สถาพรบุ๊คส์.

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538. *เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 4).

กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

- วนิดา ศรีสุข, วิจิต สุรัตน์เรืองชัย และพงศ์เทพ จิระโร (2559). การพัฒนารูปแบบการสอนโดยใช้
ชุมชนเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการทาง วิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสัมปอโยพิทยาคม. *วารสารการศึกษาและการพัฒนาสังคม*,
14(1), 380-384.
- วนิช สุธารัตน์. (2547). *ความคิดและความคิดสร้างสรรค์*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วรารักษ์ วงษาปิ่น. (2561). การพัฒนาบทเรียนร่วมกัน (Lesson Study: LS) ของครูโรงเรียนบ้านแม่
จ้อง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ โดยศึกษาสภาพบริบทการพัฒนาครูของโรงเรียน
แม่จ้อง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง*, 8(1),
124-125.
- วิจารณ์ พานิช. (2557). *นวัตกรรมสู่การเป็นประเทศแห่งการศึกษา*. สืบค้นจาก
<https://www.gotoknow.org/posts/565909>
- วิทยาลัยช่างศิลป์สุพรรณบุรี. (2556). *เทคนิคการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน*. กรุงเทพฯ:
สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม.
- วิทยา สุจิตตนารักษ์, ไพฑูรย์ บุญวัฒน์, วุฒิเลศ เทวกุล และเสริน ปุณณะหิตานนท์. (2560).
การใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อพัฒนาทุนทางสังคม: กรณีศึกษา ชุมชนพื้นที่ภาคกลาง.
วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยปทุมธานี, 9(2), 205-208.
- วินิจ ผาเจริญ. (2563). การมีส่วนร่วมของชาวบ้านในการอนุรักษ์ฟื้นฟูป่าต้นน้ำอย่างยั่งยืนตามแนว
พระราชดำริกรณีศึกษา บ้านป่าสักงาม ตำบลหลวงเหนือ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่.
วารสารวิชาการธรรมทรศน์มหาวิทยาลัยแม่โจ้, 20(2), 115-116.
- วิภาพรณ พินลา. (2558). การจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น. *วารสาร
ศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยทักษิณ*, 15(2), 7.
- วิไลภรณ์ ฤทธิคุปต์. (2561). การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน : กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ที่มี
ประสิทธิภาพ ของครูในศตวรรษที่ 21. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย*,
11(3), 179-188.
- วีระ สุดสังข์. (2549). การคิด. ใน สนธิท บุญฤทธิ์ (บรรณาธิการ), *การคิดวิเคราะห์คิดอย่างมี
วิจารณญาณ และคิดสร้างสรรค์* (หน้า 9-13). กรุงเทพฯ: ชมรมเด็ก.
- วรวิทย์ นิเทศศิลป์. (2551). *สื่อและนวัตกรรมแห่งการเรียนรู้*. ปทุมธานี: สกายบุ๊กส์.

ศรินธร วิริยะสินธุ์. (2544). *วิทยาการด้านการคิด*. กรุงเทพฯ: เดอะมาสเตอร์กรุ๊ปเมเนจเม้นท์.
ศศิมา สุขสว่าง. (2564). *7 ทักษะการคิด (7 Thinking skills)*. สืบค้นจาก

<https://www.sasimasuk.com/16761107/7%E0%B8%97%E0%B8%B1%E0%B8%81%E0%B8%A9%E0%B8%B0%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%84%E0%B8%B4%E0%B8%94%E0%B9%81%E0%B8%9A%E0%B8%95%E0%B9%88%E0%B8%B2%E0%B8%87%E0%B9%86-7-thinking-skills>

ศักดิ์ชัย เกียรติณินทร. (2542). *ความสัมพันธ์ระหว่างคุณค่าศิลปกรรมกับการสร้างทัศนคติต่อตนเองและความผูกพันกับชุมชน*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศิริกาญจน์ เชื้อเมืองพาน. (2557). การประเมินหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 4. *วารสารบัณฑิตวิจัย*, 5(2), 95-96.

ศรีเรือน แก้วกังวาล. (2538). *ทฤษฎีจิตวิทยาบุคลิกภาพ: รู้เขารู้เรา*. กรุงเทพฯ: หมอชาวบ้าน.

ศิริวรรณ นัตรสุริยวงศ. (2559). *กระบวนการพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา*. (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน).

สถาพร พุทธิพิทกุล. *การจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning*. สืบค้นจาก

https://km.buu.ac.th/article/frontend/article_detail/141

สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์. (2553). *หลักสูตรศิลปกรรมระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2553*. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยช่างศิลป์.

สายฝน แสนใจพรม. (2564). การพัฒนาความสามารถด้านการวิจัยของครูที่ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์. *วารสารวิจัยราชภัฏเชียงใหม่*, 22(1), 133-135.

สาขาวิชาสังคมศาสตร์. (2560). *หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต กลุ่มวิชารัฐประศาสนศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560)*. ขอนแก่น: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สิริวรรณ ศรีพหล และพันทิพา อุทัยสุข. (2540) *การสอนแบบโครงการ*. นนทบุรี: สำนักเทคโนโลยีทางการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- สุกัญญา เครือแก้ว. (2560). วัฒนธรรมอาหารท้องถิ่นและได้ต่อกับพื้นที่ในเขตอำเภอสุราษฎร์ธานี. *วารสารวิจัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่*, 9(4), 276-285.
- สุปรียา ไผ่ล้อม. (2560). รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเมืองเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. *วารสารเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 2(5), 96-101.
- สุพัตรา เกษมเรืองกิจ. (2551). *ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่อง นพบุรีศรีนครพิงค์*. (การค้นคว้าแบบอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่).
- สุพัตรา ตาตม่วง. (2559). การดำเนินงานโครงการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองหว้า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1. *วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม*, 6(1), 34-37.
- สุมาลีชัยเจริญ. (2557). *การออกแบบการสอน หลักการ ทฤษฎี ผู้การปฏิบัติ*. ขอนแก่น: คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุภาณี ชำนาญศรี. (2563). การศึกษาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3. *วารสารราชพฤกษ์*, 2(19), 145-147.
- แสงงาม นิธิภคพันธ์. (2564). การจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน (Community Based Learning: CBL) เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และทักษะในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. *วารสารวิชาการบัณฑิตศึกษาและสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์*, 11(1), 113-115.
- แสงดาว น้อยวรรณะ. (2564). การพัฒนาความสามารถด้านการวิจัยของครูที่ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์. *วารสารวิจัยราชภัฏเชียงใหม่*, 22(1), 133-140.
- สมคิด อิศระวัฒน์. (2542). *ลักษณะการอบรมเลี้ยงดูเด็กของไทยซึ่งมีผลต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาศึกษาศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สมพร เชื้อพันธ์. (2547). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้วิธีการจัดการเรียนการสอนแบบสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองกับการจัดการเรียนการสอนตามปกติ*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา).

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2548). *ตัวชี้วัดการดำเนินงาน โรงเรียนวิถีพุทธ*.

กรุงเทพฯ: สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา.

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2548). *คุณลักษณะและพฤติกรรมของครูตามจรรยาบรรณและนิสัย*

ตามระเบียบประเพณีของครู พ.ศ. 2533. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.

สำนักพัฒนาชุมชนอำเภอคอยสะเกิด จังหวัดเชียงใหม่. (2564). *ประวัติความเป็นมาอำเภอคอย*

สะเกิด. สืบค้นจาก [https://district.cdd.go.th/doiaket/about-](https://district.cdd.go.th/doiaket/about-us/%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B8%A7%E0%B8%B1%E0%B8%95%E0%B8%B4%E0%B8%84%E0%B8%A7%E0%B8%B2%E0%B8%A1%E0%B9%80%E0%B8%9B%E0%B9%87%E0%B8%99%E0%B8%A1%E0%B8%B2/)

[us/%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B8%A7%E0%B8%B1%E0%B8%95%E0%B8%B4%E0%B8%84%E0%B8%A7%E0%B8%B2%E0%B8%A1%E0%B9%80%E0%B8%9B%E0%B9%87%E0%B8%99%E0%B8%A1%E0%B8%B2/](https://district.cdd.go.th/doiaket/about-us/%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B8%A7%E0%B8%B1%E0%B8%95%E0%B8%B4%E0%B8%84%E0%B8%A7%E0%B8%B2%E0%B8%A1%E0%B9%80%E0%B8%9B%E0%B9%87%E0%B8%99%E0%B8%A1%E0%B8%B2/)

สำนักส่งเสริมวิชาการ และงานทะเบียน. (2557). *คู่มือการจัดระบบการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). ปทุมธานี: ศูนย์การเรียนรู้การผลิต และจัดการผลิตสิ่งพิมพ์ดิจิทัล.

สำนักส่งเสริมวิชาการ และงานทะเบียนหลักสูตรสาขาเตรียมวิศวกรรมศาสตร์ 2551. (2564).

หลักสูตรวิทยาลัยเทคโนโลยีและสหวิทยาการ. สืบค้นจาก

<https://academic.rmutl.ac.th/page/college>

สำเนา หมั่นแจ่ม. (2563). การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น. *วารสารบัณฑิตวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่*, 11(1), 92-95.

อนุพร พวงมาลี. (2549). *การเปรียบเทียบความสามารถการคิดวิเคราะห์และเจตคติต่อกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยการจัดการเรียนรู้แบบใช้คำถามตามแนวคิดแบบหกหมวกของ เอ็ดเวิร์ด เดอ โบโน (Edward De Bono)*. (ปริญญานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี).

อนุก พ.อนกุลบุตร. (2547). ผลการประเมินคุณภาพภายนอกแรกโดย สมศ.ของ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารวงการครู*, 1(9), 79-81.

อาภา บุญช่วย. (2537). *การบริหารการศึกษาเปรียบเทียบ*. ภาควิชาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2553). *หลักการสอน*. (พิมพ์ครั้งที่ 5) กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

- อุมพร อ่อนคำ. (2561). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อสร้างทักษะอาชีพในท้องถิ่นของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก. *วารสารสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 5(2), 286.
- Bedri, Z., de Frein, R., and Dowling, G. (2017, December 18). Community-based learning: A primer. *Irish Journal of Academic Practice*, 6(1). Retrieved from <https://arrow.dit.ie/ijap/vol6/iss1/5>
- Bloom, B. S. (1956). The 1955 normative study of the tests of general educational development. *The School Review*, 64(3), 110-124.
- Bloom, B.S. (1976). *Human characteristic and school learning*. New York: McGraw –Hill.
- Buosonte, R. (2009). *Research and development of educational innovation*. Bangkok: Kamsamai Printing House.
- Ellison, M.B. (1995). *Creative problem solving through design education: An experiment study*. Canada: Mount Saint Vincent University.
- Gold, S.E. (2000). community organizing at a neighborhood high school: promises and dilemmas in building parent - educator partnership and collaborations. *Pro Quest Digital Dissertations*, 60(7), 295.
- Hudgins, B. B. (1977). *Learning and thinking*. Linois: F.E. Peacock Publishers.
- Manning, W. J. H. (1999). *The relationship between critical thinking and attitudes towards reading of the community college student enrolled in a critical reading courses at roane state community college (tennessee)*. *DAI-A*, 59(8), 2838.
- Marzano, R. J. (2001). *Designing a new taxonomy of educational objectives*. Thousand Oaks, California: Press, Inc.
- Munkham, S., & Munkham, O. (2009). *19 methods: To development of knowledge and skills*. (8th ed.). Bangkok: Parbpim. (in Thai)
- Nahyum K. (2008). Personality traits, gender, and information competency Among college students. *Malaysian Journal of Library & Information Science*. 16(1), 117-131.

Vagias, W.M. (2006). Likert-type scale response anchors. Clemson International Institute for Tourism & Research Development, Department. *Journal of Parks, Recreation and Tourism Management. Clemson University.* 8(1), 396-411.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือ และหนังสือขอความอนุเคราะห์ที่ใช้ในการวิจัย

รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือ

1. ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนสังคมศึกษา

ดร.ลมัย ผัสดี

อาจารย์ประจำภาควิชาสังคมศาสตร์ กลุ่มศึกษาทั่วไป

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา

2. ผู้เชี่ยวชาญด้านนวัตกรรม และสื่อเทคโนโลยีดิจิทัล

ดร.ปวีญา รักนัม

อาจารย์ประจำภาควิชาวิศวกรรมศาสตร์คอมพิวเตอร์

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา

3. ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัด และประเมินผล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทิพย์เกสร กำปนาท

อาจารย์ประจำภาควิชาการวัด และประเมินผล

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญที่ใช้ในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

ที่ อว. ๐๖๑๒.๑๔.๐๑/ว. ๗๒๑

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

๒๐๒ ถนนช้างเผือก อ.เมือง

จ.เชียงใหม่ ๕๐๓๐๐

๒๔ มิถุนายน ๒๕๖๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน อาจารย์ ดร.ลมัย ผัสดี

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือในการทำการค้นคว้าอิสระ จำนวน ๑ ชุด

ด้วยบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ได้อนุมัติให้ นายอชิรวิชญ์ เชื้อคำ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการจัดการเรียนรู้ การทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วิชาสร้างเสริมความรู้ภูมิปัญญาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ" โดยมี อาจารย์ ดร.ศศิธร อินตั้น เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย เห็นว่าท่านเป็นผู้มีประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี โดยนักศึกษาได้ประสานกับท่านแล้ว บัณฑิตวิทยาลัย จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบและให้ความเห็นเกี่ยวกับเครื่องมือในการทำวิทยานิพนธ์ดังกล่าวที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมลนัง พลวัน)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

บัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์. ๐๙๗-๒๖๓-๙๑๔๑

ที่ อว. ๐๖๑๒.๑๔.๐๑/ว. ๗๒๑

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
๒๐๒ ถนนช้างเผือก อ.เมือง
จ.เชียงใหม่ ๕๐๓๐๐

๒๘ มิถุนายน ๒๕๖๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน อาจารย์ ดร.ปวีณา รักนิ่ม
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือในการทำคั่นคว่ำอิสระ จำนวน ๑ ชุด

ด้วยบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ได้อนุมัติให้ นายอชิรวิชญ์ เชื้อคำ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการจัดการเรียนรู้ การทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วิชาสร้างสรรค์วิถีภูมิปัญญาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ" โดยมี อาจารย์ ดร.ศศิธร อินต๋น เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย เห็นว่าท่านเป็นผู้มีประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี โดยนักศึกษาได้ประสานกับท่านแล้ว บัณฑิตวิทยาลัย จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจและให้ความเห็นเกี่ยวกับเครื่องมือในการทำวิทยานิพนธ์ดังกล่าวที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมลนัฏฐ์ พงษ์วัน)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

บัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์. ๐๙๓-๒๖๓-๙๑๔๑

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ โทร. ๕๙๔๔๙
 ที่ อว ๐๖๑๒.๑๔.๐๑/๕๙๑ วันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๖๕
 เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทิพย์เกสร กำปนาท

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือในการทำวิทยานิพนธ์ จำนวน ๑ ชุด

ด้วยบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ได้อนุมัติให้ นายอชิรวิชญ์ เชื้อคำ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ การทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วิชาสร้างเสริมความรู้ภูมิปัญญาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ" โดยมี อาจารย์ ดร.ศศิธร อินต๋น เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย เห็นว่าท่านเป็นผู้มีประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี โดยนักศึกษาได้ประสานกับท่านแล้ว บัณฑิตวิทยาลัย จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบและให้ความเห็นเกี่ยวกับเครื่องมือในการทำวิทยานิพนธ์ดังกล่าวที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมลณี วัฒน)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ภาคผนวก ข

แบบตรวจสอบ/ผลความสอดคล้องของแบบสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน
และภาพประกอบการสัมภาษณ์ที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

แบบตรวจสอบความสอดคล้องของแบบสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน ที่ใช้ในการศึกษา
วิจัยในกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วิชาสร้างเสริมค่านิยมปัญญาเพื่อส่งเสริม
ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับนักศึกษาระดับ
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ

ขอความอนุเคราะห์ท่านผู้เชี่ยวชาญได้โปรดพิจารณาประเมินค่าความสอดคล้อง IOC (Index of- Item Objective Congruence) จากแบบสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน และปราชญ์ชุมชนซึ่งเกี่ยวกับผู้ให้องค์ความรู้ภูมิปัญญาอยู่ 4 ด้าน อยู่ในขั้นตอนการทำวิจัย เรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วิชาสร้างเสริมค่านิยมปัญญาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ว่ามีความสอดคล้องกับกับตัวแปรของการวิจัยเรื่องนี้หรือไม่ แล้วเขียนผลการพิจารณาของท่านโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง “ผลการพิจารณา” ตาม ความคิดเห็นของท่าน โดยมีเกณฑ์การพิจารณาดังนี้

+1	คือ	<u>แน่ใจ</u>	ว่าข้อสอบนั้นสอดคล้อง
0	คือ	<u>ไม่แน่ใจ</u>	ว่าข้อสอบนั้นสอดคล้อง
-1	คือ	<u>แน่ใจ</u>	ว่าข้อสอบนั้นไม่สอดคล้อง

หากท่านมีข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติม โปรดระบุลงในช่อง “ข้อเสนอแนะ” ที่กำหนดไว้ เพื่อผู้วิจัยจะได้นำไปปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมต่อไป ผลการวิเคราะห์และพิจารณาของท่านผู้เชี่ยวชาญ จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการปรับปรุงแก้ไของค์ประกอบของการศึกษาวิจัยในครั้งนี้และขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ที่	รายการพิจารณา	ผลการพิจารณา			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	
ข้อมูลพื้นฐาน(ส่วนผู้สัมภาษณ์)					
1	การระบุถึงชื่อผู้สัมภาษณ์ ชื่อ นามสกุล วัน เดือน ปีที่ สัมภาษณ์ เวลา และสถานที่				
ข้อมูลพื้นฐาน(ส่วนผู้ถูกสัมภาษณ์)					
2	การระบุถึงชื่อ นามสกุลผู้ให้สัมภาษณ์ เพศ สถานภาพ อายุ การศึกษา อาชีพ ที่อยู่อาศัย วัน เดือน ปี และสถานที่ ที่ให้สัมภาษณ์				
ข้อมูลเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น					
3	การระบุถึงประเภทภูมิปัญญา แรงบรรดาลใจ ผลงาน ประวัติความเป็นมาของภูมิปัญญา องค์ความรู้ และ ข้อเสนอแนะ				

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
(.....)

ตำแหน่ง.....

วัน/เดือน/ปี.....

ผลความสอดคล้องของแบบสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน และปราชญ์ชุมชน
การศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วิชาสร้างสรรค์วิถีมุข
ปัญญาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับนักศึกษา
ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ

ตารางแสดงผลความสอดคล้องของแบบสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน และปราชญ์ชุมชนการศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วิชาสร้างสรรค์วิถีมุขปัญญาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน

รายละเอียด	ผู้เชี่ยวชาญคนที่		
	1	2	3
ข้อมูลพื้นฐาน(ส่วนผู้สัมภาษณ์) การระบุถึงชื่อผู้สัมภาษณ์ ชื่อ นามสกุล วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์ เวลา และสถานที่	+1	+1	+1
ข้อมูลพื้นฐาน(ส่วนผู้ถูกสัมภาษณ์) การระบุถึงชื่อ นามสกุลผู้ให้สัมภาษณ์ เพศ สถานภาพ อายุ การศึกษา อาชีพ ที่อยู่อาศัย วัน เดือน ปี และสถานที่ ที่ให้สัมภาษณ์	+1	+1	+1
ข้อมูลเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น การระบุถึงประเภทภูมิปัญญา แรงบรรดาลใจ ผลงาน ประวัติความเป็นมาของภูมิปัญญา องค์ ความรู้ และข้อเสนอแนะ	+1	+1	+1

ตัวอย่างเกณฑ์ และรายละเอียดในการคัดเลือกสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน และปราชญ์ชาวบ้าน เพื่อการศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วิชาสร้างสรรค้วัดภูมิปัญญาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับนักศึกษา

ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ

เกณฑ์การคัดเลือกผู้นำชุมชน

- คุณสมบัติ

1. มีสัญชาติไทย และอยู่อาศัยในพื้นที่อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่
2. ไม่เคยมีความประพฤติเสื่อมเสีย
3. เป็นผู้นำชุมชน และท้องถิ่น เช่น พระสงฆ์ ผู้นำอาวุโส ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน นายอำเภอ นายกเทศบาล หรือผู้นำทำกิจกรรมต่างๆ ในชุมชนเป็นต้น
4. เป็นผู้มีความประพฤติและวิถีชีวิตที่มีคุณธรรม มีความเอื้อเฟื้อเกื้อกูล
5. เป็นแบบอย่างด้านการประพฤติปฏิบัติอยู่ในหลักศาสนา และครรลองแห่งวัฒนธรรมไทย
6. เป็นผู้มีความตั้งใจและการประพฤติที่แสดงถึงการอุทิศตนเวลา ความรู้และความสามารถและประสบการณ์ต่อประโยชน์ชุมชน และท้องถิ่น
7. เป็นผู้ประสานงานกับชุมชน หรือท้องถิ่นได้
8. เป็นผู้อำนวยความสะดวกการให้ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งภูมิปัญญาในชุมชน หรือท้องถิ่นที่อยู่ในการดูแลหรือในพื้นที่ ที่ตนอยู่อาศัยได้

เกณฑ์การคัดเลือกปราชญ์ชาวบ้าน

- คุณสมบัติ

1. มีสัญชาติไทย และอยู่อาศัยในพื้นที่อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่
2. ไม่เคยมีความประพฤติเสื่อมเสีย
3. เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ ความเชี่ยวชาญและผลงานเกี่ยวกับภูมิปัญญาด้านอาหาร ด้านที่อยู่อาศัย ด้านเครื่องนุ่งห่ม ด้านการรักษาโรค อันเป็นประโยชน์ต่อสังคม
4. เป็นผู้มีความประพฤติและวิถีชีวิตที่มีคุณธรรม มีความเอื้อเฟื้อเกื้อกูล
5. เป็นแบบอย่างด้านการประพฤติปฏิบัติอยู่ในหลักศาสนา และครรลองแห่งวัฒนธรรมไทย
6. เป็นผู้มีความตั้งใจและการประพฤติที่แสดงถึงการอุทิศตนเวลา ความรู้และความสามารถ และประสบการณ์ต่อด้านภูมิปัญญาในชุมชน หน่วยงาน ราชการและประชาชนทั่วไป

- คุณสมบัติเฉพาะสาขา จะต้องเป็นผู้ดำเนินชีวิตปราชญ์ผู้ทรงภูมิปัญญาและมีคุณูปการต่อภูมิปัญญาด้านอาหาร

1. เป็นผู้สร้างสรรค์องค์ความรู้ ประสบการณ์ ผลงาน ต่อภูมิปัญญาด้านอาหาร และที่เกี่ยวข้องกับต่อภูมิปัญญาด้านอาหาร เป็นที่ประจักษ์และได้รับการยอมรับ
2. นำองค์ความรู้ ประสบการณ์ ผลงาน ไปเผยแพร่สื่อสาร ขยายผลจนเกิดประโยชน์อย่างยิ่งต่อภูมิปัญญาด้านอาหาร
3. นำภูมิปัญญาด้านอาหาร ไปเผยแพร่ สื่อสาร ขยายผลจนเกิดประโยชน์อย่างยิ่งโดดเด่นระดับชุมชน หรือท้องถิ่น

- คุณสมบัติเฉพาะสาขา จะต้องเป็นผู้ดำเนินชีวิตปราชญ์ผู้ทรงภูมิปัญญาและมีคุณูปการต่อภูมิปัญญาด้านที่อยู่อาศัย

1. เป็นผู้สร้างสรรค์องค์ความรู้ ประสบการณ์ ผลงาน ต่อภูมิปัญญาด้านที่อยู่อาศัย และที่เกี่ยวข้องกับต่อภูมิปัญญาด้านที่อยู่อาศัยเป็นที่ประจักษ์และได้รับการยอมรับ
2. นำองค์ความรู้ ประสบการณ์ ผลงาน ไปเผยแพร่สื่อสาร ขยายผลจนเกิดประโยชน์อย่างยิ่งต่อภูมิปัญญาด้านที่อยู่อาศัย
3. นำภูมิปัญญาด้านที่อยู่อาศัย ไปเผยแพร่ สื่อสาร ขยายผลจนเกิดประโยชน์อย่างยิ่งโดดเด่นระดับชุมชน หรือท้องถิ่น

- คุณสมบัติเฉพาะสาขา จะต้องเป็นผู้ดำเนินชีวิตปราชญ์ผู้ทรงภูมิปัญญาและมีคุณูปการต่อภูมิปัญญาด้านเครื่องนุ่งห่ม

1. เป็นผู้สร้างสรรค์องค์ความรู้ ประสบการณ์ ผลงาน ต่อภูมิปัญญาด้านเครื่องนุ่งห่ม และที่เกี่ยวข้องกับต่อภูมิปัญญาด้านเครื่องนุ่งห่ม เป็นที่ประจักษ์และได้รับการยอมรับ
2. นำองค์ความรู้ ประสบการณ์ ผลงาน ไปเผยแพร่สื่อสาร ขยายผลจนเกิดประโยชน์อย่างยิ่งต่อภูมิปัญญาด้านเครื่องนุ่งห่ม
3. นำภูมิปัญญาด้านที่อยู่อาศัย ไปเผยแพร่ สื่อสาร ขยายผลจนเกิดประโยชน์อย่างยิ่งโดดเด่นระดับชุมชน หรือท้องถิ่น

- คุณสมบัติเฉพาะสาขา จะต้องเป็นผู้ดำเนินชีวิตปราชญ์ผู้ทรงภูมิปัญญาและมีคุณูปการต่อภูมิปัญญาด้านการรักษาโรค

1. เป็นผู้สร้างสรรค์องค์ความรู้ ประสบการณ์ ผลงาน ต่อภูมิปัญญาด้านเครื่องนุ่งห่ม และที่เกี่ยวข้องกับต่อภูมิปัญญาด้านการรักษาโรค เป็นที่ประจักษ์และได้รับการยอมรับ
2. นำองค์ความรู้ ประสบการณ์ ผลงาน ไปเผยแพร่สื่อสาร ขยายผลจนเกิดประโยชน์อย่างยิ่งต่อภูมิปัญญาด้านการรักษาโรค
3. นำภูมิปัญญาด้านการรักษาโรค ไปเผยแพร่ สื่อสาร ขยายผลจนเกิดประโยชน์อย่างยิ่งโดดเด่นระดับชุมชน หรือท้องถิ่น

ตัวอย่างแบบสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน และปราชญ์ชาวบ้าน

(ส่วนนำ)

ชื่องานวิจัย: การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วิชาสร้างเสริมค่านิยมปณิธานเพื่อ
ส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับนักเรียนระดับ
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ

(ส่วนผู้สัมภาษณ์)

ชื่อ-นามสกุล.....วัน/เดือน/ปี ที่สัมภาษณ์.....

เวลา.....สถานที่.....

(ส่วนผู้ถูกสัมภาษณ์)

ตอนที่ 1. ข้อมูลพื้นฐาน

1. ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....นามสกุล.....
2. เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง
3. สถานภาพ ☐ ผู้นำชุมชน ☐ ปราชญ์ชาวบ้าน ☐ อื่นๆ โปรดระบุ.....
4. อายุ ☐ 20 ปี ถึง 40 ปี ☐ 41 ปี ถึง 60 ปี ☐ 60 ปี ขึ้นไป
5. การศึกษาสูงสุด ☐ ต่ำกว่าระดับประถมศึกษา ☐ ระดับประถมศึกษา
☐ ระดับมัธยมศึกษา ☐ ระดับปริญญาตรี
☐ ระดับปริญญาโท ☐ ระดับปริญญาเอก
6. อาชีพปัจจุบัน.....
7. บ้านเลขที่อาศัย.....ตรอก/ซอย.....ถนน.....
ชื่อหมู่บ้าน/ชุมชน.....ตำบล.....อำเภอ.....
จังหวัด.....
8. สถานที่ให้สัมภาษณ์.....

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นตามบริบทของอำเภอดอยสะเก็ดด้านอาหาร

1. วัฒนธรรมการบริโภคอาหารของคนดอยสะเก็ด

- 1.1 ในอดีตคนดอยสะเก็ดมีวัฒนธรรมการบริโภคอาหารอย่างไร
- 1.2 เมื่อเปรียบเทียบกับอดีตกับปัจจุบัน วัฒนธรรมการบริโภคอาหารเปลี่ยนแปลงอย่างไรบ้าง

2. อาหารท้องถิ่น

- 2.1 อาหารท้องถิ่นในดอยสะเก็ดที่รู้จัก บริโภคเป็นประจำมีอะไรบ้าง
- 2.2 แนวโน้มในการเปลี่ยนแปลงอาหาร
- 2.3 มีเมนูอาหารอะไรบ้างที่สูญหายไปแล้ว หรือกำลังจะสูญหาย
- 2.4 ความคิดเห็นที่เกี่ยวกับการบริโภคอาหารในอำเภอดอยสะเก็ดเป็นอย่างไร
- 2.5 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริโภคอาหารท้องถิ่นในอำเภอดอยสะเก็ดมีอะไรบ้าง อย่างไรบ้าง
- 2.6 มีแนวทางแก้ไข/พัฒนา/ปรับปรุง ให้อาหารมีคุณภาพอย่างไร

3. ภูมิปัญญาอาหารดอยสะเก็ดเป็นอย่างไรบ้างในประเด็นต่อไปนี้

- 3.1 การเลือกวัตถุดิบ ประเภทข้าว ผักพื้นบ้าน เนื้อสัตว์ ปลา เครื่องปรุง และอื่นๆ
- 3.2 การเก็บรักษาวัตถุดิบให้มีคุณภาพ เช่น การถนอมอาหาร การแปรรูปอาหาร
- 3.3 เทคนิค/วิธีการปรุงอาหารประเภท แกง ต้ม ผัด ทอด ยำ ปลา ตำ ปิ้ง/ย่าง หมก นึ่ง

อาหารว่าง

- 3.4 แนวทางในการอนุรักษ์/การสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านอาหาร

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

ภาพประกอบการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน
และปราชญ์ชาวบ้านในพื้นที่อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

ภาพที่ 1 การสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนองค์กรส่วนปกครองท้องถิ่น ตำบลแม่โป่ง

ภาพที่ 2 การสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนกลุ่มอนุรักษ์ป่าชุมชนห้วยบ่อทอง ตำบลแม่โป่ง

ภาพที่ 3 การสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนกลุ่มอนุรักษ์วัฒนธรรมชาติพันธุ์ไทเงิน ตำบลป่าป้อง

ภาพที่ 4 การสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนกลุ่มอนุรักษ์ภูมิปัญญาด้านอาหาร ตำบลเทพเสด็จ

ภาพที่ 5 การสัมภาษณ์ปราชญ์ชาวบ้านด้านภูมิปัญญาการสร้างที่อยู่อาศัย ตำบลป่าป้อง

ภาพที่ 6 การสัมภาษณ์ปราชญ์ชาวบ้านด้านการรักษาโรค ตำบลแม่โป่ง

ภาพที่ 7 การสัมภาษณ์ปราชญ์ชาวบ้านด้านภูมิปัญญาเครื่องนุ่งห่มของไทยลื้อ ตำบลหลวงเหนือ

ภาพที่ 8 การสัมภาษณ์ปราชญ์ชาวบ้านด้านปัจจัยสี่กลุ่มชาติพันธุ์ไทยลื้อ ตำบลหลวงเหนือ

ภาคผนวก ค

แบบประเมิน/ผลประเมินความเหมาะสม /ตัวอย่างของแผนการจัดกิจกรรม และภาพประกอบการ
จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วิชาสร้างเสริมค่านิยมปัญญาเพื่อใช้ในการวิจัย

แบบประเมินความเหมาะสมในองค์ประกอบต่างๆ ของการจัดกิจกรรมโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน
วิชาสร้างเสริมค่านิยมปัญญาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียน สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (สำหรับผู้เชี่ยวชาญ)

คำชี้แจง

โปรดพิจารณาว่าการจัดกิจกรรมโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วิชาสร้างเสริมค่านิยมปัญญาเพื่อ
ส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับนักศึกษาระดับ
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ มีความเหมาะสมตามองค์ประกอบด้านต่าง ๆ ที่กำหนดหรือไม่ โดยเขียน
เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความเหมาะสม ตามความคิดเห็นของท่าน ดังนี้

- 5 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม				
	5	4	3	2	1
1. ด้านการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้					
1.1 การเขียนองค์ประกอบของแผน ครบถ้วน เหมาะสม					
1.2 การกำหนดชื่อหน่วยสอดคล้องกับหัวข้อวิจัย					
1.3 การกำหนดชื่อแผนสอดคล้องกับชื่อหน่วยการเรียนรู้					
1.4 การเขียนลำดับกิจกรรมสอดคล้อง เหมาะสมกับ กระบวนการจัดการเรียนรู้					

รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม				
	5	4	3	2	1
2. ด้านสาระสำคัญ/แนวคิดหลัก					
2.1 มีความถูกต้อง เหมาะสม					
2.2 มีความชัดเจนเข้าใจง่าย					
2.3 สอดคล้องกับชื่อแผนจัดการเรียนรู้					
2.4 สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้					
3. ด้านจุดประสงค์การเรียนรู้					
3.1 เขียนเป็นข้อความที่ชัดเจนเข้าใจง่าย					
3.2 สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้					
3.3 ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะ คุณลักษณะอันพึงประสงค์					
3.4 สอดคล้องกับสมรรถนะรายวิชา					
4. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้					
4.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ และสาระการเรียนรู้					
4.2 สอดคล้องกับสมรรถนะรายวิชาที่ต้องการให้เกิดขึ้น					
4.3 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นไปตามขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบใช้ชุมชนเป็นฐาน					
4.4 การจัดกิจกรรมมุ่งเน้นการลงมือปฏิบัติเพื่อสร้างทักษะการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน					
5. ด้านสื่อการเรียนรู้					
5.1 สอดคล้องกับเนื้อหากิจกรรมการจัดการเรียนรู้					
5.2 มีความเข้าใจง่ายไม่ซับซ้อนตามความเหมาะสม					
5.3 ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้					
5.4 กระบวนการใช้สื่อเหมาะสมกับวัยผู้เรียน					

รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม				
	5	4	3	2	1
6. ด้านการวัด และประเมินผล					
6.1 การวัด และประเมินเหมาะสมกับวัยผู้เรียน					
6.2 การวัด และประเมินตรงกับลักษณะของการส่งเสริม ความสามารถในการคิดวิเคราะห์					
6.3 เครื่องมือที่ใช้วัดและประเมิน ใช้ง่ายไม่ซับซ้อน ยุ่งยาก					
6.4 เกณฑ์ที่ใช้ในการวัด และประเมินมีความเหมาะสม					

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
(.....)
ตำแหน่ง.....
วัน/เดือน/ปี.....

ผลการพิจารณาความเหมาะสมในองค์ประกอบต่าง ๆ ของการจัดกิจกรรมโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน
 วิชาสร้างสรรค์วิถีภูมิปัญญาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการ
 เรียน สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ

ตารางแสดงผลการประเมินความเหมาะสมในองค์ประกอบต่างๆ ของการจัดกิจกรรมโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วิชาสร้างสรรค์วิถีภูมิปัญญาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน หน่วยการเรียนรู้ตามรอยภูมิปัญญา “คอยสะเกิด” เวลา 12 ชั่วโมง 4 แผนการเรียนรู้ ๆ ละ 3 ชั่วโมง

รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ความ เหมาะสม
1. ด้านการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้			
1.1 การเขียนองค์ประกอบของแผน ครบถ้วน เหมาะสม	5.00	0.00	มากที่สุด
1.2 การกำหนดชื่อหน่วยสอดคล้องกับหัวข้อวิจัย	4.6	0.57	มากที่สุด
1.3 การกำหนดชื่อแผนแผนการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับชื่อ หน่วยการเรียนรู้	4.6	0.57	มากที่สุด
1.4 การเขียนลำดับกิจกรรมสอดคล้อง เหมาะสมกับกระบวนการ จัดการเรียนรู้	4.6	0.57	มากที่สุด
2. ด้านสาระสำคัญ/แนวคิดหลัก			
2.1 มีความถูกต้อง เหมาะสม	4.3	0.57	มาก
2.2 มีความชัดเจนเข้าใจง่าย	4.0	1.0	มาก
2.3 สอดคล้องกับชื่อแผนการจัดการเรียนรู้	4.3	0.57	มาก
2.4 สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	4.3	0.57	มาก
3. ด้านจุดประสงค์การเรียนรู้			
3.1 เขียนเป็นข้อความที่ชัดเจนเข้าใจง่าย	4.6	0.57	มากที่สุด
3.2 สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	4.3	0.57	มาก
3.3 ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะ คุณลักษณะอันพึงประสงค์	4.3	0.57	มาก
3.4 สอดคล้องกับสมรรถนะรายวิชา	4.0	1.0	มาก

รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ความ เหมาะสม
4. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้			
4.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ และสาระการเรียนรู้	4.3	0.57	มาก
4.2 สอดคล้องกับสมรรถนะรายวิชาที่ต้องการให้เกิดขึ้น	5.0	0.00	มากที่สุด
4.3 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นไปตามขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบใช้ชุมชนเป็นฐาน	4.3	0.57	มาก
4.4 การจัดกิจกรรมมุ่งเน้นการลงมือปฏิบัติเพื่อสร้างทักษะการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน	4.6	0.57	มากที่สุด
5. ด้านสื่อการเรียนรู้			
5.1 สอดคล้องกับเนื้อหา กิจกรรมการจัดการเรียนรู้	4.6	0.57	มากที่สุด
5.2 มีความเข้าใจง่าย ไม่ซับซ้อนตามความเหมาะสม	4.6	0.57	มากที่สุด
5.3 ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้	4.6	0.57	มากที่สุด
5.4 กระบวนการใช้สื่อเหมาะสมกับวัยผู้เรียน	4.6	0.57	มากที่สุด
6. ด้านการวัด และประเมินผล			
6.1 การวัด และประเมินผลเหมาะสมกับวัยผู้เรียน	4.3	0.57	มาก
6.2 การวัด และประเมินผลตรงกับลักษณะของการส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์	4.0	1.0	มาก
6.3 เครื่องมือที่ใช้วัดและประเมิน ใช่ง่ายไม่ซับซ้อนยุ่งยาก	4.0	1.0	มาก
6.4 เกณฑ์ที่ใช้ในการวัด และประเมินมีความเหมาะสม	4.3	0.57	มาก
รวมเฉลี่ย	4.45	0.59	มาก

ตัวอย่างแผนจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วิชาสร้างสรรค้วิถุมิปัญญาเพื่อส่งเสริม
ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับนักศึกษาระดับ

ประกาศนียบัตรวิชาชีพ

หน่วยการเรียนรู้ ตามรอยภูมิปัญญาคอยสะเก็ด

แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องอาหารกับวิถีชีวิตในคอยสะเก็ด

กลุ่มวิชาศึกษาทั่วไป รายวิชาสร้างสรรค้วิถุมิปัญญา

สาขาเตรียมวิศวกรรมศาสตร์

รหัสวิชา GECSO201

เวลา 3 ชั่วโมง

ผู้สอน นายอริวิชญ์ เชื้อคำ

ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565

1.สาระสำคัญ

อาหารเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการดำรงชีวิต ซึ่งการสร้างสรรค์อาหารเกิดจากความรู้ ความคิด และประสบการณ์ของบุคคลแต่ละท้องถิ่น ในอำเภอดอยสะเก็ดก็เป็นแหล่งวัตถุดิบที่มีความหลากหลายทางชีวภาพ จึงเกิดความหลากหลายทางด้านภูมิปัญญาทางด้านอาหารที่ต้องศึกษา

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

- 2.1 อธิบายความเป็นมาของภูมิปัญญาอาหารในอำเภอดอยสะเก็ด (K)
- 2.2 วิเคราะห์ สังเคราะห์ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาอาหารในอำเภอดอยสะเก็ด (P)
- 2.3 เข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ภูมิปัญญาอาหารที่มีลักษณะโดดเด่นทางภูมิปัญญาในอำเภอดอยสะเก็ด (A)

3.สาระการเรียนรู้

- 3.1 ความเป็นมาของภูมิปัญญาด้านอาหารในอำเภอดอยสะเก็ด
- 3.2 ปัจจัยต่างๆที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาด้านอาหารในอำเภอดอยสะเก็ด
- 3.3 การอนุรักษ์และเผยแพร่ภูมิปัญญาด้านอาหารในอำเภอดอยสะเก็ด

4. สมรรถนะรายวิชา

- 4.1 วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมการสร้างสรรค์ภูมิปัญญาที่มีผลต่อภูมิปัญญาอาหารในพื้นที่ดอยสะเก็ดได้
- 4.2 อธิบายเกี่ยวกับปัจจัยสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการสร้างสรรค์ภูมิปัญญาด้านอาหารที่มีต่อวิถีชีวิตของคนพื้นที่ดอยสะเก็ดได้
- 4.3 สนใจใฝ่เรียนรู้และ ตระหนักถึงความสำคัญของภูมิปัญญาอาหารพื้นที่ดอยสะเก็ด

4.4 นำความรู้เรื่องภูมิปัญญาอาหารในพื้นที่ดอยสะเก็ด ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

4.5 อธิบายลักษณะการ สืบทอดและการเปลี่ยนแปลงต่อภูมิปัญญาอาหารในพื้นที่ดอยสะเก็ดได้

4.6 มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และเผยแพร่ภูมิปัญญาภูมิปัญญาอาหารในพื้นที่ดอยสะเก็ดในรูปแบบด้านต่าง ๆ ได้

5.กิจกรรมการเรียนรู้ (วิธีการสอนภูมิปัญญาโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน)

ขั้นที่ 1 การสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ (Concrete Experience: CE) (90 นาที)

1. ผู้สอนกล่าวทักทายผู้เรียนเพื่อแจ้งขอบเขตเนื้อหา และวัตถุประสงค์ที่จะเรียน
2. ผู้เรียนดูตัวอย่างภาพอาหารเมนูต่างๆบนสไลด์จากโปรเจกเตอร์ที่ผู้สอนเตรียมให้ดูที่มีลักษณะโดดเด่นบ่งบอกถึงเอกลักษณ์ในภูมิภาคเหนือ และ ผู้สอน โยงเข้าสู่เนื้อหาขั้นต่อไป
3. ผู้สอนได้เชิญปราชญ์ชุมชนจากภูมิปัญญาด้านอาหารที่มีลักษณะเป็นที่โดดเด่นในพื้นที่อำเภอดอยสะเก็ด 1 ท่านมาเป็นวิทยากรเพื่อมาสาธิตการประกอบอาหารเมนูยำใบเมี่ยงให้ผู้เรียนดูเป็นตัวอย่าง พร้อมทั้งวิทยากรได้ให้ความรู้ ประวัติความเป็นมาของเมนูยำใบเมี่ยงแบบคร่าวๆ โดยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการมาเรียนรู้พร้อมกัน
4. ผู้สอนมอบหมายให้ผู้เรียนทุกคนเรียนรู้จากปราชญ์ชุมชนจากการกำหนดหัวข้อที่จะเรียนรู้คือ “วิธีการทำยำใบเมี่ยงสูตรดอยสะเก็ด” ซึ่งจะให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ภูมิปัญญาในการประกอบอาหาร โดยผู้เรียนทุกคนใช้โทรศัพท์มือถืออัดคลิปขั้นตอนต่างๆในขณะที่วิทยากรจากปราชญ์ชุมชนได้สาธิต และให้ความรู้จากเริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดในการทำเมนูยำใบเมี่ยง และผู้สอนมีการเตรียมวัตถุดิบตามสัดส่วนที่วิทยากรเป็นผู้จัดแจง
5. ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการปรุงรสชาติอาหารตามขั้นตอน และวิธีการต่างๆในการประกอบอาหารเมนูยำใบเมี่ยง ตามแบบภูมิปัญญาท้องถิ่นของอำเภอดอยสะเก็ด
6. หลังจากนั้นวิทยากรที่เป็นปราชญ์ชุมชนได้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนซักถามข้อสงสัยเพิ่มเติมหรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ความรู้จากการที่ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการทำเมนูยำใบเมี่ยง
7. เมื่อวิทยากรได้บรรยาย และสาธิตเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ผู้เรียนมาเรียนรู้ร่วมกันอีกครั้ง เรื่องภูมิปัญญาด้านอาหารที่มีลักษณะโดดเด่น และเป็นภูมิปัญญาอาหารในอำเภอดอยสะเก็ดจากกรณีตัวอย่างข้อมูลของปราชญ์ชุมชนด้านอาหารในอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีผู้สอนเป็นผู้ประสานให้เกิดการพูดคุยกันระหว่างผู้เรียนด้วยกัน และทำกิจกรรมอื่นต่อไป
8. ผู้เรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น 5 กลุ่ม จำนวนเท่าๆกันโดยผู้เรียนใช้วิธีการแบ่งกลุ่มจากการจับสลากที่ผู้สอนทำไว้ แต่ละกลุ่มมีชื่อตามจำนวนเลขกลุ่มที่จับสลากกลุ่มได้คือกลุ่ม 1 2 3 4 และ 5

จากนั้นผู้เรียนแต่ละกลุ่มเข้ากลุ่มตามที่จับสลากได้เพื่อทำกิจกรรมคิดวิเคราะห์ในแบบประเมินความสามารถในการคิดวิเคราะห์ตามแนวคิดของ Mazano ต่อไป

9. เมื่อผู้เรียนได้แบ่งกลุ่มกันครบแล้ว ผู้เรียนแต่ละกลุ่มแบ่งหัวข้อกันศึกษาภูมิปัญญาด้านอาหารที่มีความโดดเด่นด้านอาหารของอำเภอดอยสะเก็ด และใช้เครื่องมือแอปพลิเคชันgoogle ประกอบในการสืบค้นศึกษาข้อมูลโดยใช้อุปกรณ์ของผู้เรียนเองที่มี เช่น โทรศัพท์มือถือ หรือ เครื่องมืออื่นๆ ผู้สอนได้แบ่งหัวข้อภูมิปัญญาด้านอาหารที่มีลักษณะโดดเด่นเพื่อให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนมาจับสลากเรื่องที่กลุ่มตนต้องไปศึกษาอีกครั้ง ซึ่งมีหัวข้อ ดังนี้

- ภูมิปัญญาในเมนูยำใบเมี่ยง
- ภูมิปัญญาในเมนูข้าวหลาม
- ภูมิปัญญาการทำลาบดิบ
- ภูมิปัญญาการทำขนมวง
- ภูมิปัญญาการทำน้ำพริกน้ำผัก

ขั้นที่ 2 การสะท้อนการเรียนรู้/บทวนการเรียนรู้ (Reflective Observation : RO) (30 นาที)

1. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันแสดงความคิดเห็นปัจจัยที่ส่งเสริมการสร้างสรรค์ภูมิปัญญาที่มีผลต่อการเกิดภูมิปัญญาอาหารเมนูที่ได้รับมอบหมาย โดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันภายในกลุ่ม โดยมีประเด็นที่จะต้องศึกษาตามแบบประเมินความสามารถในการคิดวิเคราะห์ตามแนวคิดของ Mazano 5 ด้าน คือ

- ให้ศึกษาประวัติ และที่มาของภูมิปัญญาด้านอาหารในอำเภอดอยสะเก็ดตามหัวข้อที่ได้รับ (ด้านการจัดหมวดหมู่)
- ให้ศึกษาวัตถุดิบที่นำมาใช้/แหล่งวัตถุดิบที่เจอ และขั้นตอนในการทำภูมิปัญญาด้านอาหารในอำเภอดอยสะเก็ดตามหัวข้อที่ได้รับ (ด้านการจำแนก)
- ให้ศึกษาปัจจัยที่ทำให้เกิดภูมิปัญญาด้านอาหารในอำเภอดอยสะเก็ดตามหัวข้อที่ได้รับ (ด้านการวิเคราะห์ข้อผิดพลาด)
- ให้ศึกษาจุดเด่น และจุดด้อยจากภูมิปัญญาด้านอาหารในอำเภอดอยสะเก็ดตามหัวข้อที่ได้รับ (ด้านการสรุปหลักการ)
- ให้เขียนการนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน หรือแนวทางการอนุรักษ์ภูมิปัญญาด้านอาหารในอำเภอดอยสะเก็ดตามหัวข้อที่ได้รับ (การนำไปปรับใช้)

2. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มเขียนวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมการสร้างสรรค์ภูมิปัญญาที่มีผลต่อการเกิดภูมิปัญญาอาหารในอำเภอคอยสะเกิดตามหัวข้อแบบประเมินความสามารถในการคิดวิเคราะห์ตามแนวคิดของ Mazano ลงในกระดาษปฏีฟ โดยผู้สอนเป็นคนแจกให้ทุก ๆ กลุ่ม

ขั้นที่ 3 .การสรุปองค์ความรู้ (Abstract Conceptualization : AC) (30 นาที)

1. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มนำข้อสรุปจากการช่วยกันวิเคราะห์ สังเคราะห์ตามหัวข้อแบบประเมินความสามารถในการคิดวิเคราะห์ตามแนวคิดของ Mazano เพื่อนำมาเสนอข้อมูลความรู้เพื่อให้เพื่อนๆในห้องเรียนได้ฟังร่วมกันหน้าชั้นเรียน โดยลำดับตามความสมัครใจของแต่ละกลุ่มจนครบทุกกลุ่ม

2. ผู้เรียนได้ร่วมกันสรุปจากการเรียนรู้ในประเด็นที่จะศึกษาร่วมกันตามหัวข้อแบบประเมินความสามารถในการคิดวิเคราะห์ตามแนวคิดของ Mazano คือ

- ประวัติ และที่มา (ด้านการจัดหมวดหมู่)
- วัตถุดิบที่นำมาใช้/แหล่งวัตถุดิบ และขั้นตอน (ด้านการจำแนก)
- ปัจจัยที่ทำให้เกิดภูมิปัญญาขึ้น (ด้านการวิเคราะห์ข้อผิดพลาด)
- จุดเด่น / จุดด้อย (ด้านการสรุปหลักการ)
- การนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน หรือแนวทางการอนุรักษ์ (ด้านการนำไปปรับใช้)

ขั้นที่ 4 การประยุกต์ใช้ความรู้ (Active Experimentation : AE) (30 นาที)

1. กลุ่มอื่น ๆ ถามคำถามจากการนำเสนอของกลุ่มที่ได้รับมอบหมาย พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้เพื่อนสมาชิกในห้องเรียนได้แสดงความคิดเห็นและถามคำถามเพิ่มเติม

2. ผู้เรียน และผู้สอนร่วมกันพูดสรุปแนวทางการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันในเรื่องภูมิปัญญาในการสร้างสรรค์อาหารในอำเภอคอยสะเกิด

6. สื่อและแหล่งการเรียนรู้

- 6.1 แอฟพลิเคชั่นgoogle
- 6.2 โทรศัพท์มือถือ
- 6.3 กระดาษปฏีฟ
- 6.4 โปรเจ็คเตอร์
- 6.5 แบบประเมินความสามารถในการคิดวิเคราะห์
- 6.6 ใบเมี่ยง และยำใบเมี่ยง
- 6.7 วิทยากร ปราชญ์ชุมชนภูมิปัญญาด้านอาหาร

7. การวัดและการประเมินการเรียนรู้

จุดประสงค์	วิธีการวัดผล	เครื่องมือการวัดผล	เกณฑ์การประเมินผล
-อธิบายความเป็นมาของภูมิปัญญาอาหารในอำเภอดอยสะเก็ด (K)	-ตรวจแบบประเมินความสามารถในการคิดวิเคราะห์	-แบบประเมินความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ภูมิปัญญาด้านอาหาร	-ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 60
-วิเคราะห์ สังเคราะห์ ป้อนข้อมูลที่เกี่ยวกับภูมิปัญญาอาหารในอำเภอดอยสะเก็ด (P)	-ตรวจแบบประเมินความสามารถในการคิดวิเคราะห์	-แบบประเมินความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ภูมิปัญญาด้านอาหาร	-ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 60
-เข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ภูมิปัญญาอาหารที่มีลักษณะโดดเด่นทางภูมิปัญญาในอำเภอดอยสะเก็ด (A)	-ตรวจแบบประเมินความสามารถในการคิดวิเคราะห์	-แบบประเมินความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ภูมิปัญญาด้านอาหาร	-ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 60

7.1 เกณฑ์การวัดและประเมินของแบบประเมินความสามารถในการคิดวิเคราะห์โดยใช้
แบบรูปรีค 5 ระดับ

รายละเอียด/ ระดับคะแนน	ด้านการจำแนก	ด้านการจัด หมวดหมู่	ด้านการ วิเคราะห์ ข้อผิดพลาด	ด้านการ สรุป หลักการ	ด้านการนำไป ปรับใช้
5	จำแนกวัตถุดิบที่นำมาใช้/แหล่งวัตถุดิบ และขั้นตอนในการทำภูมิปัญญาด้านอาหารได้ครบถ้วน ถูกต้องละเอียด	จัดหมวดหมู่ประวัติ และที่มาของภูมิปัญญาด้านอาหารได้ละเอียดและถูกต้องชัดเจนเชื่อมโยงกันได้	วิเคราะห์ปัจจัยที่ทำให้เกิดภูมิปัญญาด้านอาหารได้ถูกต้องละเอียด	สรุปจุดเด่นและจุดด้อยจากภูมิปัญญาด้านอาหารได้ละเอียด	เขียนแสดงถึงการนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันหรือแนวทางการอนุรักษ์ภูมิปัญญาด้านอาหารอย่างละเอียด
4	จำแนกวัตถุดิบที่นำมาใช้/แหล่งวัตถุดิบ และขั้นตอนในการทำภูมิปัญญาด้านอาหารได้ครบถ้วน ถูกต้องแต่ไม่ละเอียด	จัดหมวดหมู่ประวัติ และที่มาของภูมิปัญญาด้านอาหารได้ละเอียดและถูกต้องเป็นบางส่วนใหญ่	วิเคราะห์ปัจจัยที่ทำให้เกิดภูมิปัญญาด้านอาหารได้ถูกต้องละเอียดเป็นบางส่วน	สรุปจุดเด่นและจุดด้อยจากภูมิปัญญาด้านอาหารได้แต่ละเอียดเป็นบางส่วน	เขียนแสดงถึงการนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันหรือแนวทางการอนุรักษ์ภูมิปัญญาด้านอาหารอย่างละเอียดบ้างเป็นบางส่วน

รายละเอียด/ ระดับ คะแนน	ด้านการจำแนก	ด้านการจัด หมวดหมู่	ด้านการ วิเคราะห์ ข้อผิดพลาด	ด้านการสรุป หลักการ	ด้านการนำไป ปรับใช้
3	จำแนกวัตถุดิบที่ นำมาใช้/แหล่ง วัตถุดิบ และ ขั้นตอนในการ ทำภูมิปัญญา ด้านอาหารได้ ครบถ้วน ถูกต้องบ้างเป็น บางส่วน	จัดหมวดหมู่ ประวัติ และ ที่มาของภูมิ ปัญหาด้าน อาหารได้ ถูกต้อง แต่ ไม่ละเอียด	วิเคราะห์ ปัจจัยที่ทำให้เกิดภูมิ ปัญหาด้าน อาหารได้ ถูกต้องแต่ ไม่ละเอียด	สรุปจุดเด่น และจุดด้อย จากภูมิปัญญา ด้านอาหาร แต่ ไม่ละเอียดเลย	เขียนแสดงแก่ การนำไปปรับ ใช้ใน ชีวิตประจำวัน เท่านั้น
2	จำแนกวัตถุดิบที่ นำมาใช้/แหล่ง วัตถุดิบ และ ขั้นตอนในการ ทำภูมิปัญญา ด้านอาหารได้ ไม่ครบถ้วน ถูกต้องบ้างเป็น บางส่วน	จัดหมวดหมู่ ประวัติ และ ที่มาของภูมิ ปัญหาด้าน อาหาร ละเอียดแต่ ถูกต้องบ้าง ไม่ถูกต้อง บ้าง	วิเคราะห์ ปัจจัยที่ทำให้เกิดภูมิ ปัญหาด้าน อาหารได้ ละเอียด แต่ ถูกต้องบ้าง ไม่ถูกต้อง บ้าง	สรุปเฉพาะ จุดเด่น หรือจุด ด้อยจากภูมิ ปัญหาด้าน อาหาร เพียง อย่างใดอย่าง หนึ่ง ละเอียด บ้างไม่ละเอียด บ้าง	เขียนการนำไป ปรับใช้ใน ชีวิตประจำวัน หรือแนวทาง การอนุรักษ์ภูมิ ปัญหาด้าน อาหารเพียง อย่างใดอย่าง หนึ่ง
1	จำแนกวัตถุดิบที่ นำมาใช้/แหล่ง วัตถุดิบ และ ขั้นตอนในการ ทำภูมิปัญญา ด้านอาหารได้ ครบถ้วน แต่ไม่ ถูกต้อง	จัดหมวดหมู่ ประวัติ และ ที่มาของภูมิ ปัญหาด้าน อาหาร ละเอียดแต่ ไม่ถูกต้อง เลย	วิเคราะห์ ปัจจัยที่ทำให้เกิดภูมิ ปัญหาด้าน อาหารได้ ละเอียด แต่ ถูกต้องเลย	สรุปเฉพาะ จุดเด่น หรือจุด ด้อยจากภูมิ ปัญหาด้าน อาหาร เพียง อย่างใดอย่าง หนึ่งไม่ให้ รายละเอียด เลย	เขียนการนำไป ปรับใช้ใน ชีวิตประจำวัน หรือแนวทาง การอนุรักษ์ภูมิ ปัญหาด้าน อาหารไม่ สัมพันธ์ เกี่ยวข้องกัน

7.2 เกณฑ์ระดับคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
21-25	ดีเยี่ยม
16-20	ดี
11-15	ปานกลาง
6-10	น้อย
0-5	ปรับปรุง

8. บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

8.1 ผลการจัดการเรียนรู้

.....

.....

8.2 ปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

8.3 แนวทางแก้ไขและข้อเสนอแนะ

.....

.....

ภาพประกอบของการจัดกิจกรรมโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วิชาสร้างสรรค์วิถีภูมิปัญญาเพื่อส่งเสริม
 ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับนักศึกษาระดับ
 ประกาศนียบัตรวิชาชีพ

ภาพที่ 9 การทำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนวิชาสร้างสรรค์วิถีภูมิปัญญา

ภาพที่ 10 วิทยากรได้ให้ความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาด้านอาหารของอำเภอดอยสะเก็ด

ภาพที่ 11 กิจกรรมรวมกลุ่มแบ่งหัวข้อวิเคราะห์ด้านภูมิปัญญาอาหารในพื้นที่อำเภอดอยสะเก็ด

ภาพที่ 12 วิทยากรได้ให้ความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาด้านที่อยู่อาศัยในพื้นที่อำเภอดอยสะเก็ด

ภาพที่ 13 กิจกรรมรวมกลุ่มแบ่งหัวข้อวิเคราะห์ด้านภูมิปัญญาที่อยู่อาศัยในพื้นที่อำเภอคอยสะเก็ด

ภาพที่ 14 วิทยากรได้ให้ความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาด้านยารักษาโรคของอำเภอคอยสะเก็ด

ภาพที่ 15 วิทยากรได้ให้ความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาด้านเครื่องนุ่งห่มของอำเภอคอยสะเกิด

ภาพที่ 16 การทำแบบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียนวิชาสร้างสรรค์วิภูมิปัญญา

ภาคผนวก ง

**แบบตรวจสอบ/ผลความสอดคล้อง และภาพประกอบ
ของแบบประเมินความสามารถในการคิดวิเคราะห์การศึกษาวิจัย**

**แบบตรวจสอบความสอดคล้องของแบบประเมินความสามารถในการคิดวิเคราะห์
การศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วิชาสร้างสรรค์วิถีมุม
ปัญญาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับนักศึกษา
ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน**

นิยามศัพท์เฉพาะ

การศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ให้คำศัพท์เฉพาะไว้ดังนี้ คือ

กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน หมายถึง การใช้แผนการจัดการเรียนรู้ โดยที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเพื่อการพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วิชาสร้างสรรค์วิถีมุมปัญญาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับนักศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพจำนวน 4 เรื่อง 4 แผน 1 หน่วยการเรียนรู้ 12 ชั่วโมง โดยเน้นกระบวนการโดยใช้ชุมชนเป็นฐานโดยผ่านขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน และนำแนวคิดของกระบวนการเรียนรู้แบบ PDCAประกอบไปด้วย 4 ขั้นตอนได้แก่

1.ขั้นเตรียมการ (Plan) คือการใช้ข้อมูลเชิงพื้นที่ ที่เกี่ยวกับภูมิปัญญาด้านปัจจัยสี่ และบริบทชุมชนของอำเภอคอยสะเกิด จังหวัดเชียงใหม่ จากแบบสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน และปราชญ์ชุมชนแบบมีโครงสร้าง (Structure interview) เพื่อนำข้อมูลมาจัดทำกิจกรรมการเรียนรู้ในแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

2. ขั้นดำเนินการ (Do) คือการในการจัดกิจกรรมโดยมีขั้นตอนการสร้างกิจกรรมดังนี้

2.1 ผู้เรียนศึกษาภูมิปัญญาด้านปัจจัยสี่ได้แก่ ภูมิปัญญาด้านอาหาร ภูมิปัญญาด้านที่อยู่อาศัย ภูมิปัญญาด้านเครื่องนุ่งห่ม ภูมิปัญญาด้านการรักษาโรคภัยไข้เจ็บและบริบทชุมชนของอำเภอคอยสะเกิด

2.2 ผู้เรียนจะต้องมีการเขียนสะท้อนคิด (Reflection) ด้วยความเป็นเหตุเป็นผลจากกระบวนการเรียนรู้ที่ได้จากการศึกษาภูมิปัญญาด้านปัจจัยสี่ได้แก่ ภูมิปัญญาด้านอาหาร ภูมิปัญญาด้านที่อยู่อาศัย ภูมิปัญญาด้านเครื่องนุ่งห่ม ภูมิปัญญาด้านการรักษาโรคภัยไข้เจ็บและบริบทชุมชน

ของอำเภอคอยสะเกิด แล้วนำมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เรียน (Dialogue/Discussion) ด้วยกันจากการสนทนาในห้องเรียน

2.3 ผู้เรียนจะต้องจัดวางองค์ความรู้สแกนกับความเป็นเหตุเป็นผลด้วยตนเองจากการศึกษาภูมิปัญญาด้านปัจจัยสี่ได้แก่ ภูมิปัญญาด้านอาหาร ภูมิปัญญาด้านที่อยู่อาศัย ภูมิปัญญาด้านเครื่องนุ่งห่ม ภูมิปัญญาด้านการรักษาโรคภัยไข้เจ็บและบริบทชุมชนของอำเภอคอยสะเกิด ด้วยการเขียนแผนภาพโน้ตส์ (Mind Mapping)

2.4 ผู้เรียนจะต้องนำเสนอถึงการนำเอาความรู้ที่ได้รับมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้

3. **ขั้นตรวจสอบและประเมินผลการพัฒนา (Check)** คือ การที่ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือในการเก็บข้อมูลมาเก็บข้อมูลได้แก่

3.1 แบบประเมินความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังจากจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกณฑ์การประเมินในรูปแบบรูบริกส์

3.2 แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบปรนัย ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสร้างสรรค์วิถีภูมิปัญญา

4. **ขั้นสรุปและรายงาน (Act)** คือการที่ผู้วิจัยนำผลจากการวัด ในการทำแบบทดสอบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และผลจากการทำแบบทดสอบก่อน และหลังเรียนมาหาค่าทางสถิติเพื่อประเมินผลของการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานต่อไป

ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ หมายถึง การพิจารณาจำแนกและแยกแยะส่วนย่อยของเนื้อหาวิชาสร้างสรรค์วิถีภูมิปัญญาแบ่งออกเป็น 5 ด้าน ตามแนวคิดของมาร์ซาร์โน คือ

ด้านที่ 1 การจำแนก หมายถึง ผู้เรียนจะต้องมีความสามารถในการแยกแยะส่วนย่อยต่าง ๆ ทั้งเหตุการณ์ เรื่องราวสิ่งของออกเป็นส่วนย่อย ๆ ให้เข้าใจง่ายอย่างมีหลักเกณฑ์สามารถบอกรายละเอียดของสิ่งต่าง ๆ ของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วิชาสร้างสรรค์วิถีภูมิปัญญาได้แก่ผู้เรียนเขียนอธิบายปัจจัยที่ส่งเสริมการสร้างสรรค์ภูมิปัญญาที่มีผลต่อด้านปัจจัยสี่ในพื้นที่คอยสะเกิด

ด้านที่ 2 การจัดหมวดหมู่ หมายถึง ผู้เรียนจะต้องมีความสามารถในการจัดประเภท จัดลำดับ จัดกลุ่มของสิ่งที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันเข้าด้วยกัน โดยยึดโครงสร้างลักษณะหรือคุณสมบัติที่เป็นประเภทเดียวกันของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วิชาสร้างสรรค์วิถีภูมิปัญญา ได้แก่ผู้เรียนเขียนอธิบายปัจจัยสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการสร้างสรรค์ภูมิปัญญาด้านปัจจัยสี่ได้แก่

ด้านที่ 3. การวิเคราะห์ข้อผิดพลาด หมายถึง ผู้เรียนจะต้องมีความสามารถในการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของข้อมูลต่าง ๆ ว่าสัมพันธ์กันอย่างไรของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วิชาสร้างสรรค่วิถีภูมิปัญญาได้แก่ ผู้เรียนมีให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมการเรียนรู้

ด้านที่ 4. การสรุปหลักการ หมายถึง ผู้เรียนจะต้องมีความสามารถในการจับประเด็นและสรุปผลจากสิ่งที่กำหนดให้ ของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วิชาสร้างสรรค่วิถีภูมิปัญญาได้แก่ ผู้เรียนเขียนระบุความสำคัญของภูมิปัญญา

ด้านที่ 5. การนำไปใช้ หมายถึง ผู้เรียนจะต้องมีความสามารถในการนำความรู้หลักการและทฤษฎีมาใช้ใน สถานการณ์ต่าง ๆ สามารถคาดการณ์ กะประมาณ พยากรณ์ ขยายความ คาดเดาสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วิชาสร้างสรรค่วิถีภูมิปัญญา

คำชี้แจง : ขอความกรุณาท่านผู้เชี่ยวชาญได้โปรดพิจารณาประเมินค่าความสอดคล้อง IOC จากแบบประเมินความสามารถในการคิดวิเคราะห์การศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วิชาสร้างสรรค่วิถีภูมิปัญญาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพว่ามีความสอดคล้องกับกับตัวแปรของการวิจัยเรื่องนี้หรือไม่ แล้วเขียนผลการพิจารณาของท่านโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง “ผลการพิจารณา” ตาม ความคิดเห็นของท่าน

ที่	รายการพิจารณา	ผลการพิจารณา			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	
ภูมิปัญญาด้านอาหาร					
1	ให้ศึกษาวัตถุดิบที่นำมาใช้/แหล่งวัตถุดิบที่เจอและขั้นตอนในการทำภูมิปัญญาด้านอาหารในอำเภอคอยสะเก็ดตามหัวข้อที่ได้รับ (ด้านการจำแนก)				
ภูมิปัญญาด้านที่อยู่อาศัย					
2	ให้ศึกษาปัจจัยต่าง ๆ ที่นำมาสู่การสร้างสรรค์ที่อยู่อาศัยในอำเภอคอยสะเก็ดตามหัวข้อที่ได้รับ (ด้านการวิเคราะห์ข้อผิดพลาด)				

ที่	รายการพิจารณา	ผลการพิจารณา			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	
ภูมิปัญญาด้านเครื่องนุ่งห่ม					
3	ให้ศึกษาจุดเด่น และจุดด้อยจากภูมิปัญญาด้านเครื่องนุ่งห่มในอำเภอดอยสะเก็ดตามหัวข้อที่ได้รับ (ด้านการสรุปหลักการ)				
ภูมิปัญญาด้านการรักษาโรค					
4	ให้เขียนการนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน หรือแนวทางการอนุรักษ์ภูมิปัญญาด้านการรักษาโรคในอำเภอดอยสะเก็ดตามหัวข้อที่ได้รับ (ด้านการนำไปปรับใช้)				

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ผลแสดงความสอดคล้องของแบบประเมินความสามารถในการคิดวิเคราะห์
 การศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วิชาสร้างสรรค้วิถีมุ
 ปัญญาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับนักศึกษา
 ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน

รายละเอียด	ผู้เชี่ยวชาญคนที่		
	1	2	3
ภูมิปัญญาด้านอาหาร	+1	0	+1
ภูมิปัญญาด้านที่อยู่อาศัย	+1	0	+1
ภูมิปัญญาด้านเครื่องนุ่งห่ม	+1	+1	+1
ภูมิปัญญาด้านการรักษาโรค	+1	+1	+1

แบบประเมินความสามารถในการคิดวิเคราะห์
(ตามแนวคิดของ Mazano 5 ด้าน)

ภูมิปัญญาด้านอาหาร

ข้อที่	รายละเอียด	ระดับคะแนนที่ได้				
		5	4	3	2	1
1.	จัดหมวดหมู่ประวัติ และที่มาของภูมิปัญญาด้านอาหารในอำเภอดอยสะเก็ดตามหัวข้อที่ได้รับ (ด้านการจัดหมวดหมู่)					
2.	จำแนกวัตถุดิบที่นำมาใช้/แหล่งวัตถุดิบที่พบ และขั้นตอนในการทำภูมิปัญญาด้านอาหารในอำเภอดอยสะเก็ดตามหัวข้อที่ได้รับ (ด้านการจำแนก)					
3.	วิเคราะห์ปัจจัยที่ทำให้เกิดภูมิปัญญาด้านอาหารตามในอำเภอดอยสะเก็ดหัวข้อที่ได้รับ (ด้านการเชื่อมโยง)					
4.	สรุปจุดเด่น และจุดด้อยจากภูมิปัญญาด้านอาหารในอำเภอดอยสะเก็ดตามหัวข้อที่ได้รับ (ด้านการสรุปความ)					
5.	แสดงให้เห็นถึงการนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน หรือแนวทางการอนุรักษ์ภูมิปัญญาด้านอาหารในอำเภอดอยสะเก็ดตามหัวข้อที่ได้รับ (ด้านการประยุกต์)					

ภูมิปัญญาด้านที่อยู่อาศัย

ข้อที่	รายละเอียด	ระดับคะแนนที่ได้				
		5	4	3	2	1
1.	จัดหมวดหมู่รูปแบบลักษณะของที่อยู่อาศัย ในอำเภอคอยสะเกิดตามหัวข้อที่ได้รับ(ด้าน การจัดหมวดหมู่)					
2.	จำแนกองค์ประกอบและวัสดุที่ใช้ในการ นำมาสร้างสรรค์ที่อยู่อาศัยในอำเภอคอย สะเกิดตามหัวข้อที่ได้รับ(ด้านการจำแนก)					
3.	วิเคราะห์ปัจจัยต่างๆที่นำมาสู่การสร้างสรรค์ ที่อยู่อาศัยในอำเภอคอยสะเกิดตามหัวข้อที่ ได้รับ(ด้านการเชื่อมโยง)					
4.	วิเคราะห์จุดเด่น และจุดด้อยการสร้างสรรค์ที่ อยู่อาศัยในอำเภอคอยสะเกิดตามหัวข้อที่ ได้รับ(ด้านการสรุปความ)					
5.	แสดงให้เห็นถึงวิธีการหรือแนวทางการ อนุรักษ์ หรือเผยแพร่การสร้างสรรค์ที่อยู่ อาศัยในอำเภอคอยสะเกิดตามหัวข้อที่ได้รับ (ด้านการประยุกต์)					

ภูมิปัญญาด้านการรักษาโรค

ข้อที่	รายละเอียด	ระดับคะแนนที่ได้				
		5	4	3	2	1
1.	จัดหมวดหมู่ประวัติ และที่มาของภูมิปัญญาด้านการรักษาโรคในอำเภอคอยสะเกิดตามหัวข้อที่ได้รับ (ด้านการจัดหมวดหมู่)					
2.	จำแนกวัตถุดิบที่นำมาใช้/หรืออุปกรณ์ และขั้นตอนในการทำภูมิปัญญาด้านการรักษาโรคในอำเภอคอยสะเกิดตามหัวข้อที่ได้รับ (ด้านการจำแนก)					
3.	การวิเคราะห์ปัจจัยที่ทำให้เกิดภูมิปัญญาด้านการรักษาโรคในอำเภอคอยสะเกิดตามหัวข้อที่ได้รับ (ด้านการเชื่อมโยง)					
4.	สรุปจุดเด่น และจุดด้อยจากภูมิปัญญาด้านการรักษาโรคในอำเภอคอยสะเกิดตามหัวข้อที่ได้รับ (ด้านการสรุปความ)					
5.	แสดงให้เห็นการนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน หรือแนวทางการอนุรักษ์ภูมิปัญญาด้านการรักษาโรคในอำเภอคอยสะเกิดตามหัวข้อที่ได้รับ (ด้านการประยุกต์)					

ภูมิปัญญาด้านเครื่องนุ่งห่ม

ข้อที่	รายละเอียด	ระดับคะแนนที่ได้				
		5	4	3	2	1
1.	จัดหมวดหมู่ประวัติ และที่มาของภูมิปัญญาด้านเครื่องนุ่งห่มในอำเภอดอยสะเก็ดตามหัวข้อที่ได้รับ (ด้านการจัดหมวดหมู่)					
2.	จำแนกวัตถุดิบที่นำมาใช้/แหล่งวัตถุดิบที่พบและขั้นตอนในการทำภูมิปัญญาด้านเครื่องนุ่งห่มในอำเภอดอยสะเก็ดตามหัวข้อที่ได้รับ (ด้านการจำแนก)					
3.	วิเคราะห์ปัจจัยที่ทำให้เกิดภูมิปัญญาด้านเครื่องนุ่งห่มในอำเภอดอยสะเก็ดตามหัวข้อที่ได้รับ (ด้านการเชื่อมโยง)					
4.	สรุปจุดเด่น และจุดด้อยจากภูมิปัญญาด้านเครื่องนุ่งห่มในอำเภอดอยสะเก็ดตามหัวข้อที่ได้รับ (ด้านการสรุปความ)					
5.	แสดงให้เห็นถึงการนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน หรือแนวทางการอนุรักษ์ภูมิปัญญาด้านเครื่องนุ่งห่มในอำเภอดอยสะเก็ดตามหัวข้อที่ได้รับ (ด้านการประยุกต์)					

ภาพประกอบของแบบประเมินความสามารถในการคิดวิเคราะห์การศึกษาวิชัย

ปัจจัยที่ทำให้เกิดสาธิตโดยสะกิด

- ขาวขานในสมัยก่อนนิยมเลี้ยงวัวเลี้ยงควาย จึงทำให้เกิดสาธิต
- ในสมัยก่อนการจุดไฟอาจเป็นเชื้องจิวทำให้อาหารไหม

จุดเด่น

ลักษณะเด่นของอาหารนี้คือ

เป็นอาหารที่ทำง่าย

วัตถุดิบเข้าได้ง่ายหาซื้อทั่วไป

ไม่มันแต่

จุดอ่อน

- อาหารดิบอาจส่งผลเสียต่อสุขภาพ
- หากเป็นหมูควมสุก
- คนที่ไม่ยอมกินเนื้อสัตว์

แนวทางการอนุรักษ์

- สืบหาวิธีการทำสาธิตโดยสะกิด
- สอนให้เด็กในชุมชนรู้จักสาธิต
- เก็บรวบรวมวัตถุดิบให้มาลง ทางสวน

ผลสัมฤทธิ์

การประเมินผล

ข้อ	เกณฑ์	1	2	3	4	5
1	การเตรียมวัตถุดิบ และวิธีการทำอาหาร					
2	การปรุงรส และวิธีการปรุงรส					
3	การเสิร์ฟ และวิธีการเสิร์ฟ					
4	การรับประทาน และวิธีการรับประทาน					
5	การเก็บรักษา และวิธีการเก็บรักษา					

81/85

ผู้จัดทำ

ภาพที่ 17 แบบประเมินความสามารถในการคิดวิเคราะห์
จากการประเมินแบบทดสอบการคิดวิเคราะห์

ภาคผนวก จ

**แบบตรวจสอบ/ผลความสอดคล้องของแบบตรวจสอบความสอดคล้อง
และตัวอย่างของแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการศึกษาวิชัย**

แบบประเมินค่าความสอดคล้องของเนื้อหา (IOC) ของแบบตรวจสอบความสอดคล้องของแบบ
วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการศึกษาวิชัย เรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน
วิชาสร้างสรรค้วิถีภูมิปัญญาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียน สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพของผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน

ขอความอนุเคราะห์ท่านผู้เชี่ยวชาญได้โปรดพิจารณาประเมินค่าความสอดคล้อง IOC (Index of- Item Objective Congruence) จากแบบตรวจสอบความสอดคล้องของแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนซึ่งเกี่ยวกับความรู้ภูมิปัญญาอยู่ 4 ด้าน และส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ อยู่ในขั้นตอนการทำวิจัย เรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วิชาสร้างสรรค้วิถีภูมิปัญญาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ว่ามีความสอดคล้องกับกับตัวแปรของการวิจัยเรื่องนี้หรือไม่ แล้วเขียนผลการพิจารณาของท่านโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง “ผลการพิจารณา” ตามความคิดเห็นของท่าน โดยมีเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

+1	คือ	<u>แน่ใจ</u> ว่าข้อสอบนั้นสอดคล้อง
0	คือ	<u>ไม่แน่ใจ</u> ว่าข้อสอบนั้นสอดคล้อง
-1	คือ	<u>แน่ใจ</u> ว่าข้อสอบนั้นไม่สอดคล้อง

คำชี้แจง : ขอความกรุณาท่านผู้เชี่ยวชาญได้โปรดพิจารณาประเมินค่าความสอดคล้อง IOC จากแบบตรวจสอบความสอดคล้องของแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การศึกษาวิชัย เรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วิชาสร้างสรรค้วิถีภูมิปัญญาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพว่ามีความสอดคล้องกับกับตัวแปรของการวิจัยเรื่องนี้หรือไม่ แล้วเขียนผลการพิจารณาของท่านโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง “ผลการพิจารณา” ตาม ความคิดเห็นของท่าน

ตัวอย่างแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

รายการพิจารณา	ผลการพิจารณา			ข้อเสนอแนะ
	+1	0	-1	
1. การสร้างที่อยู่อาศัยแต่ละพื้นที่ในอำเภอโดย สะท้อนมีความแตกต่างกันมีสาเหตุมาจากข้อใด มากที่สุด				
ก. ภูมิประเทศ ข. ค่านิยม ค. ฐานะทางเศรษฐกิจ ง. ความเชื่อทางศาสนา				
ข้อเสนอแนะ				

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

ผลความสอดคล้องของเนื้อหา (IOC) ของแบบตรวจสอบความสอดคล้องของแบบวัดผลสัมฤทธิ์
 ทางการเรียนการศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วิชา
 สร้างสรรค์วิถีมิปัญญาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพของผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน

รายการพิจารณา / ข้อที่	ผลการพิจารณา			ข้อเสนอแนะ
	+1	0	-1	
1.	+1	+1	+1	
2.	+1	0	+1	
3.	+1	0	+1	
4.	+1	+1	+1	
5.	+1	0	+1	
6.	+1	+1	+1	
7.	+1	+1	+1	
8.	+1	0	+1	
9.	+1	+1	+1	
10.	+1	0	+1	
11.	+1	+1	+1	
12.	+1	0	+1	
13.	+1	+1	+1	
14.	+1	+1	+1	
15.	+1	+1	+1	
16.	+1	+1	+1	
17.	+1	+1	+1	
18.	+1	+1	+1	

รายการพิจารณา / ข้อที่	ผลการพิจารณา			ข้อเสนอแนะ
	+1	0	-1	
19.	+1	+1	+1	
20.	+1	+1	+1	
21.	+1	+1	+1	
22.	+1	+1	+1	
23.	+1	+1	+1	
24.	+1	+1	+1	
25.	+1	+1	+1	
26.	+1	+1	+1	
27.	+1	+1	+1	
28.	+1	+1	+1	
29.	+1	+1	+1	
30.	+1	+1	+1	
31.	+1	+1	+1	
32.	+1	0	+1	
33.	+1	+1	+1	
34.	+1	+1	+1	
35.	+1	+1	+1	
36.	+1	+1	+1	
37.	+1	+1	+1	
38.	+1	0	+1	
39.	+1	0	+1	
40.	+1	+1	+1	

ตัวอย่างแบบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียน วิชาสร้างสรรค์วิถีภูมิปัญญา

แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (ก่อนเรียน) วิชาสร้างสรรค์วิถีภูมิปัญญา

1. การสร้างที่อยู่อาศัยแต่ละพื้นที่ในอำเภอดอยสะเก็ดมีความแตกต่างกันมีสาเหตุมาจากข้อใดมากที่สุด

- ก. ภูมิประเทศ
- ข. ค่านิยม
- ค. ฐานะทางเศรษฐกิจ
- ง. ความเชื่อทางศาสนา

2. ข้อใด ไม่ใช่ ปัจจัยพื้นฐานที่มีผลต่อการสร้างสรรค์ภูมิปัญญาที่อยู่อาศัยในพื้นที่อำเภอดอยสะเก็ด

- ก. สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ
- ข. การลอกเลียนแบบวัฒนธรรมต่างถิ่น
- ค. ความพยายามที่จะเอาชนะธรรมชาติ
- ง. ความพยายามที่จะปรับตัวให้เข้ากับธรรมชาติ

3. ข้อใดเป็นภูมิปัญญาที่เกี่ยวข้องกับการสร้างที่อยู่อาศัยโดยตรง

- ก. การเลือกใช้ไม้เนื้อแข็งมาทำเสาบ้าน
- ข. การหาต้นไม้มาปลูกรอบบ้าน
- ค. การตั้งศาลเจ้าที่
- ง. การซื้อที่นอนลวดลายสวยงามมาใช้ในบ้าน

4. ข้อใดแสดงถึงภูมิปัญญาคนดอยสะเก็ดในการปรับตัวให้เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ด้านที่อยู่อาศัยได้ดีที่สุด

- ก. นาย เอ สร้างทาวเฮาส์อยู่กลางเนินดอยสูง
- ข. นาย บี นำเข้าวัสดุจากต่างประเทศเพื่งเท่านั้นในการสร้างบ้าน
- ค. นาย ซี ศึกษาสภาพพื้นที่ก่อนเลือกรูปแบบในการสร้างบ้าน
- ง. นาย ดี ต้องการสร้างตามแบบที่ต้องการเท่านั้นโดยไม่สนใจปัจจัยใดๆ

5. ข้อใดไม่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาในการสร้างที่อยู่อาศัยในอำเภอดอยสะเก็ด

- ก. กลุ่มชาติพันธุ์
- ข. ภูมิประเทศ
- ค. วัสดุที่หาได้ง่าย
- ง. การเมือง

ตัวอย่างแบบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียน วิชาสร้างสรรค์วิถีภูมิปัญญา

แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (หลังเรียน) วิชาสร้างสรรค์วิถีภูมิปัญญา

1. ภูมิประเทศในอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ มีอิทธิพลต่อการเกิดภูมิปัญญาด้านใดมากที่สุด
 - ก. ที่อยู่อาศัย
 - ข. การท่องเที่ยว
 - ค. ประเพณี
 - ง. การรักษาโรค
2. วัฒนธรรมจากต่างถิ่นมีผลต่อภูมิปัญญาด้านใดของอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ น้อยที่สุด
 - ก. อาหารการกิน
 - ข. การสร้างที่อยู่อาศัยตามแบบชาติพันธุ์
 - ค. วิธีการรักษาโรคปัจจุบัน
 - ง. เครื่องนุ่งห่ม
3. ว่าด้วยความอุดมสมบูรณ์ของไม้เบญจพรรณในพื้นที่อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ จะนำมาสู่การใช้ประโยชน์ภูมิปัญญาด้านใดมากที่สุด
 - ก. ด้านที่อยู่อาศัย
 - ข. ด้านเครื่องนุ่งห่ม
 - ค. ด้านอาหาร
 - ง. ด้านการรักษาโรค
4. นาย ชี ศึกษาสภาพพื้นที่ในอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ก่อนนำมาออกแบบทางสถาปนิก จากคำกล่าวนี้หมายถึงภูมิปัญญาด้านใด
 - ก. ด้านเครื่องนุ่งห่ม
 - ข. ด้านอาหาร
 - ค. ด้านการรักษาโรค
 - ง. ด้านที่อยู่อาศัย
5. การเมืองการปกครองมีผลต่อภูมิปัญญาด้านใดในอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ น้อยที่สุด
 - ก. อาหารการกิน
 - ข. การเลือกสรรที่อยู่อาศัย
 - ค. เครื่องแต่งกายตามแบบฟอร์ม
 - ง. การปลูกสมุนไพรใช้รักษาโรค

ภาคผนวก จ

หนังสือการรับรองการพิจารณาจริยธรรมการวิจัย

COA No. 126/2022

คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
Institutional Review Board, Chiang Mai Rajabhat University
หนังสือรับรองการพิจารณาจริยธรรมการวิจัย
(Certificate of Approval)

การวิจัยนี้ได้รับการพิจารณาเข้าข่ายการพิจารณาแบบเร่งรัด และการวิจัยที่จะดำเนินการมีความสอดคล้องกับหลักจริยธรรมสากล ตลอดจนกฎหมายข้อบังคับและข้อกำหนดภายในประเทศ จึงเห็นสมควรให้ดำเนินการวิจัยตามข้อเสนอการวิจัยนี้ได้

This research has been considered as an expedite review and conducted in accordance with international ethical principles. As well as national laws, regulations and regulations. It is deemed appropriate to conduct research in accordance with this research proposal.

ชื่อโครงการ : การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน วิชาสร้างเสริมศักยภาพปัญญาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับนักศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ

Study Title : A Development of Learning Management Activity Using Community Based Learning on Activity of Wisdom Subject to Enhance Analytical Thinking Ability and Learning Achievement for Vocational Certificate Students

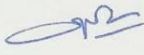
รหัสโครงการ (Project Code) : IRBCMRU 2022/126.23.06

หัวหน้าโครงการและผู้ร่วมวิจัย :

นายอชิรวชิษฐ์ เชื้อคำ	บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
อาจารย์ ดร.ธรรต ศรีรัตนบัลล์	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
อาจารย์ ดร.ศศิธร อินตุน	คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

Head of the Project and Co-Researcher :

Mr. Achirawit Chuakum	Graduate School, Chiang Mai Rajabhat University
Dr. Tat Sriratanaban	Faculty of Humanities and Social Sciences, Chiang Mai Rajabhat University
Dr. Sasitorn Intun	Faculty of Education, Chiang Mai Rajabhat University

 (อาจารย์ ดร.อัคราสี บุนsongthae)
 (Dr. Akharasit Bunsongthae)

ประธานคณะกรรมการประจำจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
 Chairman the Institutional Review Board, Chiang Mai Rajabhat University

วันที่ 26 กรกฎาคม 2565
 July 26, 2022

หมายเลขรับรอง (Certificate Number) : IRBCMRU 2022/126.23.06

วันที่ให้การรับรอง : 26 กรกฎาคม 2565

Date of Approval : July 26, 2022

วันหมดอายุรับรอง : 25 กรกฎาคม 2566

Expiration Date : July 25, 2023

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ นามสกุล	นายอชิรวิทย์ เชื้อคำ
วัน เดือน ปี เกิด	23 พฤษภาคม 2534
ที่อยู่ปัจจุบัน	98 หมู่ 8 ตำบลป่าป้อง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่
ที่ทำงานปัจจุบัน	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา วิทยาเขตดอยสะเก็ด
ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน	อาจารย์
ประสบการณ์การทำงาน	พ.ศ. 2561-2564 อาจารย์สอนกลุ่มวิชาศึกษาทั่วไป ในสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ทุกชั้นปี พ.ศ. 2558-2560 ครูสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2559 – ปัจจุบัน กำลังศึกษาต่อระดับปริญญาโท คณะครุศาสตร์ สาขาวิชาวิทยาการจัดการเรียนรู้ (กลุ่มวิชาการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา) มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ พ.ศ. 2558 ปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สาขาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

พ.ศ. (มัธยม)

ประกาศนียบัตรผู้สำเร็จการศึกษา

หลักสูตรแกนกลางการศึกษา

ขั้นพื้นฐาน โรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย

